

ХРОНІКА 1966

3 січня (понеділок).

3. м. Луганськ. Стала до ладу одна з найбільших в Україні птахофабрика. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.484. — Арк.2.

4 січня (вівторок).

3. Харківський турбінний завод ім. Кірова першим з підприємств машинобудівної промисловості УРСР перейшов на нову систему планування та економічного стимулювання. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.484. — Арк. 19.

9. м. Донецьк. Відкрито перший зимовий плавальний басейн. *Радянська Україна*. — 1966. — 5 січня.

5 січня (середа).

3. Дніпропетровська область. Завершено будівництво першої черги найбільшої у світі марганцевої шахти на Грушівському руднику, розрахованої на видобуток півмільйона тонн руди щороку. *Молодь України*. — 1966. — 5 січня.

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанови “Про створення Інституту теоретичної фізики Академії наук УРСР” та “Про будівництво в м. Києві Будинку актора Українського театрального товариства”. *ЦДАВО України*. — Ф.2. — Оп.13. — Спр.1097. — Арк. 7,11.

7 січня (п'ятниця).

3. Закінчено будівництво Чернігівського експериментального люпинового заводу. *Деснянська правда*. — 1966. — 7 січня.

Херсонська область. Став до ладу Сірогозький завод по виробництву масла й сухого молока. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К.,1986. — С.168.

11 січня (вівторок).

4. м. Одеса. Відкрито відділення Всесоюзного науково-дослідного інституту морського рибного господарства та океанографії. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.484. — Арк. 125.

12 січня (середа).

3. м. Павлоград (Дніпропетровська область). Став до ладу птахокомбінат. *Правда України*. — 1966. — 12 январа.

13 січня (четвер).

1. м. Київ. У ЦК Компартії України відбулася нарада за участю ряду українських письменників, викладачів вузів, керівників науково-дослідних установ, працівників апаратів ЦК КПРС та ЦК КПУ, яка затвердила представницьку комісію для спростування положень праці І. Дзюби “Інтернаціоналізм чи русифікація?” *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.)*. — К., 2000. — С.429.

3. Став до ладу магістральний газопровід на дільниці Перещепино-Дніпропетровськ довжиною 60 км. *Правда України*.—1966.— 14 январа.

м. Снігурівка (Миколаївська область). Споруджено завод залізобетонних виробів. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К.,1986.— С.169.

с. Мала Виска (Кіровоградська область). Став до ладу новий молокозавод. *Сільські вісті*. — 1966. — 13 січня.

14 січня (п'ятниця).

3. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про ліквідацію рад народного господарства економічних районів УРСР”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду УРСР*. — К., 1966. — С. 24.

7. Помер український вчений – винахідник, конструктор ракетно-космічних систем, академік АН СРСР Сергій Корольов. *Довідник з історії України. Том 2. За ред. І. Підкови та Р. Шуста*. — К.,1995. — С. 91.

16 січня (неділя).

4. с. Будичани (Житомирська область). Споруджено палац культури. *Сільські вісті*. — 1966. — 16 січня.

17 січня (понеділок).

3. м. Червоноград (Львівська область). Стало до ладу одне з найбільших підприємств легкої промисловості України панчішно-шкарпеткова фабрика. *Радянська Україна*. — 1966. — 18 січня.

18 січня (вівторок).

1. Президія Верховної Ради УРСР своїм указом встановила почесне звання “Заслужений юрист Української РСР”. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. — 1966. — № 4. — С.24.

3. На Нікопольському Південнотрубному заводі змонтовано першу в СРСР піч вакуумного хромування труб. *Правда України*. — 1966. — 18 январа.

В Одеській області здано в експлуатацію найбільший в СРСР Котовський лакофарбовий завод. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. — К., 1995. — С.559.

6. м. Кривий Ріг. Став до ладу новий автовокзал. *Правда України*. — 1966. — 18 январа.

7. Помер один з фундаторів українського театру, народний артист СРСР Гнат Юра. *Мистецтво України. Біографічний довідник*. — К., 1997. — С.689.

22 січня (субота).

3. Харківський тракторний завод ім. Орджонікідзе відправив до Індії першу партію колісних тракторів. *Правда України*. — 1966. — 22 январа.

м. Полтава. Здано першу чергу заводу по виготовленню синтетичних алмазів та інструментів з них. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.484. — Арк. 274.

25 січня (вівторок).

3. м. Полтава. Здано в експлуатацію першу чергу заводу по виробництву алмазних інструментів. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.170.

6. Відкрито електричний рух поїздів на трасі Запоріжжя-Москва. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.170.

26 січня (середа).

3. ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР ухвалили спільну постанову “Про будівництво метрополітену в м. Харкові”. *ЦДАГО України. — Карто-тека постанов.*

27 січня (четвер).

3. На Запорізькому феросплавному заводі завершено будівництво найбільшого в Європі цеху для виплавлення феросиліцію. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.559.

Не пізніше 28 січня (п'ятниця).

3. м. Київ. В силу причин економічного характеру відмовились приступити до роботи 150 робітників складального цеху заводу “Реле-автоматика”. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.).* — К., 2000. — С.430.

30 січня (неділя).

1. Голова КДБ при Раді міністрів СРСР В. Семичастний звернувся з доповідною запискою до ЦК КПРС, в якій акцентував увагу на розгортання великої організаційної та агітаційної роботи серед кримських татар. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.).* — К., 2000. — С.430.

31 січня (понеділок).

3. У Львівській області здано в експлуатацію першу чергу Новостебницького калійного комбінату. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С. 559.*

4. Рада міністрів СРСР ухвалила постанову про створення Київського торговельно-економічного інституту. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С. 559.*

6 лютого (неділя).

4. м. Амвросіївка (Донецька область). При клубі ім. Кірова розпочав роботу університет культури. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970). — К., 1986. — С. 172.*

8 лютого (вівторок).

3. м. Київ. На заводі електротранспорту ім. Ф. Е. Держинського налагоджено виробництво тролейбусів “Київ-4”. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970). — К., 1986. — С. 173.*

9 лютого (середа).

4. м. Олександрія (Кіровоградська область). Відкрито відділення Дніпропетровського ордена Трудового червоного прапора гірничого інституту ім. Артема. *Кіровоградська правда. — 1966. — 9 лютого.*

11 лютого (п'ятниця).

3. З конвеєра Запорізького заводу “Комунар” зійшов 125-тисячний автомобіль марки “Запорожець”. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970). — К., 1986. — С. 173.*

6. У районі м. Канева відкрито новий міст через Дніпро. *Радянська Україна. — 1966. — 12 лютого.*

12 лютого (субота).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК Компартії України, який розглянув питання: 1. Про звіт Центрального Комітету КПУ ХХІІІ з'їздові КПУ; 2. Про внесення доповнень у порядок денний ХХІІІ з'їзду КПУ. *Радянська Україна.* — 1966. — 13 березня.

18 лютого (п'ятниця).

1. м. Київ. Завершив роботу ХХІІІ з'їзд Комуністичної партії України, на якому було розглянуто питання: 1. Звіт ЦК КПУ. 2. Звіт Ревізійної комісії КПУ. 3. Доповідь про проект Директив ХХІІ з'їзду КПКР по п'ятирічному плану розвитку народного господарства СРСР на 1966-1970 роки. 4. Вибори: а) Центрального Комітету КПУ; б) Ревізійної комісії КПУ. *Радянська Україна.* — 1966. — 16-19 березня.

19 лютого (субота).

3. Чернігівський хімічний завод видав першу продукцію анід-нейлової нитки для термостійких автопокришок. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.175.

4. Завершено видання 17-томної Української Радянської Енциклопедії загальним тиражем 1 млн. 360 тис. примірників. *Радянська Україна.* — 1966. — 19 лютого.

25 лютого (п'ятниця).

3. м. Запоріжжя. В цеху жерсті “Запоріжсталь” вперше у вітчизняній металургії почалось освоєння виробництва чорної лакованої консервної жерсті. *Запорізька правда.* — 1966. — 25 лютого.

26 лютого (субота).

3. Запорізький електроапаратний завод одним з перших у СРСР налагодив виробництво напівпровідникових керованих випрямлячів струму. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.175.

Лютий.

2. Відомі діячі науки і культури (всього 78 осіб) звернулися з листом до Прокурора УРСР Ф. Глуха та голови КДБ при Раді міністрів УРСР В. Нікітченка, в якому висловили занепокоєння ходом розслідування справ В. Мороза, Д. Іващенко, М. Озерного, І. Світличного, П. Заливахи, Б. Гориня, І. Геля та інших правозахисників. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). — К., 2000. — С.430.*

4 березня (четвер).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про організацію Київського торгово-економічного інституту” на базі Київського філіалу Донецького інституту радянської торгівлі Міністерства торгівлі УРСР. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду УРСР. — К., 1966. — №3. — С. 16.*

5 березня (п'ятниця).

3. На Запорізькому алюмінієвому заводі вперше в СРСР налагоджено безперервний випуск алюмінієвої катанки з рідкого металу. *Запорізька правда. — 1966. — 5 березня.*

6 березня (неділя).

3. Став до ладу Нікопольський феросплавний завод. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970). — К., 1986. — С.177.*

8. Радою міністрів УРСР ухвалено постанову “Про підписання Українською РСР Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації”. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1962-1970 рр.. — К., 1977. — С. 439-440.*

12-19 березня.

1. У зв'язку з “Тижнем солідарності з в'єтнамським народом” в установах та на підприємствах міст Києва, Львова, Донецька, Одеси, Харкова відбулись багатолюдні мітинги. *ЦДАГО України. — Картотека постанов.*

15-18 березня.

1. м. Київ. Відбувся XXII з'їзд Компартії України, на якому було розглянуто звіти ЦК КПУ, Ревізійної комісії, проект Директив XXII з'їзду КПРС, п'ятирічного плану розвитку народного господарства СРСР на 1966-1970 роки. На організаційному пленумі новообраний ЦК КПУ обрав такий склад президії: члени - П. Шелест (перший секретар ЦК Компартії України), О. Вагченко (перший секретар Дніпропетровського обкому партії), В. Дрозденко (секретар ЦК Компартії України), Н. Кальченко, В. Комяхов, Д. Коротченко, О. Ляшко (другий секретар ЦК), М. Соболь (перший заступник Голови Ради міністрів УРСР), О. Титаренко (секретар ЦК), В. Щербицький (Голова Ради міністрів УРСР), І. Якубовський (командуючий військами Київського військового округу); кандидати у члени – Г. Ващенко (перший секретар Харківського обкому партії), І. Грушецький (голова Парткомісії при ЦК Компартії України), В. Клименко, А. Скаба. *Лозицький В.С. Політбюро ЦК Компартії України: історія, особи, стосунки (1918-1991). — К., 2005. — С. 306.*

16 березня (середа).

8. Указом президії Верховної Ради Української РСР Дмитра Білоколоса призначено міністром закордонних справ УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. — 1966. — №11. — С. 107.*

17 березня (четвер).

3. На Полтавському заводі алмазного інструменту здійснено випуск першої партії синтетичних алмазів. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970). — К., 1986. — С.178.*

23 березня (середа).

3. Дніпропетровський завод залізобетонних труб дав першу промислову продукцію. *Зоря. — 1966. — 23 березня.*

24 березня (четвер).

3. Житомирська область. Новоград-Волинський машинобудівний завод розпочав випуск нового теплогенератора для потреб сільського господарства. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К., 1986. — С.179.

5. Президія ЦК КПУ ухвалила постанову “Про впорядкування законодавства про релігійні культу”, якою були затверджені проекти указу Президії Верховної Ради УРСР “Про адміністративну відповідальність за порушення законодавства про релігійні культу”, “Про внесення доповнень до статті 138 Кримінального кодексу УРСР” і постанови президії Верховної Ради Української РСР “Про застосування статті 138 Кримінального кодексу Української РСР”. *ЦДАГО України. — Картоотека постанов.*

6. Указом президії Верховної Ради УРСР селище Першотравневе перетворене в місто Першотравенськ. *Кіровоградська правда*. — 1966. — 24 березня.

м. Знам'янка (Кіровоградська область). Здано в експлуатацію новий корпус районної лікарні. *Кіровоградська правда*. — 1966. — 24 березня.

8. м. Київ. До столиці з офіційним візитом прибув заступник Генерального директора Міжнародної організації праці К. В. Дженкс. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1962-1970 рр.* — К., 1977. — С. 420.

25 березня (п'ятниця).

3. На Нікопольському заводі феросплавів уведено в дію першу чергу комплексу флюсоплавильного цеху. *Зоря*. — 1966. — 26 березня.

26 березня (субота).

1. У Львові завершився судовий процес над учасниками дисидентського руху М. Масютком, І. Гелем, Я. Менкуш, які відповідно були засуджені до 6, 3 та 2,5 років позбавлення волі. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.)*. — К., 2000. — С.188.

4. м. Львів. Здано в експлуатацію новий учбовий корпус Львівського політехнічного інституту. *Молодь України*. — 1966. — 26 березня.

5. Президія Верховної Ради УРСР ухвалила указ "Про адміністративну відповідальність за порушення законодавства про релігійні культури". *Відомості Верховної Ради Української РСР*. — 1966. — № 13. — С.119.

Не пізніше 29 березня (вівторок).

1. Узбекистан. Напередодні відкриття XXIII з'їзду КПРС активістами кримськотатарського національного руху зібрано 100 тисяч підписів під петицією з вимогою надати кримським татарам можливість повернутися на історичну батьківщину – в Крим. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.)*. — К., 2000. — С.431.

Березень.

1. В Івано-Франківській області від імені "Центрального штабу Українського національного фронту" поширювався "Меморандум XXIII з'їзду КПРС", в якому висувалися вимоги повернути в Україну депортовані родини, створити умови для розвитку української мови та літератури, покласти край політичним репресіям. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.)*. — К., 2000. — С.429.

3 квітня (неділя).

7. Померла одна з фундаторів Харківського українського театру опери та балету, актриса М. Литвиненко-Вольгемут. *Українська Радянська Енциклопедія*. — К., 1983. — Т.6. — С.148.

15 квітня (п'ятниця).

3. Житомирська область. Машинобудівники Коростенського заводу "Жовтнева кузня" виготовили перший зразок велетенського землевоза Д-600, який одночасно може перевозити 30 т вантажу. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К., 1986. — С.183.

17 квітня (неділя).

3. Тернопільська область. У Бережанському районі відкрито Підгаєцьку фабрику металевих виробів. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К., 1986. — С.183.

18 квітня (понеділок).

1. м. Львів. Завершився судовий процес над учасниками дисидентського руху братами Горинями, М. Зваричевською та М. Осадчим. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.)*. — К., 2000. — С.188.

20 квітня (середа).

3. Херсонська область. Новокаховський електромашинобудівний завод випустив мільйонний електродвигун. *Правда України*. — 1966. — 20 апреля.

23 квітня (субота).

4. У Києві відкрито театр-студію Київського інституту театального мистецтва імені Карпенка-Карого. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.507. — Арк. 191.

27 квітня (середа).

1. м. Київ. Завершив роботу XX з'їзд ЛКСМ України, на якому було розглянуто питання: 1. Звіт ЦК ЛКСМ України. 2. Звіт Ревізійної комісії ЛКСМУ. 3. Вибори: а) Центрального Комітету ЛКСМУ; б) Ревізійної комісії ЛКСМУ. Першим секретарем ЦК ЛКСМУ обрано Ю. Єльченка. *Молодь України*. — 1966. — 26,28 квітня.

28 квітня (четвер).

10. м. Горлівка (Донецька область). Внаслідок вибуху газу метана на шахті імені Румянцева треста “Калінінвугілля” загинуло 26 шахтарів. *ЦДАГО України*. — Ф.1. — Оп. 24. — Спр.6172. — Арк.87.

29 квітня (п'ятниця).

3. Львівська область. Здано в експлуатацію нове Ходовицьке родовище природного газу. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К., 1986. — С. 184.

4. м. Київ. Президія ЦК КПУ ухвалила постанови “Про створення Інституту проблем міцності Академії наук УРСР”, “Про створення в м. Києві Державного літературного літературно-меморіального музею М.Т. Рильського” та “Про створення Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва Української РСР”. *ЦДАГО України. — Картотека постанов.*

4 травня (середа).

3. Указом президії Верховної Ради УРСР утворено союзно-республіканське Міністерство лісового господарства. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. — 1966. — № 18. — С. 219.

4. м. Київ. Рада міністрів УРСР прийняла постанови “Про створення Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва Української РСР” та “Про створення в м. Києві Державного літературно-меморіального музею Максима Тадейовича Рильського”. *Збірник постанов і розпоряджень уряду УРСР*. — К., 1966. — № 5. — С. 19-20.

м. Дніпропетровськ. Відкрито Будинок преси. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. — К., 1995. — С. 560.

5 травня (четвер).

3. Кримська область. Завершено прокладання магістрального газопроводу Глібівка-Сімферополь довжиною понад 100 км. *Радянська Україна*. — 1966. — 5 травня.

7 травня (субота).

1. м. Київ. Секретаріат ЦК Компартії України прийняв постанову “Про пропагандистські заходи на підтримку боротьби в'єтнамського

народу проти агресії США”. ЦДАГО України. — *Картотека постанов.*

10 травня (вівторок).

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про створення Українського науково-дослідного інституту науково-технічної інформації і технічно-економічних досліджень Держплану УРСР”. *Збірник постанов і розпоряджень уряду УРСР.* — К., 1966. — №5. — С. 23.

11 травня (середа).

1. Президія ЦК КПУ на основі інформації Верховного суду УРСР, Прокуратури УРСР та Комітету держбезпеки при Раді міністрів УРСР схвалила постанову, яка констатувала “пожвавлення націоналістичних елементів в республіці”. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.).* — К., 2000. — С.432.

16 травня (понеділок).

10. м. Комунарськ (Луганська область). Внаслідок пожежі на шахті №10-10 біс ім. Артема треста “Комунарськвугілля” загинуло 14 шахтарів. *ЦДАГО України.* — Ф. 1. — Оп. 24. — Спр.6171. — Арк. 19 — 23.

17 травня (вівторок).

4. Президія ЦК КПУ ухвалила постанови “Про створення Івано-Франківського інституту нафти і газу”, “Про створення в м. Києві Об’єднаного республіканського музею Академії наук УРСР”. *ЦДАГО України.* — *Картотека постанов.*

7. Помер український письменник – романіст, драматург і публіцист Юрій Дольд-Михайлик. *Мистецтво України. Біографічний довідник.* — К., 1997. — С.215.

21 травня (субота).

3. Рівненська область. Став до ладу новий ливарний цех заводу висковольтної апаратури. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.186.

Створено будівельно-монтажний трест “Укрбуд”, діяльність якого полягала у наданні допомоги при відбудові зруйнованої від землетрусу столиці Узбекистану. *Радянська Україна*. — 1966. — 13 серпня.

22 травня (неділя).

2. м. Київ. Біля пам’ятника Т. Шевченку відбувся несанкціонований мітинг, в якому взяли участь близько 150 представників творчої інтелігенції та студентства. *ЦДАГО України*. — Ф.1. — Оп.24. — Спр.6160. — Арк.104.

26 травня (четвер).

3. Дніпропетровська область. Поблизу с. Голубівка Новомосковського району розвідано нафтове родовище. *Радянська Україна*. — 1966. — 27 травня.

28 травня (субота).

4. м. Київ. Завершився III Всесоюзний кінофестиваль, на якому фільм Київської кіностудії художніх фільмів ім. О. П. Довженка “Тіні забутих предків” удостоєно спеціального призу (режисер С. Параджанов, оператор Ю. Ілленко). *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. — К., 1995. — С.560.

31 травня (вівторок).

6. Відкрито рух літаків міжнародної авіалінії Прага-Київ. *Правда України*. — 1966. — 1 юня.

1 червня (середа).

3. Олевський район Житомирської області. На Корминському торф’яному родовищі розпочато спорудження Озеренського торфобрикетного заводу. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К., 1986. — С.187.

6. м. Запоріжжя. Відкрився новий аеровокзал. *Літопис комуністичного*

будівництва. *Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К., 1986. — С. 187.

У Криму відбулось відкриття найдовшої в СРСР міжміської гірської тролейбусної траси протяжністю 96 км, що зв'язала Сімферопольський аеропорт з містами-курортами Алуштою і Ялтою. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 493. — Арк. 20.

2 червня (четвер).

2. м. Київ. У відповідності з постановою Всесоюзної центральної ради професійних спілок президія Української республіканської ради професійних спілок прийняла постанову про утворення республіканських комітетів профспілок робітників вугільної промисловості, робітників металургійної промисловості, робітників нафтової і хімічної промисловості, робітників електростанцій і електротехнічної промисловості, робітників харчової промисловості. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 493. — Арк. 33.

м. Луцьк. З ініціативи партійних та радянських органів відбувся багатолюдний мітинг протесту проти війни США у В'єтнамі. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 493. — Арк. 34.

3 червня (п'ятниця).

4. Закарпатська область. У архіві міста Рахова віднайдено перший рукописний збірник закарпатських народних пісень XVII ст. "Песенник Иосифа Сабова", що вміщує 109 історичних, бунтарських, ліричних та побутових пісень. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 493. — Арк. 46.

5 червня (неділя).

3. м. Дніпропетровськ. Розпочалося будівництво однієї з найбільших в Україні трикотажних фабрик. *Радянська Україна*. — 1966. — 5 червня.

6 червня (понеділок).

4. м. Львів. За участі 200 вчених з СРСР, Польщі та ЧССР відкрився

1-й радянсько-польський симпозіум, присвячений проблемам комплексного вивчення розвитку науки. Грановський Б. В. *Советский Союз и зарубежные страны. Торговля. Экономика. Наука. Техника. Культура. Летопись сотрудничества (май 1945-май 1985 гг.)*. — К., 1998. — Т.2. — С. 742.

7 червня (вівторок).

3. м. Краматорськ (Донецька область). Стала до ладу швейна фабрика. *Правда Украины*. — 1966. — 8 юня.

4. м. Київ. Відбулась конференція Педагогічного товариства УРСР. Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. *Україна від найдавніших часів до сьогоднішнього дня. Хронологічний довідник*. — К., 1995. — С.561.

8 червня (середа).

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про створення Центрального науково-природничого музею Академії наук УРСР”. *Збірник постанов і розпоряджень уряду УРСР*. — К., 1966. — № 6. — С. 56.

10 червня (п'ятниця).

10. Донецька область. На шахті №5-6 ім. Димитрова треста “Красноармійськвугілля” стався вибух терикона, внаслідок чого загинуло 18 осіб, зруйновано 11 житлових будинків в шахтарському селищі Димитров. *ЦДАГО України*. — Ф. 1. — Оп. 24. — Спр. 6173. — Арк. 6-7.

12 червня (неділя).

1. В Українській РСР відбулися вибори до Верховної Ради СРСР. *ЦДАГО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.508. — Арк. 159.

14 червня (вівторок).

4. Президія ЦК КПУ ухвалила постанови “Про будівництво в м. Києві комплексу приміщень для науково-дослідного Інституту клінічної медицини імені академіка М. Стражеска” та “Про створення видавництва музичної літератури “Музична Україна”. *ЦДАГО України*. — *Картотека постанов*.

16 червня (четвер).

4. м. Київ. Відкрито торгово-економічний інститут. *Київська правда*. — 1966. — 16 червня.

18 червня(субота).

4. м. Севастополь. В Інституті південних морів Академії наук УРСР відкрито для загального огляду найбільший в СРСР акваріум. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.494. — Арк. 84.

21 червня (вівторок).

3. Житомирська область. Розпочалось будівництво найбільшого в Україні Житомирського заводу синтетичного волокна. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.525. — Арк. 113.

22 червня (середа).

1. м. Київ. Перший секретар ЦК КПУ П. Шелест звернувся з листом до ЦК КПРС, в якому аргументував недоцільність повернення кримських татар у Крим. *Волобуев О.В. Крымскотатарский вопрос по документам ЦК КПСС (вторая половина 50-х – середина 80-х гг. XX в.). // Отечественная история*. — 1994. — №1. — С. 161-163.

23 червня (четвер).

1. м. Київ. Завершив роботу пленум ЦК КПУ, на якому було розглянуто питання про заходи по виконанню постанови травневого пленуму ЦК КПРС “Про широкий розвиток меліорації земель для одержання високих і сталих врожаїв зернових та інших сільськогосподарських культур”. Пленум ЦК КПУ прийняв постанову про перейменування президії ЦК КПУ в політбюро ЦК КПУ. *Радянська Україна*. — 1966. — 23 — 24 червня.

25 червня – 27 липня.

1. З ініціативи вищого партійного керівництва УРСР на заводах та фабриках Києва, Харкова, Донецька, Дніпропетровська, Луганська,

Полтави відбулись мітинги солідарності з боротьбою корейського народу за вивід американських військ з Південної Кореї та об'єднання Кореї. *ЦДАГО України. — Картотека постанов.*

28 червня (вівторок).

1. м. Київ. Розпочала роботу дев'ята сесія Верховної Ради Української РСР, яка розглянула питання про стан і заходи по дальшому поліпшенню благоустрою міст, селищ і сіл Української РСР. *ЦДАГО України. — Картотека постанов.*

8. м. Київ. У столиці України перебував Президент Франції Шарль де Голль, який прибув з офіційним візитом дружби до СРСР. *Радянська Україна. — 1966. — 29 червня.*

29 червня (середа).

6. м. Київ. Завершила роботу дев'ята сесія Верховної Ради УРСР шостого скликання, яка розглянула питання: “ Про стан і заходи по дальшому поліпшенню благоустрою міст, селищ і сіл Української РСР”. *Радянська Україна. — 1966. — 28-30 червня.*

30 червня (четвер).

1. м. Київ. ЦК Компартії України схвалив постанову про серйозні недоліки в організації виробництва кінофільмів на Київській кіностудії ім. О. Довженка, в якій піддавалися критиці кінострічки “Криниця для спраглих” (автор сценарію І. Драч, режисер Ю. Ілленко), “Звірте свої годинники” (автор сценарію Л. Костенко, режисер-постановник В. Іляшенко), сценарій С. Параджанова до фільму “Київські фрески”. *Бажан О. Проблеми взаємовідносин партійно-радянського керівництва і літературно-мистецької інтелігенції в 1960-80 рр. // Краєзнавство. — 2000. — №1-2. — С. 227.*

2. США. У Вашингтоні та Нью-Йорку відбулись збори представників української діаспори, присвячені 25-річчю Акту про відновлення незалежної Української держави. *ЦДАГО України. — Ф.1. — Оп. 24. — Спр.6222. — Арк.72.*

1 липня (п'ятниця).

2. З ініціативи партійних та радянських органів у містах Львові, Запоріжжі, Одесі та Кривому Розі відбулись мітинги протесту проти агресії США у В'єтнамі. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.495. — Арк. 4-5, 7, 13.

4. м. Ужгород. У Закарпатському обласному краєзнавчому музеї відкрилась виставка угорського мистецтва. *Грановский Б. В. Советский Союз и зарубежные страны. Торговля. Экономика. Наука. Техника. Культура. Летопись сотрудничества (май 1945-май 1985 гг.)*. — К., 1998. — Т.2. — С. 776.

2 липня (субота).

3. м. Запоріжжя. На заводі “Дніпроспецсталь” видала першу плавку найпотужніша в СРСР піч електрошлакового переплаву. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.495. — Арк. 38.

6. м. Київ. На Воскресенській слобідці завершено спорудження першого в СРСР експериментального Будинку послуг. *Вечірній Київ*. — 1966. — 2 серпня.

8. м. Київ. Відбулась робоча зустріч Голови народної палати парламенту Індії п. Хуком Сінгх з Головою Верховної Ради УРСР О. Корнійчуком. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.495. — Арк. 29.

9. м. Одеса. На центральному стадіоні Чорноморського пароплавства відбулось відкриття меморіалу братів Знаменських. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.495. — Арк. 47.

6 липня (середа).

3. м. Донецьк. Введено в експлуатацію трикотажну фабрику. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.495. — Арк. 113.

7 липня (четвер).

1. Узбекистан. Комітет державної безпеки при Раді міністрів СРСР повідомляв вище політичне керівництво країни про проведення нарад

ініціативних груп в Ташкенті, Коканді, Андижані. Ангрені, Бекабаді та інших містах, на яких обговорювались питання продовження петиційної кампанії, а також проведення демонстрації на Червоній площі. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). — К., 2000. — С.433.*

8 липня (п'ятниця).

3. Дніпропетровська область. Стала до ладу Дніпродзержинська ГЕС. *ЦДАВО України. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.497. — Арк. 149.*

9 липня (субота).

10. У зв'язку зі значною кількістю крупних аварій при проведенні глибоких свердловин на нафту і газ (у січні – травні 1966 р. допущено 105 аварій) секретаріат ЦК КПУ ухвалив постанову “Про факти грубого порушення технології буріння глибоких свердловин”. *ЦДАГО України. — Картоотека постанов.*

15 липня (п'ятниця).

2. м. Харків. На електромеханічному заводі відбувся багатотисячний мітинг солідарності з корейським народом, який бореться за виведення американських військ з Південної Кореї. *ЦДАВО України. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.496. — Арк. 23.*

16 липня (субота).

3. м Прилуки (Чернігівська область). Став до ладу асфальтовий завод. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970). — К., 1986. — С.195.*

18 липня (понеділок).

3. Полтавська область. Став до ладу гігант української нафтохімії Кременчуцький нафтопереробний завод. *Зоря Полтавщини. — 1966. — 23 липня.*

21 липня (п'ятниця).

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про створення Державної республіканської бібліотеки для дітей”. *Збірник постанов і розпоряджень уряду УРСР*. — К., 1966. — №6. — С. 57.

30 липня (субота).

4. м. Київ. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про створення Інституту проблем міцності Академії наук УРСР”. *ЦДАВО України*. — Ф.2. — Оп.13. — Спр.1098. — Арк. 87.

6 серпня (субота).

6. м. Євпаторія (Кримська область). Відкрився новий санаторій “Таврія”. *Правда України*. — 1966. — 6 авгу́ста.

7 серпня (неділя).

3. Дніпропетровська область. Здано в експлуатацію чергову станцію Дніпровського каскаду Дніпродзержинської ГЕС. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К., 1986. — С.198.

12 серпня (п'ятниця).

1. м. Київ. Голова КДБ при Раді міністрів УРСР В. Нікітченко інформував політбюро ЦК Компартії України про “окремі прояви націоналізму в Україні, поширення антирадянської літератури”. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.)*. — К., 2000. — С.434.

9. м. Дніпропетровськ. Відбулося урочисте відкриття нового стадіону “Метеор”. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К., 1986. — С.199.

14 серпня (неділя).

3. Вінницька область. Став до ладу Козятинський молочний завод. *Радянська Україна*. — 1966. — 14 серпня.

15 серпня (понеділок).

4. м. Київ. Розпочав роботу 13-й Всесвітній конгрес з птахівництва за участі 2500 спеціалістів з 53 країн світу. *Грановський Б. В. Советский Союз и зарубежные страны. Торговля. Экономика. Наука. Техника. Культура. Летопись сотрудничества (май 1945-май 1985 гг.). — К., 1998.— Т.2.— С. 784.*

25 серпня (четвер).

3. Полтавська область. На Кременчуцькому автомобільному заводі розпочато серійне виробництво автосамоскидів “КрАЗ-258”. *Зоря Полтавщини.— 1966.—25 серпня.*

27 серпня (субота).

3. м. Маріуполь (Донецька область). Стала до ладу найбільша в Європі аглофабрика металургійного заводу ім. Ілліча. *Радянська Україна.— 1966. — 28 серпня.*

30 серпня (вівторок).

3. Політбюро ЦК КПУ ухвалило постанову “Про будівництво Дніпрогесу-II і другого судношляхового шлюзу”. *ЦДАГО України.— Картоотека постанов.*

4. Тернопільська область. З нагоди 110-річчя з дня народження письменника І. Франка у с. Киданці встановлено пам’ятник. *Радянська Україна. — 1966. — 31 серпня.*

6. На південному узбережжі Криму поблизу Блакитної затоки споруджено один з найдосконаліх у світі радіотелескоп Кримської астрофізичної обсерваторії АН СРСР. *Молодь України.—1966.—30 серпня.*

3 вересня (субота).

3. Дніпропетровська область. Здано в промислову експлуатацію Дніпродзержинську ГЕС на р. Дніпро. *ЦДАВО України. — Ф.2. — Оп.13. — Спр.1098. — Арк. 136.*

4. З м. Києва по маршруту Будапешт-Відень-Братислава-Лейпциг-

Варна-Москва стартувала, організована ВО “Станкоімпорт”, пересувна виставка Інституту надтвердих матеріалів Держплану УРСР “Інструменти. Синтетичні алмази”. *Грановский Б. В. Советский Союз и зарубежные страны. Торговля. Экономика. Наука. Техника. Культура. Летопись сотрудничества (май 1945-май 1985 гг.)*.— К., 1998.— Т.2.— С. 788.

4 вересня (неділя).

4. с. Городище (Черкаська область). На батьківщині відомих українських митців – поета Петра й композитора Семена Гулак-Артемівських відкрито музей їх імені. *ЦДАВО України. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.499. — Арк. 91.*

5 вересня (понеділок).

4. В УРСР розпочались Дні угорської культури, для участі в заходах по програмі яких до України прибула делегація діячів культури УНР. *Радянська Україна. — 1966. — 6 вересня; Известия. — 1966.— 8 сентября.*

6 вересня (вівторок).

3. м. Київ. ЦК КПУ прийняло постанову “Про поліпшення техніки безпеки та охорони праці на вугільних шахтах Донбасу”. *ЦДАГО України. — Ф.1.— Оп. 25.— Спр.77.— Арк.9.*

7 вересня (середа).

6. Відкрито нову міжнародну авіатрасу Берлін - Київ. *Радянська Україна. — 1966. — 7вересня.*

9 вересня (п'ятниця).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про відновлення в м. Кременчуці Полтавської області історико-краєзнавчого музею”. *ЦДАВО України. — Ф.2 . — Оп.13. — Спр.1098. — Арк. 138.*

10 вересня (субота).

4. Сумська область. У Спадщанському лісі, в якому розпочав бойовий шлях Путивльський партизанський загін, створено Монумент Партизанської слави. *Радянська Україна.* — 1966. — 13 вересня.

12 вересня (понеділок).

3. Донецька область. На Горлівському хімкомбінаті здано в експлуатацію перший в СРСР цех по виготовленню медичного закису азоту. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С. 204.

9. м Київ. Створено першу в Україні спеціалізовану школу-інтернат спортивного профілю. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 499. — Арк. 234.

13 вересня (вівторок).

4. В УРСР завершилися Дні угорської культури. *Радянська Україна.* — 1966. — 6, 14 вересня.

14 вересня.

8. Болгарія. У м. Софії відбулась офіційна зустріч між першим секретарем ЦК БКП, Головою Ради міністрів Народної Республіки Болгарія Т. Живковим та членом політбюро ЦК КПРС, першим секретарем ЦК КПУ П. Шелестом. *Радянська Україна.* — 1966. — 15 вересня.

17 вересня (субота).

3. Черняхівський район (Житомирська область). Введено в дію льнозавод учгоспу "Україна". *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С. 205.

18 вересня (неділя).

3. Вінницька область. Здано в експлуатацію нове підприємство Вінницького бурякоцукротресту — Кірнасівський цукровий завод. *Вінницька правда.* — 1966. — 18 вересня.

4. м. Київ. Створено Інститут проблем міцності Академії наук УРСР. *Радянська Україна.*—1966. —18 вересня.

19 вересня (понеділок).

2. м. Київ. Відбувся II з'їзд журналістів УРСР. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.520. — Арк. 116.

23 вересня.

4. м. Алма-Ата. У столиці Казахстану розпочалась декада української літератури і мистецтва. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.500. — Арк. 175; *Радянська Україна.* — 1966. — 4 жовтня.

24 вересня (субота).

1. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про утворення Головного управління по охороні державних таємниць у пресі при Раді міністрів УРСР”. *ЦДАВО України.* — Ф.2 . — Оп.13. — Спр.1098. — Арк. 157.

6. Указом президії Верховної Ради УРСР створено Міністерство побутового обслуговування населення Української РСР. *Відомості Верховної Ради Української РСР.* — 1966. — № 37. — С. 407.

25 вересня (неділя).

9. Житомирська область. У м. Коростені споруджено нову дитячу спортивну школу. *Радянська Житомирщина.*— 1966. — 25 вересня.

26 вересня (понеділок).

10. У зв'язку з землетрусом у м. Ташкенті в Україні розгорнулась кампанія допомоги потерпілим від стихійного лиха. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К.,1995. — С.562.

27 вересня (вівторок).

3. Харківська область. У Лозівському районі став до ладу автоматизований Орільський цукровий завод. *Сільські вісті.* — 1966. — 27 вересня.

29 вересня (четвер).

2. м. Київ. У Бабиному Яру на місці розстрілу фашистськими окупантами киян відбувся несанкціонований мітинг, в якому взяли участь члени СПУ В. Некрасов, І. Дзюба, Б. Антоненко-Давидович. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.)*.— К., 2000. — С.434.

2 жовтня (неділя).

3. м. Запоріжжя. Здано в експлуатацію першу чергу заводу “Армаліт”. *Запорізька правда*.—1966.— 2 жовтня.

Дніпропетровська область. Державна комісія прийняла в експлуатацію першу чергу Інгулецького гірничо-збагачувального комбінату. *Радянська Україна*. — 1966. — 2 жовтня.

4. Казахстан. Завершилась декада української літератури й мистецтва. *Радянська Україна*. —1966.— 23 вересня-4 жовтня.

3 жовтня (понеділок).

8. На запрошення ЦК РКП з коротким візитом у Румунії перебував перший секретар ЦК КПУ П. Шелест. *Радянська Україна*. — 1966. — 4 жовтня.

4 жовтня (вівторок).

3. Дніпропетровська область. На руднику ім. Комінтерну стала до ладу одна з найбільших у Криворізькому басейні шахта “Зоря”. *Правда України*. — 1966.— 4 октябрю.

м. Дніпродзержинськ (Дніпропетровська область). Став до ладу спеціалізований авторемонтний завод. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К.,1986. — С.207.

6 жовтня (четвер).

3. Лебединський район (Сумська область). Поблизу с. Кам’яне відкрито нове газове родовище. *Правда України*.— 1966.— 6 октябрю.

7 жовтня (п'ятниця).

4. м. Львів. Відбулася ювілейна сесія Академії наук УРСР, присвячена 110-річчю з дня народження І. Франка. *Правда України*. — 1966. — 8 октябрю.

9 жовтня (неділя).

4. м. Дрогобич (Львівська область). У рамках святкування 110-річчя з дня народження І. Франка відкрито пам'ятник видатному письменнику. *Радянська Україна*. — 1966. — 11 жовтня.

6. В УРСР вперше урочисто відзначено Всесоюзний день працівників сільського господарства. *Радянська Україна*. — 1966. — 9 жовтня.

12 жовтня (середа).

3. м. Запоріжжя. З конвеєра заводу “Комунар” зійшли перші “Запорожці” нової моделі “ЗАЗ-966”. *Запорізька правда*. — 1966. — 12 жовтня.

14 жовтня (п'ятниця).

4. В Одеському університеті відбувся творчий вечір поета В. Стуса, на якому обговорювалися проблеми розвитку української мови. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.)*. — К., 2000. — С.434.

15 жовтня (субота).

4. м. Львів. Відкрилась декада польської книги, присвячена тисячоліттю Польської держави. *Радянська Україна*. — 1966. — 16 жовтня.

16 жовтня (неділя).

7. Помер визначний вчений у сфері ядерної фізики, основоположник вакуумної металургії, директор Фізико-технічного інституту АН УРСР, академік АН УРСР К. Синельников. *Українська Радянська Енциклопедія*. — К., 1983. — Т.10. — С. 164.

19 жовтня (середа).

3. Миколаївська область. На Первомайському цукровому заводі здано в експлуатацію перший в СРСР дифузійний апарат нової конструкції. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.211.

30 жовтня (неділя).

4. м. Житомир. Споруджено новий будинок для обласного музично-драматичного театру. *Робітнича газета.* — 1966. — 30 жовтня.

Політбюро ЦК КПУ ухвалила постанову “Про поліпшення випадку в республіці краєзнавчої і туристичної літератури”. *ЦДАГО України.* — *Картотека постанов.*

31 жовтня (понеділок).

3. Рада Міністрів УРСР прийняла постанову “Про переведення підприємств автомобільного транспорту на нову систему планування і економічного стимулювання”. *Збірник постанов і розпоряджень уряду УРСР.* — К., 1966. — №10. — С. 146.

10. На 92 км Північно-Кримського каналу сталася аварія, внаслідок якої затоплено 1800 га поблизу селища Ставки Херсонської області. *ЦДАГО України.* — Ф. 1. — Оп. 24. — Спр. 6180. — Арк. 118.

1 листопада (вівторок).

3. м. Вінниця. На хімічному комбінаті введено в експлуатацію перший в СРСР цех потрійного суперфосфату. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.562.

2 листопада (середа).

3. Авіаційною промисловістю УРСР та РРФСР освоєно серійне виробництво найбільшого у світ літака “Антей” (АН-22). *Радянська Україна.* — 1966. — 2 листопада.

6. м. Ізюм (Харківська область). Відкрито новий будинок побуту та

автовокзал. *Соціалістична Харківщина*.— 1966.— 2 листопада.

4 листопада (п'ятниця).

3. Кримська область. На Сімферопольському телевізійному заводі виготовлено перші телевізори. *Кримська правда*. — 1966.— 4 листопада.

6. ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР ухвалили спільну постанову "Про заходи по дальшому розвитку місцевої промисловості і художніх промислів УРСР", що мала на меті збільшення випуску найпростіших меблів, господарського і спортивного інвентарю, виробів з дерева і лози, продукції обозобудування, гончарного, керамічного і металевого посуду, садово-городнього інвентарю, товарів побутової хімії, іграшок та ігор для дітей. *ЦДАГО України*. — *Картотека постанов*.

9. м. Луганськ. Відкрито спортивний комплекс товариства "Динамо". *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.503. — Арк. 65.

5 листопада (субота).

6. м. Дніпропетровськ. Відкрито один з найбільших в Україні автовокзалів та залізобетонний автомобільний міст через Дніпро. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.503. — Арк. 77.

6 листопада (неділя).

10. На 51 км ділянці Козятин-Погребище Південно-західної залізниці внаслідок зламу рельса сталася аварія військового вантажного поїзду. Внаслідок аварії виведено з ладу 21 одиниця спеціальної техніки ракетних військ. *ЦДАГО України*. — Ф. 1. — Оп. 24. — Спр. 6177. — Арк. 73.

9 листопада (середа).

9. Футболісти київського "Динамо" уперше в історії свого клубу зробили "дубль", завоювавши за один сезон і чемпіонське "золото", і Кубок СРСР. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.503. — Арк. 109.

12 листопада (субота).

3. Полтавська область. На Кременчуцькому автомобільному заводі почався серійний випуск тягачів “КрАЗ-258”. *Зоря Полтавщини.* — 1966.— 12 листопада.

Івано-Франківська область. Здано в експлуатацію каїнітову шахту та дробильний комплекс, споруджувані на Калуському хіміко-металургійному комбінаті. *Правда України.*— 1966 .— 12 ноября.

4. Японія. В м. Йокогамі відкрилась виставка “Одеса — південні морські ворота України”. *Советская культура.* — 1966. — 12 ноября.

16 листопада (середа).

1. м. Київ. ЦК ЛКСМ України, Міністерство вищої і середньої спеціальної освіти УРСР, президія Академії наук УРСР та Республіканський комітет профспілки працівників освіти, вищої школи і наукових установ прийняли спільну постанову про поліпшення підготовки та виховання молодих науковців, спеціалістів і аспірантів вузів, науково-дослідних і проектно-конструкторських установ республіки та підвищення їхньої ролі в розвитку науково-технічного прогресу. *Молодь України.* — 1966.— 16 листопада.

4. м. Київ. Розпочав роботу V з'їзд письменників УРСР. *Правда України.* — 1966.— 17 ноября.

18 листопада (п'ятниця).

4. В УРСР розпочались Дні культури Франції. *Радянська Україна.*— 1966.— 19, 30 листопада.

19 листопада (субота).

10. м. Київ. На дільниці Дарниця–Київ–Московський сталося зіткнення поїздів пасажирського (Луганськ–Львів) з вантажним, внаслідок чого загинуло 2 машиністи та травмовано 58 пасажирів. *ЦДАГО України.* — Ф. 1. — Оп. 24. — Спр.6177.— Арк. 73.

20 листопада (неділя).

3. Донецька область. У м. Краматорську став до ладу цегельний завод. *Радянська Україна*. — 1966. — 20 листопада.

22 листопада (вівторок).

3. м. Кам'янець-Подільський (Хмельницька область). Здано в експлуатацію новий завод залізобетонних виробів. *Молодь України*. — 1966. — 22 листопада.

10. м. Кадіївка (Луганська область). Внаслідок вибуху газу метану на шахті №8-8біс тресту “Кадіїввугілля” загинуло 3 шахтарі. *ЦДАГО України*. — Ф.1. — Оп.24. — Спр.6171. — Арк.72.

26 листопада (субота).

3. Дніпропетровська область. Введено в дію останній енергоблок Придніпровської ДРЕС. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. — К., 1995. — С.563.

29 листопада (вівторок).

8. м. Київ. У столиці України відкрилося Генеральне консульство Німецької Демократичної Республіки. *Радянська Україна*. — 1966. — 30 листопада.

2 грудня (п'ятниця).

4. Рада міністрів СРСР ухвалила постанову про організацію Івано-Франківського інституту нафти і газу та реорганізацію Одеського кредитно-економічного інституту в Одеський інститут народного господарства. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. — К., 1995. — С.563.

3 грудня (субота).

3. м. Черкаси. На заводі “Хімреактив” вперше в СРСР почато промисловий випуск цінного препарату декамін. *Літопис комуністичного*

будівництва. *Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К., 1986. — С.218.

5 грудня (понеділок).

б. м. Яготин (Київська область). Здано в експлуатацію нову районну лікарню та поліклініку. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К., 1986. — С.218.

8 грудня (четвер).

1. Указом президії Верховної Ради УРСР утворено нові райони Української РСР: Літинський, Мурованокурилівський, Піщанський, Теплицький, Томашпільський, Чечельницький Вінницької обл.; Іваничівський, Луцький, Старовижівський Волинської обл.; Добропільський, Першотравневий, Тельманівський Донецької обл.; Баранівський, Володарсько-Волинський, Лугинський, Народицький, Червоноармійський, Чуднівський Житомирської обл.; Великоберезнянський, Воловецький Закарпатської обл.; Новомиколаївський Запорізької обл.; Верховинський, Івано-Франківський Івано-Франківської обл.; Богуславський, Бородянський, Володарський, Обухівський, Рокитнянський Київської обл.; Вільшанський, Онуфріївський, Устинівський Кіровоградської обл.; Первомайський, Советський Кримської обл.; Міловський, Свердловський, Слов'яносербський Луганської обл.; Буський, Миколаївський, Мостиський, Сколівський Львівської обл.; Арбузинський, Березанський, Владіївський Миколаївської обл.; Арцизький, Іванівський, Красноокиянський, Овідіопольський, Савронський Одеської обл.; Великобагачанський, Гребінківський, Козельщинський, Машівський, Чорнухинський, Шишацький Полтавської обл.; Зарічянський, Корецький, Червоноармійський Рівненської обл.; Великописарівський, Ямпільський Сумської обл.; Монастирський, Тернопільський, Дворганський, Дергачівський, Зачепилівський, Кегичівський Тернопільської обл.; Верхньорогачицький, Високопільський, Каланчацький, Полонський, Старосинявський, Теофіпольський Хмельницької обл.; Городищенський,

Кам'янський, Катеринопільський, Монастирищенський Черкаської обл.; Варвинський, Корюківський, Куликівський, Талалаєвський Чернігівської області. *Радянська Україна.* — 1966. — 9 грудня.

10 грудня (субота).

2. м. Київ. За сприяння Київського міськкому КП України, Українського товариства дружби і культурного зв'язку з зарубіжними країнами та Товариством “Знання” Української РСР у столиці України відбулися збори громадськості міста з нагоди Дня прав людини. *ЦДАГО України.* — *Картотека постанов.*

13 грудня (вівторок).

3. Івано-Франківська область. На Калужському хімічно-металургійному комбінаті здано в експлуатацію найпотужнішу у Прикарпатті шахту. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С. 563.

20 грудня (вівторок).

4. м. Київ. У рамках ЮНЕСКО у столиці України відбулися загальні збори Академії наук УРСР, присвячені 100-річчю з дня народження видатного українського вченого-мікробіолога Д. К. Заболотного. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С. 228.

У Київському Будинку архітектора відбувся установчий з'їзд добровільного Товариства охорони пам'ятників історії та культури Української РСР, на якому головою правління обрано директора Інституту історії АН УРСР, доктора історичних наук К. Дубину. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп. 1 — Спр. 506. — Арк. 106.

27 грудня (вівторок).

3. Тернопільська область. Завершено будівництво другої черги одного з найбільших в СРСР Кременецького цукрового заводу. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 506. — Арк. 216.

6. Вінницька область. У м. Хмільнику почала діяти нова лікарня “Радон”. *Вінницька правда.*— 1966.— 27 грудня.

28 грудня (середа).

3. м. Кіровоград. Став до ладу новий олійно-екстракційний завод. *Кіровоградська правда.* — 1966. — 28 грудня.

29 грудня (четвер).

4. м. Київ. У столиці України відбулося відкриття пам’ятника партійному та державному діячу Української РСР Д. З. Мануїльському. *Радянська Україна.*—1966.— 30 грудня.

6. м. Київ. Відкрито найбільший в УРСР універмаг “Україна”. *Вечірній Київ.*—1966.— 30 грудня.

ХРОНІКА 1967

2 січня (понеділок).

3. м. Донецьк. Введено в експлуатацію заводобудівний комбінат. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С. 563.*

5 січня (четвер).

3. Здано в експлуатацію Пирятинську (Полтавська область) та Яготинську (Київська область) птахофабрики. *ЦДАВО України. — Ф. 2. — Оп. 13. — Спр. 2028. — Арк. 1-2.*

8 січня (неділя).

4. м. Нові Санжари (Полтавська область). Відкрито районний історико-краєзнавчий музей на громадських засадах. *Зоря Полтавщини. — 1967. — 8 січня.*

9 січня (понеділок).

6. м. Київ. На площі Дзержинського розпочалось будівництво першого в столиці України каркасно-панельного 16-поверхового приміщення для Інституту технічної інформації. *ЦДАВО. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 557. — Арк. 133.*

10 січня (вівторок).

3. м. Дніпропетровськ. На заводі металовиробів став до ладу перший в СРСР цех по випуску керамічних флюсів. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970). — К., 1986. — С. 225.*

11 січня (середа).

3. м. Київ. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про переведення

в порядку досвіду окремих підприємств і організацій житлово-комунального господарства на нову систему планування і економічного стимулювання”. *Збірник постанов і розпоряджень уряду УРСР.*— К., 1967. — №1. — С. 26.

13 січня (п'ятниця).

1. Кримська область. У зв'язку з активізацією кримськотатарського національного руху за повернення на історичну батьківщину Кримським обкомом КПУ проведено нараду партійних, радянських працівників, керівників правоохоронних органів з питань посилення паспортного режиму в районах області. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.).* — К., 2000. — С.436.

19 січня (четвер).

4. Завершилось 3-х місячне турне по 28 містам США та Канади Державного заслуженого ансамблю танцю Української РСР під керівництвом народного артиста СРСР П. Вірського. *Правда.* — 1967. — 19 янв.

20 січня (п'ятниця).

3. м. Харків. З конвеєра тракторного заводу зійшов мільйонний трактор. *Соціалістична Харківщина.* — 1967.— 20, 21 січня.

27 січня (п'ятниця).

4. м. Київ. У столиці України відбувся День Ленінграда. *Київська правда.* — 1967.— 28 січня.

28 січня (субота).

1. Указом президії Верховної Ради СРСР за успіхи, досягнуті трудящими в господарському і культурному будівництві Луганську область Української РСР нагороджено орденом Леніна. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.228.

4. с. Косів (Івано-Франківська область). Відкрито музей громадському діячу, українському письменнику, публіцисту, подвижнику І.Франка Михайлу Павлику. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.538.— Арк. 267.

29 січня (неділя).

10. Донецька область. На шахті № 4-9 треста “Шахтарськантрацит” комбінату “Артемвугілля” внаслідок обвалу породи загинуло 3 шахтарі. *ЦДАГО України*. — Ф. 5111. — Оп. 24. — Спр.6329 .— Арк. 2.

30 січня (понеділок).

10. Донецька область. На шахті Кочегарка тресту “Горлівськвугілля” комбіната “Артемвугілля” стався вибух газу метану, внаслідок чого 8 шахтарів загинуло, 2 — тяжко травмовані. *ЦДАГО України*.— Ф.1. — Оп. 24. — Спр. 6330. — Арк. 2.

2 лютого (четвер).

4. м. Київ. У столиці України відбувся День міста Волгограда. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К.,1986. — С.228.

3 лютого (п'ятниця).

4. Уряд УРСР прийняв рішення про передачу з національних фондів Міністерству культури та мистецтв ПНР 1512 цінних книг та журналів, виданих в Польщі в 1814-1939 років, в тому числі законодавчі, правові, філологічні та історичні видання. *Правда*. — 1967. — 3 лютого.

5 лютого (неділя).

4. Сумська область. У м. Путивлі побудовано новий театр. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)* .— К.,1986. — С.229.

10 лютого (п'ятниця).

2. З ініціативи партійних та радянських органів на заводах та фабриках Києва, Донецька, Дніпропетровська, Луганська відбулись мітинги протесту проти політики антирадянського спрямування керівника КНР Мао Цзедуна. *ЦДАВО України. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 539. — Арк. 219.*

11 лютого (субота).

1. Указом президії Верховної Ради СРСР за успіхи, досягнуті в господарському й культурному будівництві Херсонську область нагороджено орденом Леніна. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970). — К., 1986. — С. 230.*

14 лютого (вівторок).

1. Центральний комітет КПУ і Рада міністрів УРСР розглянули питання про підсумки соціалістичного змагання областей і районів за збільшення виробництва і заготівель м'яса, молока та інших продуктів тваринництва у 1966 році. *Радянська Україна. — 1967. — 14 лютого.*

20 лютого (понеділок).

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про стан та заходи по дальшому покращенню охорони та збереження пам'ятників архітектури, мистецтва, археології та історії в Українській РСР”, яка передбачала першочергові заходи по консервації та збереженню архітектурного ансамблю у м. Новгород-Сіверському, фортеці XIII-XVII ст. у м. Хотині, замку XIV-XV ст. у м. Луцьку. *Збірник постанов і розпоряджень уряду УРСР. — К., 1967. — №2. — С. 64.*

28 лютого (вівторок).

4. Секретаріат ЦК Компартії України схвалив постанову про “ідейно-політичну помилку” редколегії журналу “Вітчизна”, пов'язану з публікацією оповідання Я. Ступака “Гординя”. *Данилюк Ю., Бажан О.*

Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). — К., 2000. — С.436.

1 березня (середа).

3. Запорізький завод “Комунар” розпочав серійний випуск моделі малолітражного автомобіля “Запорожець – 966”. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С.564.*

3 березня (п'ятниця).

10. Луганська область. Внаслідок аварії на шахті № 25 тресту ”Свердловвугілля” комбінату “Донбасантрацит” загинуло 7 шахтарів. *ЦДАГО України. — Ф.1. — Оп. 25. — Спр. 6330. — Арк. 9.*

4 березня (субота).

10. Внаслідок весняного паводка затоплено 15 тис. га сільгоспугідь Берегівського, Виноградівського, Мукачівського, Ужгородського районів Закарпатської області. *ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 24. — Спр. 6253. — Арк. 31-32.*

7 березня (вівторок).

1. м. Москва. ЦК КПРС, Рада міністрів СРСР та ВЦРПС ухвалили спільну постанову про переведення робітників та службовців підприємств, установ та організацій на п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С.564.*

4. Урядовий республіканський комітет по преміях імені Т. Г. Шевченка постановив присудити премії імені Т. Г. Шевченка 1967 року за видатні досягнення в галузі літератури і мистецтва: 1. І. Ле – за роман в трьох книгах “Хмельницький”. 2. О. Кульчицькій – за серію графічних і живописних циклів, у яких відбито героїчну історію і мистецьку культуру українського народу. 3. В. Івченку – за художній фільм “Гадюка”.

Радянська Україна. — 1967. — 10 березня.

8 березня (середа).

7. Померла український живописець і графік, народний художник УРСР, лауреат Державної премії УРСР імені Т.Г. Шевченка Олена Кульчицька. *Мистецтво України. Біографічний довідник.* — К., 1997. — С. 345.

10 березня (п'ятниця).

1. м. Київ. Перший секретар ЦК КПУ П. Шелест інформував ЦК КПРС про факти прояву румунського націоналізму, розповсюдження листівок відповідного змісту у с. Красноільське Сторожинецького району Чернівецької області. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.).* — К., 2000. — С. 436.

12 березня (неділя).

1. В Україні відбулись вибори до Верховної Ради УРСР та місцевих рад народних депутатів. *ЦДАВО України.* — Ф.5111.— Оп.1.— Спр.562.— Арк. 16.

14 березня (вівторок).

3. м. Єнакієве (Донецька область). Збудовано білизняну фабрику. *ЦДАВО України.*— Ф.5111.— Оп.1.— Спр.562.— Арк. 18.

6. м. Рівне. Побудовано новий автовокзал. *ЦДАВО України.*— Ф.5111.— Оп.1.— Спр.562.— Арк. 16.

18 березня (субота).

3. м. Кам'янець-Дніпровський (Запорізька область). Введено в дію новий консервний завод. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С. 235.

7. м. Львів. Помер один з найстаріших діячів українського театру, народний артист УРСР, голова Львівського відділення Українського

театрального товариства Доміан Козачковський. *Мистецтво України. Біографічний довідник*. — К., 1997. — С.306.

20 березня (понеділок).

10. Донецька область. На шахті “Юний комунар” тресту “Орджонікідзевугілля” внаслідок викиду газу метану загинуло 3 шахтарі. *ЦДАГО України*. — Ф. 1. — Оп. 25. — Спр. 6330. — Арк. 20.

23 березня (четвер).

4. м. Київ. Відбувся з'їзд Товариства Червоного Хреста Української РСР. *Робітнича газета*. — 1967. — 23 березня.

м. Рига. У столиці Латвії відкрився тиждень кінофільмів Української РСР. *Культура і життя*. — 1967. — 24 березня.

25 березня (субота).

1. Указом президії Верховної Ради УРСР утворено республіканський Державний комітет Ради міністрів Української РСР по охороні природи *Відомості Верховної Ради Української РСР*. — 1967. — № 13. — С. 203.

27 березня (понеділок).

3. Центральний комітет КПУ, Рада Міністрів УРСР та Українська Республіканська Рада професійних спілок прийняли спільну постанову “Про переведення робітників і службовців підприємств, установ і організацій на 5-денний робочий тиждень з двома вихідними днями”. *Збірник постанов і розпоряджень уряду УРСР*. — К., 1967. — № 3. — С. 3.

Березень.

1. На території Донецької, Івано-Франківської, Львівської, Кіровоградської області органами КДБ при Раді міністрів УРСР викрито осередки підпільної організації “Український національний фронт”. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.)*. — К., 2000. — С.437.

1 квітня (субота).

4. м. Краматорськ (Донецька область). Відкрито Будинок книги. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).*— К., 1986. — С.236.

11 квітня (вівторок).

1. м. Київ. Відбулася перша сесія Верховної Ради Української РСР сьомого скликання, яка розглянула питання про обрання президії та постійних комісій Верховної Ради УРСР. Головою Верховної Ради УРСР сьомого скликання обрано Олександра Корнійчука. *Відомості Верховної Ради Української РСР.*— 1967. — № 15. — С.217.

4. м. Київ. У столиці України розпочався Тиждень французьких фільмів, для участі в заходах по програмі якої в УРСР прибула делегація кінематографістів Франції на чолі з генеральним директором Національного кіноцентра Франції. *Грановский Б. В. Советский Союз и зарубежные страны. Торговля. Экономика. Наука. Техника. Культура. Летопись сотрудничества (май 1945-май 1985 гг.).* — К., 1998.— Т.2.— С. 836.

15 квітня (субота).

4. Фінляндія. У м. Гельсінкі почалися гастролі українського балету на льоду. *Культура і життя.* — 1967.— 16 квітня.

18 квітня (вівторок).

7. Помер Василь Кучер - український письменник, автор романів “Устим Кармелюк”, “Прощай море”, “Трудна любов”. *Радянська Україна.* — 1967. — 19 квітня.

19 квітня (середа).

4. м. Київ. Завершився тиждень французьких фільмів. *Культура і життя.* — 1967 . — 16, 20 квітня.

20 квітня (четвер).

4. Указом президії Верховної Ради СРСР Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона АН УРСР і Фізико-технічний інститут АН УРСР нагороджено орденами Леніна. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.564.

21 квітня (п'ятниця).

8. Завершився візит в УРСР делегації Компартії Канади на чолі з головою Т. Баком, яка мала на меті ознайомитись з досвідом Комуністичної партії та уряду України з національного питання. *На скрижальях історії: З історії взаємозв'язків урядових структур і громадських кіл України з українсько-канадською громадою в другій половині 1940-1980 – ті роки. Зб. док. та матеріалів. Кн. 1.* — К., 2003. — С.322.

25 квітня (вівторок).

10. м. Київ. На мосту ім. Патона зазнав аварії рейсовий автобус, що слідував по маршруту № 41 Бровари-Київ. З числа пасажирів автобусу, що впав з мосту в Дніпро, загинуло 27, врятовано 5 чоловік. *ЦДАГО України.* — Ф.1.— Оп.24. — Спр. 6346. — Арк. 16.

26 квітня (середа).

4. м. Івано-Франківськ. Відкрито Інститут нафти і газу, створений на базі Івано-Франківського філіалу Львівського політехнічного інституту. *Прикарпатська правда.* — 1967.— 26 квітня.

27 квітня (четвер).

4. На Буковині завершилися Дні культури Російської Федерації. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.239.

29 квітня (субота).

6. У Луганську здано в експлуатацію новий аеровокзал. *Радянська Україна*. — 1967. — 1 травня.

29-30 квітня (субота — неділя).

2. У Києві, Дніпропетровську, Львові, Одесі, Полтаві, Черкасах відбулися багатолюдні мітинги протесту проти військового путчу в Греції. *ЦДАВО України*. — Ф.5111. — Оп. 1. — Спр.566. — Арк. 160-161, 166, 173.

30 квітня (неділя).

5. м. Київ. Під час святкування релігійного свята “Пасха” поблизу Володимирського собору силами органів правопорядку розігнано збори представників незвіданої радянською владою “Ради Церков ЄХБ”. *ЦДАВО України*. — Ф.2. — Оп.13. — Спр.2530. — Арк.41.

Квітень.

1. м. Львів. Правозахисник В. Чорновіл завершив укладання збірника “Лихо з розуму”, в якому висвітлювалась доля українських політ’язнів Богдана Гориня, Михайла Масютки, Ярослава Менкуш, Валентина Мороза. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник*. — К., 1995. — С.559.

1 травня (понеділок).

1. У с. Дебеславцях (Івано-Франківська область) трактористом місцевого колгоспу С. Ткачем розвішано жовто-блакитні знамена. *Державний архів СБУ, Івано-Франківськ*. — Спр. 8777-П, т. 2. — Арк. 198-199.

5 травня (п’ятниця).

1. Указом президії Верховної Ради УРСР утворено Державний комітет Ради міністрів Української РСР по використанню трудових ресурсів *Відомості Верховної ради Української РСР*. — 1967. — № 18. — С. 282.

3. Рада міністрів УРСР надала дозвіл на будівництво Дніпропетровської книжкової друкарні. *ЦДАВО України*. — Ф.2. — Оп.13. — Спр.2031. — Арк. 25.

7 травня (неділя).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про підготовку і видання енциклопедичної літератури та “Історії міст і сіл”. *ЦДАВО України*. — Ф.2. — Оп.13. — Спр.2028. — Арк. 143.

8 травня (понеділок).

4. м. Красний Луч (Луганська область). Відкрито меморіальний комплекс на честь воїнів Радянської Армії та музею бойової і трудової слави гірників. *ЦДАВО України*. — Ф.5111.— Оп.1.— Спр. 567.— Арк. 115.

12 травня (п'ятниця).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про переведення Харківського медичного стоматологічного інституту в м. Полтаву”. *ЦДАВО України*. — Ф. 2. — Оп.13. — Спр.2028. — Арк. 147.

20-30 травня.

1.У відповідності з постановою секретаріату ЦК КПУ “Про заходи у зв'язку з декадою солідарності з народами Латинської Америки” (20.05.1967) на ряді підприємств та установ Києва, Дніпропетровської, Донецької, Луганської, Одеської областей відбулись мітинги на захист політв'язнів в країнах Латинської Америки. *ЦДАГО України*. — *Картотека постанов*.

22 травня (понеділок).

2. м. Київ. Відбулася демонстрація протесту біля будинку ЦК Компартії України з приводу арешту учасників несанкціонованого шевченківського вечора. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.)*.— К., 2000. —С.438.

31 травня (середа).

4. м. Київ. У Державному академічному театрі опери та балету ім Т.Г. Шевченка відбулася прем'єра нової постановки опери Г. Майбороди "Милана" (режисер В.Скляренко, диригент-постановник С.Турчак). *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С.564.*

8. м. Нью-Йорк. На засіданні Економічної і Соціальної Ради ООН Українську РСР обрано до складу Комісії ООН в справах народонаселення та членом Статистичної комісії ООН. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1962-1970 рр. — К., 1977. — С. 15-16.*

1 червня (четвер).

4. м. Київ. Вийшов з друку перший том 26-томної "Історії міст і сіл УРСР", присвячений Харківській області. *ЦДАВО України. — Ф.5111. — Оп.1. — Спр.569. — Арк. 1.*

5 червня (понеділок).

1. Указом президії Верховної Ради СРСР за високі показники, досягнуті в господарському й культурному будівництві Тернопільську область нагороджено орденом Леніна. *Вільне Життя. — 1967. — 6 червня.*

6 червня (вівторок).

4. м. Одеса. На території місцевого науково-дослідного інституту очних хвороб і тканинної терапії відкрито бюст академіку АН УРСР В.Філатову. *ЦДАВО України. — Ф.5111. — Оп.1. — Спр.569. — Арк. 65.*

10 червня (субота).

1. На багатьох підприємствах республіки відбулися багатолюдні мітинги протесту проти агресії Ізраїлю щодо арабських країн. *Радянська Україна. — 1967. — 11 червня.*

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову про проектування музею “Україна у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.” з панорамою оборони та визволення міста Києва. *Уряди України у ХХ ст.* — К., 2001.— С. 454.

11 червня (неділя).

4. На Буковині завершилися Дні культури республік Середньої Азії. *Радянська Буковина.* — 1967. — 13 червня.

13 червня (вівторок).

1. Указом президії Верховної Ради СРСР за активну участь у партизанському русі, мужність та стійкість, виявлені трудящими Чернігівської області в боротьбі з фашизмом в період Великої Вітчизняної війни та за успіхи, досягнуті в розвитку народного господарства Чернігівську область УРСР нагороджено орденом Леніна. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С. 248.

3. Рада міністрів УРСР ухвалила розпорядження “Про будівництво першої черги Каховської зрошувальної системи”. *ЦДАВО України.* — Ф. 2. — Оп. 13. — Спр. 2031. — Арк. 117.

14 червня (середа).

2. В установах та організаціях міст Києва, Вінниці, Кіровограда, Кривого Рогу, Одеси, Хмельницького відбулись багатолюдні мітинги проти агресії військ Ізраїлю на арабські території. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 570. — Арк. 55.

18 червня (неділя).

4. с. Березна (Чернігівська область). Відкрито пам’ятник українському композитору і диригенту, засновнику державного заслуженого українського народного хору Г. Верьовці. *Культура і життя.* — 1967. — 18 червня.

20 червня (вівторок).

4. м. Вознесенськ (Миколаївська область). Відкрито історико-краєзнавчий музей. *ЦДАВО України*. — Ф.5111.— Оп.1.— Спр.570. — Арк. 176.

21 червня (середа).

4. м. Київ. У районі Дарниці в парку Перемоги відкрито "Курган Безсмертя". *Робітнича газета*. — 1967. — 22 червня.

с. Пляшова (Рівненська область). У старовинному українському селищі на місці битви часів Визвольної війни українського народу середини XVII ст. відкрито музей-заповідник "Козацькі могили". *ЦДАВО України*. — Ф.5111.— Оп.1.— Спр.571.— Арк. 4.

22 червня (четвер).

1. Указом президії Верховної Ради СРСР Сумську область нагороджено орденом Леніна за активну участь у партизанському русі, мужність і стійкість, виявлені трудящими Сумської області в боротьбі з фашистами у період Великої Вітчизняної війни та за успіхи, досягнуті в розвитку народного господарства. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К., 1986. — С.250.

8. м. Нью-Йорк. На надзвичайній спеціальній сесії Генеральної Асамблеї ООН виступив з промовою, в якій засудив військові дії Ізраїлю проти ОАР, Сирії та Йорданії та висунув вимогу про беззастережне припинення агресії і ліквідації всіх її наслідків. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1962-1970 рр.* — К., 1977.— С. 443.

29 червня (четвер).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КП України, який розглянув питання про роботу підприємств чорної металургії і заходи по дальшому розвитку технічного прогресу в металургійній промисловості УРСР. *Радянська Україна*. — 1967. — 30 червня.

3. Став до ладу радянсько-чехословацький газопровід “Братерство”. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С.565.*

Червень.

5. м. Львів. Органами КДБ при Раді міністрів УРСР виявлена підпільна фотолабораторія, в якій фотоспособом тиражувалася релігійна література та документи самвидаву. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.). — К., 2000. — С.438.*

6 липня (четвер).

3. м. Дніпропетровськ. Зі складального конвеєра заводу радіорелейних приладів зійшов мільйонний домашній холодильник марки “Днепр-3”. *ЦДАВО України. — Ф.5111.— Оп.1.— Спр.572.— Арк. 125.*

4. м. Каховка (Херсонська область). Відкрито пам’ятник полководцю часів громадянської війни В. Блюхеру. *ЦДАВО України. — Ф.5111.— Оп.1.— Спр.572.— Арк. 116.*

11 липня (вівторок).

4. Рада міністрів Української РСР ухвалила постанову “Про створення в м. Ялті Музею народного декоративного мистецтва — філіалу Державного музею українського народного декоративного мистецтва УРСР та “Поляни казок” у м. Києві”. *ЦДАВО України. — Ф.2. — Оп.13. — Спр.2029. — Арк. 25.*

14 липня (п’ятниця).

4. с. Дальник (Одеська область). Відкрито пам’ятник захисникам Одеси – Монумент Слави. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970). — К., 1986. — С.253.*

18 липня (вівторок).

4. м. Москва. На Міжнародній виставці відбувся День української книги. *Літературна Україна*. — 1967.— 21 липня.

21 липня (п'ятниця).

1. Указом президії Верховної Ради за активну участь у партизанському русі, мужність і стійкість, виявлені трудящими Житомирської області в боротьбі з фашизмом в роки Великої Вітчизняної війни та успіхи, досягнуті в господарському і культурному будівництві Житомирську область нагороджено орденом Леніна. *Радянська Житомищина*. — 1967. — 22 липня.

м. Москва. Відбулась зустріч активістів кримськотатарського національного руху з головою КДБ при Раді міністрів СРСР Ю. Андроповим, міністром внутрішніх справ СРСР М. Щолоковим, Генеральним прокурором Р. Руденком, на якій порушувались питання щодо припинення незаконних репресій проти кримських татар. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.)*. — К., 2000. — С.439.

27 липня (четвер).

4. м. Суми. Відкрито першу в області стоматологічну поліклініку. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К., 1986. — С.254.

28 липня (п'ятниця).

2. м. Київ. Відбулася установча конференція Українського республіканського відділення Всесоюзного товариства філателістів. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 574. — Арк.158.

30 липня (неділя).

8. м. Москва. Відбулася зустріч міністра закордонних справ УРСР Д. Білоколоса з Генеральним секретарем ООН У Таном, який перебував в СРСР на запрошення радянського уряду. *Українська РСР на міжнародній*

арені. *Збірник документів і матеріалів 1962-1970 рр.*— К., 1977.— С. 420.

31 липня (понеділок).

3. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову про переведення підприємств річкового транспорту УРСР на нову систему планування і економічного стимулювання. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду УРСР.* — К., 1967.— С. 74.

1 серпня (вівторок).

2. У Києві, Дніпропетровську, Житомирі відбулись багатолюдні мітинги протесту проти утвердження військової диктатури в Греції. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 575. — Арк. 19-22.

9 серпня (середа).

4. Рада міністрів Української РСР ухвалила постанову “Про спорудження пам’ятних обелісків у місцях зв’язаних з початком і завершенням визволення Української РСР від німецько-фашистських загарбників у роки Великої Вітчизняної війни”. *ЦДАВО України.* — Ф. 2. — Оп. 13. — Спр. 2029. — Арк. 63.

12 серпня (субота).

1. Указом президії Верховної Ради СРСР за активну участь у партизанському русі, мужність і стійкість, виявлені трудящими Волинської області в боротьбі з фашистами в період Великої Вітчизняної війни, та за успіхи, досягнуті в господарському і культурному будівництві Волинську область УРСР нагороджено орденом Леніна. *Радянська Волинь.* — 1967.— 13, 15 серпня.

13 серпня (неділя).

5. З нагоди 100-річчя баптизму в Росії в Одесі відбувся несанкціонований молебень прихильників невизнаної радянською владою “Ради Церков ЄХБ”. *ЦДАГО України.* — Ф. 1.— Оп. 24.— Спр. 6291.— Арк. 26.

17 серпня (четвер).

4. Російська Федерація. У м. Волгограді відзначено день Києва. *Робітнича газета*. — 1967. — 19 серпня.

21 серпня (понеділок).

4. м. Луцьк. В урочищі Лопатин Цуманського лісу, на місці, де розташовувався штаб партизанського з'єднання Д. Медведєва, відкрито меморіальний комплекс. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.576. — Арк.192.

22 серпня (вівторок).

6. Полтавська область. У м. Кременчуці споруджено першу лінію тролейбуса. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.577. — Арк.5.

8. м. Монреаль. На Всесвітній виставці "ЕКСПО-67" було проведено День Української РСР. *Робітнича газета*. — 1967. — 24 серпня.

24 серпня (четвер).

4. Завершилися гастролі в Італії та Бельгії балетної групи Київського державного академічного театру опери та балету. *Радянська Україна*. — 1967. — 26 серпня.

25 серпня (п'ятниця).

6. м. Суми. В обласному центрі почався регулярний рух тролейбусів. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К., 1986. — С.259.

29 серпня (вівторок).

1. Указом Президії Верховної Ради СРСР за успіхи, досягнуті в господарському і культурному будівництві Івано-Франківську область нагороджено орденом Леніна. *Прикарпатська правда*. — 1967. — 30 серпня.

7. Помер видатний діяч оперного мистецтва, соліст Київського державного академічного театру опери та балету імені Т. Г. Шевченка,

народний артист СРСР Микола Ворвулев. *Мистецтво України. Біографічний довідник*. — К., 1997. — С. 128.

31 серпня (четвер).

4. м. Полтава. У обласному центрі відкрито стоматологічний інститут. *Зоря Полтавщини*. — 1967. — 1 вересня.

Серпень.

5. США. Оприлюднений відкритий лист українського баптиста А. Ковальчука до Генерального секретаря ЦК КПРС Л. Брежнєва, в якому він звинуватив владні структури в організації фізичної розправи над членами незареєстрованих громад ЄХБ. *Сучасність*. — 1968. — №6. — С. 84.

1 вересня (п'ятниця).

4. Дніпропетровська область. У м. Дніпродзержинську відкрито Індустріальний інститут. *Радянська Україна*. — 1967. — 12 вересня.

4 вересня (понеділок).

3. Більшість підприємств столиці України перейшли на 5-денний робочий тиждень з двома вихідними днями. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 578. — Арк. 46.

5 вересня (вівторок).

2. Ухвалено указ президії Верховної Ради СРСР “ Про громадян татарської національності, які проживали в Криму”, який знімав огульні звинувачення кримських татар у зраді в роки Другої світової війни, проте не враховував їх сподівань та устремлінь щодо повернення на історичну батьківщину та створення автономної республіки. *Кримські татари 1944-1994 рр. Статті. Документи. Свідчення очевидців*. — К., 1995. — С. 106-107.

8 вересня (п'ятниця).

4. У Мексиці і Канаді завершилися гастролі Державного українського

народного хору ім. Г. Верьовки. *Радянська Україна*. — 1967. — 6 серпня.

11 вересня (понеділок).

4. Завершилися дні Української РСР в Азербайджані. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.578. — Арк.213.

13 вересня (середа).

2. м. Сімферополь. Проведена обласна нарада з питань виконання Указу президії Верховної Ради СРСР “Про громадян татарської національності” за участю відповідальних працівників Кримського обкому партії, перших секретарів КПУ, голів міськ-райвиконкомів, співробітників управлінь МВС та КДБ, міських та районних прокурорів. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 190.

4. м. Київ. Помер український поет, державний і громадський діяч, академік АН УРСР Павло Тичина. *Мистецтво України. Біографічний довідник*. — К., 1997. — С.582.

19 вересня (вівторок).

4. м. Брюссель. Завершилися гастролі балетної трупі Київського державного академічного театру опери та балету ім. Т. Шевченка. *Грановский Б. В. Советский Союз и зарубежные страны. Торговля. Экономика. Наука. Техника. Культура. Летопись сотрудничества (май 1945 - май 1985 гг.)*. — К., 1998. — Т.3. — С. 866.

21 вересня (середа).

4. м. Одеса. В обласному центрі розпочалися Дні польського кіно. *Известия*. — 1967. — 21 сентября.

22 вересня (п'ятниця).

7. Помер український історик, директор Інституту історії АН УРСР, доктор історичних наук Кузьма Дубина. *Вчені Інституту історії України. Біобібліографічний довідник. Серія “Українські історики”*. Вип. 1.

— К., 1998. — С. 91-93.

24 вересня (неділя).

2. Делегація кримських татар у кількості 48 осіб відвідала Кримський облвиконком з питань з'ясування причин відмови їм у прописці та будівництві житлових приміщень. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 190.

28 вересня (четвер).

4. Рада Міністрів УРСР прийняла постанову “Про відновлення в м. Києві музею “Косий капонір” - філіалу Державного історичного музею УРСР. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду УРСР.* — К., 1967. — № 9. — С. 85.

м. Москва. Завершилися Дні України в Російській Федерації. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 579. — Арк. 186.

3 жовтня (вівторок).

4. м. Херсон. При суднобудівному заводі відкрито філіал Миколаївського кораблебудівного інституту ім. адмірала С. О. Макарова. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С. 264.

5 жовтня (четвер).

2. с. Морське (Кримська область). Органами міліції насильно виселено родину кримського татарина Ф. Поски у складі 7 осіб. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 191.

3. м. Вінниця. Запущено першу чергу підшипникового заводу. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 581. — Арк. 98.

7 жовтня (субота).

1. Центральний комітет КПУ та Рада міністрів Української РСР прийняли спільну постанову “Про переведення на п'ятиденний робочий

тиждень працівників апарату міністерств і відомств УРСР, партійних, радянських і громадських організацій”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду УРСР.* — К., 1967. — № 11. — С. 3.

11 жовтня (середа).

5. м. Київ. Бюро міськкому КПУ схвалило постанову “Про подальше посилення роботи по припиненню діяльності підпілля сектантів-розкольників та інших нелегальних формувань, діючих під прикриттям релігії”. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.).* — К., 2000. — С. 440.

12 жовтня (четвер).

2. м. Сімферополь. Відбувся стихійний мітинг кримських татар, що домагалися якнайшвидшого розв’язання питань реалізації своїх прав і свобод. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 191.

14 жовтня (субота).

4. м. Київ. Завершилась Декада російської літератури і мистецтва в Україні. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 581. — Арк. 306.

15 жовтня (неділя).

9. м. Запоріжжя. Здано в експлуатацію Палац спорту. *Запорізька правда.* — 1967. — 15 жовтня.

20 жовтня (п’ятниця).

1. м. Київ. Перший секретар ЦК КПУ П. Шелест на нараді перших секретарів обкомів, голів облвиконкомів, керівників республіканських міністерств і відомств, відповідальних працівників ЦК КПУ і Ради міністрів УРСР заявив про “змикання українського буржуазного націоналізму і сіонізму”, закликав належним чином підготуватися до протидії цьому “небезпечному союзу”. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.).* — К., 2000. — С. 441.

20-21 жовтня.

1. м. Київ. З ініціативи міськкому КПУ на ряді промислових підприємств столиці України відбулись багатолюдні мітинги, присвячені солідарності радянських людей з боротьбою народу В'єтнаму проти агресії США. ЦДАГО України. — *Картоотека постанов.*

22 жовтня (неділя).

4. м. Диканька (Полтавська область). Відбулося відкриття картинної галереї, організованої з ініціативи Полтавського художнього музею. *Зоря Полтавщини.* — 1967. — 25 жовтня.

24 жовтня (вівторок).

9. м. Луганськ. Відкрито найбільший в Україні легкоатлетичний манеж спортивного товариства “Динамо”. *Спортивна газета.* — 1967. — 24 жовтня.

27 жовтня (п'ятниця).

4. Херсонська область. У степу під м. Каховкою відкрито пам'ятник “Легендарна тачанка” (скульптори Ю. Лоховнін, Л. Родіонов, Л. Михайлюнок, архітектор Є.Полторацький). *Радянська Україна.* — 1967. — 28 жовтня.

м. Донецьк. Відкрито пам'ятник професійному революціонеру, партійному та державному діячу СРСР Ф.А. Сергееву (Артему). *Радянська Україна.* — 1967. — 28 жовтня.

28 жовтня (субота).

3. м. Кривий Ріг. На металургійному заводі ім. Леніна введено в експлуатацію найбільшу в світі доменну піч. ЦДАВО України. — Ф.5111. — Оп.1. — Спр. 582. — Арк.290.

30 жовтня (понеділок).

6. м. Миколаїв. Стала до ладу перша черга тролейбусної лінії. ЦДАВО України. — Ф.5111. — Оп.1. — Спр. 582. — Арк.321.

31 жовтня (вівторок).

4. м. Дніпропетровськ. Відкрито Монумент Вічної Слави воїнам, партизанам і підпільникам Дніпропетровщини, які загинули в роки Другої світової війни. *Зоря*. 1967.— 1 листопада.

4 листопада (субота).

6. Став до ладу один з найбільших в СРСР Рівненський телевізійний ретранслятор, який покрив найвіддаленіші куточки Рівненської області, ряд районів Хмельницької, Волинської, Житомирської, Тернопільської та Львівської областей. *ЦДАВО України*.— Ф.5111.— Оп.1.— Спр. 582. — Арк.48.

6 листопада (понеділок).

6. Завершено електрифікацію залізничної лінії Фастів – Київ - Хутір Михайлівський. *Радянська Україна*. — 1967. — 7 листопада.

7 листопада (вівторок).

2. О 21 год. 45 хв. над Києвом прогрімилі 50 артилерійських залпів на честь 70-річного ювілею Радянської держави. *ЦДАВО України*.— Ф.5111.— Оп.1.— Спр. 583. — Арк.74.

11 листопада (субота).

4. м. Мехіко. Вперше на латиноамериканському континенті розпочались виступи Українського ансамблю на льоду. *Правда*. — 1967. — 16 ноября.

14 листопада (вівторок).

10. Донецька область. На шахті ”Микитівка” треста “Горлівськвуглебуд” внаслідок викиду газу метану загинуло 3 шахтарі. *ЦДАГО України*. — Ф.1.— Оп. 25. — Спр.6330.— Арк.53.

15 листопада (середа).

1. Львівський обласний суд засудив українського правозахисника

В. Чорновола за ст. 187-1 КК УРСР до 3 років позбавлення волі у виправно-трудових таборах суворого режиму. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). — К., 2000. — С.441.*

19 листопада (неділя).

2. м. Нью-Йорк. Завершив роботу перший Конгрес СКВУ, який зібрав понад тисячу делегатів з Австралії, Аргентини, Бельгії, Канади, Люксембургу, Італії, Нідерландів, Німеччини, США, Франції, Чилі, Швейцарії. *На скрижлях історії: 3 історії взаємозв'язків урядових структур і громадських кіл України з українсько-канадською громадою в другій половині 1940-1980-ті роки. Зб. док. та матеріалів. Кн. 1. — К., 2003.— С. 335.*

26 листопада (неділя).

9. м. Харків. Відкрито Палац спорту товариства “Локомотив”. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970). — К., 1986. — С.253.*

28 листопада (вівторок).

3. Львівська область. На 322 кілометровій ділянці від м. Броди до радянсько-чехословацького кордону зварені перші кілометри труб 2-ї черги міжнародного нафтопроводу “Дружба”. *Правда. — 1967. — 29 ноября.*

9 грудня (субота).

2. Академія наук УРСР, Українське товариство дружби і культурного зв'язку з зарубіжними країнами, Товариство “Знання” УРСР провели збори представників громадськості столиці України, присвячені Міжнародному дню прав людини. *ЦДАВО України.— Ф.5111.— Оп.1.— Спр. 590. — Арк.125.*

11 грудня (понеділок).

4. Помер український військовий і державний діяч, генерал-майор

Сидір Ковпак. *Довідник з історії України. Том 2. За ред. І. Підкови та Р. Шуста.* — К., 1995. — С. 53.

19 грудня (вівторок).

4. м. Київ. Відкрито пам'ятник чекістам часів громадянської та Великої Вітчизняної воєн. *Радянська Україна.* — 1967. — 20 грудня.

23 грудня (субота).

1. м. Київ. Відбулось урочисте засідання ЦК Компартії України і Верховної Ради УРСР, присвячене 50-річчю встановлення радянської влади в Україні та створення УРСР. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С. 567.

25 грудня (понеділок).

10. Луганська область. На шахті №12 “Михайлівська” треста “Первомайськвугілля” загинуло 3 шахтарі. *ЦДАГО України.* — Ф. 1. — Оп. 25. — Спр. 6330. — Арк. 55.

29 грудня (п'ятниця).

4. Рада Міністрів УРСР ухвалила постанову “Про створення Інституту колоїдної хімії і хімії води Академії наук УРСР”. *ЦДАВО України.* — Ф. 2. — Оп. 13. — Спр. 2029. — Арк. 226.

ХРОНІКА 1968

3 січня (середа).

3. м. Первомайськ (Луганська область). Стала до ладу взуттєва фабрика. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К., 1986. — С.278.

4 січня (четвер).

4. м. Гайсин (Вінницька область). Відкрито музей відомого українського фольклориста Г. Танцюри. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр.635.— Арк. 36.

16 січня (вівторок).

3. м. Первомайськ (Луганська область). Стала до ладу шахта “Марія-Глибока”. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр.636.— Арк. 43.

4. м. Київ. У журналі “Вітчизна” опубліковано роман Олеся Гончара “Собор”. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр.636.— Арк. 38.

19 січня (п’ятниця).

4. м. Лисичанськ (Луганська область). Відкрито музей українського поета В. Сосюри. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К., 1986. — С.280.

25 січня (четвер).

2. м. Київ. Відбувся X з’їзд профспілок УРСР. *Радянська Україна*.— 1968. — 25 січня.

4. м. Харків. Відкрито пам’ятник державному і громадському діячу УРСР М.О. Скрипнику. *Радянська Україна*. —1968.— 26 січня.

29 січня (понеділок).

4. Рада міністрів СРСР ухвалила постанову про реорганізацію

Запорізького фармацевтичного інституту в медичний. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С.567.*

31 січня (середа).

3. м. Луганськ. Здано в експлуатацію комбикормовий завод. *ЦДАВО України. — Ф.2. — Оп.13. — Спр.2928. — Арк.23.*

8. Радою міністрів УРСР ухвалено постанову “Про підписання Українською РСР Пактів про права людини”. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1962-1970 рр.. — К., 1977.— С. 443.*

3 лютого (субота).

2. м. Фергана (Узбецька РСР). Відбулась нарада представників ініціативних груп, на якій висловлювались пропозиції щодо підготовки масового виїзду кримських татар до Криму. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат. — К., 2004. — Ч. II. — С. 190.*

4. м. Київ. У системі Академії наук УРСР створено Інститут колоїдної хімії та хімії води. *Известия. — 1968. — 3 лютого.*

9 лютого (п'ятниця).

3. Рада міністрів УРСР ухвалила рішення про будівництво фабрики дитячих іграшок у м. Донецьку. *ЦДАВО України. — Ф.2. — Оп.13. — Спр.2929. — Арк.51.*

13 лютого (вівторок).

4. м. Київ. У столиці України відкрився Центральний державний архів-музей літератури й мистецтва УРСР. *Літературна Україна. — 1968.— 13 лютого.*

27 лютого (вівторок).

4. м. Київ. Створено Інститут колоїдної хімії і води АН УРСР. *Молодь України. — 1968. — 27 лютого.*

7 березня (четвер).

3. м. Черкаси. В силу причин економічного характеру відмовились приступити до роботи 400 робітників ткацького цеху Черкаського комбінату шовкових тканин. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.). — К., 2000. — С.443.*

18 березня (понеділок).

1. Закарпатська область. На радянсько-чехословацькому кордоні відбулась зустріч віч-на-віч між першим секретарем Закарпатського обкому КП України Ю. Ільницьким та першим секретарем Східнославацького обкому КПЧ Я. Косцеланським, на якій обговорювались поточні події в ЧСР. *Дмитрук В. Документи Державного архівного фонду України про події 1968 р. в Чехословаччині та реакцію українського суспільства // Історія України. Маловідомі імена, події, факти. — К., 2001. — С. 429.*

27 березня (середа).

2. м. Київ. Поетом В. Рубаном в аудиторіях Київського державного університету ім. Т. Шевченка і поблизу будинків Української сільсько-господарської академії та Інституту кібернетики АН УРСР розповсюджено 600 листівок з протестом проти русифікації України. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.). — К., 2000. — С.443.*

28 березня (четвер).

2. м. Київ. На заводі верстатів-автоматів ім. М. Горького відбувся несанкціонований вечір поезії, присвячений пам'яті Т. Шевченка. *ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 25. — Спр. 33. — Арк. 33.*

Березень.

1. Відомі діячі науки і культури, представники трудових колективів, студенти (серед яких кінорежисер С. Параджанов, літератори І. Світличний, Г. Кочур, В. Шевчук, Л. Костенко, М. Коцюбинська, Б. Харчук,

3. Франко, історик М. Брайчевський - всього 139 осіб) звернулись з листом до Генерального секретаря ЦК КПРС Л. Брежнєва, Голови Ради міністрів СРСР О. Косигіна, Голови президії Верховної Ради СРСР М. Підгорного, в якому вказали на тривожні симптоми реставрації сталінізму. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). — К., 2000. — С.445.*

15 квітня (понеділок).

4. Помер український композитор, педагог, народний артист УРСР Борис Лятошинський. *Мистецтво України. Біографічний довідник. — К., 1997. — С.382.*

21 квітня (неділя).

2. м. Чирчик (Узбецька РСР). З нагоди дня народження В. Ульянова-Леніна відбулись масові гуляння кримських татар, в яких взяли участь близько 1500 осіб, розігнані за допомогою пожежних машин і димових пашок органами КДБ та міліції. *Кримські татари : шлях до повернення. Зб. док. та мат. — К., 2004. — Ч. II. — С. 194.*

23 квітня (вівторок).

2. м. Київ. Відбувся IV з'їзд художників УРСР. *Радянська Україна. — 1968. — 24 квітня.*

24 квітня (середа).

1. Івано-Франківська область. Відбулись збори партійного активу області, присвячені обговоренню закритого листа вищого політичного керівництва СРСР "Про події в Чехословаччині". *Дмитрук В. Україна не мовчала. — К., 2004. — С. 37.*

25 квітня (четвер).

4. м. Київ. Завершив роботу IV з'їзд художників України. *ЦДАВО України.. — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр.644.— Арк. 77.*

29 квітня (понеділок).

1. На радянсько-чехословацькому кордоні відбулась неофіційна зустріч між першим секретарем Закарпатського обкому КП України Ю. Ільницьким та першим секретарем Східнославацького обкому КПЧ Я. Косцеланським, на якій обговорювались питання ліквідації політичної цензури в ЧССР. Дмитрук В. *Документи Державного архівного фонду України про події 1968 р. в Чехословаччині та реакцію українського суспільства // Історія України. Маловідомі імена, події, факти.* — К., 2001. — С. 430.

б. м. Артемівськ (Донецька область). Відкрито першу тролейбусну лінію. *Правда України.* — 1968. — 30 апреля.

Квітень.

2. У відповідності з рішенням вищого партійно-державного керівництва СРСР та УРСР розпочалось організоване переселення родин кримських татар на територію Криму. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 194.

4 травня (субота).

2. м. Сімферополь. Делегація кримськотатарського народу передала Кримському обкому КПУ та облвиконкому лист-протест з приводу невиправданого встановлення перепон у працевлаштуванні і прописці кримських татар, що поверталися на територію півострова. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 190.

6 травня (понеділок).

4. м. Москва. Голова КДБ при Раді міністрів СРСР Ю. Андропов звернувся до ЦК КПРС з листом, в якому охарактеризував роман Олеся Гончара “Собор” як “політично шкідливий”. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.).* — К., 2000. — С. 445.

9 травня (четвер).

2. У смт. Куликове (Львівська область) невідомими розвішано жовто-блакитні прапори. *Дмитрук В. Україна не мовчала.* — К., 2004. — С. 142.

12 травня (неділя).

2. Кримська область. Один з активістів кримськотатарського національного руху Енвер Аметов оголосив голодування, надіславши телеграму ЦК КПРС з вимогою забезпечення прав кримських татар в цілому та його особисто. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 195.

14 травня (вівторок).

1. На радянсько-чехословацькому кордоні відбулась зустріч віч-на-віч між першим секретарем Закарпатського обкому КП України Ю. Ільницьким та першим секретарем Східнославацького обкому КПЧ Я. Косцеланським, на якій обговорювались наслідки політичних реформ в ЧССР. *Дмитрук В. Документи Державного архівного фонду України про події 1968 р. в Чехословаччині та реакцію українського суспільства // Історія України. Маловідомі імена, події, факти.* — К., 2001. — С. 431.

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанови “Про створення в м. Ялті Кримської області літературно-меморіального музею письменника М. Бірюкова – філіалу Ялтинського краєзнавчого музею” та “Про створення Чугуївського художнього-меморіального музею І. Ю. Рєпіна”. *ЦДАВО України.* — Ф.2. — Оп.13. — Спр.2928. — Арк. 120.

15 травня (середа).

8. Відбулася зустріч голови Ради міністрів УРСР В. Щербицького з Надзвичайним і Повноважним Послом ПНР в СРСР Яном Прасінським. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.646. — Арк. 25.

16 травня (четвер).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанови “Про встановлення в

м. Києві монумента бойової слави радянських танкістів”, “Про організацію Донецького державного музично-педагогічного інституту” та “Про відновлення в м. Ніжині краєзнавчого музею – філіалу Чернігівського історичного музею”. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп.1. — Спр.736. — Арк. 5.

6. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову про будівництво метрополітену в м. Харкові. *ЦДАВО України*. — Ф.2. — Оп.13. — Спр. 2925. — Арк. 125.

17 травня (п'ятниця).

2. м. Москва. Біля одного з адміністративних будинків ЦК КПРС відбулась демонстрація протесту кримських татар під час якої було затримано українського правозахисника, генерала Петра Григоренка. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 195.

Органами КДБ і міліції УРСР та Краснодарського краю затримані при в'їзді в Крим і повернені до місць проживання біля 800 кримських татар, що прибули на вшанування траурної дати в історії кримськотатарського народу – масової депортації їх співвітчизників. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 196.

4. Відкрито польські дні в Києві. *Радянська Україна*. — 1968.— 18 травня, 4 червня.

18 травня (субота).

1. м. Київ. На адресу різних підприємств, установ та навчальних закладів столиці України надіслано листівки-звернення “До всіх громадян Києва” антирадянського змісту. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.)*. — К., 2000. — С.445.

2. м. Сімферополь. Кримські татари провели маніфестацію з вимогою прописки, працевлаштування та першочергового надання житла. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 196.

20 травня (понеділок).

4. м. Київ. До ЦК Компартії України звернулись нащадки видатних діячів української культури – П. Довженко, Л. Кропивницька, В. Нечуй-Левицька, О. Лисенко, Н. Тобілевич, Т. Франко, які висловили занепокоєння станом української мови в республіці. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). — К., 2000. — С.446.*

9. м. Луганськ. На змаганнях з важкої атлетики чемпіон світу Леонід Жаботинський встановив новий світовий рекорд у поштовху - 220 кг і став чемпіоном СРСР. *ЦДАВО України. — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр.646. — Арк. 93.*

м. Київ. До столиці України прибула мотоестафета дружби й миру “Москва-Прага”. *ЦДАВО України. — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр.646. — Арк. 102.*

22 травня (середа).

4. м. Київ. Біля пам’ятника Т. Шевченка відбувся несанкціонований мітинг, присвячений вшануванню творчості українського поета. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). — К., 2000. — С.446.*

25 травня (субота).

3. м. Коростень (Житомирська область). Став до ладу найбільший в області механізований молочний завод. *ЦДАВО України. — Ф. 5111.— Оп. 1.— Спр.647.— Арк.11.*

26 травня (неділя).

2. с. Мар’їно (Кримська область). Близько 100 представників кримськотатарського національного руху на знак протесту проти відмови місцевою владою в прописці кримських татар розбили наметове містечко. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат. — К.,2004. — Ч. II. — С. 196.*

27 травня (понеділок).

2. с. Мар'їно (Кримська область). Зусиллями працівників міліції, КДБ та дружинників зруйноване наметове містечко кримських татар. Близько 40 осіб, що брали участь в акції протесту, під охороною працівників силових відомств через Баку і Красноводськ були відправлені до Узбекистану. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 196.

29 травня (середа).

1. Завершився візит голови Ради міністрів Української РСР В. Щербиського до Чехословаччини з нагоди обміну естафетами миру і дружби, присвячених 13-й річниці визволення ЧССР від нацистів. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр. 647.— Арк. 128.

31 травня (п'ятниця).

8. м. Нью-Йорк. На засіданні Економічної і Соціальної Ради ООН Українську РСР обрано до складу Комісії ООН з прав людини. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів (1962-1970 рр.)* - К., 1977.- С. 420.

1 червня (субота).

4. Чехословаччина. Вперше за кордоном в Празькому граді відкрилась виставка картин українського поета та художника Т. Шевченка. *Правда.* — 1968.— 1 юня.

3 червня (понеділок).

4. Завершилися Дні Польщі в Києві. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр. 648.— Арк. 43.

У рамках Днів УРСР в Чехословаччині відбулась зустріч міністра закордонних справ ЧССР І. Гаєна з головою української делегації заступником Голови Ради міністрів УРСР П. Троньком. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр. 648.— Арк. 208.

6 червня (четвер).

1. На радянсько-чехословацькому кордоні відбулась таємна зустріч між першим секретарем Закарпатського обкому КП України Ю. Ільницьким та першим секретарем Східнославацького обкому КПЧ Я. Косцеланським, на якій обговорювались поточні події в ЧССР. *Дмитрук В. Документи Державного архівного фонду України про події 1968 р. в Чехословаччині та реакцію українського суспільства // Історія України. Маловідомі імена, події, факти. — К., 2001.— С. 431.*

10 червня (понеділок).

1. В рамках партійних контактів на радянсько-чехословацькому кордоні відбулась зустріч між першим секретарем Закарпатського обкому КП України Ю. Ільницьким та першим секретарем Східнославацького обкому КПЧ Я. Косцеланським, на якій обговорювались поточні події в ЧССР. *Дмитрук В. Документи Державного архівного фонду України про події 1968 р. в Чехословаччині та реакцію українського суспільства // Історія України. Маловідомі імена, події, факти. — К., 2001.— С. 429.*

4. м. Київ. Розпочав роботу III республіканський з'їзд вчителів. *ЦДАВО України. — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр. 649.— Арк. 113.*

Завершилися Дні культури Української РСР в ЧССР. *ЦДАВО України. — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр. 644.— Арк. 16; Спр. 649.— Арк. 243.*

11 червня (вівторок).

1. На радянсько-чехословацькому кордоні відбулась таємна зустріч між першим секретарем Закарпатського обкому КП України Ю. Ільницьким та першим секретарем Східнославацького обкому КПЧ Я. Косцеланським, на якій обговорювалась внутрішньополітична ситуація в ЧССР. *Дмитрук В. Документи Державного архівного фонду України про події 1968 р. в Чехословаччині та реакцію українського суспільства // Історія України. Маловідомі імена, події, факти. — К., 2001.— С. 429.*

5. м. Рим. Патріарх Української греко-католицької церкви, кардинал Й. Сліпий звернувся з листом до Голови Президії Верховної Ради УРСР Д. Коротченка з вимогою поновити в республіці права віруючих УГКЦ.

ЦДАВО України. — Ф. 4648.— Оп. 5. — Спр. 83.— Арк.3.

13 червня (четвер).

5. Уряд ЧССР легалізував у країні раніше заборонену греко-католицьку церкву і погодився з відкриттям Пряшівської єпархії. *Дмитрук В. Україна не мовчала.* — К., 2004.— С. 182.

27 червня (четвер).

2. м. Сімферополь. У сквері “Перемога” відбулась демонстрація кримських татар, які вимагали зустрічі з керівництвом області. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 197.

29 червня (субота).

4. с. Кодня (Житомирська область). На честь 200-річчя повстання Коліївщина на місці поховання повсталих відкрито пам’ятник. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр. 650.— Арк. 216.

30 червня (неділя).

7. Помер видатний радянський конструктор авіаційних двигунів, академік АН УРСР, Герой соціалістичної праці О. Івченко. *Радянська Україна.* — 1968. — 2 липня.

1 липня (понеділок).

1. За особистим розпорядженням першого секретаря ЦК КПУ П. Шелеста робота по організованому переселенню кримських татар була припинена. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 197.

6. На карті повітряних сполучень України з’явилась нова міжнародна авіалінія Київ-Варшава. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр. 670.— Арк. 1.

2 липня (вівторок).

4. м. Донецьк. В обласному центрі відкрито музей історії міста.

Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970). — К., 1986. — С. 299.

5 липня (п'ятниця).

6. м. Київ. На правому березі Дніпра розпочато будівництво нового житлового масиву Оболонь. *ЦДАВО України. — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр. 670.— Арк. 52.*

8 липня (понеділок).

2. У різних містах України відбулись збори трудящих, присвячені дружбі радянського і чехословацького народів. *ЦДАВО України. — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр. 651.— Арк. 129.*

9 липня (вівторок).

1. На радянсько-чехословацькому кордоні відбулась зустріч між секретарем Східнославацького обкому КПЧ Я. Гетешом та другим секретарем Закарпатського обкому КП України В. Дикусаровим на якій обговорювались плани прикордонного співробітництва між двома країнами. *Дмитрук В. Документи Державного архівного фонду України про події 1968 р. в Чехословаччині та реакцію українського суспільства // Історія України. Маловідомі імена, події, факти. — К., 2001.— С. 431.*

4. Завершилися гастролі в ЧССР Державного заслуженого українського народного хору імені Г. Верьовки. *ЦДАВО України. — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр. 651.— Арк. 153.*

10 липня (середа).

4. м. Київ. Відкрито літературно-меморіальний музей Максима Рильського. *Літературна Україна. — 1968. — 12 липня.*

11 липня (четвер).

6. м. Київ. У столиці України розпочато трансляцію передач кольорового телебачення. *Радянська Україна. — 1968.— 12 липня.*

12 липня (п'ятниця).

2. З території радгоспу “Більшовик” Кримської області насильно вислано до Узбекистану 12 родин кримських татар. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 197.

13 липня (субота).

2. Херсонська область. На залізничній станції Новоолексівка активним учасником кримськотатарського національного руху Ф. Сейдалієвим розповсюджено листівки, в яких висловлювався протест проти порушення прав кримськотатарського народу. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 198.

18 липня (четвер).

3. м. Запоріжжя. На заводі “Запоріжсталь” став до ладу унікальний мілкосортний прокатний стан. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С. 569.

19 липня (п'ятниця).

2. м. Сімферополь. У центральному сквері відбулася демонстрація кримських татар, ініційована активними учасниками кримськотатарського національного руху Гомером Баєвим та Рустемом Халіловим. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 198.

5 серпня (понеділок).

4. м. Яремча (Івано-Франківська область). Відкрито народний історико-краєзнавчий музей партизанської слави. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр.653.— Арк. 75.

6 серпня (вівторок).

2. м. Нововолинськ (Волинська область). Розповсюджено листівки антирадянського змісту. *ЦДАГО України.*—Ф. 1.— Оп. 25. — Спр.64. — Арк. 55.

8 серпня (четвер).

4. Рада міністрів СРСР ухвалила постанову про організацію у Києві Державного інституту культури. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С. 559.*

10. Кримська область. В результаті прориву правобережної дамби Північно-Кримського каналу підтоплені 12 житлових будинків в с. Чапаєво Джанкойського району, припинено рух залізниці на ділянці Джанкой-Херсон. *ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 24. — Спр. 6354. — Арк. 67.*

9 серпня (п'ятниця).

3. м. Єнакієве (Донецька область). На металургійному заводі здано в експлуатацію найбільший в СРСР киснево-конверторний цех. *ЦДАВО України. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 653. — Арк. 157.*

6. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про будівництво в м. Києві кільцевого велосипедного шляху”. *ЦДАВО України. — Ф. 2. — Оп. 13. — Спр. 2928. — Арк. 203.*

21 серпня (середа).

1. Указом президії Верховної Ради СРСР Харківську область нагороджено орденом Леніна. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С. 559.*

2. м. Київ. У знак протесту проти вторгнення військ країн Варшавського договору на територію ЧССР група чехословацьких фахівців, що працювала в локомотивному депо станції Київ-пасажирській Київського відділення Південно-Західної залізниці, відмовились від роботи. *Дмитрук В. Україна не мовчала. — К., 2004. — С. 122.*

22 серпня (четвер).

2. м. Умань (Черкаська область). Біля входу до Уманського педагогічного інституту було виявлено листівки антирадянського змісту: “Ганьба

агресії в Чехословаччині!” Дмитрук В. *Україна не мовчала*. — К., 2004. — С. 139.

22-24 серпня (четвер — субота).

2. На заводах та фабриках Києва, Вінниці, Донецька, Кіровограду, Костянтинівки, Кривого Рогу, Львова, Одеси, Сум, Чернівців відбулись мітинги на підтримку заходів урядів 5 соціалістичних країн щодо надання допомоги трудящим Чехословаччини. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр. 654. — Арк. 195; Спр. 655.— Арк. 10 -14, 41- 47.

25 серпня (неділя).

2. м. Черкаси. Заступником завідуючого відділом пропаганди і агітації Черкаського обкому КПУ М. Ліхцовим розповсюджено листівки із закликом до населення протестувати проти окупації радянськими військами Чехословаччини. *Бажан О. Зовнішньополітичні акції СРСР у 50-80-ті рр. та їх вплив на розвиток опозиційного руху в Україні // 3 архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ*. — 2000. — № 2/4. — С. 519.

26 серпня (понеділок).

2. м. Нововолинськ (Волинська область). Невідомими особами на приміщеннях ринку, управління шахти № 4 та ресторану “Шахтар” вулицям були написані гасла: “Смерть кремлівським бюрократам! Руки геть від Чехословаччини!” та “Смерть радянським окупантам!”. *Дмитрук В. Україна не мовчала*. — К., 2004. — С. 139.

26-27 серпня (понеділок — вівторок).

2. В установах та на підприємствах міст Києва, Антрацита (Луганська область), Дніпродзержинська, Дніпропетровська, Миколаєва, Одеси, Рівного, Херсону відбулись багатолюдні мітинги на підтримку зовнішньополітичного курсу ЦК КПРС щодо Чехословаччини. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр. 655.— Арк. 69-76, 88-92.

29 серпня (четвер).

2. м. Сімферополь. Заарештований один з активістів кримськотатарського національного руху Гомер Баєв, звинувачений на підставі ст. 62 КК УРСР в антирадянській пропаганді. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 198.

29-30 серпня (четвер — п'ятниця).

1. У Києві та інших населених пунктах Української РСР розповсюджено листівки з критикою внутрішньої і зовнішньої політики КПРС, протестом проти вторгнення радянських військ у Чехословаччину. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.).* — К., 2000. — С. 448.

Серпень.

2. У Кримській області оприлюднено “Звернення кримських татар, що повернулися на батьківщину - в Крим до громадськості України”, в якому виловлювалось бажання жити у злагоді та співпрацювати з усіма народами, що населяють Кримський півострів. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 198.

4 вересня (середа).

4. На базі Київського філіалу Харківського інституту культури утворено Державний інститут культури. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр. 656.— Арк. 70.

11 вересня (середа).

1. На радянсько-чехословацькому кордоні відбулась зустріч між секретарем Східнославацького обкому КПЧ Я. Гетешом та секретарем Закарпатського обкому КП України Ю. Ільницьким, на якій обговорювались питання внутрішньополітичної ситуації в ЧССР. *Дмитрук В. Документи Державного архівного фонду України про події 1968 р. в Чехословаччині та реакцію українського суспільства // Історія України. Маловідомі імена, події, факти.* — К., 2001.— С. 431-432.

12 вересня (четвер).

2. м. Чернівці. В обласному центрі розповсюджені листівки з протестом проти вторгнення радянських військ до Чехословаччини. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). — К., 2000. — С.449.*

16-19 вересня (понеділок — четвер).

1. м Київ. Від імені організації “Голос народу” у Київському державному університеті ім. Т. Шевченка розповсюджені листівки з вимогою здійснення в СРСР демократичних перетворень. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). — К., 2000. — С.449.*

25 вересня (середа).

1. Перший секретар ЦК Компартії України П. Шелест звернувся до ЦК КПРС з проханням про відкликання Генерального консула ЧСРС у м. Києві Й. Горака, який відкрито засуджував військову акцію країн Варшавського договору проти Чехословаччини. *Дмитрук В. Україна не мовчала. — К., 2004. — С. 121.*

26 вересня (четвер).

10. Сумська область. На перегоні Ямпіль-Хутір Михайлівський Південно-Західної залізниці в купейному вагоні №9 поїзда №134 Луцьк-Москва сталася пожежа. З 26 пасажирів, що знаходились у вагоні 5 загинуло і 2 одержали опіки. *ЦДАВО України. — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр. 653.— Арк. 157.*

29 вересня (неділя).

4. м. Київ. У Бабиному Яру відбувся несанкціонований мітинг, на якому було оприлюднено численні факти дискримінації євреїв. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). — К., 2000. — С. 450.*

9 жовтня (середа).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про організацію в смт. Стеблів літературно-меморіального музею І. С. Нечуя-Левицького – філіалу Черкаського краєзнавчого музею”. *ЦДАВО України*. — Ф. 2. — Оп. 13. — Спр. 2928. — Арк. 260.

11 жовтня (п'ятниця).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про заходи по розвитку кольорового телебачення”, що передбачала збільшення упродовж півтора року ретрансляції кольорових передач Центрального телебачення до 20 годин на тиждень в містах Києві, Харкові, Львові, Донецьку, Дніпропетровську, Запоріжжі, Сімферополі, Севастополі, Миколаєві, Одесі та Луганську та нарощення обсягу випуску та продажу кольорових телевізорів. *ЦДАВО України*. — Ф. 2. — Оп. 13. — Спр. 2786. — Арк. 102-107.

29 жовтня (вівторок).

10. На Азовському морі в 77 км від порту Маріуполь затонув ліхтер “Рокша” разом з екіпажем у кількості 13 осіб. *ЦДАГО України*. — Ф. 1. — Оп. 25. — Спр. 86. — Арк. 2.

2 листопада (субота).

9. м. Львів. Відбулось відкриття стадіону “Юність”. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 662. — Арк. 38.

4 листопада (понеділок).

4. м. Київ. На розі вулиці імені Щербакова та Стеценка встановлено обеліск воїнам Першої чехословацької бригади під командуванням Л. Свободи, що брали участь у визволенні столиці України від гітлерівських окупантів. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 671. — Арк. 97.

5 листопада (вівторок).

1. м. Київ. В знак протесту проти політики русифікації України на

Хрещатику здійснив самоспалення мешканець с. Карів Сокальського району Львівської області В. Макуха. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). — К., 2000. — С.450.*

7 листопада (четвер).

1. м. Ужгород. Відбулась неофіційна зустріч між членом президії ЦК КПЧ, першим секретарем Східнославацького обкому партії Я. Гетешем та першим секретарем Закарпатського обкому КПУ Ю. Ільницьким, під час якої обговорювались події в Чехословаччині. *Дмитрук В. Україна не мовчала. — К., 2004. — С. 89.*

м. Москва. Київський робітник П. Шпильовий, рухаючись в колоні демонстрантів по Червоній площі, підняв транспарант антирадянського змісту. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). — К., 2000. — С.450.*

12 листопада (вівторок).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про створення літературно-меморіального музею О. Довженка – філіалу Чернігівського музею”. *ЦДАВО України. — Ф.2 . — Оп.13. — Спр.2928. — Арк.286.*

Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про організацію нових державних заповідників в Українській РСР”, яка передбачала створення Карпатського, Канівського, Поліського та Луганського державних заповідників. *ЦДАВО України. — Ф.2. — Оп. 13. — Спр.2787.— Арк. 155.*

8. м. Київ. Голова Ради міністрів УРСР В. Щербицький прийняв Надзвичайного і Повноважного посла Індії в СРСР Кеваля Сінгха, який перебував в Україні. *ЦДАВО України. — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр. 671.— Арк. 107.*

13 листопада (середа).

4. с. Чорний Острів (Хмельницька область). З нагоди 75-річчя з дня смерті українського байкаря Леоніда Глібова у подільському селі, де розпочав свою педагогічну діяльність поет-лірик, відкрито музей. *ЦДАВО України. — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр.662.— Арк. 215.*

15 листопада (п'ятниця).

4. У м. Києві проходив Другий з'їзд кінематографістів УРСР. *Радянська Україна*. — 1970. — 15 листопада.

18 листопада (понеділок).

1. м. Охтирка (Сумська область). Художником В. Краснокутським зруйновано пам'ятник В. Леніну. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.)*. — К., 2000. — С.451.

23 листопада (субота).

4. с. Осипенко (Запорізька область). На батьківщині однієї з перших у світі жінок-льотчиць, Героя Радянського Союзу Поліни Осипенко відбулось урочисте відкриття будинку-музею. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.664. — Арк. 28.

26 листопада (вівторок).

10. м. Київ. Внаслідок пожежі в приміщенні Георгіївської церкви Видубицького монастиря завдано шкоди пам'ятнику архітектури та книжковому фонду Центральної наукової бібліотеки АН УРСР. *ЦДАГО України*. — Ф. 1. — Оп. 25. — Спр. 43. — Арк. 1.

30 листопада (субота).

4. м. Київ. Відкрито Республіканський Будинок композиторів. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. — К., 1995. — С.570.

9 грудня (понеділок).

1. Указом президії Верховної Ради УРСР Міністерство охорони громадського порядку Української РСР перейменоване в союзно-республіканське Міністерство внутрішніх справ Української РСР. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. — 1968. — № 51. — С. 607.

4. м. Київ. Завершив роботу V з'їзд композиторів УРСР. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.665. — Арк. 158.

14 грудня (субота).

5. м. Миколаїв. Органами КДБ при Раді міністрів УРСР викрита підпільна синагога. Данилюк Ю., Бажан О. *Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.)*. — К., 2000. — С.451.

17 грудня (вівторок).

5. Завершився візит екзарха України, митрополита Київського та Галицького Філарета до США та Канади. *ЦДАВО України*. — Ф. 4648.— Оп. 5. — Спр.171.— Арк. 115.

23 грудня (понеділок).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про створення в м. Миргороді літературно-меморіального музею Д. Гурамішвілі - філіалу Полтавського краєзнавчого музею” та “Про створення Інституту геохімії і фізики мінералів академії наук УРСР” . *ЦДАВО України*. — Ф. 2.— Оп. 13. — Спр.2928.— Арк. 322,325.

24 грудня (вівторок).

4. ЦК Компартії України та Рада міністрів УРСР ухвалили спільну постанову про проведення Декади української літератури і мистецтва в РРФСР. *Уряди України у XX ст.* — К., 2001.— С.454.

25 грудня (середа).

3. м. Горлівка (Донецька область). На Микитівському ртутному комбінаті здано в експлуатацію один з найбільших у світі металургійний завод. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр.667.— Арк. 143.

26 грудня (четвер).

3. м. Кривий Ріг. Завершено будівництво взуттєвої фабрики з річною продуктивністю понад 5 млн. пар взуття. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр.667.— Арк. 144.

ОЛЕГ БАЖАН

ХРОНІКА 1969

4 січня (субота).

4. Франція. Завершилися гастролі Державного заслуженого ансамблю танцю УРСР під керівництвом П. Вірського. *Советская культура*. — 1969. — 4 янв.

4-7 січня (субота — вівторок).

10. На території Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Кіровоградської, Кримської, Луганської, Миколаївської, Одеської, Херсонської областей пройшов потужний антициклон, що супроводжувався сніжно-пильними бурями. В результаті загинуло 30 осіб, зруйновано близько 10 тис. житлових будинків, близько 1600 виробничо-господарських приміщень радгоспів та колгоспів, понад 500 громадських будівель. *ЦДАГО України*. — Ф.1. — Оп. 25. — Спр.242. — Арк.1,3.

6 січня (понеділок).

3. м. Харків. На заводі авторучок запущено перший в СРСР автомат для складання авторучок. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп.1. — Спр.722. — Арк. 82.

8 січня (середа).

9. м. Запоріжжя. Відкрито палац спорту “Спартак”. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп.1. — Спр.722. — Арк. 136.

10 січня (п'ятниця).

8. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про підписання Українською РСР “Конвенції про незастосування строку давності до воєнних злочинів проти людства”. *ЦДАВО України*. — Ф.2. — Оп.13. — Спр.3740. — Арк.9.

15 січня (середа).

4. м. Харків. Біля входу до Парку культури і відпочинку ім. М. Горького відкрито пам'ятник педагогу А. Макаренку. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп.1. — Спр.722. — Арк. 230.

17 січня (п'ятниця).

1. м. Кіровоград. На території заводу “Червона Зірка” робітник О. Горошко розповсюдив листівки антирадянського змісту. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.)*. — К., 2000. — С.453.

21-22 січня (вівторок — середа).

2. З нагоди успішного запуску та стикування космічних кораблів “Союз-4” і “Союз-5” на підприємствах машинобудівної галузі Києва, Донецька, Івано-Франківська, Житомира, Кіровограда, Кривого Рогу, Львова, Севастополя, Херсона відбулись урочисті мітинги. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп.1. — Спр.724. — Арк. 223; Спр. 758. — Арк. 36-44.

26 січня (неділя).

6. Рада міністрів СРСР ухвалила постанову про невідкладні заходи по захисту берегів Чорного моря від руйнування та раціональному використанню території курортів Чорноморського узбережжя. *Правда*. — 1969. — 27 січня.

28 січня (вівторок).

1. На радянсько-чехословацькому кордоні відбулась зустріч між працівниками Управління КДБ по Закарпатській області зі співробітниками Управління держбезпеки Східнославацької області ЧССР з приводу ситуації в Чехословаччині. *Дмитрук В. Україна не мовчала*. — К., 2004. — С. 284.

31 січня (п'ятниця).

4. м. Житомир. При Українській дослідній станції хмелярства

відкрито музей хмелярства. ЦДАВО України. — Ф.2 . — Оп.13. — Спр.2928. — Арк.286.

2 лютого (неділя).

2. м. Київ. Школяркою І. Горинштейн розповсюджено листівки антирадянського змісту. Данилюк Ю., Бажан О. *Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.)*. — К., 2000. — С.453.

5 лютого (середа).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про створення в м. Києві Республіканського театру міміки та жесту глухих”. ЦДАВО України. — Ф.2. — Оп.13. — Спр.3740. — Арк.48.

6 лютого (четвер).

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову про створення Державного музею народної архітектури та побуту Української РСР. *Уряди України у ХХ ст.* — К., 2001. — С. 454.

10 лютого (понеділок).

2. м. Київ. В знак протесту проти політики русифікації України біля Київського державного університету ім. Т. Шевченка здійснив спробу самоспалення вчитель с. Осипенко Бердянського району Запорізької області М. Бериславський. *ДА СБУ. — Спр. 70131 - ФП, т.1.* — Арк. 7,45.

20 лютого (четвер).

2. У м. Харкові розповсюджено листівки антирадянського змісту. Данилюк Ю., Бажан О. *Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.)*. — К., 2000. — С.454.

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “про створення Київського науково-дослідного інституту медичних проблем фізичної культури Міністерства охорони здоров’я УРСР”. ЦДАВО України. — Ф.2. — Оп.13. — Спр.3740. — Арк.69.

25 лютого (вівторок).

2. м. Київ. Відбувся V з'їзд Українського театрального товариства. *Радянська Україна.* — 1969. — 25 лютого.

3 березня (понеділок).

4. ЦК КПУ схвалив постанову, якою вказав творчим спілкам на низький рівень мистецьких творів, ворожі випадки окремих творчих працівників проти Комуністичної партії та радянської держави. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.).* — К., 2000. — С.455.

4 березня (вівторок).

1. Указом президії Верховної Ради Української РСР утворено Міністерство радгоспів УРСР. *Відомості Верховної Ради Української РСР.* — 1969. — № 11. — С. 102.

7-8 березня (п'ятниця — субота).

1. На підприємствах та установах Києва, Донецька, Кіровограда, Львова, Одеси, Харкова, Хмельницького відбулись багатолюдні мітинги протесту з приводу вторгнення в межі СРСР китайського збройного загону. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп.1. — Спр.722. — Арк. 82.

10-12 березня (вівторок — середа).

1. З ініціативи ЦК Компартії України у Києві, Дніпродзержинську, Кам'янець-Подільському, Луганську, Луцьку, Миколаєві відбулись акції протесту проти провокацій на радянсько-китайському кордоні. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп.1. — Спр.729. — Арк. 17-20, 26.

13 березня (четвер).

4. Указом президії Верховної Ради СРСР Академію наук УРСР нагороджено орденом Леніна. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.570.

16 березня (неділя).

1. В Українській РСР відбулися вибори до місцевих Рад депутатів трудящих. *Радянська Україна*. — 1969. — 16 березня.

17 березня (понеділок).

6. Указом президії Верховної Ради УРСР утворено Ренійський район Одеської області. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. — 1969. — № 13. — С. 118.

18 березня (вівторок).

4. м. Київ. Вийшов з друку завершальний шостий том “Історії українського мистецтва”, видання якої здійснила Головна редакційно колегія УРЕ. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп.1. — Спр. 759. — Арк. 47.

21 березня (п'ятниця).

3. м. Київ. В силу причин економічного характеру відмовились приступити до роботи робітники двох змін житло-будівельного комбінату № 3. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.)*. — К., 2000. — С.455.

25 березня (вівторок).

8. Указом Президії Верховної Ради УРСР ратифіковано “Конвенцію про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства”. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1962-1970 рр.* — К., 1977. — С. 448.

26 березня (середа).

8. Президія Верховної Ради УРСР ухвалила Указ “Про ратифікацію Міжнародної конвенції електрозв’язку”. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів (1962-1970 рр.)*. — К., 1977.—С. 448.

29 березня (субота).

4. м. Париж. Відбулась святкова церемонія присвоєння скверу,

розташованого на розі бульвару Сен-Жермен та вулиці Сен-Пер, ім'я українського поета Т. Шевченка. *ЦДАГО України*. — Ф. 1. — Оп. 25. — Спр. 252. — Арк. 2.

2 квітня (середа).

4. Рада міністрів УРСР та ЦК КПУ ухвалили спільну постанову “Про заходи до поліпшення монументального та архітектурно-художнього оформлення міст і сіл Української РСР”. *ЦДАВО України*. — Ф. 2. — Оп. 13. — Спр. 3740. — Арк. 111.

4 квітня (п'ятниця).

1. Підписано Договір про дружбу та співробітництво між столицею України Києвом та столицею Словаччини Братиславою, який передбачав обмін новітніми технологіями, інформаційними матеріалами, набутим досвідом у сфері промислового виробництва, науки, освіти, культури, туризму. *Дмитрук В. Україна не мовчала*. — К., 2004. — С. 55.

3. м. Красний Луч (Луганська область). Завершено будівництво однієї з найбільших в Європі Комендантської центральної збагачувальної фабрики. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 731. — Арк. 92.

7 квітня (понеділок).

7. Помер партійний та державний діяч УРСР, один з організаторів партизанського руху на території України в роки Другої світової війни, колишній голова Раднаркому УРСР Дем'ян Коротченко. *Довідник з історії України. Том 2. За ред. І. Підкови та Р. Шуста*. — К., 1995. — С. 92.

9 квітня (середа).

8. м. Київ. У столиці України відбулася друга сесія економічно-юридичної комісії Міжнародної організації радіомовлення і телебачення (ОІРТ), на якій делегації Болгарії, Угорщини, НДР, Польщі, Румунії, СРСР, УРСР, Фінляндії та Чехословаччини розглянули питання використання каналів при передачі Інтербачення. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів (1962-1970 рр.)*. — К., 1977. — С. 420.

4 квітня (понеділок).

6. Президія Верховної Ради схвалила Указ “Про примусове лікування і трудове перевиховання хворих на наркоманію”. *Відомості Верховної Ради Української РСР.*— 1969.— № 17. — С. 155 -156.

16 квітня (середа).

8. м. Київ. У столиці України відкрито Генеральне Консульство Угорської Народної Республіки. *Летопись важнейших событий советско-венгерских отношений дружбы и сотрудничества (1945-1980 гг.).*— К., 1981. — С. 89.

17 квітня (четвер).

3. Рада міністрів УРСР ухвалила рішення про будівництво заводу запасних частин у м. Чернігові. *ЦДАВО України.* — Ф.2. — Оп.13. — Спр. 3741. — Арк.154.

Квітень.

4. м. Київ. За пропозицією голови КДБ при Раді міністрів УРСР В. Нікітченка у відділі культури ЦК Компартії України відбулася розмова з директорами республіканських видавництв про недоцільність публікації рукописів, далеких за своєю тематикою від актуальних проблем сучасного життя. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.).* — К., 2000. — С.456.

8 травня (четвер).

1. ЦК Компартії України і Рада міністрів УРСР прийняли постанову про заснування Державних премій Української РСР в галузі науки і техніки. *Радянська Україна.* — 1969. — 9 травня.

9 травня (п'ятниця).

4. м. Київ. Відкрито пам'ятник воїнам, радянським громадянам, військовополоненим, солдатам і офіцерам, які загинули в 1941-1943 рр. у боротьбі з нацизмом. *Радянська Україна.* — 1970. — 12 травня.

12 травня (понеділок).

4. с. Нерубайське (Одеська область). У катакомбах, на місці базування партизанського загону Героя Радянського Союзу В. Молодцова відкрився меморіальний комплекс Музею партизанської слави. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С. 571.*

16 травня (п'ятниця).

3. Дніпропетровська область. Першу продукцію з трикотажу та капрону випустила Криворізька трикотажна фабрика. *ЦДАВО України. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 722. — Арк. 82.*

20 травня (вівторок).

2. м. Київ. На комбінаті хімічного волокна відбувся мітинг протесту проти судового процесу в Афінах над членом політбюро ЦК КП Греції Григорісом Фаракосом та його соратниками. *ЦДАВО України. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 735. — Арк. 239.*

4. Завершилась Декада грузинської літератури в Україні. *ЦДАВО України. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 735. — Арк. 232.*

21 травня (середа).

4. м. Тернопіль. Завершено будівництво широкоформатного кінотеатру з залом на 850 місць. *ЦДАВО України. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 736. — Арк. 5.*

22 травня (четвер).

2. м. Харків. На підшипниковому заводі відбувся мітинг протесту проти судового процесу над грецьким комуністами в м. Афінах. *ЦДАВО України. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 736. — Арк. 36.*

4. м. Київ. Поблизу пам'ятника Т. Шевченка відбувся стихійний несанкціонований культурницький захід за участі активістів дисидентського руху Є Сверстюка, І. Дзюби, В. Рубана. *ЦДАВО України. — Ф. 1. — Оп. 25. — Спр. 180. — Арк. 202.*

27 травня - 6 червня.

4. У Російській Федерації відбулась декада літератури і мистецтва України. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С.571.*

28 травня (середа).

1. м. Москва. Створено “Ініціативну групу захисту прав людини в СРСР”, до складу якої увійшли Л. Плющ (Київ), Г. Алтунян (Харків). *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). — К., 2000. — С.456.*

2. м. Харків. У Будинку вчителя відбулись урочисті збори представників міста, присвячені Дню визволення Африки. *ЦДАВО України. — Ф. 5111. — Оп.1. — Спр.736. — Арк. 5.*

29 травня (четвер).

2. У Києві, Луганську відбулись мітинги на підтримку звернення комуністичних і робітничих партій у зв’язку з хвилею терору режиму диктатора Дювальє проти активістів демократичного руху на о. Гаїті. *ЦДАВО України. — Ф. 5111. — Оп.1. — Спр.736. — Арк. 5.*

30 травня (п’ятниця).

2. м. Київ. Мітинг на підтримку народів арабських країн, що протистоять актам агресії з боку Ізраїлю, відбувся у Київському технологічному інституті легкої промисловості. *ЦДАВО України. — Ф. 5111. — Оп.1. — Спр.736. — Арк. 5.*

Травень.

3. м. Вишгород (Київська область). Відбувся стихійний мітинг будівельників Київської ГЕС, на якому висувались політичні та економічні вимоги. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). — К., 2000. — С.457.*

12 червня (четвер).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про створення Інституту держави і права Академії наук Української РСР”. *ЦДАВО України*. — Ф.2. — Оп.13. — Спр.3740. — Арк. 180.

14 червня (субота).

1. В Україні відбулись вибори до Верховної Ради СРСР. *Радянська Україна.. — 1970. — 15 червня.*

20 червня (п'ятниця).

1. м. Київ. П'ята сесія Верховної Ради Української РСР сьомого скликання обрала Головою Президії Верховної Ради УРСР О. Ляшка. *Уряди України у XX ст. — К., 2001. — С. 393.*

21 червня (субота).

4. м. Кіровоград. На хуторі Надія – колишній садибі видатного українського драматурга, актора і режисера І. К. Карпенка-Карого відбувся мітинг, присвячений відкриттю пам'ятника і музею корифею українського національного театру. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп.1. — Спр.739. — Арк. 25.

23 червня (понеділок).

8. м. Київ. У столиці України з офіційним візитом перебував Посол Угорської Народної Республіки в СРСР Дьюла Ранаї. *Радянська Україна*. — 1970. — 24 червня.

24 червня (вівторок).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову про організацію Українського науково-дослідного інституту сільськогосподарської мікробіології. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С.570.*

25-26 червня (середа — четвер).

2. м. Київ. Відбувся XI з'їзд споживчої кооперації України. *Радянська Україна*. — 26 червня.

27 червня (п'ятниця).

4. м. Ужгород. В обласному центрі відкрито архітектурно-етнографічний музей. *Радянська Україна*. — 1970. — 28 червня.

2 липня (середа).

4. м. Ровеньки (Луганська область). Відкрито пам'ятник українському письменнику Миколі Трублаїні. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп.1. — Спр.739. — Арк. 192.

6 липня (неділя).

2. м. Ташкент. Відбулась демонстрація кримських татар з вимогою звільнити з ув'язнення відомого українського правозахисника, генерала Петра Григоренка. *Кримські татари : шлях до повернення*. Зб. док. та мат. — К., 2004. — Ч. II. — С. 204.

8 липня (вівторок).

1. м. Київ. Верховна Рада УРСР затвердила Земельний Кодекс Української РСР. *Радянська Україна*. — 1970. — 9 липня.

12 липня (субота).

4. м. Тульчин (Вінницька область). Відкрито пам'ятник українському композитору, громадському діячу і педагогу Миколі Леонтовичу (автори: народний художник УРСР, скульптор Г. Кальченко, архітектор А. Ігнащенко). *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп.1. — Спр.736. — Арк. 5.

25 липня (п'ятниця).

2. м. Київ. У рамках Місячника радянсько-в'єтнамської дружби і солідарності з боротьбою в'єтнамського народу проти агресії США приміщенні Київського державної філармонії відбулись урочисті збори

представників громадськості столиці України. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп.1. — Спр.761. — Арк. 58.

3 серпня (неділя).

4. м. Чугуїв (Харківська область). На батьківщині видатного живописця І. Рєпіна відкрито художньо-меморіальний музей. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Рєпринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. — К., 1995. — С.572.

5 серпня (вівторок).

2. м. Ташкент. Відбулась масова демонстрація кримських татар на захист засуджених активних учасників кримськотатарського національного руху. *Кримські татари : шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 198.

7 серпня (четвер).

4. Рада міністрів РСР ухвалила постанову про створення в м. Дніпропетровську українського театру юного глядача. *ЦДАВО України*. — Ф.2. — Оп.13. — Спр.3740. — Арк. 235.

10 серпня (неділя).

3. м. Чернігів. Став до ладу завод силікатних виробів. *Деснянська правда*. — 1969. — 11 серпня.

12 серпня (вівторок).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову про будівництво в м. Києві республіканського будинку дитячої книги. *ЦДАВО України*. — Ф.2. — Оп.13. — Спр.3740. — Арк. 238.

5. ЦК Компартії України схвалив постанову “Про посилення роботи партійних організацій по викриттю ворожої діяльності секти єговістів”. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.)*. — К., 2000. — С.457.

20 серпня (середа).

9. м. Київ. На легкоатлетичному чемпіонаті новий рекорд України встановив Валерій Борзов, який пробіг 100-метрівку за 10 секунд. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.331.

30 серпня (субота).

4. м. Донецьк. В обласному центрі відкрито приміщення цирку “Космос”. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп.1. — Спр.736. — Арк. 5.

Серпень.

4. м. Київ. У столиці України відкрито Музей української музики. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.570.

8 вересня (понеділок).

1. Рада Міністрів СРСР ухвалила постанову “Про заходи посилення паспортного режиму і обмеження прописки громадян в місті Севастополі”, якою встановлювались додаткові перешкоди у переселенні кримських татар на територію півострова. *Кримські татари : шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 198.

11 вересня (четвер).

2. м. Гулістан (Узбецька РСР). Органами КДБ заарештований один з активістів кримськотатарського національного руху, учасник “Ініціативної групи по захисту прав людини в СРСР” Мустафа Джемільєв. *Кримські татари : шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 205.

14 вересня (неділя).

1. В знак протесту проти порядків, існуючих в армії, командир роти 5 окремого полку зв’язку Київського військового округу капітан Є. Ісаченко спалив Пам’ятний прапор ЦК КПРС, Президії Верховної Ради та

Ради міністрів СРСР. Данилюк Ю., Бажан О. *Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.)*. — К., 2000. — С.458.

18 вересня (четвер).

4. м. Київ. Секретаріат ЦК ЛКСМУ схвалив постанову, якою визнав публікацію у видавництві “Молодь” книги І. Чендея “Березневий сніг” як “серйозну політичну помилку”. *ЦДАГО України*. — Ф.1.— Оп. 25.— Спр. 183. — Арк.34 -36.

23 вересня (вівторок).

5. м. Львів. За розповсюдження “наклепницьких вигадок, спрямованих проти радянського державного та суспільного устрою”, засуджено священика УГКЦ, автора книги “Історія чудотворної ікони божої матері помочі” В. Величківського. *ЦДАГО України*. — Ф.1.— Оп. 25.— Спр. 205. — Арк. 94.

26 вересня (п'ятниця).

4. м. Київ. Секретаріат ЦК ЛКСМУ схвалив постанову, в якій вказав на серйозні недоліки в ідейно-художньому змісті журналу “Дніпро”. Данилюк Ю., Бажан О. *Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.)*. — К., 2000. — С.458.

6 жовтня (понеділок).

4. У містах Києві та Харкові завершилися Дні культури ЧССР, в заходах по програмі яких взяв участь художній колектив Словацького національного театру. Грановский Б. В. *Советский Союз и зарубежные страны. Торговля. Экономика. Наука. Техника. Культура. Летопись сотрудничества (май 1945-май 1985 гг.)*. — К., 1998.— Т.3.— С. 1024.

10 жовтня (п'ятниця).

6. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про будівництво Північного мостового переходу через р. Дніпро в м. Києві”. *ЦДАВО України*. — Ф.2. — Оп.13. — Спр.3740. — Арк. 287.

13 жовтня (понеділок).

4. м. Полтава. Відкрито меморіальний комплекс і пам'ятник Солдатської слави воїнам і партизанам, що загинули в роки Великої Вітчизняної війни (скульптор Е. Кунцевич). *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.572.

14 жовтня (вівторок).

5. На знак протесту проти судового процесу над керівником молодіжного крила невизнаної радянською владою “Ради Церков ЄХБ” В. Зінченком віруючі перекрили рух транспорту на одній з вулиць Харкова. *ЦДАВО України.* — Ф.2. — Оп.13. — Спр.3874. — Арк.52.

24 жовтня (п'ятниця).

4. м. Київ. В столиці України розпочалась Декада польської книги. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп.1. — Спр.736. — Арк. 5.

28 жовтня (вівторок).

4. м. Білопілля (Сумська область). На батьківщині відомого педагога Антона Макаренка, відкрито музей його імені. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп.1. — Спр.751. — Арк. 159.

3 листопада (понеділок).

1. м. Москва. Генеральний секретар ЦК КПРС Л. Брежнев, прийнявши у Кремлі першого секретаря ЦК Компартії України П. Шелеста, висловив йому незадоволення “існуючими фактами націоналізму в республіці”. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.).* — К., 2000. — С.453.

15 листопада (субота).

3. Житомирська область. Став до ладу Озерянський торфобрикетний завод. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп.1. — Спр.736. — Арк. 5.

21 листопада (п'ятниця).

3. м. Дніпропетровськ. Введено в дію фабрику верхнього трикотажу. ЦДАВО України. — Ф. 5111. — Оп.1. — Спр.754. — Арк. 19.

25 листопада (вівторок).

10. с. Лохово (Закарпатська область). Сталася катастрофа літака Ан-№2 Ужгородської авіаескадрильї Львівського авіапідприємства, внаслідок якої загинуло 2 члени екіпажа та 3 пасажери. ЦДАГО України.— Ф.1.— Оп. 25.— Спр. 241.— Арк. 49.

4 грудня (четвер).

4. У Швеції завершилися Дні культури УРСР. *Советская культура*. — 1969. — 4 декабря.

24 грудня (середа).

2. Постановою президії Верховної Ради Української РСР утворено Республіканську комісію по вивченню і впровадженню в побут нових громадянських свят і обрядів. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. — 1970. — № 3. — С.37-39.

31 грудня (середа).

3. Івано-Франківська область. Введено в експлуатацію останній, 12 енергоблок Бурштинської ДРЕС. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. — К., 1995. — С.573.

ОЛЕГ БАЖАН

ХРОНІКА 1970

5 січня (понеділок).

6. Указом президії Верховної Ради УРСР місто Луганськ перейменоване на Ворошиловград, а Луганська область – на Ворошиловградську. *Відомості Верховної Ради Української РСР. — 1970. — № 3. — С. 39.*

9 січня (п'ятниця).

6. м. Харків. Відкрито перший у СРСР концертний зал кольорової музики. *Радянська Україна. — 1970. — 9 січня.*

19 січня (понеділок).

1. м. Ташкент. Відбувся судовий процес над активним діячем кримськотатарського національного руху М. Джемільєвим. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.). — К., 2000. — С.461.*

27 січня (вівторок).

2. Рада міністрів УРСР та ЦК КПУ ухвалили спільну постанову “Про створення в Українській РСР Республіканського Товариства рятування на воді”. *ЦДАВО України. — Ф.2. — Оп.13. — Спр.4611. — Арк. 23.*

Січень.

3. Введено в дію потужну газову магістраль Єфремівка – Диканька – Київ – Красилів довжиною 765 км, що з'єднала найбільші нафтові райони України в єдину газотранспортну систему. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С.574.*

4 лютого (середа).

8. Президія Верховної Ради УРСР прийняла Указ “Про ратифікацію

конвенцій Міжнародної організації праці”. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1962-1970 рр.* — К., 1977.— С. 449.

10. м. Київ. У лабораторії прикладної нейтронної фізики Інституту фізики АН УРСР під час проведення експериментів на фізичному стенді виникла самоланцюгова реакція з супроводжуючим її інтенсивним гаманейтронним випромінюванням, яка була зупинена засобами автоматичного аварійного захисту. В момент реакції різну дозу опромінення отримало 16 осіб обслуговуючого персоналу. Викидання радіоактивних речовин в зовнішнє середовище і забруднення приміщень не відбулось. *ЦДАГО України.* — Ф. 1. — Оп. 25. — Спр. 365.— Арк. 26.

11 лютого (середа).

10. м. Київ. У зв’язку з випадком опромінення співробітників лабораторії прикладної нейтронної фізики Інституту фізики АН УРСР ЦК КПУ та Рада міністрів прийняли спільну постанову “Про заходи по запобіганню забруднення повітряного і водного басейнів та ґрунтів м. Києва”. *ЦДАГО України.* — Ф. 1. — Оп. 25. — Спр.365.— Арк. 80.

17 лютого (вівторок).

7. Помер український поет-пісняр Андрій Малишко. *Мистецтво України. Біографічний довідник.* — К.,1997. — С. 390.

18 лютого (середа).

3. Рада міністрів та ЦК КПУ ухвалили спільну постанову “Про будівництво першої черги каналу Дніпро-Донбас”. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп.1. — Спр.736. — Арк. 5.

Лютий.

3. м. Кривий Ріг. Завершено будівництво Південного гірничо-збагачувального комбінату. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К.,1995. — С.574.

12 березня (четвер).

4. м. Київ. Здано в експлуатацію Палац “Україна”. ЦДАВО України. — Ф. 2. — Оп.13. — Спр.4611. — Арк. 70.

18 березня (середа).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову про створення Інституту ядерних досліджень Академії наук УРСР. ЦДАВО України. — Ф.2 . — Оп.13. — Спр.4611. — Арк. 77.

24-25 березня.

1. м. Київ. В учбових корпусах Київського політехнічного та Київського інженерно-будівельного інституту розповсюджені листівки, в яких висловлювалась підтримка переслідуваним в СРСР літераторам І. Дзюбі, О. Солженіцину. Данилюк Ю., Бажан О. *Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.)*. — К., 2000. — С.462.

27 березня (п'ятниця).

1. м Київ. У Жовтневому палаці культури відбувся XXI з'їзд ЛКСМУ. *Радянська Україна. — 1970. — 26-28 березня.*

9 квітня (четвер).

2. м. Мелітополь (Запорізька область). Активістами кримськотатарського національного руху проведена конспіративна нарада, на якій обговорювались питання направлення до Москви представників кримських татар. *Кримські татари : шлях до повернення .Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 198.

10 квітня (п'ятниця).

4. м. Львів. Відкрито музей історії релігії та атеїзму. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К.,1986. — С.379.

11 квітня (субота).

2. м. Ташкент. Відбулась демонстрація протесту активістів кримсько-татарського національного руху проти перешкод з боку владних структур у поверненні кримських татар на територію Криму. *Кримські татари : шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С.208.

28 квітня (вівторок).

5. ЦК Компартії України схвалив постанову “Про недоліки в роботі партійних і радянських органів Львівської області по припиненню діяльності залишків уніатського духовенства”, яка передбачала ліквідацію нелегальних монастирів, посилення контролю за використанням культових приміщень. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.).* — К., 2000. — С.453.

5 травня (вівторок).

1. м. Донецьк. Органами КДБ при Раді міністрів викритий асистент кафедри експериментальної фізики Донецького університету А. Демчишин, який займався розробкою програми “Партії народних комуністів”. *Державний архів Служби безпеки України, м. Донецьк.* — Спр. 32636 –ПФ, т. 1. — Арк. 37.

6 травня (середа).

4. м. Краснодар (Луганська область). Відкрито комплекс музею “Молода гвардія” (архітектор В. Смирнов). *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.574.

11 травня (понеділок).

6. У Маріуполі відкрито першу тролейбусну лінію. *Радянська Україна.* — 1970. — 9 травня.

22 травня (п'ятниця).

4. м. Київ. У день перепоховання поета Т. Шевченка біля пам'ятника

Великому Кобзарю відбулась несанкціонована маніфестація за участі учасників самодіяльного хору “Гомін”. ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 25. — Спр. 359. — Арк. 17.

Рада міністрів УРСР ухвалила постанову про створення в м. Слов’янську Донецької області краєзнавчого музею. ЦДАВО України. — Ф. 2. — Оп. 13. — Спр. 4611. — Арк. 137.

11 червня (четвер).

8. Указом Верховної Ради УРСР Д. Білоколоса звільнено від обов’язків міністра закордонних справ Української РСР. *Радянська Україна.* — 12 червня.

14 червня (неділя).

1. В Україні відбулись вибори до Верховної Ради СРСР. *Радянська Україна.* — 1970. — 15 червня.

23 червня (вівторок).

4. м. Донецьк. Створено Інститут прикладної математики і механіки АН УРСР. *Радянська Україна.* — 1970. — 24 червня.

7 липня (вівторок).

4. У Київській консерваторії ім. П. Чайковського вперше в УРСР виступив танцювально-хоровий ансамбль ім. Т. Шевченка із Торонто (Канада). *Правда.* — 1970. — 7 юля.

8 липня (середа).

1. Верховна Рада Української РСР ухвалила “Земельний Кодекс Української РСР”. *Відомості Верховної Ради Української РСР.* — 1970. — № 29. — С. 290.

9 липня (четвер).

4. м. Феодосія. Відкрито Літературно-меморіальний музей О. Гріна. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших*

часів до сьогодення. *Хронологічний довідник*. — К., 1995. — С. 575.

16 липня (четвер).

1. Рішенням ЦК КПРС на посаду голови КДБ при РМ УРСР затверджено генерал-лейтенанта В. Федорчука. *Лисюк Ю., Чисніков В. Керівники органів державної безпеки Радянської України (1953-1991 рр.). // 3 архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ*. — 2001. — № 2. — С. 433.

22 липня (середа).

4. Рада міністрів СРСР ухвалила постанову про організацію Тернопільського фінансово-економічного інституту. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. — К., 1995. — С. 575.

1 серпня (субота).

4. м. Житомир. Відкрито Будинок – музей видатного конструктора ракетної техніки С. П. Корольова. *Радянська Україна*. — 1970. — 2 серпня.

7. Помер видатний український педагог, Герой Соціалістичної Праці Василь Сухомлинський. *Українська Радянська Енциклопедія*. — К., 1983. — Т. 11. — С. 84.

5 серпня (середа).

8. Указом президії Верховної Ради УРСР на посаду міністра закордонних справ Української РСР призначено Г. Шевеля. *Радянська Україна*. — 1970. — 7 серпня.

8 серпня (субота).

2. м. Вінниця. Завершено будівництво заводу керамзитового гравію. *Радянська Україна*. — 1970. — 9 серпня.

13 серпня (четвер).

4. с. Харківці (Лохвицький район Полтавської області). На території колишньої садиби українського письменника Архипа Тесленка,

збудовано меморіальний музей. *Радянська Україна. — 1970. — 14 серпня.*

25 серпня (вівторок).

4. Завершилися гастролі в містах та селах України танцювально-хорового ансамблю імені Т. Г. Шевченка Товариства об'єднаних українських канадців (ТОУК). *На скрижлях історії: з історії взаємозв'язків урядових структур і громадських кіл України з українсько-канадською громадою в другій половині 1940-1980-ті роки. Зб. док. та мат. Кн. 1. — К., 2003. — С. 433.*

27 серпня (четвер).

б. м. Харків. Уперше в СРСР на Харківському електротехнічному заводі розроблено і виготовлено автоматичну пральну машину “Електра” з програмним управлінням. *Радянська Україна. — 1970. — 27 серпня.*

Серпень.

3. Миколаївська область. Став до ладу Новобузький сироробний завод – один з найбільших в СРСР. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Реprinцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С. 575.*

3 вересня (четвер).

4. Кримська область. На території Кримського заповідно-мисливського господарства відкрито Зоологічний музей. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Реprinцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С. 575.*

8 вересня (вівторок).

4. Рада міністрів СРСР ухвалила Статут середньої загальноосвітньої школи. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Реprinцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С. 575.*

22 вересня (вівторок).

9. м. Полтава. В обласному центрі відкрито мототрек. *Зоря Полтавщини*. — 1970. — 22 вересня.

24 вересня (четвер).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила розпорядження про будівництво у м. Києві експериментального заводу фізичного приладобудування АН УРСР. *ЦДАВО України*. — Ф.2. — Оп.13. — Спр.4615. — Арк. 16.

29 вересня (вівторок).

4. м. Київ. Здано в експлуатацію комплекс споруд центральних державних архівів УРСР. *ЦДАВО України*. — Ф.2. — Оп.13. — Спр.4612. — Арк. 61.

8. м. Київ. З дружнім візитом в столиці України перебував Президент Індії В. В. Гірі. *Радянська Україна*. — 1970. — 30 вересня.

1 жовтня (четвер).

2. м. Київ. Завершив роботу V з'їзд архітекторів України. *Радянська Україна*. — 1970. — 2 жовтня.

3. м. Краматорськ (Донецька область). Створено найбільше в СРСР виробниче об'єднання "Крамважмаш". *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. — К., 1995. — С.575.

6 жовтня (вівторок).

1. Указом президії Верховної Ради УРСР створено союзно-республіканське Міністерство юстиції Української РСР. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. — 1970. — № 42. — С. 45-46.

8 жовтня (четвер).

4. м. Київ. Відбувся установчий з'їзд республіканського Товариства рятування на водах. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. — К., 1995. — С.576.

21 жовтня (середа).

4. Завершився тиждень башкирської літератури в Україні. *Радянська Україна*. — 1970. — 22 жовтня.

3 листопада (вівторок).

4. У м. Хмельницькому відкрито театр ляльок. *Радянське Поділля* — 1970. — 3 листопада.

7 листопада (субота).

1. м. Київ. Під час святкової демонстрації викладач Ужгородського державного університету М. Бондар підняв перед урядовою трибуною гасло “Ганьба злочинному керівництву КПРС!” *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.)*. — К., 2000. — С.464.

17 листопада (вівторок).

1. Івано-Франківська область. Розпочався судовий процес над активним учасником дисидентського руху В. Морозом, який спричинив хвилю протесту як в Україні, так і за кордоном. У петиційній кампанії на захист в. Мороза брали участь В. Романюк, В. Чорновіл, І. Дзюба, Б. Антоненко-Давидович, З. Франко, М. Коцюбинська. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. — К., 1995. — С.576.

19 листопада (четвер).

7. Помер визначний військовий діяч, Герой Радянського Союзу, маршал Радянського Союзу, уродженець с. Марківки Луганської області А. Єременко. *Радянська Україна*. — 1970. — 21 листопада.

20 листопада (п'ятниця).

6. Рада Міністрів Української РСР ухвалила розпорядження “ Про будівництво Куренівсько-Червоноармійської лінії метрополітену в м. Києві на ділянці від пл. Калініна до Червоної площі. *ЦДАВО України*.

— Ф 2. — Оп.13. — Спр.4615. — Арк.16.

23 листопада (понеділок).

1. Указом президії Верховної Ради СРСР Донецьку область нагороджено орденом Леніна. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.575.

28 листопада (субота).

4. Київська область. При нез'ясованих обставинах загинула художник, лідер руху українських шістдесятників Алла Горська. *Мистецтво України. Біографічний довідник.* — К., 1997. — С. 170.

4 грудня (п'ятниця).

1. Указом президії Верховної Ради СРСР місто Харків нагороджено орденом Леніна. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.576.

6. У м Херсоні відкрито перший у місті Будинок побуту. *Радянська Україна..* — 1970. — 5 грудня.

11 грудня (п'ятниця).

1. Указом президії Верховної Ради СРСР м. Запоріжжя нагороджено орденом Леніна. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.576.

26 грудня (субота).

6. У м. Хмельницькому стала до ладу перша тролейбусна лінія. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.405.

29 грудня (вівторок).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову про створення в м. Макіївці Донецької області російського театру юного глядача. *ЦДАВО України*. — Ф.2. — Оп.13. — Спр. 4612. — Арк.122.

31 грудня (четвер).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову про літературну премію імені Лесі України. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник*. — К., 1995. — С.576.

ХРОНІКА 1971

6 січня (середа).

2. Група активістів Єврейського національного руху на чолі з Є. Діамантом звернулась до секретаря Київського міськкому КПУ А. Шевелева з пропозицією створити в столиці України єврейський музично-драматичний самодіяльний колектив. Пропозиція не знайшла підтримки міськкому КПУ. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.). – К., 2000. – С. 466.*

6. Уряд УРСР прийняв постанову „Про заходи по поліпшенню забезпечення населення окулярами”, зобов’язавши міністерство охорони здоров’я УРСР протягом 1971-1975 рр. відкрити в усіх областях, у Києві та Сімферополі 125 спеціалізованих оптичних магазинів із майстернями з виготовлення й лагодження окулярів. *Радянська Україна. – 1971. – 6 січня.*

8. Постійне представництво УРСР при ООН надіслало місії США ноту, в якій заявило протест проти хуліганських нападів 24 грудня 1970 р. членів „Ліги захисту євреїв” на автомобіль з українськими дипломатами. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 435.*

11 січня (понеділок).

3. м. Кривий Ріг. Державна комісія прийняла в промислову експлуатацію третій автоматизований дротовий стан „250 - 3”, збудований на металургійному заводі ім. В.Леніна, який міг продукувати близько 40 м дроту щосекунди. *Радянська Україна. – 1971. – 12 січня.*

12 січня (вівторок).

7. Раптово помер директор Виставки передового досвіду в народному господарстві УРСР при Раді міністрів УРСР А.Світайло. *Радянська Україна. – 1971. – 13 січня.*

13 січня (середа).

3. На Шебелинському родовищі, одному з найбагатших в Україні, одержано перший мільярд кубометрів природного газу. *Радянська Україна. – 1971. – 14 січня.*

7. Помер заступник головного редактора УРЕ, український радянський історик, доктор історичних наук, професор О.Касименко. *Радянська Україна. – 1971. – 15 січня.*

15 січня (п'ятниця).

7. Наукова громадськість України відзначила 100-річчя з дня народження академіка АН УРСР А.Кримського – філолога-орієнталіста (сходознавця), україніста, славіста, письменника і перекладача. *Радянська Україна. – 1971. – 15 січня.*

16 січня (субота).

4. Видавництво „Наукова думка” видало перший том Словника української мови. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 579.*

17 січня (неділя).

7. Помер член Ревізійної комісії КПУ, директор РАТАУ при Раді міністрів УРСР М.Андрущенко. *Правда України. – 1971. – 19 янв.*

20 січня (середа).

4. м. Київ. У Державному музеї українського образотворчого мистецтва УРСР уперше в післявоєнні роки відкрилася персональна виставка творів народного художника УРСР Катерини Білокур. *Радянська Україна. – 1971. – 21 січня.*

22 січня (п'ятниця).

3. м. Львів. У дослідному цеху телевізійного заводу розпочато випуск телевізорів нової моделі – „Електрон - 205”, у яких застосовано кінескоп з діагоналлю 61 см. *Радянська Україна. – 1971. – 23 січня.*

25 січня (понеділок).

9. Завершився чемпіонат України з фігурного катання. У жінок-одиначниць перемогла Н.Масалітіна, серед чоловіків-одиначників – Ю.Орлов, серед спортивних пар – С.Сигалова та О.Ясько, серед танцювальних пар – Н.Воробйова і В.Максаєв. *Радянська Україна*. – 1971. – 26 січня.

27 січня (середа).

4. м. Київ. Відбувся пленум правління Спілки письменників України, на якому вирішено скликати черговий VI з'їзд літераторів республіки 18 травня 1971 р. в столиці України. *Правда України*. – 1972. – 28 январа.

29 січня (п'ятниця).

3. Колектив Дніпропетровського заводу пресів завершив виготовлення першого в країні унікального агрегату, призначеного для гарячого пресування фанери. Довжина пресу – 25 м, висота близько 13 м і вага 514 тонн. *Радянська Україна*. – 1971. – 30 січня.

30 січня (субота).

8. м. Оттава (Канада). Комітет за визволення В.Мороза з українських студентів Монреалю, Торонто й Оттави влаштував у роковини бою під Крутами велику маніфестацію перед радянською амбасадю. *Українське слово (Париж)*. – 1971. – 14 лютого.

Січень.

1. Херсонська область. Органами КДБ профілактовані активні учасники кримськотатарського національного руху Е.Уметов, брати Воєнні, Е.Аметов, Г.Мустаф'єва. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2.* / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 210.

1. Побачило світ четверте число „Українського вісника” під редакцією В.Чорновола. Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. *Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.)*. – К., 2000. – С. 466.

2. Виповнилось 10 років товариству „Україна”, яке підтримувало зв’язки з українськими організаціями за кордоном (США, Канада, Бельгія, Голландія, ФРН, Австрія, Аргентина) та видавало газету „Вісті з України” і газету „News from Ukraine” англійською мовою, пропагуючи радянський спосіб життя. *Радянська Україна*. – 1971. – 9 січня.

3. Новому виробу Сумського машинобудівного заводу ім. Фрунзе – центрифугі, що застосовувався у хімічній та харчовій промисловості, – присвоєно державний Знак якості. *Радянська Україна*. – 1971. – 6 січня.

3. Серійне виробництво колісних тракторів нової моделі „ЮМЗ – 6Л” розпочав колектив Дніпропетровського Південного машинобудівного заводу. Вони були оснащені двигунами потужністю 60 кінських сил і розвивали швидкість до 26 км/год. *Радянська Україна*. – 1971. – 7 січня.

3. м. Кам’янець-Подільський. Закінчено будівництво і введено в дію першу чергу цементного заводу потужністю 600 тис. тонн цементу на рік. *Радянська Україна*. – 1971. – 9 січня.

3. м. Івано-Франківськ. Уперше в СРСР на приладобудівному заводі освоєно випуск консистометрів – приладів, які допомагали буровикам визначати час тужавіння тампонажних розчинів та сприяли отриманню таких температури і тиску, при яких буровики закачували у свердловину цементний розчин. *Радянська Україна*. – 1971. – 9 січня.

3. м. Черкаси. Завершено будівництво і введено в дію потужний комплекс з виробництва мінеральних добрив на хімічному комбінаті. *Радянська Україна*. – 1971. – 30 січня.

3. Експертна рада Всесоюзного постійного павільйону кращих зразків товарів народного вжитку Міністерства торгівлі СРСР затвердила до випуску нові холодильники „Донбас-3” і „Донбас-4”. *Радянська Україна*. – 1971. – 26 січня.

3. м. Миколаїв. На суднобудівному заводі ім. Носенка завершено будівництво науково-дослідного корабля „Академік Сергій Корольов”.

Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. *Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 577.

3. Донецька область. На Константинівському хімзаводі прийняли в експлуатацію перший у країні комплекс з виробництва сірчаної кислоти за короткою схемою. Новий метод виробництва на 25% скоротив тривалість технологічного циклу та на стільки ж відсотків дозволив зменшити фінансові витрати. *Правда України.* – 1971. – 29 январа.

4. м. Київ. Закінчено наукову розробку першого тому тритомного національного атласу України, який близько 10 років створював великий колектив учених 70-ти організацій. Подібний атлас створено вперше у світовій практиці. *Радянська Україна.* – 1971. – 14 січня.

4. Вийшов з друку 2 том 4-ри томної „Радянської енциклопедії історії України”, у якому вміщено 1990 статей, 454 ілюстрації та 70 географічних карт. *Радянська Україна.* – 1971. – 22 січня.

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову „Про заходи по подальшому поліпшенню технічного обслуговування, ремонту і прокату побутової радіотелевізійної апаратури” з метою підвищення рівня обслуговування потреб населення, особливо на селі. *Радянська Україна.* – 1971. – 30 січня.

8. Центральний союз українського студентства (ЦЕСУС) закликав усі українські еміграційні студентські громади, союзи та всіх студентів світу, без огляду на їхнє національне походження та релігійну приналежність, стати в обороні українського історика В.Мороза. *Українське слово (Париж).* – 1971. – 31 січня.

9. Кияни В.Чайкін та Т.Саркісова стали першими чемпіонами СРСР у новому виді змагань – стрибках з 5 м вишки. *Радянська Україна.* – 1971. – 30, 31 січня.

3 лютого (середа).

4. м. Новоград-Волинський. На батьківщині Лесі Українки відкрито Державний літературно-меморіальний музей поетеси. *Правда України.* – 1971. – 4 фебруаля.

22 лютого (понеділок).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КПУ, на якому розглядалися питання про завдання партійних організацій, радянських і сільськогосподарських органів республіки з подальшого збільшення виробництва і заготівель продуктів тваринництва в 1971 р. та питання чергового XXIV з'їзду КПУ. *Радянська Україна. – 1971. – 23 лютого.*

25 лютого (четвер).

7. На відзнаку 100-річчя з дня народження Лесі Українки ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР прийняли постанову про заснування щорічної літературної премії ім. Лесі Українки за кращий твір для дітей (у розмірі 1 тис. руб.). *Радянська Україна. – 1971. – 25 лютого.*

7. м. Київ. У приміщенні Державного академічного театру опери та балету УРСР ім. Тараса Шевченка відбувся урочистий вечір, присвячений 100-річчю з дня народження Лесі Українки. *Радянська Україна. – 1971. – 26 лютого.*

26 лютого (п'ятниця).

8. Президія секретаріату СКВУ надіслала на адресу Принцеси Пагляві, голови комісії з прав людини при ООН, відповідні матеріали щодо засудження В.Мороза на тривале ув'язнення. Разом із цим президія порушила справу протестного листа Івана Кандиби, засудженого в 1961 р. на 15 років ув'язнення. *Українське слово (Париж). – 1971. – 14 березня.*

Лютий.

3. м. Київ. На заводі „Арсенал” закінчилися натурні випробування першої партії нових фотоапаратів „Київ 6с” з широкоформатною камерою і розміром кадру 6Х6 см. Камера подібної конструкції в СРСР була випущена вперше. *Правда України. – 1971. – 5 лютого.*

3. м. Шостка. Спеціальним конструкторським бюро хіміко-фотографічної промисловості вперше в країні розроблено проект установки для ультразвукового миття магнітної стрічки від найдрібніших частинок пилу. *Радянська Україна. – 1971. – 25 лютого.*

3. На заводі „Запоріжкабель” розроблено конструкцію нового побутового трансформатора „АРБ – 400” для регулювання напруги струму живлення як чорно-білих, так і кольорових телевізорів потужністю 400 Вт. *Радянська Україна*. – 1971. – 25 лютого.

8. м. Париж (Франція). Товариство допомоги політичним в’язням отримало перший список в’язнів у таборах Мордовії, який опублікував журнал “Ранконтр ентернаціональ” (ч. 16 17, за січень-лютий 1971 р.). Список обіймав 76 прізвищ, поділених на групи. Майже всі були засуджені за ст. 70 КК. Окрему групу складала засуджені за приналежність до УНФ: Зиновій Красовський (письменник), Дмитро Квецко (учитель), Григорій Прокопович (учитель), Іван Губка (економіст), Ярослав Мелинь (педагог), Ярослав Лесів (учитель), Василь Кулинин (токарь), Михайло Дяк (міліціонер). *Українське слово (Париж)*. – 1971. – 7 березня.

1 березня (понеділок).

8. Рада міністрів УРСР постановила прийняти пропозицію Міністерства закордонних справ УРСР про підписання УРСР у Москві Договору про заборону розміщення на дні морів та океанів і в його надрах ядерної зброї та інших видів зброї масового знищення. Договір було підписано від імені УРСР у Москві 3 березня 1971 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 456, 499.

4 березня (четвер).

1. Указом президії Верховної Ради УРСР на підставі ст. 21 Конституції УРСР встановлено виборчі округи з виборів до сільських і селищних рад депутатів трудящих за такими нормами: один виборчий округ на кожні 75 чол. населення, однак не менше 35 і не більше 120 виборчих округів. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1971. – № 11. – Ст. 72.

5 березня (п’ятниця).

8. Комітет оборони ув’язнених письменників при Міжнародному ПЕН Клубі відіслав листа до Верховного суду УРСР, домагаючись

ревізії процесу В.Мороза, який підписали: Роземонд Леман – голова комітету та Давід Карвер – генеральний секретар ПЕН Клубу. *Українське слово (Париж)*. – 1971. – 14 березня.

9 березня (вівторок).

4. ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР постановили присудити Державні премії ім. Тараса Шевченка 1971 р. в галузі літератури: В.Козаченку – за цикл повістей про партизанське підпілля; в галузі оперно-театрального мистецтва: О.Корнійчуку – драматургу, Д.Алексідзе – режисеру-постановнику, Ю.Ткаченко, Є.Пономаренку, П.Куманченко, М.Задніпровському, В.Дальському – виконавцям головних ролей – за виставу „Пам’ять серця” в Київському академічному українському драмтеатрі ім. І.Франка; Б.Лятошинському – композитору, Ю.Луціву – диригенту-постановнику, Д.Смоличу – режисеру-постановнику, Є.Лисику – художнику-постановнику – за оперу „Золотий обруч” у Львівському академічному театрі опери і балету ім. І.Франка; в галузі кінематографії: О.Леваді – сценаристу, Т.Левчуку – режисеру-постановнику і О.Гаю – виконавцю ролі М.Коцюбинського – за кінофільм „Родина Коцюбинських”; в галузі архітектури: Є.Мариченко та П.Жільницькому – за створення проекту Палацу культури „Україна” у Києві. *Радянська Україна*. – 1971. – 10 березня.

8. Представником Української РСР на XXVI сесії Комісії з прав людини був внесений переглянутий проект резолюції щодо виконання рішень ООН, що стосувалися права на самовизначення народів, які перебували під колоніальним та іноземним пануванням. Цей проект був схвалений резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 11 березня 1971 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 100-102, 482.

10 березня (середа).

8. Помер діяч Українського націоналістичного руху, головний контрольний ОУН М.Іванович. *Українське слово (Париж)*. – 1971. – 21 березня.

11 березня (четвер).

1. У зв'язку з із закінченням 12 березня 1971 р. строку повноважень Верховної Ради УРСР VII скликання і 16 березня 1971 р. – повноважень обласних, районних, міських, сільських і селищних рад депутатів трудящих УРСР XII скликання на підставі ст. 35 Конституції УРСР президія Верховної Ради УРСР постановила призначити вибори до Верховної Ради УРСР VIII скликання і до обласних, районних, міських, сільських і селищних рад трудящих XIII скликання на неділю, 13 червня 1971 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 11. – Ст. 73.*

12 березня (п'ятниця).

1. На підставі ст. 21 Конституції УРСР і статей 25 та 26 “Положення про вибори до Верховної Ради Української РСР” президія Верховної Ради УРСР постановила утворити 484 виборчі округи з виборів до Верховної Ради УРСР VIII скликання. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 11. – Ст. 78.*

15 березня (понеділок).

1. Відбувся пленум ЦК КПУ, який розглянув та затвердив звіт ЦК КПУ XXIV з'їзду КПУ. *Радянська Україна. – 1971. – 16 березня.*

16 березня (вівторок).

1. ЦК КПУ прийняв постанову „Про заходи по викриттю антирадянської і антикомуністичної діяльності міжнародного сіонізму” з метою протидії посилення ворожої СРСР і країнам соціалістичної співдружності діяльності сіоністських організацій. *Національні процеси в Україні: історія і сучасність. Документи і матеріали. Довідник. У 2 ч. – К. – 1997. – Ч. 2. – С. 472-474.*

17 березня (середа).

1. м. Київ. Оприлюднене „Звернення харківських євреїв-відмовників до делегатів XXIV з'їзду КПРС і XXIV з'їзду КПУ”, в якому ставились питання щодо необхідності додержання прав і свобод громадян у СРСР.

Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. *Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.)*. – К., 2000. – С. 466.

17 березня (середа) – 20 березня (субота).

1. м. Київ. Відбувся ХХІV з'їзд КПУ, на якому були заслухані звіти ЦК КПУ, ревізійної комісії КПУ, доповідь щодо проекту директив ХХІV з'їзду КПРС з п'ятирічного плану розвитку народного господарства СРСР на 1971-1975 рр., відбулись вибори ЦК КПУ та ревізійної комісії ЦК КПУ. *Правда України*. – 1971. – 18-21 марта.

20 березня (субота).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КПУ вибраного ХХІV з'їздом КПУ, який обрав членів і кандидатів у члени політбюро ЦК КПУ та секретаріат ЦК КПУ. *Правда України*. – 1971. – 21 марта.

26 березня (п'ятниця).

1. На підставі статей 36 і 37 “Положення про вибори до Верховної Ради УРСР” президія Верховної Ради УРСР постановила затвердити Центральну виборчу комісію з виборів до Верховної Ради УРСР у складі 15 чол. (голова – І.Радзівський, заступник голови – Г.Леончук, секретар – А.Уланов). *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1971. – № 13. – Ст. 85.

30 березня (вівторок).

8. Делегаціями УРСР, СРСР, БРСР у співавторстві з делегаціями 6 країн був внесений у Комітеті з роззброєння ООН проект Конвенції про заборону розробки, виробництва і нагромадження запасів бактеріологічної (біологічної) зброї і токсинів та про їх знищення. Основні положення цього проекту знайшли своє відображення в однойменній Конвенції, схваленій Генеральною Асамблеєю ООН резолюцією від 16 грудня 1971 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 104-109, 482.

31 березня (середа).

1. У зв'язку з прийняттям Законів УРСР від 2 липня 1968 р. про сільську і селищну ради депутатів трудящих УРСР президія Верховної Ради УРСР постановила внести зміни і доповнення до законодавчих актів УРСР, що передбачали адміністративну відповідальність: 1) указу президії Верховної Ради УРСР від 15 грудня 1961 р. “Про дальше обмеження застосування штрафів, що накладаються в адміністративному порядку”; 2) положення про адміністративні комісії при виконавчих комітетах районних, міських рад депутатів трудящих УРСР від 15 грудня 1961 р.; 3) статті 6 указу президії Верховної Ради УРСР від 27 червня 1961 р. “Про посилення відповідальності за самогоноваріння і пияцтво в УРСР”; 4) статті 10 указу президії Верховної Ради УРСР від 26 квітня 1962 р. “Про посилення боротьби з бур’янами”; 5) статті 5 указу президії Верховної Ради УРСР від 16 травня 1963 р. “Про посилення відповідальності за згодовування худобі і птиці хліба та хлібопродуктів, скуплених у державних і кооперативних магазинах”. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 14. – Ст. 90.*

Березень.

1. Узбецька РСР. 233 кримських татар підписали лист-протест проти випуску книги З.Сагінбаєва «300 днів в тилу ворога», в якій відверто фальсифікується історія кримськотатарського народу. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 210.*

1. Кримська область. Органами УКДБ та УМВС профілактовані активісти кримськотатарського руху Бекіров, Сеїтметов, М.Муджабалаєв, Аметов. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 210.*

1. м. Запоріжжя. Органами УКДБ профілактований активіст

кримськотатарського національного руху Османов. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2.* / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 210.

3. Поблизу Чорнобиля розпочато спорудження однієї з найбільших атомних електростанцій країни. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 577.

6. З метою кращого обслуговування народного господарства і населення республіки поштовим зв'язком, уряд прийняв постанову „Про заходи по зміцненню матеріально-технічної бази поштового зв'язку в УРСР”, у якій було намічено до 1975 р. відкрити в республіці 1500 нових відділень зв'язку. *Радянська Україна.* – 1971. – 28 березня.

8. м. Нью-Йорк (США). З метою координації відзначення 100-річчя з дня народження Лесі Українки у країнах поселення українців з ініціативи та під патронатом секретаріату СКВУ та Світової федерації українських жіночих організацій – створено загальноукраїнський світовий комітет, до якого увійшли представники українських центральних громадських репрезентацій в окремих країнах та наукових і літературно-мистецьких установ. Комітет очолила Ісидора Борисова, сестра Лесі Українки. *Українське слово (Париж).* – 1971. – 7 березня.

17 квітня (субота).

9. м. Львів. Студентка КПШ ім. М.Горького, майстер спорту Л.Семенова стала чемпіонкою України з шахів. *Радянська Україна.* – 1971. – 19 квітня.

24 квітня (субота) – 2 травня (неділя).

8. м. Льеж (Бельгія). Відбулась декада радянського мистецтва, яке поряд з посланцями Естонії та Вірменії представляли делегати від УРСР. *Радянська Україна.* – 1971. – 9 травня.

29 квітня (четвер).

4. м. Житомир. На батьківщині академіка С.Корольова відкрито пам'ятник ученому (скульптор О.Олійник, архітектор А.Корнеєв) *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 577.*

7. Помер радянський учений-астроном, академік АН УРСР, професор Харківського університету ім. М.Горького, засновник планетознавства в СРСР М.Барабашов. *Радянська Україна. – 1971. – 30 квітня.*

Квітень.

8. Українські професори і викладачі вищих навчальних закладів США і Канади (101 чол.) надіслали генсекретареві ООН у Тану протестного листа у справі засудження В.Мороза. *Українське слово (Париж). – 1971. – 25 квітня.*

1 травня (субота).

8. м. Нью-Йорк (США). Відбулася демонстрація на захист В.Мороза, яку організували українські молодіжні і студентські організації країни. У демонстрації взяли участь понад 1,5 тис. осіб. *Українське слово (Париж). – 1971. – 16 травня.*

3 травня (понеділок).

8. Помер митрополит Іоан Теодорович, голова Собору єпископів УПЦ в США. *Українське слово (Париж). – 1971. – 16 травня.*

10 травня (понеділок).

4. м. Київ. У кінотеатрі ім. О.Довженка розпочався фестиваль чехословацьких фільмів. На кіноогляд прибула делегація кінематографістів ЧССР. *Радянська Україна. – 1971. – 12 травня.*

14 травня (п'ятниця).

6. Президія Верховної Ради УРСР доповнила ст. 112 Кодексу про шлюб та сім'ю УРСР частиною другою. Відповідно до неї для забезпечення

таємниці усиновлення на прохання усиновителя стала можлива зміна місця народження усиновленої дитини, а також у виняткових випадках дата її народження, але строком не більше, як на 6 місяців із зазначенням у рішенні про усиновлення. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 20. – Ст. 141.*

7. м. Київ. У приміщенні Державного академічного українського драматичного театру ім. І.Франка відбувся урочистий вечір, присвячений 100-річчю з дня народження В.Стефаніка. *Радянська Україна. – 1971. – 16 травня.*

18 травня (вівторок).

9. м. Дніпропетровськ. На стадіоні „Метеор” був розіграний Кубок України з легкої атлетики. *Радянська Україна. – 1971. – 19 травня.*

20 травня (четвер).

1. м. Ташкент. Заарештований один з учасників кримськотатарського національного руху вчитель Л.Ібрагімов. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 210.*

8. Економічна і соціальна рада ООН на 1770-му засіданні строком на 4 роки (з 1972 по 1975 рр.) обрала Українську РСР у Комісію в справах народонаселення, Комісію соціального розвитку та Статистичну комісію. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 5-6.*

20 – 22 травня (четвер – субота).

8. м. Київ. У місті перебував прем'єр-міністр Канади П'єр Елліот Трюдо. *Радянська Україна. – 1971. – 23 травня.*

22 травня (субота).

1. м. Київ. На стихійній маніфестації біля пам'ятника Тарасу

Шевченку із читанням антишовіністичного вірша виступив Анатолій Лупиніс. Через декілька днів він був заарештований. *Український вісник*. – 1972. – Березень. – Випуск VI, Документи VIII. – Передрук самвидавничого журналу з України. – С. 147.

24 травня (понеділок).

1. Відповідно до ст. 42 Закону про судоустрій УРСР президія Верховної Ради УРСР своєю постановою затвердила нову структуру Верховного суду УРСР, відмінивши структуру діючу з 28 квітня 1963 р. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1971. – № 22. – Ст. 169.

26 травня (середа).

2. ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР прийняли постанову „Про створення наукових центрів Академії наук УРСР в окремих економічних районах УРСР”, якою було передбачено створити Харківський, Донецький, Дніпропетровський, Південний і Західний наукові центри АН УРСР. *Радянська Україна*. – 1971. – 26 травня.

8. м. Гамбург (Німеччина). Відкрилася виставка „Сучасне мистецтво України”, на якій було представлено понад 100 скульптурних, живописних, графічних робіт 12 майстрів УРСР. *Радянська Україна*. – 1971. – 27 травня.

31 травня (понеділок) – 6 червня (неділя).

8. м. Київ. Тривав “Тиждень Флоренції”. *Радянська Україна*. – 1971. – 1 червня.

Травень.

1. З надрукованого і зброшурованого часопису „Дніпро” вилучено рецензію І.Дзюби „Уважність до життя” на збірку оповідань А.Дімарова. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.)*. – К., 2000. – С. 467.

3. м. Дніпропетровськ. На заводі будівельних машин освоєно випуск унікального крана – невеликого механізму вантажопідйомністю в тонну

змонтованого на пересувному шасі, який легко встановлювався на будь-якому поверсі висотного будинку і давав можливість механізувати процеси внутрішнього оздоблення кімнат. *Радянська Україна. – 1971. – 14 травня.*

3. м. Чортків (Тернопільська область). На м'ясокомбінаті налагоджено випуск ендокринної сировини, що йшла на виготовлення інсуліну. *Радянська Україна. – 1971. – 23 травня.*

3. м. Конотоп. Група інженерно-технічних працівників заводу “Червоний металіст” разом з науковцями інституту “Автоматвуглерудпром” сконструювала новий електробур, який було запатентовано промисловими підприємствами Англії, Франції, ФРН, Швеції. *Радянська Україна. – 1971. – 28 травня.*

4. м. Київ. Вийшла друком книга В.Земляка „Лебедина зграя”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 577.*

6. Рада міністрів УРСР розглянула питання про оздоровлення дітей і підлітків влітку 1971 р. Затверджено план, за яким понад 4,5 млн. дітей і підлітків мали відпочивати і оздоровлюватись та визначено джерела фінансування на даний захід. *Радянська Україна. – 1971. – 25 травня.*

1 червня (вівторок).

8. В Україні закінчився двотижневий міжнародний семінар з питань містобудування, який було організовано на пропозицію ООН. У ньому взяли участь будівельники та відповідальні працівники з Іраку, Йорданії, Лівану, Сирії та Йємену. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 435-436.*

2 червня (середа).

1. Президія Верховної Ради УРСР в основному схвалила і внесла на розгляд Верховної Ради УРСР проекти Закону УРСР про районну раду депутатів трудящих УРСР та Закону УРСР про міську, районну в місті раду депутатів трудящих УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 24. – Ст.173-174.*

5. м. Загорськ (Московська область). Вперше після 1945 р. відбувся Синод єпископів РПЦ, який доручив проповіді РПЦ привести під свою зверхність УАПЦ в екзилі та схвалив насильне анулювання у 1946 та 1949 рр. Берестейської унії (XVI ст.) та акту в Ужгороді (XVII ст.), що розпочав підлеглість Римові українських греко-католиків Закарпаття й Буковини. *Українське слово (Париж)*. – 1971. – 13 червня.

6. Президія Верховної Ради УРСР своєю постановою зобов'язала звернути увагу міністрів місцевої промисловості, комунального господарства, культури та сільського будівництва УРСР на незадовільне виконання указу президії Верховної Ради СРСР від 12 квітня 1968 р. “Про порядок розгляду пропозицій, заяв і скарг громадян”. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1971. – № 24. – Ст. 175.

10 червня (четвер).

1. Політбюро ЦК КПРС затвердило за пропозицією першого секретаря ЦК КПУ П.Шелеста розпорядження Ради міністрів СРСР, яким відмінявся довгостроковий викуп облігацій державних займів у громадян, що від'їжджали на постійне місце проживання за кордон, обумовлений інструкцією Міністерства фінансів СРСР від 30 травня 1958 р. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.)*. – К., 2000. – С. 467.

8. м. С.Баунд Брук (США). Владика Мстислав, митрополит УАПЦ висловив гострий протест проти постанови Московського Собору про намір підпорядкувати УАПЦ під зверхність Московської єпархії. *Українське слово (Париж)*. – 1971. – 20 червня.

14 – 19 червня (понеділок – субота).

8. м. Київ. Проходила VI Конференція придунайських країн з гідрологічних прогнозів за участі вчених і спеціалістів Австрії, НРБ, УНР, НДР, ФРН, СРР, ЧССР, СФРЮ, а також представників ЮНЕСКО і Дунайської комісії. *Радянська Україна*. – 1971. – 20 червня.

15 – 18 червня (вівторок – п'ятниця).

8. м. Донецьк. Проходила XIV міжнародна конференція з безпеки робіт у гірничій промисловості за участі делегацій з 18 країн. *Радянська Україна. – 1971. – 17 червня.*

16 червня (середа).

1. У концентраційному таборі в Мордовії загинув політв'язень, борець за Українську незалежну державу М.Сорока, який тричі був засуджений і провів у неволі 38 років. *Українське слово (Париж). – 1971. – 25 липня.*

1. Центральна виборча комісія з виборів до Верховної Ради УРСР повідомила про підсумки виборів до Верховної Ради УРСР VIII скликання, відповідно до яких у списки виборців по республіці було внесено 32.729.395 чол., з яких взяло участь у виборах 99,9%. За кандидатів блоку комуністів і безпартійних голосувало 99,96%, проти – 0,04% (12.578 чол.); з 484 депутатів робітники і колгоспники становили 243 чол. (50,2%), жінки – 168 (34,7%), члени і кандидати КППС – 69,2%, молодь, віком до 30 р. – 12,8%, не були депутатами минулого скликання 217 чол. (44,8%). *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 25.*

17 червня (четвер).

2. м. Київ. Пройшла республіканська конференція Українського відділення товариства “СРСР – Франція”, на якій відбулись вибори нового правління. *Радянська Україна. – 1971. – 18 червня.*

18 червня (п'ятниця).

1. Президія Верховної Ради УРСР на підставі ст. 37 Конституції УРСР постановила скликати 1 сесію Верховної Ради УРСР VIII скликання 14 липня 1971 р. в м. Київ. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 25. – Ст. 184.*

8. м. Нью-Йорк (США). Президія секретаріату СКВУ виступила із заявою протесту проти втручання РПЦ у внутрішні справи національних українських церков, що діяли за межами України, чи нелегально на

українських землях і де офіційно була дозволена лише РПЦ, а всі спроби організувати церковно-релігійне життя поза її рамками переслідувались радянською владою. *Українське слово (Париж)*. – 1971. – 4 липня.

20 червня (неділя).

1. м. Ташкент. Заарештована одна з активних учасниць кримськотатарського національного руху, історик, викладач Самаркандського університету А.Сейтмуратова. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький.* – К., 2004. – С. 210.

21 червня (понеділок).

3. На всесоюзних випробуваннях мотоциклів, моторолерів і мопедів мопеди Львівського мотозаводу завоювали призи і перехідний кубок за серійні і експериментальні зразки, а мопед “Верховина-3” розпочали відправляти на експорт в УНР та Англію. *Радянська Україна.* – 1971. – 22 червня.

22 – 23 червня (вівторок – середа).

8. В Україні проходив Перший фестиваль дружби молоді СРСР і НРБ, у якому взяли участь 300 делегатів з НРБ і стільки ж з СРСР. *Радянська Україна.* – 1971. – 22 червня.

25 червня (п'ятниця).

1. Відповідно до матеріалів, одержаних президією Верховної Ради УРСР від виконкомів рад трудящих УРСР вибори до місцевих рад депутатів трудящих УРСР проводились до 10346 рад, у т.ч. до 25 обласних, 476 районних, 387 міських, 90 районних у містах, 776 селищних і 8592 сільських рад депутатів трудящих. Вибори відбулися у 513904 виборчих округах, всього обрано 513899 депутатів. Серед обраних депутатів місцевих рад – 72,0% робітників і колгоспників, 43,3% жінок,

47,0% членів і кандидатів КПРС, 26,0% молоді до 30 р., 46,6% не були депутатами місцевих рад минулого скликання. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 25.*

30 червня (середа).

1. Відповідно до закону УРСР від 23 грудня 1970 р. “Про затвердження Виправно-трудоного кодексу УРСР” президія Верховної Ради УРСР постановила визнати такими, що втратили чинність з 1 червня 1971 р., постанову 2 сесії ВУЦВК ІХ скликання від 23 жовтня 1925 р. “Про надання чинності Поправно-трудоного кодексу УСРР” і Поправно-трудовий кодекс УРСР із змінами та доповненнями, внесеними до цього кодексу законодавчими актами. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 27. – Ст. 194.*

Червень.

1. За розповсюдження праці І.Дзюби „Інтернаціоналізм чи русифікація?” у Луцьку „профілактовані” лікарі Б.Рудик, А.Стецик, П.Стрільчук. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 468.*

4. За нові результати в галузі диференціальних рівнянь 20-річному математикові П.Панкову присвоєно ступінь кандидата наук. *Радянська Україна. – 1971. – 29 червня.*

9. Гандболістки Київського “Спартак” втретє стали чемпіонками СРСР. *Радянська Україна. – 1971. – 23 червня.*

2 – 3 липня (п’ятниця – субота).

9. м. Берклі (США). На Х легкоатлетичному матчі збірних команд СРСР і США 7 представників України здобули золоті нагороди (В.Борзов (біг на 100 м), В.Пантелей (біг на 1,5 км), Т.Пангелова (біг на 1,5 км), Н.Маракіна (метання списа), А.Бондарчук (метання молота), Є.Аржанов (біг на 800 м), Л.Аксьонова (естафета 4x100 м)). *Спортивна газета. – 1971. – 6 липня.*

7 липня (середа).

9. м. Відень (Австрія). Золоту медаль з фехтування на рапірах на чемпіонаті світу здобув львів'янин В.Станкович. *Спортивна газета*. – 1971. – 8 липня.

8 липня (четвер).

3. На Новокриворізькому гірничо-збагачувальному комбінаті завершено будівництво першого в залізорудній промисловості країни конвеєрного комплексу, призначеного для видачі руди з кар'єру. *Радянська Україна*. – 1971. – 9 липня.

8. м. Лондон (Великобританія). М.Тарнавський виголосив доповідь у Міжнародній амністії про радянську імперію, докладно зупинившись на проблемі масового винищення українського народу, на закритих судах й арештах цілого ряду українського провідного активу, подав обширну інформацію про С.Караванського, Л.Лук'яненка, В.Чорновола, І.Дзюбу, А.Горську, В.Мороза. *Українське слово (Париж)*. – 1971. – 12 вересня.

9 липня (п'ятниця).

1. м. Одеса. Лікаря Олексу Притику заарештовано та звинувачено в “антирадянській пропаганді й агітації з метою підриву та ослаблення радянської влади”. *Український вісник*. – 1972. – Березень. – Випуск VI, Документи VIII. – Передрук самвидавничого журналу з України. – С. 152.

14 липня (середа).

1. Верховна Рада УРСР VIII скликання обрала головою Верховної Ради УРСР О.Корнійчука, заступниками голови – М.Білого, М.Вахулу, Н.Пучковську, І.Соколова й утворила 16 постійних комісій Верховної Ради УРСР та обрала їх склад. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1971. – № 29. – Ст. 207 – 209, 212, 213 – 228.

1. Верховна Рада УРСР призначила головою Ради міністрів УРСР В.Щербинського *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1971. – № 29. – Ст. 229.

15 липня (четвер).

1. Верховна Рада УРСР VIII скликання прийняла Закон УРСР про затвердження указу президії Верховної Ради УРСР “Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів УРСР, що передбачають адміністративну відповідальність” та Закон УРСР про затвердження указу президії Верховної Ради УРСР “Про доповнення ст. 112 Кодексу про шлюб та сім’ю УРСР”. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 29. – Ст. 230 – 231.*

1. Верховна Рада УРСР VIII скликання обрала президію Верховної Ради УРСР у складі 23 чол. (Голова – О.Ляшко, перший заступник – С.Стеценко, заступник – С.Бойко, секретар – Я.Колотуха) та утворила уряд УРСР – Раду міністрів УРСР у складі голови, двох перших заступників, 7 заступників, 34 міністрів, 9 голів комітетів й голови Українського об’єднання Ради міністрів УРСР “Укрсільгосптехніка” та 2 начальників управлінь (56 чол.). *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 29. – Ст. 234 – 235.*

1. Верховна Рада УРСР своєю постановою ввела в дію Закон про районну раду депутатів трудящих УРСР та Закон про міську, районну в місті раду депутатів трудящих УРСР з дня їх опублікування 23 липня 1971 р. та доручила президії Верховної Ради УРСР привести законодавство УРСР у відповідність із цими законами. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – Додаток до № 29. – Ст. 244.*

1. Верховна Рада УРСР у зв’язку з прийняттям Закону УРСР про охорону здоров’я постановила ввести в дію даний Закон з 1 жовтня 1971 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – Додаток до № 29. – Ст. 246.*

22 липня (четвер).

1. м. Київ. Відбулася демонстрація євреїв-відмовників у приймальній президії Верховної Ради УРСР. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.). – К., 2000. – С. 468.*

29 липня (четвер).

8. Міністр закордонних справ УРСР Г.Шевель направив листа

генеральному секретареві ООН У Тану щодо питання про зміцнення міжнародної безпеки. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 15-20.*

Липень.

1. м. Ташкент. Міський суд засудив активних учасників кримськотатарського національного руху: історика, викладача Самаркандського університету А.Сейтмуратову до 3-х років позбавлення волі, вчителя Л.Ібрагімова – до 2-х років позбавлення волі у виправно-трудових таборах за виготовлення і розповсюдження матеріалів, що «зводили наклеп на радянський суспільний і державний устрій». *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 210.*

3. м. Коростень. Конструктори заводу “Жовтнева кузня” у співдружності із Всесоюзним науково-дослідним інститутом по землерийних і меліоративних машинах розробили новий грейдер-елеватор “ДЗ-506”, що широко застосовувався при будівництві шосейних шляхів і залізниць та зрошувальних систем. *Радянська Україна. – 1971. – 6 липня.*

4. м. Вільнюс. На Всесоюзному конкурсі вокалістів ім. М.Глінки першу премію, звання лауреата, а також премію Литви за найбільші успіхи наймолодшого учасника завоював українець Анатолій Кочерга. *Радянська Україна. – 1971. – 21 липня.*

9 серпня (понеділок).

1. м. Київ. Слідчим відділом КДБ при Раді міністрів УРСР порушена кримінальна справа за фактом виготовлення та розповсюдження збірника „Український вісник”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 578.*

13 серпня (п'ятниця).

9. м. Хельсинки (Фінляндія). На європейському чемпіонаті легкоатлетів золоту медаль з бігу на 800 м здобув киянин Є.Аржанов. *Радянська Україна. – 1971. – 14 серпня.*

14 серпня (субота).

9. Киянин В.Борзов став чемпіоном Європи в бігу на 200 м. *Радянська Україна. – 1971. – 15 серпня.*

17 серпня (вівторок).

8. Президія Верховної Ради УРСР за рекомендацією Комісії в закордонних справах Верховної Ради УРСР ратифікувала Договір про заборону розміщення на дні морів та океанів і в його надрах ядерної зброї та інших видів зброї масового знищення. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 456-457.*

26 серпня (четвер).

3. м. Суми. Завод електронних мікроскопів виготовив першу серійну партію мікроскопів "ЕММА", які могли провадити аналіз усіх хімічних елементів таблиці Менделєєва від магнію (№ 12) до урану (№ 92). *Радянська Україна. – 1971. – 27 серпня.*

30 серпня (понеділок).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила внести до Кримінально-процесуального Кодексу УРСР доповнення і зміни, що стосувались питань застосування звукозапису при провадженні попереднього і судового слідства, порядку тимчасового залишення засудженого в слідчому ізоляторі чи в тюрмі і переведення з виправно-трудової установи в слідчий ізолятор чи в тюрму, провадження в справах неповнолітніх, порядку застосування умовно-дострокового звільнення від покарання і заміни покарання більш м'яким тощо. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 36. – Ст. 278.*

30 – 31 серпня (понеділок – вівторок).

8. м. Київ. Представники 8 японських промислових компаній, які входили до групи “Міцубісі корпорейшн”, ознайомилися з промисловими підприємствами і науково-дослідними інститутами міста. *Радянська Україна. – 1971. – 1 вересня.*

31 серпня (вівторок).

3. м. Харків. На заводі “Електро-важмаш” завершено виготовлення останнього шостого гідрогенератора для першої в країні Київської гідроакумулюючої електростанції. *Радянська Україна. – 1971. – 1 вересня.*

9. м. Софія (Болгарія). На чемпіонаті світу з вільної боротьби чемпіоном світу став киянин Ю.Гусов (вага до 74 кг). *Радянська Україна. – 1971. – 1 вересня.*

Серпень.

3. Продукція Здолбунівського цементно-шиферного комбінату – портландцемент марки “600” – першою в Україні серед будівельних матеріалів удостоєна державного Знака якості. *Радянська Україна. – 1971. – 3 серпня.*

4. м. Москва. Золотий приз VII Міжнародного кінофестивалю здобув фільм кіностудії ім. О.Довженка “Білий птах з чорною ознакою” (режисер Ю.Ільєнко). Приз за найкраще виконання жіночої ролі у фільмі “Салют, Маріє!” присуджено актрисі Аді Роговцевій. *Радянська Україна. – 1971. – 5 серпня.*

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про стан будівництва і заходи щодо забезпечення введення в дію потужностей по виробництву товарів народного споживання в 1971 р.” з метою докорінного поліпшення будівництва підприємств, що випускали такі товари. *Радянська Україна. – 1971. – 12 серпня.*

6. Уряд УРСР прийняв постанову “Про деякі заходи по зміцненню навчально-матеріальної бази загальноосвітніх шкіл у сільській місцевості”, зобов’язавши обласні виконкоми у 1971-1975 рр. зміцнити в кожному сільському районі навчально-матеріальну базу шкіл, організувати

підвезення учнів з віддалених населених пунктів. *Радянська Україна*. – 1971. – 12 серпня.

9. м. Хельсинки (Фінляндія). На засіданні ради Європейської атлетичної асоціації був затверджений рекорд Європи в бігу на 200 м, показаний киянином В.Борзовим на V Спартакіаді народів СРСР (результат 20,2 сек.). *Радянська Україна*. – 1971. – 15 серпня.

5 вересня (неділя).

8. м. Тулуза (Франція). Урочисто відкрито перший у Західній Європі пам'ятник Т.Шевченку. *Українське слово (Париж)*. – 1971. – 26 вересня.

6 – 7 вересня (понеділок – вівторок).

1. м. Львів. Обласний суд розглядав справу Семена Корольчака та Остапа Пастуха, які були заарештовані (Пастух у січні, Корольчак у квітні 1971 р.). *Український вісник*. – 1972. – Березень. – Випуск VI, Документи VIII. – Передрук самвидавничого журналу з України. – С. 153.

14 – 18 вересня (вівторок – субота).

8. м. Київ. Тривала міжнародна конференція з застосування синтетичних алмазів у промисловості за участі близько 700 учених і спеціалістів із 18 країн. *Радянська Україна*. – 1971. – 15 вересня.

15 вересня (середа).

8. Рада міністрів Української РСР затвердила делегацію УРСР у складі 15 чоловік на XXVI сесію Генеральної Асамблеї ООН, що відкрилася 21 вересня 1971 р. у Нью-Йорку. Головою делегації був міністр закордонних справ УРСР Г.Шевель. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 452.

20 вересня (понеділок).

1. м. Київ. На зборах палацу культури “Харчовик” було розпущено

етнографічний ансамбль “Гомін”. *Український вісник*. – 1972. – Березень. – Випуск VI, Документи VIII. – Передрук самвидавничого журналу з України. – С. 134.

21 вересня (вівторок).

8. м. Київ. Відкрився другий міжрегіональний симпозиум з міндобрив, що проводився комісією ООН з промислового розвитку (ЮНІДО). У ньому взяли участь представники 50 країн, а також продовольчої і сільськогосподарської організації ООН (ФАО). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 436.

22 – 23 вересня (середа – четвер).

8. м. Київ. Перебувала делегація провідних діячок Жіночого міжнародного руху з Англії, Франції, Бельгії, Фінляндії й Нідерландів, які взяли участь у регіональному семінарі жінок країн Європи та делегація профспілки держслужбовців Швеції. *Радянська Україна*. – 1971. – 24 вересня.

23 вересня (четвер).

8. м. Монреаль (Канада). Від імені УРСР і 30 країн підписано Конвенцію про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 457.

24 вересня (п'ятниця).

7. Помер директор Інституту мікробіології і вірусології ім. Д.Заболотного АН УРСР, голова Українського мікробіологічного товариства, член-кореспондент АН УРСР, доктор сільськогосподарських наук, професор С.Московець. *Радянська Україна*. – 1971. – 27 вересня.

28 вересня (вівторок).

2. м. Київ. На засіданні президії Спілки композиторів України колиш-

нього керівника хору “Гомін” композитора Л.Ященка виключено із Спільки композиторів України. *Український вісник*. – 1972. – Березень. – Випуск VI, Документи VIII. – Передрук самвидавничого журналу з України. – С. 135.

9. Київське „Динамо” достроково стало чемпіоном СРСР XXXIII першості країни з футболу. *Радянська Україна*. – 1971. – 29 вересня.

29 вересня (середа).

1. Б.Антоненко-Давидович, І.Дзюба, В.Чорновол надіслали листа до ЦК КПУ з приводу пасквільної статті Я.Рудченка “Апостол” і його штандарти” у газеті “Радянська освіта” за 14 серпня 1971 р., що була відповіддю на голоси західної преси щодо судової справи історика і публіциста В.Мороза. *Український вісник*. – 1972. – Березень. – Випуск VI, Документи VIII. – Передрук самвидавничого журналу з України. – С. 100-106.

30 вересня (четвер).

1. Президія Верховної Ради УРСР відповідно до Закону УРСР від 8 липня 1970 р. „Про затвердження Земельного кодексу УРСР” постановила визнати такими, що втратили чинність резолюцію 3 сесії ВУЦВК VI скликання „По доповіді Наркомзему про Кодекс законів про землю” прийняту 16 жовтня 1922 р. та затверджену президією ВУЦВК 25 жовтня 1922 р. і Земельний кодекс УСРР, прийнятий 3-ю сесією ВУЦВК VI скликання 16 жовтня 1922 р. та затверджений президією ВУЦВК 29 листопада 1922 р. із змінами і доповненнями, внесеними до цього кодексу, та інші законодавчі акти в галузі земельного права. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1971. – № 40. – Ст. 300.

Вересень.

1. м. Ташкент. Заарештований один з активних учасників кримськотатарського національного руху Д.Акімов. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький*. – К., 2004. – С. 211.

1. м. Київ. У річницю знищення фашистами євреїв у Бабиному Яру група київських євреїв, зокрема тих, хто хотів виїхати до Ізраїлю, влаштували біля обеліска в Бабиному Яру сидячу демонстрацію. 10 осіб заарештовано і засуджено на 15 діб, одну особу оштрафовано. *Український вісник*. – 1972. – Березень. – Випуск VI, Документи VIII. – Передрук самвидавничого журналу з України. – С. 164.

3. м. Шостка. На хімкомбінаті освоєно виготовлення негативного фотопаперу комплекту “Момент”, призначеного для швидкісної обробки знімків. *Радянська Україна*. – 1971. – 22 вересня.

4. м. Київ. На Міжнародному кінофестивалі науково-популярних фільмів, що проходив одночасно з роботою XXV конгресу МАНК перемогла стрічка київського режисера Ф.Соболева „Чи думають тварини”. *Радянська Україна*. – 1971. – 27 вересня.

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про заходи по прискоренню створення мережі підприємств по технічному обслуговуванню легкових автомобілів та інших транспортних засобів, що належать громадянам” з метою будівництва великих станцій технічного обслуговування в УРСР. *Радянська Україна*. – 1971. – 22 вересня.

9. м. Львів. На відкритому чемпіонаті Збройних сил СРСР киянка Н.Столярова поновила свій світовий рекорд у стрільбі з пневматичного пістолета, вибивши 381 очко з 400 можливих. *Радянська Україна*. – 1971. – 20 вересня.

9. м. Київ. На міжнародному матчі легкоатлетів СРСР і ФРН львів’янин Й.Гамський встановив рекорд СРСР у метанні молота (75 м 68 см). *Радянська Україна*. – 1971. – 21 вересня.

9. м. Ліма (Перу). На світовому чемпіонаті важкоатлетів володарем великої золотої медалі став донеччанин Б.Павлов, піднявши у сумі 3-х вправ 495 кг. *Радянська Україна*. – 1971. – 25 вересня.

2 жовтня (субота).

8. м. Люмен (Бельгія). Відбулася II Європейська конференція мирян Української католицької церкви, на якій обговорювалось питання становища УКЦу діаспорі і в Україні. *Українське слово (Париж)*. – 1971. – 24 жовтня.

7 жовтня (четвер).

1. ЦК КПРС прийняв постанову „Про політичну роботу серед населення Львівської області” з метою покращення ідейно-політичного виховання населення регіону та подолання негативних для радянської влади явищ, пов’язаних з впливом „буржуазної пропаганди і націоналістичних пережитків”. *Національні процеси в Україні: історія і сучасність. Документи і матеріали. Довідник. У 2 ч. – К. – 1997. – Ч.2. – С. 474-479.*

8 жовтня (п’ятниця).

8. м. Лінц (Австрія). Урочисто відкрито Тиждень української культури в Австрії, на якому проводились концерти артистів, демонструвались твори українського народного декоративно-прикладного мистецтва, графічні роботи, фотовиставки тощо. *Радянська Україна. – 1971. – 8 жовтня.*

8. м. Нью-Йорк (США). Глава делегації УРСР міністр закордонних справ УРСР Г.Шевель виступив в загальній дискусії на пленарному засіданні XXVI сесії Генеральної Асамблеї ООН. У своєму виступі він торкався питань розрядки міжнародної напруженості на основі мирного співіснування держав з різним соціальним ладом. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 21-30.*

9 жовтня (субота).

8. Прем’єр-міністр Канади П’єр Еліот Трюдо під час X Конгресу українців Канади зустрівся з 12 українськими студентами із комітету для звільнення українських в’язнів в СРСР, які організували 85-годинну добровільну голодівку з метою загострення уваги канадського уряду навколо проблеми масових нелегальних арештів українських патріотів в УРСР. *Українське слово. (Париж) – 1971. – 7 листопада.*

10 жовтня (неділя).

8. Делегаціями УРСР, СРСР, БРСР у співавторстві з делегаціями 6

країн був поданий на Міжурядовій конференції з питання створення ЮНІСІСТ проект резолюції про створення Всесвітньої системи наукової і технічної інформації (ЮНІСІСТ), що був використаний редакційним комітетом при підготовці остаточного варіанту схваленої Конференцією резолюції з даного питання. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 110-112, 482.*

15 – 25 жовтня (п'ятниця – понеділок).

4. м. Київ. Тривали Дні Кракова. *Радянська Україна. – 1971. – 16 жовтня.*

17 жовтня (неділя).

9. м. Ленінград. Майстер міжнародного класу харків'янин В.Савон став переможцем 39-ї шахової першості СРСР, що проходила у місті. *Радянська Україна. – 1971. – 18 жовтня.*

18 жовтня (понеділок).

8. м. С.Баунд Брук (США). Єпископи УАПЦ і УПЦ в США постановили створити один спільний Собор єпископів УАПЦ. *Українське слово (Париж). – 1971. – 7 листопада.*

19 жовтня (вівторок).

1. Л.Яценко направив листа до голови ревізійної комісії Спілки композиторів України, у якому йшлося про значення народних традицій і користь таких колективів, яким був хор "Гомін", а також про безпідставні переслідування автора листа та учасників колективу, яких навесні 1971 р. нараховувалося понад 50 чоловік. *Український вісник. – 1972. – Березень. – Випуск VI, Документи VIII. – Передрук самвидавничого журналу з України. – С. 136.*

21 жовтня (четвер).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегатами 35 країн на XXVI сесії Генеральної Асамблеї ООН був внесений проект резолюції щодо

політики апартеїду уряду Південної Африки, спрямованої на засудження і ліквідацію апартеїду і расової дискримінації. З деякими поправками проект був схвалений резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 9 листопада 1971 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 113-114, 482.

23 жовтня (субота).

8. Французька поліція провела арешт політичних і культурних діячів зі Східної й Центральної Європи, серед яких найбільше було українських діячів (О.Бойко, Форсік, Білогоцький, Кульчинський та ін.). Ці заходи відбулись у зв'язку з приїздом Л.Брежнєва до Франції. *Українське слово (Париж).* – 1971. – 7 листопада.

8. Верховний архієпископ УКЦ кардинал Й.Сліпий під час нарад Ватиканського Синоду єпископів Католицької церкви і в присутності папи Павла VI виступив із промовою в обороні переслідуваної Української церкви, заявивши, що вона понесла величезні жертви, про які у Ватикані ніхто не згадував, оскільки для Ватиканської дипломатії греко-католики УРСР і Польщі стояли на перешкоді. *Українське слово (Париж).* – 1971. – 7 листопада.

8. м. Нью-Йорк (США). Відбулася демонстрація на захист В.Мороза, українських політв'язнів в СРСР та на знак протесту проти замордування Алли Горської, М.Сороки та інших українських діячів. У демонстрації взяли участь близько 1,5 тис. чол. Демонстрація розпочалася біля будинку ООН, а згодом усі демонстранти вулицями міста перейшли до будинку місії СРСР і УРСР в ООН. *Українське слово (Париж).* – 1971. – 14 листопада.

23 – 24 жовтня (субота – неділя).

8. м. Нью-Йорк (США). Відбулася наукова конференція з нагоди 50-ліття УВУ. *Український історик.* – 1971. – 3-4 (31-32) Рік VIII (Нью-Йорк - Мюнхен). – С. 147.

25 жовтня (понеділок).

8. м. Торонто (Канада). Відбулася демонстрація проти прем'єра-міністра

СРСР О.Косигіна, що перебував у країні з офіційним візитом. У масовій демонстрації, до якої закликав місцевий відділ КУК, взяло участь близько 15 тис. осіб з усіх етнічних груп Торонто й околиць (найбільшою групою учасників – біля 70% – були українці). *Українське слово (Париж)*. – 1971. – 14 листопада.

31 жовтня (неділя).

7. Помер український радянський історик, заступник директора Інституту АН УРСР, член-кореспондент АН УРСР, доктор історичних наук, професор І.Гуржій. *Радянська Україна*. – 1971. – 2 листопада.

Жовтень.

1. м. Київ. Органи КДБ при Раді міністрів УРСР здійснювали комплекс оперативних заходів щодо сина партійного і державного діяча В.Затонського – члена-кореспондента АН УРСР Д.Затонського. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.)*. – К., 2000. – С. 469.

3. м. Житомир. Завод „Електровимірник” першим в СРСР почав серійне виробництво електронного баяна „Естрадаин-8Б”. *Радянська Україна*. – 1971. – 19 жовтня.

6. Рада міністрів УРСР і Українська республіканська рада професійних спілок затвердили положення про умови сплати роботи працівників, зайнятих побутовим обслуговуванням населення, у відсотках від виручки з метою посилення матеріальної зацікавленості зазначених працівників у збільшенні обсягу послуг, підвищенні своєї кваліфікації, поліпшенні якості виконання замовлень. *Радянська Україна*. – 1971. – 8 жовтня.

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову „Про стан і заходи по підвищенню технічного рівня житлово-комунального господарства республіки на 1971-1975 рр.” з метою покращення задоволення зростаючих вимог населення щодо утримання в належному стані житлового фонду, комунальних підприємств та елементів зовнішнього благоустрою. *Радянська Україна*. – 1971. – 20 жовтня.

8. У зв'язку з приїздом Л.Брежнєва до Франції українські організації у Франції: Український громадський центральний комітет, Українська національна єдність, Українська організація об'єднаної Європи, Українське академічне товариство, НТШ та ін. звернулися з проханням до президента Франції – Ж.Помпіду, щоб він при зустрічі з радянською делегацією порушив справу переслідування українських патріотів (В.Мороза, С.Караванського, В.Горбового, Л.Лук'яненка, І.Кандибу, К.Зарицьку та ін.). *Українське слово (Париж)*. – 1971. – 31 жовтня.

9. На змаганнях, присвячених 350-річчю Гетеборга, львівський штангіст А.Гнатів (найменша вага) на 1/2 кг поліпшив власний світовий рекорд, підійнявши у жимі 116 кг. *Радянська Україна*. – 1971. – 13 жовтня.

9. м. Нью-Йорк (США). Киянин Б.Онищенко переміг на чемпіонаті світу з п'ятиборства. *Радянська Україна*. – 1971. – 15 жовтня.

2 листопада (вівторок).

1. Прокурор УРСР Ф.Глух, голова КДБ при Раді міністрів УРСР В.Федорчук, голова Верховного суду А.Якименко інформували ЦК КПУ про роботу „по попередженню злочинів і вихованню громадян в дусі високої політичної пильності і неухильного виконання радянських законів”, проведену в другій половині 60-х рр. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.)*. – К., 2000. – С. 469.

5 листопада (п'ятниця).

3. м. Київ. Стала до ладу п'ята ділянка першої черги метрополітену (станції „Жовтнева”, „Нивки”, „Святошин”). *Радянська Україна*. – 1971. – 6 листопада.

6 листопада (субота).

1. Президія Верховної Ради постановила скликати 2 сесію Верховної Ради УРСР VIII скликання 9 грудня 1971 р. в м. Київ. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1971. – № 45. – Ст. 327.

7 листопада (неділя).

1. с. Роздол (Миколаївський район, Львівська область). Лікар Хирівської лікарні Г.Романов встановив на околиці селища жовто-блакитний прапор. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.). – К., 2000. – С. 470.*

9 листопада (вівторок).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегатами 35 країн на XXVI сесії Генеральної Асамблеї ООН був внесений проект резолюції про ембарго на постачання зброї Південній Африці. Він був схвалений резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада 1971 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 115-116, 483.*

10 листопада (середа).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегатами 34 країн на XXVI сесії Генеральної Асамблеї ООН був внесений проект резолюції про бантустані, що засудив створення урядом Південної Африки хоумлендів Банту (бантустанів) та примусове переміщення африканського населення Південної Африки і Намібії у ці райони. Проект був схвалений резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада 1971р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 119 – 120, 483.*

3. м. Запоріжжя. Успішно пройшов комплекс складних випробувань на трансформаторному заводі перший у країні трансформатор-велетень потужністю 1млн. кВт /А, що мав працювати на Слов'янській ДРЕС у Донбасі. *Радянська Україна. – 1971. – 11 листопада.*

16 листопада (вівторок).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегатами 34 країн на XXVI сесії Генеральної Асамблеї ООН був внесений переглянутий проект резолюції щодо Конвенції про заборону розробки, виробництва і нагромадження запасів бактеріологічної (біологічної) зброї і токсинів та про

їх знищення. З деякими змінами він був схвалений резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада 1971р. Згадана конвенція – документ, який став першим в історії міжнародних відносин заходом реального роззброєння, оскільки в ньому передбачалася повна ліквідація одного з видів зброї масового знищення. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 121-122, 483.*

17 листопада (середа).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила затвердити зразки гербових печаток районної, міської (міст республіканського, обласного і районного підпорядкування), районної в місті рад депутатів трудящих УРСР та їх виконавчих комітетів і зобов'язала виконками обласних, Київської і Севастопольської міських рад забезпечити їх виготовлення до 1 квітня 1972 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 50. – Ст. 369.*

1. У зв'язку з введенням в дію 15 липня 1971 р. Закону УРСР про районну раду депутатів трудящих та Закону УРСР про міську, районну в місті раду депутатів трудящих УРСР президія Верховної Ради УРСР постановила визнати такими, що втратили чинність, положення про районну раду депутатів трудящих УРСР, схвалені постановою президії Верховної Ради УРСР 31 травня 1957 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 52. – Ст. 397.*

2. Президія Верховної Ради УРСР постановила затвердити положення про раду громадськості з організації шефської роботи у виховно-трудовій колонії. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 52. – Ст. 396.*

6. Відповідно до указу президії Верховної Ради УРСР від 1 жовтня 1971 р. „Про посилення відповідальності за поширення венеричних захворювань” президія Верховної Ради УРСР постановила внести зміни і доповнення до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів УРСР, що стосувались питань умов покарання за зараження венеричною хворобою та ухилення від лікування венеричної хвороби. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 52. – Ст. 399.*

24 листопада (середа).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегатами 7 країн на XXVI сесії Генеральної Асамблеї ООН був внесений проект резолюції “Про роль Міжнародного суду”, яка була направлена на прискорення перегляду Міжнародного суду з метою підвищення ефективності його діяльності. Основні його положення були відображені в новому проекті схваленому резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 15 грудня 1971 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 123-124, 483.

Листопад.

1. м. Київ. Лікар-психіатр С.Глузман завершив незалежну заочну судово-психіатричну експертизу відомого правозахисника П.Григоренка, якою спростував висновки провідних фахівців Інституту судової психіатрії ім. В.Сербського. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.).* – К., 2000. – С. 470.

3. м. Київ. До Сімферополя вирушив у перший рейс швидкий фірмовий поїзд „Україна”, час руху якого в обидва кінці було скорочено на 10 год. *Радянська Україна.* – 1971. – 16 листопада.

9. м. Єрewan. На Всесоюзному змаганні штангістів товариства „Локомотив” львів’янин А.Гнатів (найлегша вага) покращив свій же світовий рекорд у жимі, піднявши 116,5 кг. *Радянська Україна.* – 1971. – 13 листопада.

9. За опитуванням газети „Комсомольское знамя” 61 спортивного журналіста найкращим футболістом УРСР визнано воротаря Київського „Динамо” Є.Рудакова. *Радянська Україна.* – 1971. – 30 листопада.

Листопад – грудень.

1. м. Ташкент. Відбулося засідання міського суду, який засудив одного з активних учасників кримськотатарського національного руху Д.Акімова до 3-х років позбавлення волі у виправно-трудових таборах. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський*

національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 211.

2 грудня (четвер).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегатами 25 країн на XXVI сесії Генеральної Асамблеї ООН був внесений проект резолюції з питань про хімічну і бактеріологічну (біологічну) зброю з метою скорішого досягнення угоди про ефективні заходи щодо заборони розробки, виробництва і нагромадження цієї зброї та її вилучення з арсеналу всіх країн. Основні його положення були відображені в новому проекті резолюції схваленому резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1971 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 125-126, 483.*

4. ЦК КПУ та Рада міністрів УРСР видали постанову про спорудження архітектурно-меморіального комплексу „Меморіал Слави” у Києві. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 578.*

5 грудня (неділя).

7. Помер директор Всесоюзного науково-дослідного інституту кукурудзи, дійсний член-академік ВАСГНІЛ, заслужений діяч науки УРСР, член-кореспондент АН УРСР, лауреат Державної премії А.Задонцев. *Радянська Україна. – 1971. – 7 грудня.*

8. м. Буенос-Айрес (Аргентина). Відкрито пам'ятник Тарасу Шевченку. *Українське слово (Париж). – 1971. – 19 грудня.*

9. м. Єрewan. На змаганнях штангістів на кубок СРСР А.Гнатів встановив новий світовий рекорд у жимі, піднявши 117,5 кг та у поштовху, піднявши 131 кг. *Спортивна газета. – 1971 – 7 грудня.*

6 грудня (понеділок).

8. Делегаціями УРСР, СРСР, БРСР у співавторстві з делегатами 9 країн на XXVI сесії Генеральної Асамблеї ООН був внесений переглянутий

проект резолюції щодо охорони представництв, акредитованих при ООН та безпеки їх персоналу. З деякими поправками і уточненнями його було схвалено резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 15 грудня 1971 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 128-130, 484.

8 грудня (середа).

1. м. Київ. Відбувся черговий пленум ЦК КПУ, на якому обговорювались питання державного планування розвитку народного господарства УРСР на 1971-1975 рр. і на 1972 р. *Радянська Україна.* – 1971. – 9 грудня.

1. Працівниками Одеського КДБ по дорозі з Нальчика до Одеси заарештовано Н.Строкату. Йй було пред'явлено звинувачення за ст. 62 КК УРСР (“антирадянська пропаганда і агітація”). *Український вісник.* – 1972. – Березень. – Випуск VI, Документи VIII. – Передрук самвидавничого журналу з України. – С. 146.

9 грудня (четвер).

1. м. Одеса. За показами О.Притики був заарештований літератор Олекса Різників. *Український вісник.* – 1972. – Березень. – Випуск VI, Документи VIII. – Передрук самвидавничого журналу з України. – С. 146.

10 грудня (п'ятниця).

1. Верховна Рада УРСР прийняла Закон УРСР „Про державний п'ятирічний план розвитку народного господарства УРСР на 1971-1975 рр.” та Закон УРСР Про Державний план розвитку народного господарства УРСР на 1972 р. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1971. – № 50. – Ст. 371-372.

1. Верховна Рада УРСР прийняла Закон УРСР „Про затвердження Кодексу законів про працю УРСР”, постановивши надати йому чинності з 1 червня 1972 р. та Закон УРСР Про затвердження указу президії Верховної Ради УРСР “Про внесення доповнень і змін до Кримінально-процесуального кодексу УРСР”. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1971. – № 50. – Ст. 375, 377.

14 грудня (вівторок).

9. За підсумками конкурсу, що проводився журналом „Легкая атлетика”, киянин В.Борзов завоював титул найкращого легкоатлета СРСР 1971 р. *Спортивна газета*. – 1971. – 14 грудня.

20 грудня (понеділок).

8. Економічна і соціальна рада ООН на своєму 1770-му засіданні строком на 4 роки (з 1972 по 1975 рр.) обрала Українську РСР до Комітету з природних ресурсів. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 6.

21 грудня (вівторок).

2. Петро Якір, Ірина Стасів, Василь Стус, Леонід Тимчук, В'ячеслав Чорновол заявили про створення громадського комітету захисту Ніни Строкатої. *Український вісник*. – 1972. – Березень. – Випуск VI, Документи VIII. – Передрук самвидавничого журналу з України. – С. 140-142.

3. м. Київ. Введено в дію ТЕЦ-5 – одну з найбільших у країні. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М, Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. – К., 1995. – С. 579.

21 – 22 грудня (вівторок – середа).

8. м. Москва. За участі делегації УРСР відбулася нарада представників соціалістичних країн, яка розглянула питання, пов'язані з дальшим співробітництвом соцкраїн у Міжнародній організації праці (МОП). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 437.

27 грудня (понеділок).

8. Президією Верховної Ради УРСР із зауваженням, зробленим при підписанні, ратифіковано Конвенцію про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден. Конвенція набрала чинності 14 жовтня 1971 р., а для Української РСР – 23 березня 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 457, 500.

28 – 30 грудня (вівторок – четвер).

8. м. Нью-Йорк (США). Відбулась 86 конвенція Американської історичної асоціації. В науковій програмі з'їзду вперше офіційно було представлено українське наукове товариство (в особі Українського Історичного товариства). *Український історик*. – 1971. – 3-4 (31-32). *Рік VIII (Нью-Йорк - Мюнхен)*. – С. 147.

30 грудня (четвер).

8. м. Нью-Йорк (США). У штаб-квартирі ООН від імені УРСР із відповідними застереженнями і заявами була підписана Конвенція про психотропні речовини. Головні завдання конвенції – обмежити виробництво і використання психотропних речовин лише медичними і науковими потребами. (Конвенція була ратифікована УРСР у жовтні 1978 р. і набула чинності для УРСР 18 лютого 1979 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 458, 500.

3. Донецька область. Поставлено під робоче навантаження перший у країні одновальний енергоблок потужністю 800 тис. кВт Слов'янської ДРЕС. Станція досягла проектної потужності у 2 млн. 100 тис. кВт. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 579.

Грудень.

3. м. Запоріжжя. На суднобудремзаводі вперше в УРСР споруджено баржу для озерного плавання вантажопідйомністю 1500 тонн, довжиною понад 80 м, шириною 15 м і з власною вагою 350 тонн. *Радянська Україна.* – 1971. – 3 грудня.

3. м. Харків. На заводі пральних машин вперше в УРСР почалося масове виробництво побутових електрокалориферів, конструкцію яких розробили спеціалісти підприємства. *Радянська Україна.* – 1971. – 7 грудня.

ОЛЕГ РАБЕНЧУК

ХРОНІКА 1972

1 січня (субота).

8. З Китаю почали передавати радіопередачі українською мовою призначені для українського населення Зеленого Клину та для українських солдатів у Червоній армії. Заходи пов'язані з активізацією антирадянської політичної кампанії Китаю. *Українське слово (Париж). – 1972. – 16 квітня.*

5 січня (середа).

1. м. Чоп. За спробу нелегального вивезення українського самвидаву затриманий підданий Бельгії, студент Лювенського католицького університету, секретар Головної управи “Українського допомогового комітету” Я. Добош. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.). – К.: Рідний край, 2000. – С. 471.*

7 січня (п'ятниця).

8. Економічна і соціальна рада ООН на своєму 1813-му засіданні обрала УРСР членом сесійних комітетів Економічної і соціальної ради. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 7.*

10 січня (понеділок).

3 Полтавська область. На Крюківському вагонобудівному заводі освоєно серійне виробництво перших у країні критих 63-тонних вагонів, виготовлених з гнутих металевих профілів. *Радянська Україна. – 1972. – 11 січня.*

12 січня (середа).

1. По Україні пройшла хвиля масових арештів та обшуків. У Києві було заарештовано 13 чол. (серед них Леонід Плющ, Василь Стус, Іван Світличний, Євген Сверстюк, Микола Холодний), у Львові – 5 чол. (у т. ч. В'ячеслав Чорновол, Михайло Осадчий). *Український вісник. – Березень 1972, Випуск VI, Документи VIII. – С. 7-10.*

13 січня (четвер).

3. Кіровоградська область. Через усю територію області на ділянці Хирівка – Помічна проліг новий маршрут електропоїздів довжиною 110 км. *Радянська Україна. – 1972. – 14 січня.*

18 січня (вівторок).

1. Перебуваючи у слідчому ізоляторі УКДБ В.Стус написав листа першому секретареві ЦК КПУ П.Шелесту, у якому пояснював мотиви своїх вчинків, дії і громадську позицію. *Національні процеси в Україні: історія і сучасність. Док. і матеріали. Довідник. У 2 ч. – К., 1997. – Ч.2. – С. 479-481.*

1. Дніпропетровська область. Обком КПУ визнав незадовільною роботу органів місцевого управління КДБ з вивчення процесів, що “відбуваються в середовищі українських і єврейських буржуазних націоналістів, церковників і сектантів”. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 472.*

3. Вінницька область. Урочисто відкрито Лалижинську ДРЕС потужністю 1,8 млн. кВт. *Радянська Україна. – 1972. – 19 січня.*

19 січня (середа).

8. м. Нью-Йорк (США). 20 українських жінок разом із своїми дітьми перервали засідання комісії Ради економічних і суспільних справ ООН, закликавши до протесту проти переслідування радянською владою діячів української культури. *Українське слово (Париж). – 1972. – 13 лютого.*

20 січня (четвер).

1. Івано-Франківська область. КДБ заарештовано священника В.Романюка, якого згодом засуджено Івано-Франківським обласним судом „за антирадянську пропаганду та агітацію” до 7 років таборів і 3 років заслання. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 580.*

8. м. Київ. Відбулася звітно-виборна конференція Українського відділення товариства “СРСР – Італія”, на якій головою правління було обрано академіка АН УРСР, поета М.Бажана. *Радянська Україна. – 1972. – 21 січня.*

21 січня (п'ятниця).

3. На залізничні магістралі країни вийшов перший серійний тепловоз "2ТЕ-116", потужністю 6 тис. кінських сил у двох секціях, виготовлений на Ворошиловградському заводі ім. Жовтневої революції. *Радянська Україна. – 1972. – 22 січня.*

25 січня (вівторок).

6. Голландія. Закінчилися виступи артистів з України, які перебували в країні на запрошення товариства "Нідерланди - ССРСР". За 10 днів перебування група співаків, яка представляла кілька творчих колективів УРСР, дала багато концертів у різних містах. *Радянська Україна. – 1972. – 26 січня.*

3. м. Шостка. На хімкомбінаті розпочався серійний випуск нової мікрострічки для звукозапису на портативних магнітофонах. Її товщина – 18 мікронів, ширина – 3,81 мм. *Радянська Україна. – 1972. – 26 січня.*

8. Канада. Комітет українців Канади (КУК) надіслав телеграми до Генерального секретаря ООН та міністра закордонних справ Канади, гостро протестуючи проти безпідставного арешту одинадцяти українських правозахисників у Києві й у Львові. *Українське слово (Париж). – 1972. – 27 лютого.*

27 січня (четвер).

1. Відбувся VI пленум ЦК ЛКСМУ, присвячений питанням дальшого поліпшення ідейно-виховної роботи комсомольських організацій УРСР у світлі рішень XXIV з'їзду КПРС і XXIV з'їзду КПУ. У зв'язку з переходом на партійну роботу пленум звільнив О.Капта від обов'язків першого секретаря ЦК ЛКСМУ і обрав на цю посаду А.Гіренка. *Радянська Україна. – 1972. – 28 січня.*

8. Відбувся пленум Товариства культурних зв'язків із українцями за кордоном, який визначив конкретні заходи з поліпшення роботи товариства та обрав А.Киселя його новим головою правління. *Радянська Україна. – 1972. – 28 січня.*

28 – 30 січня (п'ятниця – неділя).

8. м. Нью-Йорк (США). Проходила V сесія секретаріату СКВУ, на якій у зв'язку із закінченням у 1971 р. терміну повноважень президії секретаріату СКВУ у США на 1972-1973 рр. була обрана нова президія з членів секретаріату у Європі. *Українське слово (Париж)*. – 1972. – 2-9 квітня.

Січень.

1. село Ароматне (Білогірський район, Кримська область). Дружина за-судженого за порушення паспортного режиму А.Тахлу-Саріє, мати 11 дітей, звернулася до Генерального секретаря ООН К.Вальдхайма із заявою про спроби владних структур виселити її родину з території Кримської області. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький*. – К., 2004. – С. 211.

3. Завершено будівництво нафтопроводу Кременчук – Херсон довжиною близько 400 км. *Кульчицький С., Павленко Ю., Руда С., Храмов Ю. Історія Національної академії наук України в суспільно-політичному контексті. 1918-1998*. – К., 2000. – С. 483.

3. Кримська область. Завершено ходові випробування найпотужнішого в країні плавучого крану „Велетень”. *Кульчицький С., Павленко Ю., Руда С., Храмов Ю. Історія Національної академії наук України в суспільно-політичному контексті. 1918-1998*. – К., 2000. – С. 483.

6. Рада міністрів УРСР видала постанову “Про збільшення виробництва, заготівель і поставок у 1972-1975 рр. для потреб здоров'я сировини з лікарських рослин” з метою збільшення заготівлі і поставок споживачами сировини з дикорослих лікарських рослин. *Радянська Україна*. – 1972. – 25 січня.

6. Уряд УРСР затвердив положення про порядок видачі і заміни інвалідам автомобілів “Запорожець” з ручним керуванням. Згідно з положенням і відповідно до постанови Ради міністрів СРСР, мікролітражний автомобіль видавався інвалідам Вітчизняної війни та іншим з числа

військовослужбовців, а також інвалідам, на яких поширювалася дія постанови Ради міністрів СРСР від 29 грудня 1963 р. № 1277 при наявності у них встановлених медичних показань через кожні 7 років (замість 10) безплатно, без права продажу й передачі. *Радянська Україна. – 1972. – 25 січня.*

6. ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР прийняли постанову про розвиток матеріально-технічної бази радіомовлення і телебачення в УРСР в ІХ п'ятиріччі з тим, щоб до кінця 1975 р. забезпечити приймання на всій території республіки союзної, 1-ї, 2-ї республіканських радіопрограм на довгих і середніх хвилях, впевнене приймання однієї телевізійної програми на території, де проживало не менше 90% населення, і двох програм – на території, де проживало 40-45% населення республіки. *Радянська Україна. – 1972. – 6 січня.*

6. м. Київ. На заводі порційних автоматів ім. Дзержинського вперше в країні створено напівавтоматичний апарат “ВАГА-ЦІНА”, який з високою точністю зважував продукти й одразу показував ціну. *Радянська Україна. – 1972. – 7 січня.*

1 лютого (вівторок).

6. м. Дніпропетровськ. На радіозаводі розпочато серійний випуск нового переносного приймача “Геолог”, що приймав радіопередачі у чотирьох діапазонах коротких, середніх і довгих радіохвиль. *Радянська Україна. – 1972. – 2 лютого.*

2 лютого (середа).

3. Розпочав діяльність координаційний центр з розробки основ селекції і насінництва сільськогосподарських культур, створений країнами – членами РЕВ, базою якого було затверджено Всесоюзний селекційно-генетичний інститут в Одесі. *Радянська Україна. – 1972. – 3 лютого.*

7 лютого (понеділок).

8. Ізраїль. Дводенник російською мовою “Наша страна” (Тель-Авів) опублікував скаргу 20 євреїв Закарпаття звернену до голови президії

Верховної Ради СРСР з приводу заборони на виїзд до Ізраїлю. *Українське слово (Париж)*. – 1972. – 5 березня.

1. ЦК КПУ своєю постановою доручив комісії у складі А.Скаби (голова), В.Євдокименка, Ю.Збанацького, В.Козаченко, Л.Нагорної, П.Недбайла, В.Чирка, М.Шамоти та П.Ящука розглянути листа І.Дзюби, адресованого першому секретареві ЦК КПУ П.Шелесту та голові Ради міністрів УРСР В.Щербицькому та доданий до цього листа матеріал “Інтернаціоналізм чи русифікація?” надіслані до ЦК КПУ і Ради міністрів УРСР у 1966 р. *Національні процеси в Україні: історія і сучасність. Док. і матеріали. Довідник. У 2ч. – К., 1997. – Ч.2. – С. 482.*

9 лютого (середа).

3. м. Одеса. На заводі “Поліграфмаш” сконструйовано першу в республіці автоматичну лінію “ФОК-110”, що виготовляла кліше для офсетного друку і дозволила скоротити час на основні технологічні процеси в десятки разів. *Радянська Україна. – 1972. – 10 лютого.*

10 лютого (четвер).

3. м. Ворошиловград. В основному цеху заводу залізобетонних виробів №1 змонтовано найбільший у республіці двоярусний конвеєр з виробництва зовнішніх сторін панелей. *Радянська Україна. – 1972. – 11 лютого.*

11 лютого (п'ятниця).

4. В ЦК КПУ відбулася нарада керівників і секретарів парторганізацій творчих спілок, міністерств і відомств, науково-дослідних установ та мистецьких ВНЗ, редакторів республіканських газет, журналів та директорів видавництв, на якій обговорювалися завдання літературно-художньої критики в світлі постановки ЦК КПРС “Про літературно-художню критику”. *Радянська Україна. – 1972. – 12 лютого.*

4. Організовано Інститут кріобіології і кріомедицини АН УРСР.

Кульчицький С., Павленко Ю., Руда С., Храмов Ю. Історія Національної академії наук України в суспільно-політичному контексті. 1918-1998. – К. 2000. – С. 483.

13 лютого (неділя).

8. м. Вашингтон (США). Відбулася чергова студентська демонстрація в обороні заарештованих в Україні культурних діячів – В.Чорновола, М.Осадчого, І.Світличного, Є.Сверстюка, та ін., яку влаштували українські студентські громади Балтимору й Вашингтону біля музею Коркоран, у якому з 12 січня проходила радянська мистецька виставка. *Українське слово (Париж). – 1972. – 27 лютого.*

15 лютого (вівторок).

1. Комісія ЦК КПУ, яка розглядала лист І.Дзюби та доданий до нього матеріал “Інтернаціоналізм чи русифікація?” надіслані до ЦК КПУ підготувала висновок, що вони були викладом “поглядів сформованого українського буржуазного націоналіста, ...злісним наклепом на ленінську національну політику...” і носили “відверто антирадянський характер”. *Національні процеси в Україні: історія і сучасність. Док. і матеріали. Довідник. У 2 ч. – К., 1997. – Ч.2. – С. 492.*

16 лютого (середа).

1. У зв’язку з прийняттям Верховною Радою УРСР 23 грудня 1970 р. Виправно-трудоного кодексу УРСР і 15 липня 1971 р. законів про районну та про міську, районну в місті ради депутатів трудящих УРСР президія Верховної Ради УРСР постановила внести зміни і доповнення до положення про спостережні комісії при виконавчих комітетах районних, міських і обласних рад депутатів трудящих УРСР, затвердженого указом президії Верховної Ради УРСР від 28 лютого 1967 р. та до положення про комісії в справах неповнолітніх УРСР, затвердженого указом президії Верховної Ради УРСР від 26 серпня 1967 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 8. – Ст. 43.*

6. Заслухавши доповіді міністра внутрішніх справ УРСР А.Зелінського президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про хід виконання Указу Президії Верховної Ради УРСР від 17 серпня 1966 р. ”Про примусове лікування п’яниць”. Відмічалось, що в діяльності державних органів і установ з виконання указу від 17 серпня 1966 р. мали місце серйозні недоліки, які істотно послабляли ефективність здійснюваних заходів із примусового лікування і трудовому перевихованню злісних п’яниць. Протягом 1971 р. понад 26% осіб, які знаходились в профілакторіях, вчинили грубі порушення режиму. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 9. – Ст. 55.*

19 лютого (субота).

4. Газета “Радянська Україна” опублікувала статтю М.Винокурова “Шляхом безпринципності” з приводу фільму “Довгі проводи”. Завважувалося, що К.Муратова потребувала “принципової і партійної” суворої критики, оскільки підходячи до питань радянської моралі з “позакласових, аполітичних позицій”, поставила фільм, визнаний “художнім і ідейним браком”. *Радянська Україна. – 1972. – 19 лютого.*

20 лютого (неділя).

9. м. Москва. На міжнародних легкоатлетичних змаганнях під дахом манежу братів Знаменських легкоатлетка з Макіївки Н.Ткаченко встановила світовий рекорд у бігу на 100 м з бар’єрами, показавши час 13,7 сек. *Радянська Україна. – 1972. – 22 лютого.*

25 лютого (п’ятниця).

1. м. Київ. Рада Міністрів УРСР ухвалила постанову «Про усунення недоліків у розселенні громадян, що прибувають в неорганізованому порядку для постійного проживання в Українську РСР». Встановлено нові перешкоди на шляху повернення кримських татар у Крим. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 211.*

26 лютого (субота).

6. В Україну здійснив перший рейс радянський повітряний лайнер ТУ-154, який доставив з Москви у Крим 144 пасажирів. *Радянська Україна*. – 1972. – 27 лютого.

27 лютого (неділя) – 4 березня (субота).

4. м. Київ. Проходив Тиждень драматургії народів СРСР. *Радянська Україна*. – 1972. – 24 лютого.

28 лютого (понеділок).

8. м. Оттава (Канада). З ініціативи Українського студентського клубу у співдії і під патронатом КУК відбувся протестний похід під парламент Канади. У стінах парламенту міністру закордонних справ Канади М.Шарпу було вручено меморандум – протест проти арештів в Україні. *Українське слово (Париж)*. – 1972. – 19 березня.

Лютий.

3. Рада міністрів УРСР обговорила питання про підвищення ефективності використання річкового транспорту в УРСР. *Радянська Україна*. – 1972. – 16 лютого.

4. м. Київ. Відбулося розширене засідання президії правління Спілки письменників України. Підкреслювалося, що на сторінках друкованих органів Спілки мало вміщувалось статей, рецензій, оглядів присвячених “актуальним проблемам соціалістичного реалізму” та слабо викривалася “антинародність буржуазної культури”. *Радянська Україна*. – 1972. – 13 лютого.

4. Колегія Комітету з преси при Раді міністрів УРСР і президія правління Спілки письменників України присудили літературну премію ім. Лесі Українки 1972 р. письменниці Наталі Забілі – за драматичну поему “Троянові діти”, п’єсу-фантазію “Перший крок” і поетичні твори. *Радянська Україна*. – 1972. – 25 лютого.

4. м. Київ. Відбулося виїзне засідання секретаріату Спілки кінематографістів СРСР. Відмічалось, що на шляху освоєння українськими

студіями тем про радянську сучасність траплялися “серйозні художні прорахунки”, оскільки митці не завжди виявляли високу партійну вимогливість до підвищення ідейного і художнього рівня фільмів. *Радянська Україна. – 1972. – 10 лютого.*

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про головні напрями розвитку аеропортів місцевих повітряних ліній УРСР до 1975 р.”, зобов’язавши Українське управління цивільної авіації забезпечити зростання перевезень пасажирів порівняно з 1970 р. на 75-80% за рахунок відкриття додаткових повітряних ліній, введення в експлуатацію літаків нових типів, поліпшення організації роботи авіапідприємств. *Радянська Україна. – 1972. – 16 лютого.*

8. м. Денвер (США). Створено Українське академічне видавництво, відділ видавництва довідкової літератури Libraries Unlimited. УАВ мало видавати праці з різних ділянок українознавства англійською мовою та наукові видання присвячені Східній Європі. *Український історик. – 1972. – № 1-2 (33-34). – (Нью-Йорк-Мюнхен). – С. 154.*

9. У чемпіонаті України з фігурного катання в одиночному розряді перемогли Г.Таїрова та Г.Старков, у парному катанні – С.Жигалова і О.Ясько, у спортивних танцях – Н.Воробйова і В.Максаєв. *Радянська Україна. – 1972. – 16 лютого.*

9. м. Київ. Розіграний Кубок України з художньої гімнастики. У багатоборстві, а також у вправах з обручем і скакалкою перемогла Н.Овчинникова (Київ), у вправах з м’ячем – Ж.Васюра (Київ). *Радянська Україна. – 1972. – 24 лютого.*

2 березня (четвер).

1. Комітет державної безпеки при Раді міністрів УРСР у доповідній записці ЦК КПУ охарактеризував письменника С.Плачинду як націоналістично настроєну особу. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.). – К., 2000. – С. 474.*

1. Газета “Радянська Україна” надрукувала “Відкритий лист” Зіновії Франко, у якому вона зізнавалася у поширенні наклепницьких та антирадянських матеріалів. Онука І.Франка, визнала свою провину, що

“рунтувалася на неправильному і викривленому сприйманні та інтерпретації окремих недоліків і труднощів” у радянському житті. *Радянська Україна. – 1972. – 2 березня.*

4. Президія Спілки письменників України виключила І. Дзюбу з членів СПУ. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). – К., 2000. – С.474.*

9 березня (четвер).

1. Прокурор УРСР Ф.Глух, міністр внутрішніх справ І.Головченко, голова КДБ при Раді міністрів УРСР В.Федорчук звернулися до ЦК КПУ з листом, в якому запропонували ширше притягати до кримінальної відповідальності активістів єврейського національного руху – організаторів петиційних кампаній, мітингів і демонстрацій. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 474.*

9 – 11 березня (четвер – субота).

1. Проходив XI з'їзд профспілок УРСР. Учасники з'їзду констатували, що деякі профспілкові організації республіки глибоко не вникали у зміст соціалістичного змагання; недостатньо залучали трудящих до розробки зобов'язань колективів, перевірки і підведення підсумків їх виконання; слабо спрямовували зусилля робітників, інженерно-технічних працівників на більш повне використання наявних можливостей зростання виробництва, розробку і здійснення планів технічного переозброєння підприємств; окремі виробничі колективи не виконували соціалістичні зобов'язання, планові завдання. З'їзд зобов'язав Укрпрофраду, комітети, ради профспілок поліпшувати всю діяльність профспілкових організацій, підносити їх роль у розвитку народного господарства, постійно вдосконалювати стиль, форми і методи діяльності, виховувати профспілкові кадри в дусі високої ідейності, принциповості і діловитості. *Радянська Україна. – 1972. – 12 березня.*

10 березня (п'ятниця).

4. ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР ухвалили присудити Державні пре-

мії 1972 р. в галузі літератури – П.Вороньку (за збірку поезій “Повінь”); в галузі образотворчого мистецтва – М.Глущенку (за роботи “По ленінських місцях за кордоном”, “Пейзажі України” (1969-1971 рр.)), К.Філатову (за картини “В.І.Ленін”, “Красна площа”), Д.Крваничу, Е.Миську, Я.Мотиці – скульпторам, М.Вендиловичу – архітектору, О.Пиріжкову – художнику (за монумент Бойової слави радянських Збройних сил у Львові); в галузі концертно – виконавської діяльності – Є.Мірошниченко (за виконавську діяльність 1970-1971 рр.), М.Кондратюку, Д.Петриненку (за концертні програми 1969-1971 рр.). *Радянська Україна. – 1972. – 10 березня.*

14 березня (вівторок).

4. м. Львів. На честь ознаменування 100-річчя від дня народження українського художника Олекси Новаківського відкрито його меморіальний музей. *Радянська Україна. – 1972. – 15 березня.*

18 березня (субота).

8. Рада міністрів УРСР постановила прийняти пропозицію Міністерства закордонних справ УРСР про підписання УРСР у Москві Конвенції про заборону розробки, виробництва та налагодження запасів бактеріологічної (біологічної) і токсичної зброї та про їх знищення. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 459.*

21 березня (вівторок).

4. Президія Верховної Ради УРСР видала Указ “Про внесення доповнень до Указу Президії Верховної Ради УРСР від 10 жовтня 1969 р. “Про почесні звання УРСР”, яким передбачалось введення нового звання “Заслужений художник Української РСР”. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 13. – Ст. 85.*

22 березня (середа).

6. Під головуванням депутата П.Федченка відбулося спільне засідання Комісії у справах молоді та Комісії з освіти і науки Верховної Ради

УРСР, на якому було розглянуто ряд питань, що стосувалися поліпшення виховної роботи з молоддю та підлітками й обговорювався проект Типових правил для учнів загальноосвітніх шкіл республіки. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1972. – № 13.

23 березня (четвер).

8. Рада міністрів УРСР постановила прийняти пропозицію Міністерства закордонних справ УРСР про підписання УРСР у Москві Конвенції про міжнародну відповідальність за шкоду, заподіяну космічними об'єктами. Конвенція набрала чинності для УРСР 16 жовтня 1973 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 459, 500.

28 березня (вівторок).

8. Делегаціями УРСР, БРСР, СРСР у співавторстві з делегаціями 6-ти соцкраїн внесено проект Конвенції про заборону розробки, виробництва і нагромадження запасів хімічної зброї та про її знищення у Комітеті по роззброєнню. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 131-136.

29 березня (середа).

8. м. Вінніпег (Канада). Помер митрополит Іларіон (Іван Огієнко) – першоієрарх Української греко-православної церкви у Канаді. *Українське слово (Париж)*. – 1972. – 23 квітня.

4. м. Київ. Розпочався Тиждень французького фільму. *Радянська Україна*. – 1972. – 31 березня.

30 березня (четвер).

6. Відбулося спільне засідання Комісії з легкої і харчової промисловості та Комісії з торгівлі Верховної Ради УРСР. Розглянуто питання про заходи щодо збільшення продажу товарів у дрібній розфасовці і поліпшеному оформленні, а також відмічалось, що ряд міністерств і відомств не приділяли належної уваги забезпеченню виробництва і

продажу продуктів дитячого харчування у дрібній фабричній розфасовці. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1972. – № 15.

31 березня (п'ятниця).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КПУ, який обговорив питання про організаторську і політичну роботу Ворошиловградського і Черкаського обкомів партії з виконання рішень XXIV з'їзду КПРС і XXIV з'їзду КПУ. *Радянська Україна*. – 1972. – 1 квітня.

Березень.

1. м. Київ. Побачило світ шосте число нелегального видання „Український вісник” під редакцією В.Лісового та Є.Пронюка. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. – К., 1995. – С. 581.

3. м. Дніпропетровськ. На електровозобудівному заводі збудовано новий електропоїзд “ПЕ-5М”, призначений для гірських кар'єрів та майже втричі потужніший від своїх попередників. *Радянська Україна*. – 1972. – 19 березня.

3. м. Старокраматорськ. На машинобудівному заводі ім. Орджонікідзе здано в експлуатацію дослідний стан “800”, зроблений на замовлення Новосибірського металургійного заводу – єдиний у країні агрегат, який сполучав дві технологічні операції: холодну прокатку сталеві стрічки шириною до 800 мм і волочіння дроту. *Радянська Україна*. – 1972. – 25 березня.

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову, якою затвердила зразки нової форми одягу для хлопців-учнів загальноосвітніх шкіл, що мала впроваджуватися впродовж 1972-1974 рр. *Радянська Україна*. – 1972. – 14 квітня.

7. Помер видатний діяч сцени УРСР – актор, режисер та історик театру народний артист СРСР В.Василько (Міляєв). *Радянська Україна*. – 1972. – 22 березня.

9. м. Ленінград. На міжнародних змаганнях плавців на призи “Комсомольской правды” В.Партика (Донецьк) встановив рекорд СРСР на

дистанції 400 м комплексного плавання, показавши час 4 хв. 36,8 сек. *Радянська Україна. – 1972. – 30 березня.*

9. м. Ульм (ФРН). На міжнародному турнірі штангістів львів'янин А.Гнатів (найлегша вага) поліпшив власний світовий рекорд у жимі, піднявши 117,5 кг, а згодом – 120 кг. У напівлегкій вазі у поштовху володарем світового рекорду став донеччанин Ю.Голубцов, який підняв 155 кг. *Радянська Україна. – 1972. – 10 березня.*

9. м. Хальмстад (Швеція). Штангіст із Донецька Б.Павлов (середня вага) встановив світовий рекорд у триборстві, набравши 512,5 кг. Ще один світовий рекорд він встановив у поштовху, піднявши 198 кг. *Радянська Україна. – 1972. – 14 березня.*

9. На зимовому чемпіонаті Європи з легкої атлетики у Греноблі Т.Пангелова встановила світовий рекорд у бігу на 150 м, показавши час 4 хв. 14,6 сек. *Радянська Україна. – 1972. – 14 березня.*

3 квітня (понеділок).

6. У продаж надійшли пирососи нової моделі “Дніпро”, випуск яких освоїв Дніпропетровський агрегатний завод. *Радянська Україна. – 1972. – 4 квітня.*

4 квітня (вівторок).

6. м. Ялта. Відкрилася перша в Україні сейсмометрична станція. *Радянська Україна. – 1972. – 5 квітня.*

6 квітня (четвер).

1. Президія Верховної Ради УРСР видала постанову “Про застосування законодавства у питанні порядку притягнення депутата місцевої ради депутатів трудящих до кримінальної відповідальності чи його арешту”. У зв'язку з питанням виконкомів місцевих рад і органів прокуратури на підставі пункту “в” ст. 30 Конституції УРСР роз'яснювалось, що статті законів УРСР, які передбачали необхідність згоди ради депутатів трудящих чи її виконкому на притягнення депутата до кримінальної відповідальності чи його арешт, мали застосовуватись лише у

випадку вчинення ним злочину чи адміністративного порушення на території ради, депутатом якої він був. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 15. – Ст. 100.*

11 квітня (вівторок).

1. м. Київ. У Бабиному Яру відбувся несанкціонований мітинг пам'яті євреїв, розстріляних у Варшавському гетто. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.). – К., 2000. – С. 476.*

12 квітня (середа).

1. м. Москва. Від імені «Комітету прав людини» радянські правозахисники А.Сахаров, А.Твердохлебов, В.Чалідзе, І.Шафаревич подали заяву президії Верховної Ради СРСР із закликом сприяти відновленню прав кримськотатарського та інших депортованих народів. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 211.*

19 квітня (середа).

8. м. Київ. У зв'язку з відкриттям у місті виставки “Зроблено у Польщі” прибула польська делегація, очолювана заступником голови Ради міністрів ПНР К.Ольшевським. *Радянська Україна. – 1972. – 20 квітня.*

21 квітня (п'ятниця).

8. м. Лондон (Великобританія). Відбувся судовий процес над українськими студентами – Б.Цямриною, Б.Левицьким, В.Гуменюком й І.Осичко, яких обвинувачували у спробі підпалу радянського посольства у Лондоні в річницю смерті Алли Горської. Трьох студентів було засуджено до кари 12 місяців в'язниці з умовним припиненням

на три роки, студентку І.Осичко, як неповнолітню, засуджено до кари 6 місяців за таких же умов. *Українське слово (Париж)*. – 1972. – 7 травня.

22 квітня (субота).

8. м. Нью-Йорк (США). В Українському інституті Америки відбулася прес-конференція, яку влаштувала Українська інформаційна служба “Смолоскип” для українського політичного втікача з СРСР капітана радянського флоту В.Заварацького. *Українське слово (Париж)*. – 1972. – 7 травня.

24 квітня (понеділок).

9. м. Львів. На всесоюзних змаганнях зі стрілецького спорту жіноча команда УРСР у складі Л.Мінько, Н.Столярової, З.Бірюкової, виконуючи вправу з пневматичного пістолета (40 пострілів) встановила світовий рекорд, вибивши 1136 очок. *Радянська Україна*. – 1972. – 25 квітня.

25 квітня (вівторок).

8. Делегаціями УРСР, БРСР, СРСР у співавторстві з делегаціями 5 соціалістичних країн на III сесії Конференції ООН з питань торгівлі внесено проект резолюції про економічне співробітництво в галузі морського торговельного судноплавства, який з деякими поправками було схвалено Конференцією і покладено в основу резолюції 71 (III) “Економічне співробітництво в галузі морського торговельного судноплавства” від 19 травня 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 138, 484.

26 квітня (середа).

6. Президія Верховної Ради УРСР видала постанову “Про роботу місцевих Рад депутатів трудящих Кіровоградської області по виконанню рішень XXIV з’їзду КПРС і XXIV з’їзду КПУ”. Відмічалось, що у 1971 р. 11 промислових підприємств не виконали завдань і недодали

державі майже на 2,5 млн. руб. продукції; житлові будинки, об'єкти виробничого і культурно-побутового призначення нерідко здавалися в експлуатацію із значними недоробками, деякі місцеві ради не виявляли наполегливості у поліпшенні соціально-побутового обслуговування населення. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 18.*

27 квітня (четвер).

6. Відповідно до указу президії Верховної Ради СРСР від 1 жовтня 1971 р. “Про скасування збору з власників худоби і державного податку на коней одноосібних господарств”, президія Верховної Ради УРСР постановила внести зміни до законів про районну та міську, районну в місті ради депутатів трудящих УРСР (від 15 липня 1971 р.), що передбачали скасування податку з худоби. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 18. – Ст.125.*

28 квітня (п'ятниця).

4. м. Харків. Створено Інститут проблем машинобудування АН УРСР. *Кульчицький С., Павленко Ю., Руда С., Храмов Ю. Історія Національної академії наук України в суспільно-політичному контексті. 1918-1998. – К., 2000. – С. 482-483.*

4. селище Павлиш (Кіровоградська область). Відкрито пам'ятник В.Сухомлинському (автори – О.Скобліков, А.Ігнащенко). *Радянська Україна. – 1972. – 29 квітня.*

8. Делегаціями УРСР, БРСР, СРСР у співавторстві з делегаціями 13 країн на XXVIII сесії Європейської економічної комісії внесено проєкт резолюції щодо науково-технічного співробітництва, який було схвалено цією сесією без голосування резолюцією від 28 квітня 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 146, 483.*

30 квітня (неділя).

9. м. Братислава (ЧССР). Гандболістки київського “Спартака” вигравши у гандболісток “СК Лейпціг” з рахунком 12:8 стали володарками

Кубку європейських чемпіонок. *Радянська Україна*. – 1972. – 2 травня.

Квітень.

3. м. Новокраматорськ. На машинобудівному заводі ім. В.Леніна почалося виготовлення найбільшого в Європі безперервного широколистої стана гарячої прокатки, призначеного для Череповецького металургійного заводу. *Радянська Україна*. – 1972. – 6 квітня.

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову про заснування щорічної премії імені М.Рильського за кращий художній переклад українською мовою творів письменників. *Радянська Україна*. – 1972. – 6 квітня.

4. м. Севастополь. Вперше на теренах Кримської області організовано Українським театральним товариством республіканський семінар з питань театрознавства і театральної критики. *Радянська Україна*. – 1972. – 12 квітня.

6. м. Ніжин. Лакофарбовий завод освоїв виробництво шпалер для облицювання внутрішніх стін житлових будинків, які можна було мити водою. *Радянська Україна*. – 1972. – 5 квітня.

6. Відбулося засідання Комісії з охорони здоров'я і соціального забезпечення Верховної Ради УРСР. Розглядалось питання про виконання завдань з підготовки і підвищення кваліфікації медичних кадрів в УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1972. – № 17.

6. Відбулися засідання постійних комісій Верховної Ради УРСР з важкої та місцевої промисловості. Відмічався поганий технічний стан сільськогосподарських електродвигунів, чимало з яких потребували реконструкції, а то й повної заміни, оскільки існуючий стан призводив до частих відключень електроенергії; гостро критикувались конструкторсько-технологічні і наукові установи, що не справлялися з покладеними на них обов'язками з розробки і освоєння нових виробів товарів масового вжитку. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1972. – № 18.

8. ЧССР. Правоохоронними органами заарештована студентка Київського державного університету ім. Тараса Шевченка, громадянка

ЧССР Г.Коцурова, яка тривалий час вивозила з СРСР матеріали українського самвидаву. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.). – К., 2000. – С. 477.*

9. м. Таллін. На чемпіонаті СРСР з важкої атлетики львів'янин П.Король (легка вага) встановив світовий рекорд у поштовху, піднявши 175 кг. Володарем світового рекорду серед спортсменів середньої ваги у триборстві став донеччанин Б.Павлов, який набрав у сумі 515 кг. *Радянська Україна. – 1972. – 14,15 квітня.*

9. Закарпатська область. На Кубку СРСР з марафонського бігу харків'янин І.Щербак став рекордсменом СРСР (дистанція 42,195 км) із часом 2 год. 13 хв. 16,2 сек. *Радянська Україна. – 1972. – 30 квітня.*

2 травня (вівторок).

8. Делегаціями УРСР, БРСР, СРСР, БНР, ПНР, УНР, ЧССР на III сесії Конференції ООН з питань торгівлі і розвитку внесено проект резолюції щодо розширення торгівлі між країнами з різними соціально-економічними системами. Його положення стали складовою частиною резолюції 53 (III) "Торгівельні зв'язки між країнами з різними соціально-економічними системами", що була схвалена Конференцією ЮНКТАД 19 травня 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 147-156, 484.*

4 травня (четвер).

1. м. Москва. Представники кримськотатарського народу звернулися до приймальної президії Верховної Ради СРСР з питання увічнення пам'яті двічі Героя Радянського Союзу Амет-хана Султана. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 212.*

9 травня (вівторок).

1. м. Алупка (Кримська область). Відбулася демонстрація кримських

татар біля пам'ятника двічі Герою Радянського Союзу Амет-хану Султану, в якій взяли участь біля 50 осіб з числа молоді. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 212.*

14 травня (неділя).

7. Помер український радянський драматург, член ЦК КПРС і КПУ, голова Верховної Ради УРСР, лауреат державних премій СРСР і Державної премії УРСР імені Тараса Шевченка, Герой соціалістичної праці академік О.Корнійчук. *Радянська Україна. – 1972. – 16 травня.*

17 травня (середа) та 2 червня (п'ятниця).

8. Економічна і соціальна рада ООН на своїх 1815-му та 1818-му засіданнях обрала УРСР членом Комітету з питань огляду й оцінки. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 7.*

18 травня (четвер).

І. м. Бекабад (Узбецька РСР). Розвішані чорні траурні прапори з текстом: «18 травня – день виселення кримських татар з батьківщини». *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 212.*

19 травня (п'ятниця).

9. За два тури до фінішу гандбольної першості СРСР серед жінок київські гандболістки “Спартака”, перемігши бакинських одноклубниць з рахунком 13:10, вчетверте поспіль стали чемпіонками СРСР. *Радянська Україна. – 1972. – 20 травня.*

20 травня (субота).

8. м. Сантьяго (Чилі). В ході третьої сесії Конференція ООН з питань торгівлі і розвитку обрала УРСР членом Ради з питань торгівлі і розвитку. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 8.

21 травня (неділя).

7. Помер український радянський вчений у галузі механіки матеріалів та інженерних конструкцій, академік АН УРСР, доктор технічних наук, заслужений діяч науки і техніки УРСР, завідувач відділу Інституту механіки АН УРСР Ф.Белянкін. *Радянська Україна.* – 1972. – 24 травня.

25 травня (четвер).

1. Відбувся пленум ЦК КПУ. П.Шелеста увільнено від посади першого секретаря. Приводом послужило звинувачення у “націоналізмі” його книги “Україна наша Радянська”. *Крушинський В., Левенець Ю. Історія України. Події. Факти: Дати. Довідник.* – К., 1993. – С. 162.

1. Пленум ЦК КПУ прийняв постанову “Про завдання партійних організацій республіки по виконанню постанови травневого (1972 р.) Пленуму ЦК КПРС “Про обмін партійних документів” з метою зростання керівної ролі Компартії, поліпшення діяльності парторганізацій та їх впливу на всі сфери суспільного життя. *Радянська Україна.* – 1972. – 26 травня.

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила скликати третю сесію Верховної Ради УРСР восьмого скликання 8 червня 1972 р. в м. Києві. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1972. – № 22. – Ст. 166.

26 травня (п'ятниця).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила увільнити В.Щербинського від обов'язків голови Ради міністрів УРСР у зв'язку з обранням його першим секретарем ЦК КПУ. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1972. – № 22. – Ст. 167.

6. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про організацію прийому громадян, розгляду їх заяв і скарг в органах соціального забезпечення УРСР”. Відмічались істотні недоліки в роботі міністерства, обласних, районних та міських відділів соцзабезпечення, що несвоєчасно вирішували заяви і скарги громадян; порушували встановлені дні та години прийому відвідувачів; допускали тяганину при підготовці матеріалів для призначення пенсій і допомоги; допускали помилки у призначенні пенсій; не завжди глибоко вивчали зміст і характер скарг; мало перевіряли заяви на місцях; не усували недоліки в утриманні будинків-інтернатів, більше половини з яких розміщувались у малопритатних приміщеннях. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 24. – Ст. 194.*

29 – 30 травня (понеділок – вівторок).

1. м. Київ. У місті перебував президент США Р.Діксон з дружиною. *Радянська Україна. – 1972. – 31 травня.*

30 травня (вівторок).

1. Президія Верховної Ради УРСР видала Указ “Про порядок введення у дію Кодексу законів про працю УРСР” затвердженого 10 грудня 1971 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 23. – Ст. 187.*

Травень.

1. На території СРСР розповсюджувалась «Інформація № 25» про зустріч представників кримськотатарського народу з різних регіонів СРСР в Маргілані (Узбецька РСР). *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 212.*

7. Помер український радянський скульптор, народний художник СРСР, дійсний член Академії мистецтв СРСР професор Київського державного художнього інституту М.Лисенко. *Радянська Україна. – 1972. – 11 травня.*

8. Рада міністрів УРСР призначила І.Грищенка постійним представником УРСР при ООН та інших міжнародних організаціях у Женеві. *Радянська Україна. – 1972. – 19 травня.*

2 червня (п'ятниця)

1. м. Київ. Відбулася інспірована спецслужбами прес-конференція заарештованого КДБ УРСР на початку січня 1972 р. підданого Бельгії Я.Добоша, на якій він зазначив, що в ході слідства глибоко усвідомив свою провину перед Радянською державою і картав себе за те, що взявся за виконання злочинної місії проти країни, про яку майже нічого не знав. Враховуючи “визнання, покаяння та запевнення” Я.Добоша про відмову надалі займатися антирадянською діяльністю, його було звільнено від кримінальної відповідальності і видворено за межі СРСР. *Радянська Україна. – 1972. – 3 червня.*

5 червня (понеділок).

1. Відповідно до Закону УРСР від 10 грудня 1971 р. “Про затвердження Кодексу законів про працю УРСР” президія Верховної Ради УРСР постановила визнати такими, що втратили чинність з 1 червня 1972 р. резолюцію 3 сесії ВУЦВК VI скликання “По доповіді Уповнаркомпраці про Кодекс законів про працю”, прийняту 16 жовтня 1922 р. і затверджену в остаточній редакції президією ВУЦВК 25 жовтня 1922 р.; постанову ВУЦВК від 2 грудня 1922 р. “Про надання чинності Кодексові законів про працю” та додаток до цієї постанови “Кодекс законів про працю 1922 р.” із змінами і доповненнями до цього кодексу й інші законодавчі акти про працю. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 24. – Ст. 195.*

7 червня (середа).

8. м. Київ. Член політбюро КПУ, голова президії Верховної Ради УРСР О.Ляшко прийняв групу представників комуністичних і робітничих партій (від Компартії США – Ф.Барта, від УСРП – Л.Надя, від Компартії Іраку – А.Хачадора), що прибула до СРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 24.*

8 червня (четвер).

1. Верховна Рада УРСР обрала М.Білого головою Верховної Ради УРСР, В.Ремесла – заступником голови Верховної Ради УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1972. – № 24. – Ст. 196, 197.

4. Верховна Рада УРСР прийняла постанову “Про стан і заходи до дальшого поліпшення навчально-виховної роботи в загальноосвітніх школах УРСР”. Передбачалося виховувати молоде покоління в дусі радянського патріотизму, непримиренності до будь-яких проявів “буржуазної ідеології, а також нігілізму й міщанства”, вчити “оцінювати події і явища життя з класових позицій”, сприяти завершенню переходу до загальної середньої освіти молоді, забезпечити даліше удосконалення навчально-виховного процесу в школах. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1972. – № 24. – Ст. 198.

9 червня (п'ятниця).

1. Верховна Рада УРСР призначила головою Ради міністрів О.Ляшка, першим заступником голови Ради міністрів УРСР – Г.Ващенко. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1972. – № 24. – Ст. 203, 204.

1. Верховна Рада УРСР звільнила П.Шелеста від обов'язків члена президії Верховної Ради УРСР у зв'язку з призначенням його заступником голови Ради міністрів СРСР та обрала В.Щербицького членом президії Верховної Ради УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1972. – № 24. – Ст. 205, 206.

1. Верховна Рада УРСР прийняла постанову “Про роботу Рад депутатів трудящих Харківської області по підготовці до 50-річчя утворення СРСР”. Поряд із здобутками відмічалось, що за 4 місяці 1972 р. майже 15% підприємств області не виконали планів із зростання продуктивності праці, 37 підприємств – з реалізації продукції; було не додано більш як на 5 млн. крб. промтоварів; не використовувались можливості для збільшення випуску і поліпшення якості товарів народного споживання. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1972. – № 24. – Ст. 199.

9 – 10 червня (п'ятниця – субота).

8. м. Київ. У місті перебував посол Італії в СРСР Ф.Сенсі, який

здійснив візити міністру закордонних справ УРСР Г.Шевелю і голові Київського міськвиконкому В.Гусеву. *Радянська Україна. – 1972. – 11 червня.*

16 червня (п'ятниця).

8. На 57-й сесії Генеральної конференції МОП Українську РСР було обрано до Адміністративної ради Міжнародної організації праці на період 1972-1975 рр. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 8.*

20 червня (вівторок).

4. м. Вашингтон (США). На одному з найбільших сценічних майданчиків міста “Вулф треп” відкрив свої виступи у країні Державний заслужений академічний ансамбль танцю УРСР під керівництвом П.Вірського. Виступи тривали два місяці. *Радянська Україна. – 1972. – 21 червня.*

22 червня (четвер).

6. Президія Верховної Ради УРСР видала указ “Про заходи по посиленню боротьби проти пияцтва й алкоголізму”. Регламентувалась відповідальність за розпиття спиртних напоїв у громадських місцях і появу в п'яному вигляді; за виготовлення, збут, зберігання і придбання спиртних напоїв домашнього вироблення; за керування транспортними засобами у стані сп'яніння. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 26. – Ст. 221.*

26 червня (понеділок).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила скликати четверту сесію Верховної Ради УРСР восьмого скликання 28 липня 1972 р. в м. Києві. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 27. – Ст. 228.*

28 червня (середа).

8. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала із зауваженням Конвенцію про транзитну торгівлю внутрішньо-континентальних держав,

підписану від імені УРСР у Нью-Йорку 31 грудня 1965 р. Для УРСР вона набрала чинності 20 серпня 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 459, 501.*

29 червня (четвер) – 3 липня (понеділок).

6. м. Одеса. У піонерському таборі ЦК ЛКСМУ “Молода гвардія” відбувся VI республіканський зліт піонерів УРСР, у якому взяли участь 1200 представників правофлангових дружин і загонів з усіх областей республіки. *Радянська Україна. – 1972. – 4 липня.*

Червень.

6. З метою дальшого розвитку мережі автозаправних станцій загального користування та поліпшення їх роботи уряд УРСР прийняв спеціальну постанову, зобов’язавши Головнафтопостачзбут УРСР у 1972 – 1975 рр. ввести у дію 185 автозаправних станцій загального користування. *Радянська Україна. – 1972. – 13 червня.*

6. Уряд УРСР прийняв постанову “Про заходи по розвитку телефонного зв’язку у сільській місцевості” з метою забезпечення потреб сільського господарства в телефонному зв’язку і поліпшення цим видом зв’язку потреб сільського населення. Встановлені завдання з будівництва до кінця п’ятирічки в сільській місцевості телефонних станцій загального користування і мережі внутрішньовиробничого телефонного зв’язку в колгоспах і радгоспах загальною ємністю 163 тис. номерів. *Радянська Україна. – 1972. – 30 червня.*

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про створення зимових запасів картоплі, свіжих і перероблених овочів і фруктів для державної і кооперативної торгівлі в зимовий і весняний періоди 1972/1973 року”. Затверджено плани переробки овочів і фруктів та плани закладання на довгострокове зберігання картоплі, свіжих і перероблених овочів і фруктів. *Радянська Україна. – 1972. – 30 червня.*

9. м. Таллін. На міжнародних змаганнях із стрільби з лука львів’янка В.Ковпан встановила світовий рекорд вибивши на п’ятдесятиметровій дистанції 308 очок. *Радянська Україна. – 1972. – 3 червня.*

4 липня (вівторок).

4. м. Київ. Після реконструкції й оновлення відкрито Державний музей українського образотворчого мистецтва. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 582.*

7 липня (п'ятниця).

8. м. Київ. Завершив роботу IX Міжнародний конгрес геронтологів, на якому обговорювались актуальні проблеми науки про старість та довголіття і було заслухано близько 700 доповідей. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 237-439.*

11 – 12 липня (вівторок – середа).

4. м. Львів. Проходила науково-практична конференція музейних працівників України, скликана Міністерством культури УРСР з метою вдосконалення форм і методів науково-освітньої роботи музеїв і підвищення їх ролі в комуністичному вихованні трудящих. *Радянська Україна. – 1972. – 13 липня.*

12 липня (середа).

4. Танцювальний колектив Державного академічного театру опери та балету імені Т.Шевченка виїхав на 40-а денні гастролі до Японії. *Радянська Україна. – 1972. – 13 липня.*

1. м. Київ. Відбувся пленум Української республіканської ради профспілок, на якому обговорювались питання поліпшення керівництва первинними профспілковими організаціями та підвищення їх ролі у виконанні завдань дев'ятої п'ятирічки. *Радянська Україна. – 1972. – 13 липня.*

13 липня (четвер).

3. м. Харків. На турбінному заводі ім. С.Кірова освоєно серійне виробництво нових турбін потужністю 500 тис. кВт., призначених для атомних електростанцій. *Радянська Україна. – 1972. – 14 липня.*

14 – 15 липня (п'ятниця – субота).

б. м. Житомир. Тривало розширене засідання Республіканської комісії при президії Верховної Ради УРСР з вивчення і впровадження у побут нових громадянських свят і обрядів (“Одруження”, “Народження” та ін.). *Радянська Україна.* – 1972. – 16 липня.

21 липня (п'ятниця).

1. Відповідно до указу президії Верховної Ради СРСР від 18 травня 1972 р. “Про внесення доповнень і змін до Основ кримінального законодавства СРСР і союзних республік” президія Верховної Ради УРСР постановила внести до Кримінального кодексу УРСР ряд доповнень і змін (введено ст. 7¹. Поняття тяжкого злочину та ін.). *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1972. – № 31. – Ст. 260.

22 липня (субота).

3. Здано в експлуатацію судноплавний шлюз Канівської ГЕС. *Радянська Україна.* – 1972. – 23 липня.

1. м. Київ. Відбувся VII пленум ЦК ЛКСМУ, який був присвячений завданням комсомольських організацій республіки з поліпшення виховної роботи серед молоді на ударних комсомольських будовах. *Радянська Україна.* – 1972. – 23 липня.

24 липня (понеділок).

4. Почав курсувати перший дизельпоїзд між станціями Івано-Франківськ – Коломия, Івано-Франківськ – Болехів. *Радянська Україна.* – 1972. – 25 липня.

25 липня (вівторок).

1. м. Київ. Перший секретар Кримського обкому КПУ М.Кириченко інформував ЦК КПРС про численні звернення кримських татар з вимогами надання автономії, відкриття шкіл, мечетей. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб.*

Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 212.

26 липня (середа).

6. Відбулося спільне засідання Планово-бюджетної комісії та Комісії з транспорту і зв'язку при Верховній Раді УРСР. Відмічалось, що впродовж 1971 р. у Вінницькій, Волинській, Запорізькій, Хмельницькій, Черкаській областях не було виконано завдання з залучення до шляхового будівництва ресурсів господарських організацій; через розпорошеність коштів на численних об'єктах збільшилися обсяги незавершених будівництв; внаслідок недоліків у роботі проектних організацій проекти часто випускалися із значними дефектами; в ряді випадків шляхове будівництво здійснювалось без технічної документації. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 31.*

27 липня (четвер).

1. Відбувся пленум ЦК КПУ, на якому обговорювалося питання про роботу партійних організацій республіки з виконання постанови ЦК КПРС “Про підготовку до 50-річчя утворення СРСР”. *Радянська Україна. – 1972. – 28 липня.*

1. Перший заступник міністра вищої та середньої освіти УРСР В.Маланчук звернувся до першого секретаря ЦК КПУ з листом, в якому підкреслював власні заслуги в боротьбі з українським буржуазним націоналізмом, вказував на суттєві “політичні помилки” в книзі Р.Іванової “Михайло Драгоманов у суспільно-політичному русі Росії та України”, статтях Ю.Пінчука про історика М.Костомарова, П.Арсенича про одного з засновників Компартії Східної Галичини К.Саврича (Максимовича), наводив компрометуючі матеріали на письменника Р.Братуня та кандидата економічних наук С.Злупка. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.). – К., 2000. – С. 479.*

28 липня (п'ятниця).

1. Верховна Рада УРСР обрала головою президії Верховної Ради

СРСР І.Грушецького. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 31. – Ст. 261.*

1. Верховна Рада УРСР прийняла постанову “Про стан використання земель і додержання земельного законодавства в УРСР” з метою правильного обліку і раціонального використання земельних ресурсів, дальшого збільшення виробництва всіх видів сільськогосподарської продукції та забезпечення суворого дотримання земельного законодавства землекористувачами. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 31. – Ст. 262.*

1. Верховна Рада УРСР прийняла Закон УРСР про затвердження указу президії Верховної Ради СРСР “Про заходи по посиленню боротьби проти алкоголізму” від 22 червня 1972 р. та закон УРСР про затвердження указу президії Верховної Ради УРСР “Про внесення доповнень і змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів УРСР” від 21 липня 1972 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 31. – Ст. 263, 264.*

Липень.

1. м. Київ. ЗА „антирадянську діяльність” заарештовано співробітників Інституту філософії АН УРСР Є.Пронюка і В.Лісового. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 582.*

3. м. Хмельницький. На єдиному в країні заводі з випуску апаратів для виготовлення виробів з термічних та реактивних мас випущено першу партію реактопластавтоматів з об’ємом пресформи 125 кубічних сантиметрів. *Радянська Україна. – 1972. – 2 липня.*

6. На засіданні постійної Комісії з важкої промисловості при Верховній Раді УРСР було заслухано повідомлення заступника голови виконкому Харківської облради депутатів трудящих С.Журавльова про хід виконання завдань з виробництва товарів культурно-побутового призначення і господарського вжитку машинобудівними і приладо-будівними підприємствами області. Відмічалось, що на 11 заводах питома вага товарів народного споживання в загальних обсягах виробництва становила

менше 1%, на трьох заводах виробництво таких товарів взагалі не було налагоджено, окремі підприємства не виконували завдань з випуску товарів для населення. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 29.*

9. На “Кубку Балтики” львів’янин А.Гнатів встановив два світові рекорди, піднявши у жимі 120,5 кг та у поштовху 132 кг. *Радянська Україна. – 1972. – 13 липня.*

11 серпня (п’ятниця).

3. м. Запоріжжя. Прийнято в експлуатацію першу чергу найбільшого у чорній металургії країни ковальсько-пресового цеху заводу “Дніпророспецсталь”. Його було оснащено найдосконалішим устаткуванням для виробництва широкого асортименту високоякісної продукції із сталі і сплавів. *Радянська Україна. – 1972. – 12 серпня.*

15 серпня (вівторок).

5. м. Київ. У Києво-Печерському державному історично-культурному заповіднику відкрито першу в УРСР постійно діючу виставку “Християнство і атеїзм на Україні”, з метою розкриття радянською владою “реакційної суті” християнської релігії. *Радянська Україна. – 1972. – 16 серпня.*

23 серпня (середа).

3. Президія Верховної Ради УРСР постановила утворити союзно-республіканське Головне управління Ради міністрів УРСР з садівництва, виноградарства і виноробної промисловості – Головплодвинпром УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 35. – Ст. 302.*

25 серпня (п’ятниця).

4. Президія Верховної Ради УРСР постановила перетворити Комітет з преси при Раді міністрів УРСР у Союзно-республіканський Держкомітет Ради міністрів УРСР у справах видавництв, поліграфії і книжкової торгівлі. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 35. – Ст. 304.*

28 серпня (понеділок).

4. Президія Верховної Ради УРСР постановила перетворити Комітет з кінематографії при Раді міністрів УРСР у Союзно-республіканський державний комітет Ради міністрів УРСР з кінематографії (Держкіно УРСР). *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 36. – Ст. 313.*

30 серпня (середа).

1. Відповідно до указів президії Верховної Ради СРСР від 31 серпня 1970 р. “Про внесення змін і доповнень до статей 22 і 36 Основ кримінального судочинства СРСР і союзних республік” та від 3 лютого 1972 р. “Про внесення змін до ст. 22 Основ кримінального судочинства СРСР і союзних республік”, а також враховуючи практику застосування кримінально-процесуального законодавства, президія Верховної Ради УРСР постановила внести зміни і доповнення до Кримінально-процесуального кодексу УРСР (до ст. 44, 45 і 48 стосовно участі, обов’язків і прав захисника у кримінальному судочинстві). *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 36.*

31 серпня (четвер).

9. м. Мюнхен (ФРН). На XX літніх олімпійських іграх киянин Б.Онищенко та львів’янин П.Ледньов стали олімпійськими чемпіонами у командному турнірі п’ятиборців. В особистому заліку Б.Онищенко здобув срібну нагороду, П.Ледньов – бронзову. Сумчанин В.Голубничий став срібним призером у спортивній ходьбі. *Радянська Україна. – 1972. – 2 вересня.*

Серпень.

3. Вінницька область. На Глухівському каоліновому комбінаті вперше в країні одержано найтонший каолін, необхідний для випуску високоякісних сортів паперу. *Радянська Україна. – 1972. – 25 серпня.*

5. м. Київ. Міськком КПУ скликав нараду, присвячену питанням вдосконалення форм і методів науково-атеїстичного виховання та

підвищення його ефективності. У нараді взяли участь перші секретарі і секретарі райкомів КПУ, які займалися ідеологічною роботою, голови і заступники голів виконкомів районних рад депутатів, секретарі райкомів ЛКСМУ, керівники ідеологічних установ. *Радянська Україна*. – 1972. – 18 серпня.

9. м. Москва. На чемпіонаті СРСР з плавання І.Устименко (Донецьк) у запливі на 100 м батерфляєм встановила всесоюзний рекорд, показавши час 1 хв. 6,6 сек. *Радянська Україна*. – 1972. – 17 серпня.

6 вересня (середа).

7. Помер народний артист УРСР, кінорежисер В.Івченко. *Украинская Советская Энциклопедия. Т. 4. – К., 1980. – С. 204.*

7 вересня (четвер).

4. Президія Верховної Ради УРСР постановила перетворити управління з преси виконкомів обласних рад депутатів трудящих в управління у справах видавництв, поліграфії і книжкової торгівлі виконкомів облрад депутатів трудящих УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1972. – № 37. – Ст. 327.

12 вересня (вівторок).

8. Рада міністрів УРСР затвердила делегацію УРСР у складі 15 чоловік на XXVII сесію Генеральної Асамблеї ООН, яка мала відкритися 19 вересня 1972 р. у Нью-Йорку. Глава делегації – міністр закордонних справ УРСР Г.Шевель. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 452.

13 вересня (середа).

3. м. Шостка. На заводі хімічних реактивів з допомогою учених-хіміків Москви вперше освоєно випуск нової кислоти для парфумерної промисловості, що дала можливість покращити якість продукції даної галузі. *Радянська Україна*. – 1972. – 14 вересня.

15 вересня (п'ятниця).

4. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Питання комісії Верховної Ради УРСР по культурі”, якою зобов’язала Держплан УРСР, Мінфін УРСР і Міністерство культури УРСР розглянути і вирішити питання про збільшення виробництва бібліотечного обладнання, поліпшити забезпечення ним бібліотек, розширити пересилку літератури по міжбібліотечному абонементу тощо. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 38. – Ст. 336.*

1. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову «Про наслідки перевірки стану додержання Положення про Державний прапор УРСР у Житомирській, Київській і Чернігівській областях». Міністерство торгівлі УРСР та правління Укоопспілки зобов’язано вжити заходів до того, щоб у торгівельній мережі республіки була достатня кількість державних прапорів СРСР та УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 38. – Ст. 337.*

20 вересня (середа).

3. Президія Верховної Ради УРСР постановила внести доповнення до указу президії Верховної Ради УРСР “Про почесні звання УРСР” від 10 жовтня 1969 р. Перелік почесних звань доповнило звання “Заслужений економіст УРСР”. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 39. – Ст. 348.*

21 вересня (четвер).

4. м. Київ. Розпочалися гастролі трупи „Нью-Йорк-сіті балет” (США). *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 583.*

8. Делегаціями УРСР, БРСР та СРСР на XVII сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО внесено проект резолюції про рівноправний географічний розподіл посад у секретаріаті, який з деякими поправками було схвалено резолюцією XVII сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО від 20 листопада 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 169, 485.*

8. Делегаціями УРСР, БРСР та СРСР на XVII сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО внесено проект резолюції про заходи зі збереження, охорони та розвитку національних культур як реальної основи культурного прогресу людства та зміцнення міжнародних культурних зв'язків. З деякими поправками його було схвалено резолюцією XVII сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО від 16 листопада 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 171, 485.

26 вересня (вівторок).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 23 країн-членів ООН на XXVII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено переглянутий проект резолюції про незастосування сили у міжнародних відносинах і навічну заборону застосування ядерної зброї. Його було схвалено більшістю голосів резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 174, 486.

27 вересня (середа).

1. Президія Верховної Ради УРСР видала постанову “Про доповнення ст. 12 указу президії Верховної Ради УРСР від 15 грудня 1961 р. “Про дальше обмеження застосування штрафів, що накладаються в адміністративному порядку”. Доповнення стосувалось порядку накладання штрафів за порушення правил на придбання, установлення, будівництва і експлуатації радіоелектронних засобів, правил використання радіочастот, норм радіовимірювання і допустимих індустриальних завад радіо прийманню. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1972. – № 40. – Ст. 353.

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила визнати такою, що втратила чинність, постанову президії Верховної Ради УРСР “Про застосування законодавства у питанні порядку притягнення депутата місцевої ради депутатів трудящих до кримінальної відповідальності чи його арешту” від 6 квітня 1972 р. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1972. – № 40. – Ст. 354.

Вересень.

9. м. Мюнхен (ФРН). На XX олімпійських іграх киянин В.Борзов здобув золоту медаль у бігу на 100 м (10,14 сек.). У стрільбі по мішені “кабан, який біжить” олімпійським чемпіоном став одесит Я.Железняк, встановивши світовий рекорд – 569 очок. *Радянська Україна. – 1972. – 3 вересня.*

9. На XX олімпійських іграх киянин Є.Аржанов вперше серед радянських бігунів здобув срібну медаль на 800-метрівці. *Радянська Україна. – 1972. – 5 вересня.*

9. В.Борзов з новим рекордом Європи (20,0 сек.) став олімпійським чемпіоном у бігу на 200 м. Золоту олімпійську медаль здобули на мюнхенському треку киянин В.Семенець і харків'янин І.Целовальников у заїзді тандемів. *Радянська Україна. – 1972. – 6 вересня.*

9. А.Бондарчук (Рівне) став олімпійським чемпіоном у метанні молота. *Радянська Україна. – 1972. – 9 вересня.*

9. Киянин В.Манкін здобув олімпійське золото у змаганні яхт класу “Темпест”. Одесит М.Авілов став олімпійським чемпіоном і рекордсменом світу – 8.454 очка – у десятиборстві, срібну медаль у цьому виді змагань здобув киянин Л.Литвиненко. *Радянська Україна. – 1972. – 10 вересня.*

9. Сумчанин О.Шапоренко став олімпійським чемпіоном у запливі байдарок-одиночок, серед жінок у цьому виді байдарок перемогла одеситка Ю.Рябчинська. *Радянська Україна. – 1972. – 12 вересня.*

6 жовтня (п'ятниця).

8. Глава делегації Української РСР міністр закордонних справ УРСР Г.Шевель виступив у загальній дискусії на пленарному засіданні XXVII сесії Генеральної Асамблеї ООН з питання розрядки напруженості та зміцнення регіональної безпеки у світі. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 31-40.*

10 жовтня (вівторок).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КПУ. Обговорювалися питання щодо завдань партійних організацій, радянських і господарських органів республіки із завершення осінніх польових робіт та підготовки до нового сільськогосподарського року. Пленум звільнив від обов'язків кандидата в члени політбюро ЦК КПУ і секретаря ЦК КПУ Ф.Овчаренка у зв'язку з переходом на наукову роботу. Кандидатом в члени політбюро і секретарем ЦК КПУ обрано В.Маланчука. *Правда України. – 1972. – 11 октября.*

11 жовтня (середа).

1. На засіданні політбюро ЦК КПУ була заслухана інформація голови КДБ при Раді міністрів про хід слідства зі справ на осіб, притягнутих до карної відповідальності за “ворожу антирадянську націоналістичну діяльність” і роботу із запобігання поширення “політично шкідливої” самвидавної літератури. В.Маланчуку і В.Федорчуку доручено розробити і внести на розгляд політбюро ЦК КПУ практичні заходи з питань посилення боротьби проти націоналістичної діяльності та пропаганди на теренах УРСР. *Національні процеси в Україні: історія і сучасність. Док. і матеріали. Довідник. У 2ч. – К. – 1997. – Ч.2. – С. 494.*

12 жовтня (четвер).

1. м. Ташкент. Органами МВС та КДБ проведено 17 обшуків в помешканнях активних учасників кримськотатарського національного руху. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 213.*

16 – 25 жовтня (понеділок – середа).

8. м. Київ. Тривав міжрегіональний семінар ООН з питань організації керівництва установами, що займалися плануванням розвитку, у якому взяли участь 27 країн Європи, Азії, Африки і Латинської Америки.

Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 439.

19 жовтня (четвер).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила продовжити термін повноважень Верховного суду УРСР, обраного Верховною Радою УРСР 20 жовтня 1967 р. до 5 сесії Верховної Ради УРСР VIII скликання. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 43. – Ст. 391.*

20 жовтня (п'ятниця).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 54 країн на XXVII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції щодо здійснення Декларації про надання незалежності колоніальним країнам і народам, який був схвалений резолюцією від 2 листопада 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 182, 486.*

21 жовтня (субота).

1. Відбувся VIII пленум ЦК ЛКСМУ, присвячений становищу і засобам з подальшого покращення внутрішньо-союзної роботи в комсомольських організаціях республіки. Поряд із здобутками на пленумі відмічалось, що в деяких комсомольських організаціях слабо здійснювався контроль за суворим дотриманням уставу ВЛКСМ, за виконанням прийнятих рішень, не приділялась належна увага зростанню лав ВЛКСМ. Велику увагу пленум надав питанням підвищення ідейно-виховної роботи серед молоді, підбору, призначення й виховання комсомольських кадрів і активу. *Правда України. – 1972. – 22 октябрю.*

27 жовтня (п'ятниця).

3. Відбулось засідання Комісії з місцевої промисловості Верховної Ради УРСР. Відмічалось незадовільне виконання планових завдань з нарощування виробничих потужностей із випуску меблів та неефективне використання техніки на підприємствах Міністерства лісової і

деревообробної промисловості УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1972. – № 44.

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 42 країн на XXVII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції про становище в Південній Африці, яке було наслідком політики апартеїду. Проект підтримано значною більшістю голосів і схвалено резолюцією від 15 листопада 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 182, 486.

30 жовтня (понеділок).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 31 країни на XXVII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено переглянутий проект резолюції щодо програми роботи Спеціального комітету з апартеїду. Проект схвалено з незначними змінами на пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН резолюцією від 15 листопада 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 185, 486.

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 47 країн на XXVII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено переглянутий проект резолюції щодо поширення інформації про апартеїд. З незначними змінами після обговорення у Спеціальному політичному комітеті його було схвалено резолюцією від 15 листопада 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 186, 486.

31 жовтня (вівторок).

4. м. Київ. Відкрито перший в Україні книжковий магазин-клуб “Сучасник”, де крім продажу книг організовувались зустрічі з письменниками. *Правда України*. – 1972. – 1 ноября.

Жовтень.

9. Ворошиловградська команда “Зоря” стала чемпіоном СРСР 1972 р. з футболу. *Правда України*. – 1972. – 31 октября.

3 листопада (п'ятниця).

1. м. Москва. Президія Верховної Ради СРСР ухвалила указ «Про зняття обмежень у виборі місця проживання передбаченого в минулому для окремих категорій громадян». *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 213.*

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 19 країн на XVII сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО внесено проект резолюції щодо посилення ролі ЮНЕСКО в боротьбі з расизмом і расовою дискримінацією. Основні його положення було включено до резолюції 10 (розділ I) «Внесок ЮНЕСКО в справу миру і її завдання в справі ліквідації колоніалізму і расизму», схваленої XVII сесією Генеральної конференції ЮНЕСКО 18 листопада 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 188, 486.*

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 17 країн на XVII сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО внесено проект резолюції про виконання резолюції XVI сесії Генеральної конференції щодо внеску ЮНЕСКО в справу миру та її завдань у справі ліквідації колоніалізму. З деякими поправками його було схвалено на XVII сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО як резолюція 10 (розділ II) від 18 листопада 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 190, 486.*

4 листопада (субота).

1. У зв'язку із закінченням у листопаді-грудні 1972 р. строку повноважень народних засідателів районних (міських) народних судів УРСР президія Верховної Ради УРСР постановила виконкомам обласних, Київської і Севастопольської міських рад провести вибори народних засідателів районних (міських) народних судів УРСР у січні-лютому 1973 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 45. – Ст. 407.*

9 листопада (четвер).

8. м. Лондон (Великобританія). Делегаціями УРСР, СРСР, Італії, ФРН та Франції на Міжурядовій конференції внесені поправки до ст. IX проекту Конвенції із запобігання забруднення морів скиданням відходів та інших матеріалів. Із змінами редакційного характеру проект було схвалено на цій конференції. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 195, 487.*

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 50 країн на XXVII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції “Питання про території, що перебувають під керуванням Португалії”. Переважною більшістю голосів проект було схвалено у Четвертому комітеті і на пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН резолюцією від 14 листопада 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 196, 487.*

14 листопада (вівторок).

1. м. Київ. Ухвалена постанова ЦК КПУ «Про постанову ЦК КПРС «Про окремі категорії громадян, переселених в минулому з місць їх проживання в інші райони СРСР». Звернута увага обкомів партії та облвиконкомів на те, що питання переселення громадян до колишніх місць проживання повинні вирішуватись, як правило, через органи оргнабору, при наявності житла, можливості працевлаштування в суворому додержанні діючого законодавства та паспортного режиму. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 213.*

15 листопада (середа).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 20 країн на XXVII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції “Доповідь Спеціального комітету з питання про визначення агресії”, який було схвалено з поправками, внесеними делегацією Канади (резолюція від

14 грудня 1972 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 202, 487.

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегацією Польщі та інших країн на XXVII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції “Хімічна і бактеріологічна (біологічна) зброя”, з метою досягнення ефективної заборони хімічної зброї. Проект схвалено резолюцією від 29 листопада 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 205, 487.

6. Президія Верховної Ради УРСР видала указ “Про порядок накладення штрафів за порушення правил полювання”. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1972. – № 47. – Ст. 429.

18 листопада (субота).

3. Харківська область. Найбільша в Україні піч, що обертається, на Балаклавському цементно-шиферному комбінаті дала першу тонну клінкера – первинного матеріалу для отримання цементу. Проектна потужність комбінату – 1 млн. тонн у рік. *Правда України.* – 1972. – 19 листопада.

20 листопада (понеділок).

6. На Південно-Західній залізниці завершено роботи з електрифікації нової ділянки двоколійної лінії Дарниця – Баришівка довжиною 50 км. *Правда України.* – 1972. – 23 листопада.

24 листопада (п'ятниця).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила скликати 5 сесію Верховної Ради УРСР VIII скликання 26 грудня 1972 р. у Києві. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1972. – № 48. – Ст. 439.

30 листопада (четвер).

1. с. Партизани (Генічеський район, Херсонська область). Відбулася стихійна демонстрація протесту проти дискримінації кримськотатарського народу, в якій взяло участь близько 200 кримських татар. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух*

(друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 213.

1. с. Донське (Сімферопольський район); с. Спокійне (Білогірський район, Кримська область). Насильно виселені кримськотатарські родини Д.Куртеїтова (з дружиною і двома дітьми), Е.Мазінова (з дружиною і трьома дітьми), Ф.Губанової (з чотирма дітьми). *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 213.*

8. Українською РСР підписано Протокол про зміну Конвенції про міжнародні виставки, підписаної в Парижі 22 листопада 1928 р., зміненої і доповненої 10 травня 1948 р. та 16 листопада 1966 р. Основна мета протоколу полягала у внесенні ряду змін до правил і процедур проведення міжнародних виставок та зміни деяких положень, які стосувалися діяльності Міжнародного бюро виставок. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 460, 501.*

Листопад.

1. м. Ташкент. Більше як 500 членів КПРС – кримських татар звернулися з листом до першого секретаря ЦК КП Узбекистану Ш.Рашидова з проханням надати сприяння в поверненні їх народу на батьківщину. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 214.*

3. Введено в дію перший енергоблок Запорізької ДРЕС потужністю 300 тис. кВт. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 583.*

1 грудня (п'ятниця).

4. м. Київ. У Державному академічному театрі опери і балету УРСР

ім. Тараса Шевченка відбувся святковий вечір, присвячений 250-річчю з дня народження Г.Сковороди. *Правда України. – 1972. – 3 грудня.*

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 28 країн на XXVII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції щодо здійснення Декларації про надання незалежності колоніальним країнам та народам спеціалізованими установами і міжнародними організаціями, що зв'язані з ООН, який було схвалено більшістю голосів резолюцією від 15 грудня 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 210, 487.*

5 грудня (вівторок).

7. Помер український радянський письменник А.Головко. *Правда України. – 1972. – 7 грудня.*

6 грудня (середа).

7. Помер учений-біохімік, академік О.Палладін. *Правда України. – 1972. – 8 грудня.*

8 грудня (п'ятниця).

8. Делегаціями УРСР та Іраку на XXVII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено переглянутий проект резолюції “Доповідь Комітету по зносінах з країною перебування”, у якому містився заклик до уряду країни перебування щодо вжиття ефективних заходів проти організації демонстрацій та пікетування приміщень представництв, акредитованих при ООН. Проект резолюції схвалено резолюцією від 18 грудня 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 214, 487.*

11 грудня (понеділок).

1. Комісія ЦК КПУ у складі В.Маланчука, О.Іващенко, С.Безклубенка інформувала вище компартійне керівництво республіки про “ідейно-організаційні та ідейно-політичні прорахунки” в діяльності Музею народної архітектури та побуту України. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.). – К., 2000. – С. 484.*

12 грудня (вівторок).

1. Узбецька РСР. Заарештований один з активних учасників кримськотатарського національного руху, інженер Р.Джемілев. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 214.*

22 грудня (п'ятниця).

1. Відбувся пленум ЦК КПУ, який заслухав і обговорив доповіді голови Ради міністрів УРСР, голови Держплану УРСР П.Розенка про Державний план розвитку народного господарства УРСР на 1973 р. і міністра фінансів УРСР А.Барановського про Держбюджет УРСР на 1973 р. Пленум постановив ухвалити проекти Держплану й Держбюджету УРСР на 1973 р. та доручив Раді міністрів внести їх на розгляд Верховної Ради УРСР. *Правда України. – 1972. – 26 декабрия.*

29 грудня (п'ятниця).

8. Рада міністрів УРСР постановила прийняти пропозицію Управління гідрометеорологічної служби УРСР Міністерства меліорації і водного господарства УРСР і МЗС УРСР про підписання УРСР Конвенції із запобігання забруднення морів скиданнями відходів та інших матеріалів. Конвенція набрала чинності для УРСР 6 березня 1976 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 461, 501.*

Грудень

1. м. Львів. Вилучено з продажу книгу “Леся Українка. Бібліографічний покажчик”, підготовлений Львівською науковою бібліотекою АН УРСР ім. М.Стефаніка (упорядники: М.Булавицька і М.Мороз), оскільки серед авторів праць про поетесу були названі І.Дзюба, І.Світличний, Є.Сверстюк, М.Осадчий, В.Стус. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 485.*

ОЛЕГ РАБЕНЧУК

ХРОНІКА 1973

4 січня (четвер).

3. ЦК КПУ і Рада Міністрів УРСР привітали учасників будівництва “велета хімії” – Ровенського заводу азотних добрив ім. 50-річчя СРСР із уведенням у дію потужностей з виробництва 765 тис. тонн мінеральних добрив і сотень тис. тонн слабкої азотної кислоти на рік. *Радянська Україна. – 1973. – 4 січня.*

8 січня (понеділок).

8. На своєму 1847-му засіданні Економічна і Соціальна Рада ООН в числі 27 країн обрала Українську РСР членом розширених сесійних комітетів Ради на 1973 р., розпочинаючи з дня обрання. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 9.*

11 січня (четвер).

3. ЦК КПУ і Рада Міністрів УРСР привітали учасників реконструкції колесопрокатного цеху на Нижньодніпровському трубо-прокатному заводі ім. К.Лібкнехта. Введена в дію додаткова потужність з виробництва 420 тис. штук цільнокатаних коліс на рік, дала можливість значно поліпшити забезпечення ними потреб залізничного транспорту. *Радянська Україна. – 1973. – 11 січня.*

3. м. Дніпропетровськ. Із складального цеху електровозобудівного заводу вийшов перший промисловий локомотив нової серії “ОПЕ-2”, призначений для вивезення залізної руди з глибоких кар’єрів. Новий локомотив міг водити поїзди вагою до 2,2 тис. тонн. *Радянська Україна. – 1973. – 12 січня.*

14 січня (неділя).

8. Секретаріат Світового конгресу вільних українців проголосив неділю, 25 березня 1973 р., Світовим українським днем відзначення 40-ї

річниці голодомору в Україні. *Українське слово (Париж)*. – 1973. – 14 січня.

16 січня (вівторок).

8. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала Конвенцію про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації, підписану від імені УРСР у Монреалі 23 вересня 1971 р. з таким застереженням, зробленим при підписанні: “Уряд УРСР не вважає себе зв’язаним положенням пункту 1 ст. 14, який передбачає, що спори про тлумачення чи застосування Конвенції передаються до арбітражу або в Міжнародний суд на вимогу однієї з сторін у спорі”. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 461.

21 січня (неділя).

1. м. Чортків (Тернопільська область). Напередодні річниці УНР розповсюджені листівки антирадянського змісту, піднято 4 жовто-блакитні прапори. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.)*. – К., 2000. – С. 486.

25 січня (четвер).

8. Рада міністрів УРСР постановила схвалити заключні акти Всесвітньої радіоконференції з космічного зв’язку, підписані від імені Української РСР у Женеві 17 липня 1971 р. У зазначених актах регламентувалися питання міжнародного співробітництва з космічного радіозв’язку. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 462, 501.

26 січня (п’ятниця).

3. Став до ладу нафтопровід Талалаївка (Чернігівська область) – Великі Бубни (Сумська область). *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. – К., 1995. – С. 584.

29 січня (понеділок).

І м. Київ. За вироком обласного суду правозахисника Л.Плюща направлено на примусове лікування в психіатричну лікарню спеціалізованого типу. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 484.*

Січень.

І. м. Москва. Центральному комітету КПРС, президії Верховної Ради СРСР направлений запит представників кримськотатарського народу з питань розв'язання порушених ними національних проблем. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 214.*

І. Городоцький район (Львівська область). У Вишнянському технікумі плодоовочівництва органами КДБ викрита націоналістична організація, створена з ініціативи учня першого курсу І.Михайліва. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 486.*

3. Машинобудівники Сумського заводу важкого компресоробудування у співдружності з конструкторами Всесоюзного науково-дослідного інституту компресорного машинобудування і науковцями інших установ країни виготовили перший вітчизняний етиленовий компресор тиском 2,5 тис. атмосфер, призначений для технологічної лінії полімерів. *Радянська Україна. – 1973. – 13 січня.*

3. м. Херсон. Працівниками заводу “Паллада” споруджений унікальний док-велетень, який міг підіймати судна тоннажністю до 23 тис. тонн. *Радянська Україна. – 1973. – 5 січня.*

3. Дніпропетровська область. Введено в дію високо механізовану шахту “Західнодонбаська” № 20/23 потужністю 1,8 млн. тонн вугілля на добу. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 484.*

6. В Інституті проблем міцності АН УРСР створений випробний компресор “Нейтрон-2” для дослідження механічних властивостей металів в умовах ядерного опромінення. У ньому вперше у світовій практиці застосовано гідравлічний метод для дистанційної передачі навантаження на випробуваний метал. *Радянська Україна. – 1973. – 30 січня.*

6. Групою спеціалістів Міністерства зв’язку УРСР створено першу в країні пересувну сільську телефонну станцію “Киянка”, розраховану на 50, 100, 150 або 200 номерів. Станція призначалася для встановлення оперативного зв’язку у колгоспах, радгоспах і на будівельних майданчиках. *Радянська Україна. – 1973. – 4 січня.*

6. м. Київ. З Бориспільського аеропорту почав курсувати на Цюрих повітряний лайнер “ТУ-104”. Ця міжнародна траса стала десятою для київських авіаторів. Крім Швейцарії повітряне сполучення існувало з ЧССР, Польщею, Угорщиною, Болгарією, НДР, Англією, Італією, Австрією, ФРН. *Радянська Україна. – 1973. – 10 січня.*

3 лютого (субота).

8. м. Лондон (Великобританія). На сторінках газети “Таймс” в обороні ув’язнених українців виступили англійські учені – проф. М.Кренстон (Лондонська школа економіки), акторка Д.Ашкрофт (директор Королівського Шекспірівського театру), проф. А.Аєр (Оксфордський університет), історик Р.Бірлей (президент Центральної ради коледжів Селі Оук), проф. Д.Броган (Кембріджський університет), проф. С.Гемпшир (ректор Вагам коледжу в Оксфорді), проф. Ф.Кермовд (Лондонський університет), лорд Роббінс (канцлер Стірлінг університету), проф. Р.Волгайм (Лондонський університет), скрипаль Є.Менухін і письменник Й.Прістлі. *Українське слово (Париж). – 1973. – 14 березня.*

13 лютого (вівторок).

4. Президія Верховної Ради Української РСР видала указ “Про підвищення матеріальної відповідальності читачів, які користуються книжковими фондами бібліотек”. Згідно указу особи, які одержали книги в користування з державних або громадських бібліотек і не повернули

їх чи зіпсували, несли матеріальну відповідальність у розмірі п'ятикратної вартості неповернутих чи зіпсованих книг. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – №9. – Ст. 68.*

19 лютого (понеділок).

1. м. Чортків (Тернопільська область). Органами КДБ викрита підпільна організація на чолі з В.Мармусом та С.Сапеляком. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.). – К., 2000. – С. 487.*

20 лютого (вівторок).

1. Політбюро ЦК КПУ схвалило постанову “Про книгу П.Шелеста “Україно наша радянська”, в якій констатувалась наявність у праці “серйозних методологічних, ідейних помилок і суттєвих недоліків”. Визнано за доцільне вилучення книги з бібліотечних фондів республіки. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.). – К., 2000. – С. 487.*

1. Заслухавши інформацію голови КДБ при Раді міністрів СРСР В.Федорчука, політбюро ЦК КПУ схвалило постанову “Про роботу КДБ при Раді міністрів УРСР по припиненню ворожої націоналістичної антирадянської діяльності і ході слідства у справах осіб, заарештованих за ці прояви”. Силовим міністерствам і відомствам доручалось активніше відслідковувати процеси, що проходили в середовищі колишніх членів ОУН і УПА. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.). – К., 2000. – С. 487.*

24 лютого (субота).

1. с. Донське (Сімферопольський район, Кримська область). Відбулася нарада, в якій взяли участь 16 активних учасників кримськотатарського національного руху. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 214.*

26 лютого (понеділок).

1. Президія Верховної Ради УРСР видала постанову “Про підсумки організаційно-масової роботи місцевих Рад депутатів трудящих Української РСР за 1972 р.” Виконкомам рад запропоновано вжити необхідних заходів до поліпшення організаційно-масової роботи рад, підвищення її ролі в розв’язанні господарських і соціально-культурних завдань; створити необхідні умови для розвитку ініціативи й активності депутатів у здійсненні наданих їм повноважень, узагальнення і поширення кращого досвіду їх роботи. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – №12. – Ст. 86.*

6. Президія Верховної Ради УРСР видала постанову “Про адміністративну відповідальність за дрібне розкрадання державного або громадського майна”. Встановлено, що дрібне розкрадання державного або громадського майна, якщо подібні дії не каралися у кримінальному порядку, тягло адміністративну відповідальність у вигляді штрафу у розмірі від 10 до 50 руб. або застосування заходів громадського впливу. До адміністративної відповідальності за даний проступок притягувалися особи, яким до вчинення цих дій минуло 16 років. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – №11. – Ст. 78.*

7. Помер народний артист УРСР і заслужений артист РРФСР С.Шкурат, який працював з такими режисерами як О.Довженко, І.Кавалерідзе, брати Васильєви, І.Савченко, О.Долідзе, М.Донской. *Радянська Україна. – 1973. – 1 березня.*

8. Представниками УРСР, Нової Зеландії та Ямайки на XXIII сесії Комісії соціального розвитку ООН був внесений проект резолюції з питання про престарілих і соціальне забезпечення. У проекті рекомендувалося здійснити необхідні заходи щодо соціального забезпечення в рамках загального планування, отримання виплат, приділення належної уваги трудящим з особливими потребами, зокрема жінкам, забезпечення фахової підготовки, працевлаштування. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 217-218.*

Лютий.

1. ЦК КПУ схвалив постанову “Про заходи по посиленню інформаційно-пропагандистської роботи на закордон і протидії ідеологічним диверсіям буржуазних та буржуазно-націоналістичних зарубіжних центрів”. Передбачалося залучення до цього напрямку роботи широкого кола науково-дослідних установ, громадських організацій, засобів масової інформації. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.). – К., 2000. – С. 488.*

1. м. Львів. Закінчився суд над В.Чорноволом. За статтю 62-1 Кримінального кодексу УРСР (“антирадянська агітація й пропаганда”) його засуджено до 7 років таборів суворого режиму і 5 років заслання. *Українське слово (Париж). – 1973. – 25 березня.*

3. м. Дніпропетровськ. На трубопрокатному заводі ім. Леніна запущено стан холодного прокатування труб ХПТ-2-40. Вперше у світовій практиці створено агрегат, що міг одночасно прокатувати дві сталеві труби. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 484.*

6. м. Львів. З конвєсра виробничо-технічного об’єднання “Електрон” почали сходити телеприймачі “Електрон-205” і “Електрон-205Д” із Знаком якості. *Радянська Україна. – 1973. – 8 лютого.*

8. США. Крайова управа Товариства української студентської молоді проголосила дні 18-25 лютого 1973 р. Тижнем оборони засуджених, з метою інтенсифікації кампанії інформування впливових американських кіл (академіків, державних діячів, студентів, засоби масової інформації) про політичні переслідування в Україні. *Українське слово (Париж). – 1973. – 11 лютого.*

4 березня (неділя).

1. м. Мелітополь. Відбулася нарада представників кримськотатарської молоді, ініційована Р.Рамазановим, Е.Куртумеровим, Е.Халіковим та А.Халіловим. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. /*

Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 214.

10 березня (субота).

4. ЦК КПУ і Рада Міністрів УРСР постановили присудити Державні премії УРСР ім. Тараса Шевченка в галузі літератури: К.Гордієнку – за роман-трилогію “Чужу ниву жала”, “Дівчина під яблунею”, “Буймир”; М.Ушакову – за збірки поезій “Мои глаза”, “Я рифмы не боюсь глагольной” і багаторічну плідну діяльність в галузі перекладів з української літератури; в галузі образотворчого мистецтва: В.Мухіну, В.Федченку, І.Овчаренку, І.Чумаку, Р.Головченку, А.Єгорову, І.Міньку (архітекторам) – за монумент “Україна – визволителям” у Міловому Ворошилоградській області; в галузі концертно-виконавської діяльності: Д.Гнатюку – за виконавську діяльність 1971-1972 рр.; в галузі кінематографії: М.Ткачу (авторові сценарію), О.Косинову (режисерові), І.Писанку (операторові) – за повнометражний документальний фільм “Радянська Україна”. *Радянська Україна. – 1973. – 10 березня.*

14 березня (середа).

1. м. Коломия (Івано-Франківська область). Викрита нелегальна організація “Спілка української молоді Галичини”. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 489.*

19 березня (понеділок).

1. Відбулося засідання Планово-бюджетної комісії Верховної Ради УРСР. Відзначалися непоодинокі випадки, коли підприємства і організації республіки, внаслідок недостатнього контролю з боку міністерств, відомств, виконавчих комітетів місцевих рад, порушували встановлений порядок ціноутворення. Особливо це стосувалося підприємств міністерств лісової і деревообробної промисловості УРСР, місцевої промисловості УРСР, побутового обслуговування населення УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – № 14.*

22 березня (четвер).

8. м. Париж (Франція). Відбулася прес-конференція Рейзи Палатник (єврейки з Одеси), ім'я якої стало відоме завдяки її листам, що їх поширив "Самвидав". У листах вона протестувала проти свого ув'язнення у таборі звичайного режиму біля Дніпродзержинська. *Українське слово (Париж)*. – 1973. – 8 квітня.

23 березня (п'ятниця).

1. м. Львів. Розповсюджено листівки "антирадянського націоналістичного змісту". *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.)*. – К., 2000. – С. 489.

4. м. Київ. Відбувся IV пленум правління Спілки письменників України, присвячений питанням ідейної переконаності радянських письменників, їх "активної і конкретної участі у комуністичному будівництві". Замість посад голови і чотирьох заступників голови правління введено посади першого секретаря і чотирьох секретарів правління СПУ, якими було обрано В.Козаченка (перший секретар) і П.Загребельного, Ю.Збанацького, О.Леваду, І.Солдатенка (секретарями). *Радянська Україна*. – 1973. – 24 березня.

23 – 25 березня (п'ятниця – неділя).

8. м. Київ. Перебувала делегація ідеологічних працівників НДР на чолі із завідувачем відділом агітації ЦК СЄПН Г.Модровом. Делегація була ознайоmlена з формами і методами ідеологічної роботи парторганізацій республіки, партійним керівництвом в Україні засобами масової інформації (пресою, телебаченням, радіо). *Радянська Україна*. – 1973. – 27 березня.

24 березня (субота).

8. м. Денвер (США). Зусиллями відділень Українського історичного товариства і відділу УВАН відбулась конференція, на якій з доповіддю на тему "Десятиліття "Українського історика" виступив проф. Б.Винар. *Український історик*. – 1-2 (37-38). Рік Х. – 1973. – Нью-Йорк – Мюнхен. – С. 160.

29 березня (четвер).

1. м. Львів. Органами КДБ при Раді міністрів УРСР викрита підпільна молодіжна організація “Український національно-визвольний фронт”, очолювана З.Попадюком. Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. *Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.)*. – К., 2000. – С. 489.

7. Помер письменник І.Муратов. *Радянська Україна*. – 1973. – 31 березня.

8. м. Лондон (Великобританія). Газета “Таймс” помістила нотатку П.Реддавея, одного з кращих радянологів Великобританії, у якій йшла мова про засудження В.Чорновола на 12 років ув’язнення й заслання. *Українське слово (Париж)*. – 1973. – 15 квітня.

30 березня (п’ятниця).

8. м. Монреаль (Канада). На 90-му році життя помер Дмитро Донцов. *Українське слово (Париж)*. – 1973. – 15 квітня.

Березень.

1. м. Київ. Відбувся суд над українськими літературними критиками і публіцистами І.Світличним та Є.Сверстюком, яких звинуватили у “антинародній пропаганді й агітації”. І.Світличного засудили на 7 років ув’язнення і 5 років заслання, Є.Сверстюка – на 5 років ув’язнення. *Українське слово (Париж)*. – 1973. – 13 травня.

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про стан та заходи по дальшому поліпшенню кінообслуговування сільського населення”. Відмічались істотні недоліки у даній сфері. Перед Державним комітетом Ради міністрів УРСР з кінематографії ставилось завдання їх усунути, посилити організаторську роботу й підвищити вимогливість до підпорядкованих органів кінофікації й кінопрокату. В постанові підкреслено необхідність врахувати культурний рівень сільських жителів, поставлено завдання щодо технічної переоснащеності сільської кіномережі, а також до ідейно-художнього змісту і якості фільмів, що їх випускали кіностудії республіки. *Радянська Україна*. – 1973. – 20 березня.

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про роботу будівельних

міністерств УРСР і Головкиївмісьбуду по прискоренню темпів технічного прогресу в будівництві”. Відмічався недостатній вплив науково-технічних заходів на підвищення ефективності будівельного виробництва. Рада міністрів УРСР визнала необхідним встановити постійний контроль за ходом експериментального будівництва і прискорити впровадження експериментів у масове будівництво, посилити роботу з наукової організації праці, прискорити розробку і впровадження на будовах карт трудових процесів на масові види будівельно-монтажних робіт з урахуванням передового досвіду, забезпечити роботу за ними у 1975 р. до 30% усіх працюючих. *Радянська Україна. – 1973. – 20 березня.*

8. Українська інформаційна служба “Смолоскип” вислала памфлет “Суди в Україні – 1972” й інші інформаційні матеріали про арешти, суди й репресії в Україні усім конгресменам і сенаторам у США, членам парламенту в Канаді та інших країнах. *Українське слово (Париж). – 1973. – 8 квітня.*

1 квітня (неділя).

9. м. Братислава (ЧССР). Гандболістки київського “Спартака” вчетверте поспіль виграли Кубок чемпіонок Європи, вигравши зустріч з румунською командою “Університет” з рахунком 17:8. *Радянська Україна. – 1973. – 3 квітня.*

3 квітня (вівторок).

1. Президія Верховної Ради УРСР прийняла указ “Про внесення змін до статті 48 “Положення про вибори до обласних, районних, міських, сільських і селищних Рад депутатів трудящих УРСР”, відповідно до якого виборчі округи на підставі ст. 121 Конституції УРСР утворювалися за наступними нормами: один виборчий округ на кожні 75 чол. населення, однак не менше 35 і не більше 120 виборчих округів. На території сільських і селищних рад з населенням до 500 чол. з дозволу президії Верховної Ради УРСР могло бути утворено і менше 35 виборчих округів. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – №16. – Ст. 115.*

4. Рада міністрів УРСР заснувала щорічну премію ім. П.Тичини –

“Чуття єдиної родини” за літературно-художні твори, спрямовані на виховання трудящих у дусі соціалістичного інтернаціоналізму. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 485.*

4 – 6 квітня (середа – п’ятниця).

5. м. Вінниця. Відбулася республіканська науково-методична конференція, присвячена проблемам атеїстичного виховання в світлі рішень XXIV з’їзду КПРС, організована товариством “Знання” УРСР, Міністерством вищої і середньої спеціальної освіти УРСР, Інститутом філософії АН УРСР та ЦК ЛКСМУ. Учасники конференції обговорювали шляхи дальшого підвищення атеїстичної пропаганди, вдосконалення її форм і методів. *Радянська Україна. – 1973. – 7 квітня.*

6 квітня (п’ятниця).

8. Президія Верховної Ради УРСР постановила ратифікувати поправку до ст. 61 Статуту ООН щодо збільшення членського складу Економічної і Соціальної Ради ООН, прийняту Генеральною Асамблеєю ООН на її XXVI сесії. Згідно з поправкою склад зазначеної Ради збільшився з 27 до 54 членів. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 463, 502.*

9 квітня (понеділок).

1. У зв’язку із закінченням 13 червня 1973 р. строку повноважень обласних, районних, міських, сільських і селищних рад депутатів трудящих 13-го скликання президія Верховної Ради УРСР постановила призначити чергові вибори до вказаних рад на неділю, 17 червня 1973 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – №17. – Ст. 122.*

11 квітня (середа).

1. Президія Верховної Ради УРСР видала указ “Про часткову зміну виборчої норми до обласних Рад депутатів трудящих Української РСР”, постановивши, що виборчі округи з виборів до облрад утворюються за

нормою один виборчий округ на кожні 10 тис. чол. населення, однак не менше 120 і більше 300 виборчих округів. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – № 17. – Ст. 125.*

12 квітня (четвер).

1. м. Ташкент. Обласний суд засудив до 3-х років позбавлення волі у виправно-трудових таборах одного з активних учасників кримськотатарського національного руху Р.Джемілева. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 214.*

14 квітня (субота).

1. с. Чорнопілля (Білогірський район, Кримська область). Відбулася нарада за участю делегатів з України та Краснодарського краю. Обговорювалися питання організації святкування «Дервізи» (свята врожаю) та відкриття в Ленінському районі Кримської області пам'ятника партизанці А.Абденановій. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 214.*

17 квітня (вівторок).

4. м. Київ. У Республіканському будинку актора Українського театру товариства відбувся вечір, приурочений до 100-річчя з дня смерті С.Гулака-Артемівського, яке на заклик ЮНЕСКО відзначалось у всьому світі. *Радянська Україна. – 1973. – 18 квітня.*

17 – 18 квітня (вівторок – середа).

1. м. Київ. Проходив пленум ЦК КПУ, який обговорював питання “Про завдання партійних організацій республіки по дальшому поліпшенню

роботи з кадрами у світлі рішень XXIV з'їзду КПРС". Пленум прийняв постанову, у якій перед обкомами, міськкомами, райкомами КПУ, міністерствами і відомствами, виконкомами, профспілками, ЦК ЛКСМУ ставилось завдання поліпшувати роботу з кадрами, неухильно дотримуватись ленінських принципів добору, розстановки й виховання кадрів, глибоко вивчати політичні й ідеологічні якості працівників у процесі їх роботи, поліпшувати якість підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах і технікумах, зміцнювати трудову дисципліну, формувати в кадрів "глибоку комуністичну переконаність, класовий підхід до оцінки подій і явищ суспільного життя". *Радянська Україна. – 1973. – 20 квітня.*

18 квітня (середа).

6. Президія Верховної Ради УРСР видала указ, у якому постановила утворити управління виконавчих комітетів обласних, Київської і Севастопольської міських рад з заготівлі і постачання палива населенню, комунально-побутовим підприємствам і установам. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – №18. – Ст. 134.*

24 квітня (вівторок).

8. В резолюції від 18 грудня 1972 р. Генеральна Асамблея ООН постановила заснувати Спеціальний комітет з питань міжнародного тероризму в складі 35 членів. Після проведення консультацій з усіма регіональними групами голова Генеральної Асамблеї ООН призначив членом Спеціального комітету Українську РСР. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 9.*

29 квітня (неділя).

8. м. Париж (Франція). Газета "Українське слово" повідомила, що президія СКВУ і Комісія з прав людини при СКВУ внесли меморандум в обороні засуджених українців В.Чорновола й І.Дзюби до Комісії з прав людини при ООН та до інших міжнародних правничих інституцій. *Українське слово (Париж). – 1973. – 22-29 квітня.*

Квітень.

3. Дніпропетровська область. Уведено в експлуатацію найбільший у країні Баловський елеватор, розрахований на зберігання 147 тис. тонн зерна. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 485.*

6. Відбулося засідання Комісії з торгівлі Верховної Ради УРСР, на якому депутати піддали гострій критиці Міністерство торгівлі УРСР і правління Укоопспілки за незадовільне виконання заходів, визначених постановою Ради міністрів УРСР від 3 квітня 1970 р. щодо дальшого розвитку торгівлі на колгоспних ринках. Комісія встановила, що на багатьох колгоспних ринках, яких в УРСР налічувалося понад 2 тис., було відсутнє водопостачання, бракувало холодильних камер і торговельних столів, не вистачало місць у камерах схову, споживча кооперація не використовувала наявних можливостей для розширення комісійної торгівлі сільсько-господарськими продуктами. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – № 18.*

6. м. Лейпциг (Німеччина). Верстатобудівному заводу ім. Косіора вручено золоту медаль весняного ярмарку. Нагороду вручено за експонований на виставці верстат-автомат для шліфування деталей типу валиків. *Радянська Україна. – 1973. – 6 квітня.*

8. м. Нью-Йорк (США). Біля будинку ООН пройшли мітинги, демонстрації кримських татар та радянських емігрантів інших національностей з вимогою надання свободи Р.Джемілеву та П.Григоренку. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 215.*

8. США. Американський конгресмен М.Біяджі, довідавшись про масові арешти й репресії в Україні, звернувся до Генерального секретаря ООН К.Вальдгайма з вимогою, щоб ООН розглянула питання постійного порушення людських прав в Україні, арешти й закриті суди над українськими письменниками й інтелігенцією. *Українське слово (Париж). – 1973. – 8 квітня.*

9. м. Донецьк. На чемпіонаті СРСР з важкої атлетики ворошиловградець В.Михайлов (напівсередня вага) встановив світовий рекорд у двоборстві, набравши у сумі 327,5 кг (142,5 + 185). *Радянська Україна*. – 1973. – 1 травня.

3 травня (четвер).

8. США. Американський конгресмен Г.Гельстоскі порушив у Конгресі США справу В.Чорновола і репресій в Україні під кличем “Ні! – відродженому сталінізму в Україні”. *Українське слово (Париж)*. – 1973. – 27 травня.

7 травня (понеділок).

4. м. Київ. У Республіканському будинку літераторів відбувся вечір, присвячений 100-річчю з дня смерті поета-сатирика С.Руданського, яке відзначалось у світі за рішенням ЮНЕСКО. *Радянська Україна*. – 1973. – 8 травня.

11 травня (п'ятниця).

6. Президія Верховної Ради УРСР видала указ “Про внесення змін і доповнень до Кодексу про шлюб та сім'ю Української РСР”, яким передбачалося частину другу статті 62 даного Кодексу викласти у новій редакції. Зазначалося, що розірвання шлюбу або визнання шлюбу недійсним не тягне за собою зміни прізвища дітей. Якщо той з батьків, у якого дитина залишилася після припинення шлюбу або визнання його недійсним, бажав присвоїти їй своє прізвище, органи опіки і піклування могли дозволити зміну прізвища неповнолітньої дитини при наявності згоди обох батьків. У виняткових випадках, коли цього вимагали інтереси неповнолітнього, органи опіки і піклування були вправі дозволити зміну прізвища дитини і без згоди другого з батьків. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1973. – №21. – Ст. 181.

12 травня (субота).

9. м. Мадрид (Іспанія). Кияни С.Мельников та С.Новиков стали чем-

піонами Європи з дзюдо. *Радянська Україна. – 1973. – 15 травня.*

17 травня (четвер).

1. м. Запоріжжя. Заарештований один з активних учасників кримськотатарського національного руху Е.Куртумеров. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 215.*

17 – 28 травня (четвер – понеділок).

8. м. Київ. Проходила іноземна спеціалізована виставка “Служба побуту - 73” за участі більш як 80 фірм і об’єднань з НДР, УНР, ЧССР, СФРЮ, Австрії, Англії, Італії, США, ФРН, Швейцарії й Франції. На виставці, організованій за сприяння торгівельно-промислових палат СРСР і УРСР, демонструвались машини для пралень самообслуговування, обладнання хімчисток, технологічні лінії з ремонту взуття та шиття одягу, апаратура для фотоательє, перукарень, косметичних салонів. *Радянська Україна. – 1973. – 18 травня.*

18 травня (п’ятниця).

8. м. Київ. При Академії наук УРСР створено Комітет з реалізації проекту ЮНЕСКО “Вивчення слов’янських культур”. На нього покладено обов’язки організувати і координувати роботу установ науки і культури, навчальних закладів республіки із здійснення зазначеного проекту. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 441.*

19 травня (субота).

8. Представництво УРСР при ООН у відповідь на запит Генерального секретаря ООН надіслало йому лист щодо питання із здійснення Декларації про зміцнення міжнародної безпеки, прийнятої в 1970 р. на XXV сесії Генеральної Асамблеї ООН з ініціативи соціалістичних кра-

їн. У листі відмічалось, що Українська РСР підтримала резолюцію ООН, яка доручила Раді Безпеки вжити заходів для повного здійснення заяви Генеральної Асамблеї ООН про застосування сили в міжнародних відносинах і про заборону навечно застосування ядерної зброї. Відповідно до вимог Декларації ООН УРСР виступила за повну ліквідацію системи колоніалізму. Українська РСР підтримала пропозиції про санкції відповідно до Статуту ООН проти ПАР, Португалії і Південної Rhodesії, які ігнорували рішення ООН щодо деколонізації, апартеїду і расизму. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 41-42.

25 травня (п'ятниця).

3. ЦК КПРС і КПУ, Рада міністрів СРСР і УРСР привітали учасників створення Запорізької ДРЕС з уведенням у дію першої черги електростанції на проектну потужність 1200 тис. кВт. *Радянська Україна.* – 1973. – 25 травня.

6. Президія Верховної Ради УРСР видала указ “Про затвердження Положення про комісії по боротьбі з пияцтвом Української РСР”, у якому регламентувалися завдання комісій, порядок організації і проведення роботи, їх обов'язки і права. Зазначалося, що комісії утворюються при виконкомах районних, міських, обласних рад і при Раді міністрів УРСР. У питаннях, віднесених до їх компетенції, вони приймали постанови, обов'язкові для установ, організацій, службових осіб та громадян. Комісії розробляли і здійснювали заходи із запобігання пияцтва, алкоголізму і правопорушень, які вчинялися під впливом алкоголю; контролювали діяльність медичних витверезників; перевіряли в установах і організаціях стан роботи із боротьби з пияцтвом; перевіряли додержання підприємствами торгівлі і громадського харчування встановлених правил торгівлі спиртними напоями. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1973. – №24. – Ст. 197.

27 травня (неділя).

8. м. Париж (Франція). Газета “Українське слово” повідомила, що до Секретаріату ООН надійшла петиція в справі Ніни Строкатої-Караванської,

яку 1972 р. було заслано на 4 роки до концтабору суворого режиму. Петицію підписали 279 науковців США, Канади, Франції, Бельгії, Німеччини, Ізраїлю, Індії, Пакистану, Португалії та Швеції. *Українське слово (Париж)*. – 1973. – 27 травня.

30 травня (середа).

7. Помер радянський хірург, заслужений діяч науки УРСР, почесний член Всесоюзного і голова Республіканського наукових товариств хірургів, завідувач кафедрою Київського медичного інституту, професор М.Коломійченко. *Радянська Україна*. – 1973. – 1 червня.

31 травня (четвер).

1. Начальник управління КДБ при Раді міністрів УРСР А.Цветков надав у розпорядження ЦК КПУ “компрометуючі матеріали” на письменника Б.Антоновича-Давиденка, який “залишився на колишніх позиціях і продовжував займатися націоналістичною обробкою творчої інтелігенції та інших осіб з числа своїх зв’язків”. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.)*. – К., 2000. – С. 491.

Травень.

3. Відбулося засідання Комісії з будівництва при Верховній Раді УРСР, на якому розглядалося питання про забезпечення капітального будівництва в республіці проектно-кошторисною документацією та про поліпшення її якості. Відмічалось, що чимало проектних організацій випускали проекти з помилками у визначенні обсягів робіт, неправильно застосовували кошторисні нормативи. Зокрема, “Укрпівдендніпрокомунбуд” збільшив кошторисну вартість водогону Дніпро-Кіровоград майже на 9 млн. руб., у 1972 р. із 300 проектів, розглянутих державною експертизою проектів Держбуду УРСР, 40 було повернуто на доробку. Комісія рекомендувала Держбуду УРСР разом із міністерствами і відомствами здійснити додаткові заходи з поліпшення проектно-кошторисної справи. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1973. – № 22.

б. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про заходи по поліпшенню офтальмологічної допомоги населенню, профілактики порушень зору і очного травматизму в Українській РСР”. Міністерство охорони здоров’я УРСР, обласні виконкоми, Київський і Севастопольський міськвиконкоми зобов’язано створити в 1973-1975 рр. у складі обласних та міських лікарень спеціалізовані очні стаціонари; організувати дитячі очні стаціонари в кожному обласному центрі та міжрайонні очні відділи у великих центральних районних лікарнях; оснастити очні відділи лікарень і кабінети поліклінік необхідною діагностичною й лікувальною апаратурою та інструментарієм; провести поглиблені огляди школярів з метою виявлення дітей з порушенням зору; розширити контингент підготовки та підвищення кваліфікації лікарів офтальмологів. *Радянська Україна. – 1973. – 18 травня.*

б. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про розвиток наукових досліджень по охороні водного басейну від забруднення і комплексному використанню водних ресурсів республіки”. Рада міністрів УРСР зобов’язала Держплан УРСР, Академію наук УРСР, міністерства і відомства УРСР вжити необхідних заходів щодо економного витрачання води, широкого впровадження зворотного водопостачання; намітила найважливіші науково-дослідні й конструкторські роботи з охорони водного басейну та комплексного використання водних ресурсів. *Радянська Україна. – 1973. – 18 травня.*

б. Рада міністрів УРСР розглянула питання про організаторську роботу Держбуду УРСР з поліпшення проектування нових будинків, мікрорайонів і забудови міст Української РСР й прийняла відповідну постанову. Рада міністрів УРСР відмітила недоліки у цій справі, звернула увагу Держбуду УРСР на те, що він не досить вживав заходів щодо докорінного поліпшення розробки проектів забудови житлових масивів, окремих будинків та об’єктів культурно-побутового призначення. Держбуду УРСР, Держплану УРСР, міністерствам і відомствам поставлено завдання забезпечити суворе додержання містозабудовної дисципліни, розширення виробництва високоякісних опоряджувальних матеріалів та їх застосування, створювати протягом 4-5 років завершені архітектурні

ансамблі, що формували б зовнішній вигляд мікрорайонів і міст у цілому. *Радянська Україна. – 1973. – 18 травня.*

6. Вперше встановлено прямий повітряний зв'язок за маршрутом Москва – Київ – Париж – Монреаль завдовжки близько 6 тис. км. *Радянська Україна. – 1973. – 20 травня.*

1 червня (п'ятниця).

4. с. Гриньки (Полтавська область). На батьківщині класика української музики М.Лисенка відкрито музей композитора. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 485.*

3 червня (неділя).

7. Помер оперний співак, народний артист СРСР, лауреат Державної премії СРСР М.Гришко. *Радянська Україна. – 1973. – 6 червня.*

8 червня (п'ятниця).

8. На 90-му році життя померла Н.Полонська-Василенко – член-засновник Українського історичного товариства, професор і декан Українського вільного університету. *Український історик. – 3-4 (39-40). Рік X. – 1973. – Нью-Йорк – Мюнхен. – С. 162.*

9 червня (субота).

9. Вперше в історії українського боксу чемпіонами Європи стали В.Засипко з Донецька (перша найлегша вага) і А.Климанов з Жданова (перша середня вага). *Радянська Україна. – 1973. – 12 червня.*

29 червня (п'ятниця).

1. м. Київ. Розпочала роботу 6 сесія Верховної Ради УРСР VIII скликання. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – №24. – Ст. 198.*

30 червня (субота).

6. Президія Верховної Ради УРСР видала указ “Про внесення зміни

до статті 59 Закону Української РСР про охорону здоров'я”, постановивши, що хворі на хронічний алкоголізм чи наркоманію особи, які ухиляються від лікування і порушують трудову дисципліну, громадський порядок і правила соціалістичного співжиття, направляються на примусове лікування в порядку, встановленому законодавством СРСР і УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – №29. – Ст. 248.*

Червень.

3. м. Жданов. На металургійному заводі “Азовсталь” завершено перший етап спорудження товстолистового стана “3600”. Унікальний агрегат призначено для вироблення великої довжини і ширини листів та сталевих плит товщиною від 5 до 200 мм, з яких виготовлялись магістральні газопровідні труби. Вони призначались для суднобудівної, машинобудівної та інших галузей промисловості. *Радянська Україна. – 1973. – 26 червня.*

3. м. Суми. Науковці філії Державного науково-дослідного інституту “Хімфотопроєкт” провели розробку нової негативної кольорової кіноплівки з світлочутливістю 100-130 одиниць, у якій застосовано “захисні” компоненти, що розчинялися не у воді, а у важколетючому органічному розчині. *Радянська Україна. – 1973. – 7 червня.*

3. За співробітництва колективів ряду науково-дослідних інститутів – “Дніпрококсу”, Українського та Східного вуглехімічних, горючих копалин, а також Харківського коксохімічного заводу розроблено принципово новий спосіб одержання коксу з недефіцитного вугілля, яке до того вважалося не коксівним. *Радянська Україна. – 1973. – 13 червня.*

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про додаткові заходи по збільшенню виробництва і поліпшенню якості меблів підприємствами Міністерства лісової і деревообробної промисловості УРСР у 1973-1976 рр.” Вказане міністерство зобов'язано забезпечити приріст виробництва меблів майже на 182 млн. руб. Визнано за необхідне посилити роботу з концентрації меблевого виробництва, прискорити технічне переоснащення підприємств, забезпечити систематичне підвищення кваліфікації робітників та інженерно-технічних працівників. Рада міністрів

УРСР перед науково-дослідними інститутами і проектно-конструкторськими інститутами поставила завдання забезпечити створення нових видів економічних меблів високої якості й поліпшеної фурнітури. Міністерство торгівлі УРСР зобов'язано поліпшити торгівлю меблями. *Радянська Україна. – 1973. – 14 червня.*

14 липня (п'ятниця).

І. м. Київ. Завідувач відділом адміністративних органів ЦК Компартії України Д.Опанасюк повідомляв першого секретаря ЦК КПУ В.Щербицького, що з числа проживаючих у республіці кримських татар «виявлено» понад 300 осіб, які раніше входили до «автономістського руху». *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 215.*

23 липня (понеділок).

б. Указом “Про внесення доповнень і змін до Кримінального Кодексу і Кримінально-процесуальних кодексів Української РСР” президія Верховної Ради УРСР постановила доповнити Кримінальний кодекс УРСР статтею 217² (Угон повітряного судна). Передбачалося за угон повітряного судна, що перебувало на землі або в польоті позбавлення волі від 3 до 10 р.; ці ж дії, які були вчинені із застосуванням насильства чи погроз або спричинили аварію повітряного судна, каралися позбавленням волі від 5 до 15 р.; ці ж дії, якщо вони призвели до загибелі людей або заподіяння тяжких тілесних ушкоджень, каралися позбавленням волі від 8 до 15 р. з конфіскацією майна або смертною карою з конфіскацією майна. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – №32. – Ст. 260.*

29 липня (субота).

І. м. Генічеськ (Херсонська область). Проведений обшук у помешканні одного з активістів кримськотатарського національного руху

Е.Сефарова. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 215.*

Липень.

1. м. Ташкент. Ініціативна група кримських татар оприлюднила лист-протест проти засудження активного учасника кримськотатарського національного руху Р.Джемілева. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 216.*

9. м. Гренобль (Франція). Чемпіоном світу зі стрільби з лука став киянин В.Сидорук. *Спортивна газета. – 1973. – 31 липня.*

9. м. Тампере (Фінляндія). Чемпіонами світу і Європи на байдарках і каное стало п'ятеро спортсменів з України: П.Грешта, О.Шапаренко, В.Юрченко, А.Кобрисєв, С.Нікольський. *Спортивна газета. – 1973. – 31 липня.*

3 серпня (п'ятниця).

8. м. Київ. Розпочав роботу 4-місячний міжнародний семінар з питань електрозварювання, який було організовано при Інституті електрозварювання імені Є.Патона АН УРСР у співробітництві з ООН у промисловому розвитку (ЮНІДО). В роботі семінару брали участь представники Болгарії, Угорщини, Румунії, Югославії, Індії, Пакистану, АРС та інших країн. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 442.*

4 серпня (субота).

1. м. Сімферополь. Відбулася зустріч активістів кримськотатарського національного руху Р.Годженова, Р.Емінова, Е.Халілова, Я.Касимова

з заступником голови Кримського облвиконкому Барановським. Обговорювались питання планового переселення кримських татар у Крим, створення необхідних умов для прописки і укладення договорів купівлі-продажу приватних будинків. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 216.*

7 – 8 серпня (вівторок – середа).

І. м. Київ. За дорученням секретаря ЦК Компартії України І.Лутака відбулася зустріч представників кримськотатарського народу Р.Годженова, Р.Емінова, Е.Халілова, Я.Касимова, А.Рашидова з працівниками відділу адміністративних органів ЦК. Передано листа на ім'я першого секретаря ЦК КПУ В.Щербицького з проханням розглянути питання щодо організованого повернення кримських татар на територію Криму. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 216.*

14 серпня (вівторок).

І. м. Москва. В приймальню ЦК КПРС передано текст звернення на ім'я Генерального секретаря ЦК КПРС Л.Брежнєва в зв'язку з 50-річчям утворення СРСР, скріплене підписами 8 тис. кримських татар. До ЦК КПРС, Верховної Ради СРСР та громадських організацій переданий лист-протесту проти репресій щодо кримських татар, підписаний 4 тис. громадянами. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 216.*

15 серпня (середа).

1. Секретар ЦК КПУ В.Маланчук та завідувач відділом пропаганди і агітації ЦК КПУ А.Мяловицький звернулися з доповідною запискою до ЦК КПУ, в якій пропонували використати можливості силових структур для викриття і ліквідації незареєстрованих релігійних сект. У іншій доповідній записці – “Про емігрантські настрої серед частини населення Чернівецької області” В.Маланчук та А.Мяловицький запропонували вищому політичному керівництву республіки посилити роботу з викриття і притягнення до кримінальної відповідальності активних пропагандистів “руху” за виїзд євреїв з СРСР, “емісарів зарубіжних сіоністських центрів”. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 492.*

17 серпня (п'ятниця).

1. Тернопільська область. Викрита підпільна організація під умовною назвою “Армія”, очолювана В.Тришем. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 493.*

22 серпня (середа).

8. На своєму засіданні Рада з питань торгівлі і розвитку ООН обрала представника УРСР як одного із заступників голови Ради на період від початку її 13-ї сесії до початку 14-ї. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 10.*

29 серпня (середа).

1. м. Ташкент. Перший секретар ЦК Компартії Узбекистану Ш.Рашидов звернувся до ЦК КПРС з листом, в якому просив продовжити переселення кримських татар у Кримську область на основі оргнабору, оскільки припинення роботи в даному напрямку дестабілізувало ситуацію в Узбецькій РСР. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримсько-татарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х*

років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 217.

Серпень.

1. ЦК КПУ прийняв постанову “Про роботу партійних організацій м. Жданова Донецької області по вихованню молоді в дусі комуністичної моралі”. Наголошувалось, що міський комітет, райкоми партії, комсомольські й профспілкові організації міста слабко спрямовували діяльність на формування в усіх юнаків і дівчат глибоких ідейних переконань, виховання у них почуття високого громадського обов’язку перед суспільством, комуністичного ставлення до праці, а в деяких виробничих колективах не давалась гостра оцінка проявам недисциплінованості, пияцтва, хуліганства. ЦК КПУ зобов’язав відповідні органи усунути відмічені постановою недоліки й посилити роботу з формування у молоді марксистсько-ленінського світогляду й класового підходу до подій і явищ суспільного життя. *Радянська Україна. – 1973. – 29 серпня.*

4. м. Київ. За рішенням бюро обласного комітету КПУ заборонено для демонстрування кінострічку “Соната про художника”, присвячену відомому українському скульптору і музейнику І.Гончару (режисер В.Шкурін). *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.). – К., 2000. – С. 493.*

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про додаткові заходи по розвитку громадського харчування на виробничих підприємствах”, зобов’язавши обласні виконкоми, Київський і Севастопольський міськвиконкоми, міністерства й відомства поліпшити дієтичне харчування, покращити культуру обслуговування, забезпечити належні санітарні умови, виконати завдання з приросту мережі їдалень, організувати безперербійне постачання їм продуктів. *Радянська Україна. – 1973. – 29 серпня.*

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про організаторську роботу міністерств і відомств УРСР по дальшому підвищенню ефективності науково-дослідних робіт і впровадженню досягнень науки і техніки в народне господарство”. Міністерства й відомства УРСР,

Академію наук УРСР, Держплан і Держбуд УРСР зобов'язано прискорити темпи науково-технічного прогресу, більше уваги приділяти питанням ефективності науково-дослідних робіт, зосередити зусилля наукових організацій на розробці принципово нових знарядь праці, комплексів та систем машин, безперервних технологічних процесів з високим ступенем механізації й автоматизації. *Радянська Україна*. – 1973. – 29 серпня.

9. Одесит Я.Желєзняк здобув звання чемпіона Європи у стрільбі з малокаліберної гвинтівки по мішені “Кабан, що біжить”, набравши 573 очка з 600 можливих й встановивши новий світовий рекорд. *Спортивна газета* – 1973. – 14 серпня.

5 вересня (середа).

1. м. Запоріжжя. Обласною прокуратурою заарештований і притягнутий до кримінальної відповідальності один з активістів кримськотатарського національного руху Р.Рамазанов. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький*. – К., 2004. – С. 216.

14 вересня (п'ятниця).

1. Відбувся пленум ЦК КПУ, на якому обговорювалися питання про хід збирання врожаю, виконання соціалістичних зобов'язань 1973 р. з продажу державі продукції рослинництва і тваринництва, заходи з подальшого збільшення виробництва і заготівель зерна та інших продуктів сільського господарства у 1974 р.; про хід обміну партдокументів у партійних організаціях республіки. Пленум ЦК КПУ розглянув організаційне питання й перевів з кандидатів у члени політбюро ЦК КПУ М.Борисенка і В.Сологуба. Кандидатами в члени ПБ ЦК КПУ обрані І.Соколов і В.Федорчук. *Правда України*. – 1973. – 15 вересня.

17 вересня (понеділок).

1. На території СРСР розповсюджувалось «Звернення представників

кримськотатарського народу до комуністичних і робітничих партій світу» з проханням надати кримським татарам підтримку в поверненні на батьківщину, розв'язанні інших національно-культурних питань. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 216.*

18 вересня (вівторок).

6. Президія Верховної Ради УРСР видала указ “Про адміністративну відповідальність за виготовлення або зберігання самогону та апаратів для його вироблення”. Встановлено, що виготовлення або зберігання без мети збуту самогону чи інших міцних спиртних напоїв домашнього вироблення, а також виготовлення без мети збуту або зберігання апаратів для вироблення самогону, якщо ці дії не каралися в кримінальному порядку, тягли адміністративну відповідальність у вигляді штрафу від 10 до 50 руб. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – №40. – Ст. 340.*

6. Президія Верховної Ради УРСР постановила внести зміни до ст. 149 (Виготовлення, зберігання і збут самогону та інших спиртних напоїв домашнього вироблення) Кримінального кодексу УРСР. Передбачено, що виготовлення або зберігання без мети збуту спиртних напоїв домашнього приготування, а також апаратів для їх вироблення, якщо за такі дії протягом року були вже застосовані заходи адміністративного стягнення, каралися позбавленням волі на строк до двох років, або виправними роботами до 1 року, або штрафом до 300 руб.; такі ж дії з метою збуту – каралися позбавленням волі від 3 до 5 років. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – №40. – Ст. 342.*

8. Делегацією УРСР та делегаціями 74 країн на XXVIII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено переглянутий проект резолюції про прийом НДР і ФРН до членів ООН. Проект був схвалений без голосування (резолюція від 18 вересня 1973 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 222,488.*

19 вересня (середа).

7. Помер учений-механік, лауреат Державної премії УРСР, академік АН УРСР, Заслужений діяч науки і техніки УРСР, доктор технічних наук, професор, засновник наукової школи в галузі термомеханіки А.Коваленко. *Радянська Україна. – 1973. – 21 вересня.*

20 вересня (четвер).

1. м. Київ. Відбувся IV пленум Української республіканської ради профспілок. Обговорені питання та накреслені конкретні заходи з дальшого поліпшення роботи з кадрами, підвищення їх відповідальності за виконання соціалістичних зобов'язань і планів IX п'ятирічки. Учасники пленуму вказували на недоліки й упущення, які мали місце в роботі з профкадрами. Були висловлені критичні зауваження на адресу ряду рад і комітетів профспілок Сумської, Одеської, Черкаської областей, які слабо займалися добром і вихованням профспілкових кадрів, повільно вдосконалювали стиль і методи роботи, багато часу витрачали на проведення нарад і мало надавали практичної допомоги на місцях. *Радянська Україна. – 1973. – 21 вересня.*

24 вересня (понеділок).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 34 країн-членів ООН на XXVIII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції з Корейського питання. Передбачалося розпустити “Комісію ООН по об'єднанню і відновленню Кореї”; ліквідувати право на використання прапора ООН іноземними військами, розміщеними у Південній Кореї і розпустити “Командування ООН”; пропонувалося вивести всі іноземні війська, розміщені у Південній Кореї з метою незалежного мирного возз'єднання Кореї. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 223-224.*

4. м. Київ. Відбувся урочистий вечір, присвячений 100-річчю від дня народження української співачки С.Крушельницької. За рішенням ЮНЕСКО ювілей відзначався в усьому світі. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 486.*

26 вересня (середа).

3. Миколаївська область. На Жовтневому суднобудівному заводі “Океан” спущено на воду найбільший в СРСР рудовоз “Зоя Космодем'янська”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 486.*

28 вересня (п'ятниця).

8. Президія Верховної Ради УРСР постановила ратифікувати Конвенцію про міжнародну відповідальність за шкоду, заподіяну космічними об'єктами, підписану від імені Української РСР у Москві 29 березня 1972 р. Мета Конвенції – забезпечити відшкодування збитків, заподіяних державі, юридичним і фізичним особам та їх майну космічними об'єктами, які використовують для дослідження космічного простору. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 464, 500.*

Вересень.

1. Секретар ЦК КПУ В.Маланчук направив першому секретарю ЦК КПУ В.Щербицькому компрометуючі матеріали на завідувача відділом культури ЦК КПУ П.Федченка, якого звинуватив у потуранні “націоналістичним ідейно незрілим елементам”. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 494.*

1. Секретар ЦК КПУ В.Маланчук звернувся з листом до політбюро Компартії України “Про деякі питання роботи з творчою інтелігенцією республіки”, в якому пропонував провести суттєві кадрові зміни у керівництві творчих спілок, громадських організацій, висунути на головні посади “ідейно зрілих” літераторів і митців, налагодити чітку систему марксистсько-ленінського навчання творчих працівників. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 486.*

9. м. Тегеран (Іран). Львів'янин М.Юнак (вагова категорія до 57 кг) став чемпіоном світу з самбо. *Радянська Україна. – 1973. – 14 вересня.*

9. м. Лондон (Великобританія). Львів'янин П.Ледньов став чемпіоном світу із сучасного п'ятиборства. *Спортивна газета*. – 1973. – 11 вересня.

9. м. Неаполь (Італія). Яхтсмени В.Манкін і В.Акименко з Києва здобули перемогу на першості світу у класі “Темпест”. *Спортивна газета*. 1973. – 4 вересня.

3 жовтня (середа).

8. м. Київ. Завершив роботу дводенний радянсько-італійський симпозиум, присвячений проблемам целюлозно-паперової промисловості. Учасники симпозиуму обговорили питання отримання високоякісних напівфабрикатів з листяних порід деревини, подальшої автоматизації целюлозного виробництва. *Правда України*. – 1973. – 4 октябрю.

8 жовтня (понеділок).

8. м. Нью-Йорк (США). Міністр закордонних справ УРСР Г.Шевель виступив у загальній дискусії на пленарному засіданні XXVIII сесії Генеральної Асамблеї ООН. У його виступі йшлося про перехід у світі від тривалої напруженості та “холодної війни” до розрядки; утвердження мирного співіснування держав з протилежним соціальним ладом, з протилежною ідеологією; про подання допомоги країнам, що розвивалися; прискорення повної ліквідації колоніалізму. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 43-55.

10 жовтня. (середа).

1. Політбюро ЦК КПУ ухвалило таємну постанову про посилення боротьби з незареєстрованими релігійними сектами, в якій передбачався ряд репресивних заходів. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 487.

12 жовтня (п'ятниця).

8. Постійними представниками при ООН Української РСР і 57 країн

надіслано лист голові XXVIII сесії Генеральної Асамблеї ООН про включення до порядку денного цієї сесії додаткового питання “Незаконна окупація збройними силами Португалії деяких районів Республіки Гвінея-Бісау і акти агресії, що чиняться проти населення Республіки”. Пропонувалося добитися негайного припинення репресивної війни, яку уряд Португалії вів проти Республіки Гвінея-Бісау і відновити територіальну цілісність цієї країни. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 224-225.*

15 жовтня (понеділок).

8. Делегаціями УРСР, СРСР, Болгарії і Румунії на Міжнародній конференції із запобігання забруднення моря були внесені пропозиції про визнання Чорного моря особливим районом. У пропозиціях було зазначено, що Чорне море є майже повністю закритим басейном, обсяг щорічного водного обміну у якому оцінюється лише як 0,001 всього обсягу води, тому повний обмін цієї води може відбуватися протягом тисяч років. З огляду на це у пропозиціях регламентувалися заходи із запобігання забруднення нафтою з суден Чорного моря як особливого району і з скидання в море шкідливих речовин. З незначними змінами та деякими поправками ці пропозиції були включені до відповідних частин Міжнародної конвенції із запобігання забруднення моря 1973 р., яка була схвалена на конвенції. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 225, 488.*

17 жовтня (середа).

8. Згідно з пунктом 3 Правил процедури Міжнародної конференції з запобігання забруднення моря представника делегації Української РСР призначено членом Комітету з перевірки повноважень. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 10.*

22 жовтня (понеділок).

8. У центральних установах ООН від імені УРСР була підписана із

застереженнями Митна конвенція 1972 р., що стосувалася контейнерів. Конвенцією передбачалась уніфікація процедури пропуску контейнерів через державні кордони та встановлювались умови й процедури їх огляду митними властями. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 465, 502.*

25 жовтня (четвер).

8. Повноважні представники Української РСР в Малазі-Торремоліносі підписали Міжнародну конвенцію електров'язку. Конвенцією регламентувалося широке коло питань міжнародного співробітництва щодо використання різних засобів зв'язку, яке здійснювалося в рамках Міжнародного союзу електров'язку. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 465, 502.*

26 жовтня (п'ятниця).

8. Делегацією УРСР разом з делегаціями 47 країн-членів ООН на ХХVIII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції з питання про діяльність профспілок з боротьби проти апартеїду. У проекті пропонувалося Групі з апартеїду та Управлінню громадської інформації докласти особливих зусиль у співробітництві з Міжнародною організацією праці з тим, щоб ознайомити профспілки в усьому світі із становищем у Південній Африці і пропагувати діяльність профспілкового руху, спрямовану на ліквідацію апартеїду в Південній Африці. Проект був схвалений переважною більшістю голосів у результаті поіменного голосування (резолюція від 14 грудня 1973 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 321, 488.*

Жовтень.

1. ЦК КПУ розглянув питання про серйозні недоліки у справі запровадження науково-дослідних і конструкторських розробок на підприємствах Міністерства промисловості будівельних матеріалів УРСР. У прийнятій постанові відмічено, що колегія міністерства, міністр Г.Бакланов не надавали належної уваги прискоренню науково-технічного

прогресу в галузі, не критично оцінювали стан справ і погано керували запровадженням результатів наукових досліджень у виробництво. Перевірка 270 наукових досліджень, виконаних у 1968-1971 рр., встановила, що 170 з них, на які було витрачено більше 5 млн. крб., у виробництво запроваджені не були. За недоліки у цій справі ЦК КПУ наклав суворі партстягнення на міністра Г.Бакланова і його замісника П.Адріанова. *Правда України. – 1973. – 13 октября.*

4. м. Кишинів. Оперний співак І.Пономаренко (Україна) разом з Ю.Статником (Молдавія) стали переможцями VI Всесоюзного конкурсу ім. М.Глінки. В конкурсі вокалісток перша премія присуджена не була. Друге місце зайняла студентка Київської консерваторії Н.Чмихало. *Правда України. – 1973. – 19 октября.*

8. Ватикан. Митрополит Й.Сліпий виступив на II Ватиканському соборі із схваленою папою Павлом VI пропозицією щодо створення Київсько-Галицького патріархату. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 487.*

9. м. Харків. Штангіст з Рівного В.Устюжин (перша важка вага) на чемпіонаті України у поштовху встановив світовий рекорд, піднявши 224 кг. *Правда України. – 1973. – 16 октября.*

9. м. Турин (Франція). Киянка Ю.Клекова завоювала золоту медаль на чемпіонаті Європи із стрільби на траншейному стенді. Її результат – 139 мішеней з 150 можливих. *Правда України. – 1973. – 3 октября.*

1 листопада (четвер).

8. Делегацією УРСР на XVIII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено поправки до статей проекту Декларації про ліквідацію всіх форм релігійної нетерпимості. У них зазначалося, що з метою повного забезпечення свободи совісті церква відокремлюється від держави, а школа від церкви; всі церкви, релігійні вірування і течії рівні перед законом; жодна церква чи віра не може мати будь-яких привілеїв або обмежень у своїй діяльності; всім особам забезпечується рівноправність у всіх галузях господарського, державного, культурного і суспільно-політичного

життя, незалежно від релігії та інших переконань; особливі зусилля мають бути докладені до боротьби з дискримінацією за ознакою релігії або інших переконань. Остаточні ці поправки не розглядалися, оскільки Генеральна Асамблея ООН не закінчила підготовки проекту Декларації. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 232, 488.

4 листопада (неділя).

1. м. Москва. В приймальню ЦК КПРС переданий лист кримськотатарської інтелігенції, в якому вимагалось негайно звільнити Д.Акімова. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький.* – К., 2004. – С. 216.

9 листопада (п'ятниця).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 63 країн на XXVI-ІІ сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції з питання про території, що перебували під управлінням Португалії. У проекті перед урядом Португалії ставилась вимога негайно припинити колоніальні війни і репресивні акти проти народів Анголи і Мозамбіку. Всі держави закликали до утримання від усякого співробітництва з Португалією, пов'язаного з використанням у воєнних цілях будь-якої території, що перебувала під її пануванням. Переглянутий проект був схвалений Генеральною Асамблеєю ООН шляхом поіменного голосування (резолюція від 12 грудня 1973 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 237, 489.

12 листопада (понеділок).

8. Делегаціями УРСР і Бурунді на XXVIII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції про літніх і престарілих осіб. У проекті рекомендувалося урядам здійснювати, наскільки дозволяли національні умови, особливо в розвинутих країнах, необхідні заходи соціального

забезпечення в рамках загального планування. Проект резолюції був схвалений одногосно (резолюція від 14 грудня 1973 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 238, 489.

14 листопада (середа).

8. Делегацією УРСР і делегаціями 37 країн на XXVIII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції про становище у Південній Африці, що було наслідком апартеїду. У проекті засуджувався південноафриканський режим та діяльність країн і компаній, які продовжували поставляти йому військове обладнання і спорядження. Раду Безпеки ООН прохалося терміново розглянути становище у Південній Африці та агресивні дії її режиму з тим, щоб вжити ефективних заходів для урегулювання становища у цьому регіоні. Проект був схвалений на пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН (резолюція від 14 грудня 1973 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 242, 489.

16 листопада (п'ятниця).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила скликати сьому сесію Верховної Ради УРСР VIII скликання 20 грудня 1973 р. у Києві. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1973. – №48. – Ст. 426.

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 33 країн на XXVIII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції про доповідь Спеціального комітету з питання про визначення агресії. У проекті зазначалося, що Спеціальний комітет з питання про визначення агресії мав відновити свою роботу на початку 1974 р. у Нью-Йорку з метою виконання свого завдання й подання Генеральній Асамблеї ООН на XXIX сесії проекту визначення агресії. З деякими змінами проект був схвалений на пленарному засіданні Генеральною Асамблеєю ООН (резолюція від 12 грудня 1973 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 245, 489.

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 49 країн на XXVIII

сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції про Південну Родезію. У проекті прохалося усі уряди вжити ефективних заходів для забезпечення суворого виконання санкцій, накладених Радою Безпеки ООН і забезпечити повне припинення ними будь-якої форми співробітництва з незаконним режимом у Південній Родезії (Зімбабве). Проект був схвалений переважною більшістю голосів (резолюція від 12 грудня 1973 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 250, 489.

23 листопада (п'ятниця).

1. Відбулося чергове засідання президії Верховної Ради УРСР. Розглянуто питання про роботу рад Херсонської області із забезпечення додержання соціалістичної законності і охорони громадського порядку, за результатами чого була прийнята відповідна постанова. Відмічалось, що багато рад області не здійснювали належного контролю за додержанням законодавства; рішення, які ними приймалися, належним чином не виконувалися; деякі ради та їх виконкоми іноді самі приймали незаконні рішення. В області неефективно працювали в ряді районів комісії у справах неповнолітніх і з боротьби з пияцтвом; відмічався високий рівень злочинності, в той же час виконкоми Рад не виявляли потрібної вимогливості до підпорядкованих їм органів внутрішніх справ; не забезпечувалося швидке і повне розкриття кожного злочину. Перед Херсонським облвиконкомом, місцевими радами, міністерствами та відомствами була поставлена вимога доповісти президії Верховної Ради УРСР про усунення недоліків та результати виконання цієї постанови до 1 вересня 1974 р. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1973. – № 50. – Ст. 445.

28 листопада (середа).

1. м. Запоріжжя. Обласний суд засудив до різних термінів ув'язнення у виправно-трудових таборах загального режиму активних учасників кримськотатарського національного руху Е.Куртумерова, Е.Халілова, Р.Рамазанова. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х*

років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 217.

29 листопада (четвер).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 46 країн на XXVI-ІІ сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено переглянутий проект резолюції з питання здійснення Декларації про надання незалежності колоніальним країнам і народам спеціалізованими установами і міжнародними організаціями, що були зв'язані з ООН. У проекті настійно закликалися установи й організації, що зв'язані з ООН та держави у терміновому порядку надати всю можливу допомогу колоніальним народам у Африці, які боролися за своє визволення від колоніального панування. Пропонувалося вжити всіх необхідних заходів із тим, щоб припинити подання урядам Португалії, Південної Африки і Південної Родезії усякої допомоги до тих пір, поки вони не відмовилися б від своєї політики расової дискримінації і колоніального гноблення. Проект був схвалений на пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН (резолюція від 12 грудня 1973 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 254, 489.

Листопад.

1. м. Москва. В приймальню ЦК КПРС переданий лист-протест представників кримськотатарського народу проти невиправданої зміни назви кримських татар на «татари» в офіційних документах, оскільки у казанських татар Поволжя, татар Астрахані та Сибіру зовсім інша мова та культура. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький.* – К., 2004. – С. 217.

6. м. Донецьк. Почалося промислове виробництво холодильників «Донбас-4» ємністю 180 л на заводі холодильників. *Правда України.* – 1973. – 20 ноября.

1 грудня (субота).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 18 країн на XXVI-ІІ сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції про основні принципи правового режиму комбатантів, які боролися проти колоніального й іноземного панування та расистських режимів. У проекті зазначалося, що боротьба колоніальних народів за здійснення свого права на самовизначення і незалежність була законною і повністю відповідала принципам міжнародного права. Будь-які спроби придушити цю боротьбу проголошувалися несумісними зі Статутом ООН, Декларацією про принципи міжнародного права, Загальною декларацією прав людини, Декларацією про надання незалежності колоніальним країнам і народам та являли собою загрозу міжнародному миру й безпеці. З деякими поправками поіменним голосуванням проект був схвалений Генеральною Асамблеєю ООН (резолюція від 12 грудня 1973 р.). Проти голосували західні держави, зокрема США, Англія, ФРН, Ізраїль, ПАР. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 260, 489.*

5 грудня (середа).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 9 країн на XXVIII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції з питання про стан Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права, Міжнародного пакту про громадянські і політичні права та Факультативного протоколу до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права. У проекті Генеральна Асамблея прохала Генерального секретаря ООН на виконання резолюцій Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1966 р. і від 6 грудня 1971 р. підготувати на основі повідомлень урядів та подати Генеральній Асамблеї ООН на її наступній сесії доповідь про вжиті, або такі, що передбачалися державами-членами заходи в цілях прискорення ратифікації вищезгаданих пактів. З незначними поправками проект був схвалений Генеральною Асамблеєю ООН (резолюція від 14 грудня 1973 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 262, 489.*

8. Делегацією УРСР, Кіпру і Гайани на XXVIII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесений проект резолюції з питання про доповідь Комітету із зносин з країною перебування. У проекті виражалась стурбованість у зв'язку з нападами на приміщення представників, акредитованих при ООН, а також у зв'язку з погрозами, хуліганськими вихватками і ворожими діями у ставленні до персоналу цих представництв. Країна перебування закликала ефективно використовувати законодавство проти зазначених дій. Проект був схвалений Генеральною Асамблеєю ООН (резолюція від 12 грудня 1973 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 265, 490.*

9 грудня (неділя).

7. Помер український радянський письменник, лауреат Державної премії СРСР Л.Первомайський. *Правда України. – 1973. – 12 декабля.*

24 грудня (понеділок).

3. Донецька область. Завершено будівництво першої черги Вуглегірської ДРЕС. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 487.*

Грудень.

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про деякі заходи по подальшому збільшенню виробництва, розширенню асортименту й покращенню якості виробів спортивного і туристського призначення”. Відмічалось, що потреби населення, спортивних і туристських організацій республіки у цих виробках задовольнялися не повністю. Уряд встановив міністерствам і відомствам УРСР завдання з виробництва й доставки населенню в 1974-1975 рр. виробів спортивного й туристського призначення й одночасно зобов'язав покращити якість цих виробів та їх зовнішній вигляд. *Правда України. – 1973. – 29 декабля.*

ХРОНІКА 1974

2 січня (середа).

4. м. Львів. Проведене урочисте засідання присвячене 400-річчю книгодрукування в Україні. *Радянська Україна. – 1974. – 4 січня.*

4 січня (п'ятниця).

1. Міжнародні інформаційні агентства передали повідомлення, що 30 парафіян церкви Єпифанія у Житомирі виступили з протестом проти закриття церкви і звернулись з відкритим листом на ім'я генерального секретаря ЦК КПРС Л.Брежнєва, голови Верховної Ради СРСР М.Підгорного, Московської патріархії. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 496.*

10 січня (четвер).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КПУ, на якому розглядалося питання про підсумки грудневого (1973 р.) пленуму ЦК КПРС і завдання партійних організацій республіки. З обговореного питання було прийнято постанову, у якій перед обкомами, міськкоматами, райкомами партії, профспілковими і комсомольськими організаціями республіки ставилося завдання забезпечити безумовне виконання і перевиконання народно-господарських планів та соціалістичних зобов'язань 1974 р.; парткомам, радянським і господарським органам – наполегливо проводити роботу з подальшої інтенсифікації промислового виробництва, підвищення ефективності управління і планування, усунення недоліків у господарюванні. Пленум перевів з кандидатів у члени ЦК КПУ першого секретаря Ворошиловградського обкому партії Б.Гончаренка. *Правда України. – 1974. – 11 января.*

8. м. Оттава (Канада). Біля посольства СРСР відбулася демонстрація в обороні Ігоря Калинця, засудженого радянською владою на 9 років ув'язнення і 3 роки заслання. *Українське слово (Париж). – 1974. – 3 лютого.*

12 січня (субота).

1. В.Чорновол звернувся з заявою до голови президії Верховної Ради УРСР. У ній повідомлялося, що, починаючи з 12 січня 1972 р. (дня його арешту і початку широких репресій проти течії шістдесятників в українському літературно-громадському житті), він щорічно, як в ув'язненні так і після, відзначатиме одноденною голодівкою аж до справедливого перегляду його та інших аналогічних справ. *Погром в Україні. 1972 – 1979. Зшити українського самвидаву. Випуск 1. – Сучасність, 1980. – С. 78.*

16 січня (середа).

4. м. Ла-Шо-де-Фон (Швейцарія). Відкрилася виставка графіки художників України, де експонувалося близько 130 робіт. Виставку організувало товариство “Швейцарія – СРСР”. На її відкритті були присутні Президент Великої ради кантону, представники міських властей. *Радянська Україна. – 1974. – 17 січня.*

6. м. Черкаси. На заводі хімічного волокна освоєна нова продукція – кольоровий целофан (жовтого, зеленого, червоного кольорів). *Радянська Україна. – 1974. – 17 січня.*

24 січня (четвер).

3. ЦК КПРС і ЦК КПУ, Рада міністрів СРСР і Рада міністрів УРСР привітали будівельників, монтажників і експлуатаційників із завершенням будівництва останнього, 10-го енергоблоку і виходом на проектну потужність (3 млн. кВт) однієї з найбільших у світі теплових електростанцій – Криворізької ДРЕС-2. *Радянська Україна. – 1974. – 24 січня.*

1. Перший секретар ЦК КПУ В.Щербицький інформував ЦК КПРС про реакцію населення України на “наклепницькі, антирадянські дії” письменника О.Солженіцина, визнавши наявність полярних думок. Водночас він пропонував вилучити з бібліотек країни повість О.Солженіцина “Один день Івана Денисовича” та інші твори письменника. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 496.*

28 – 30 січня (понеділок – середа).

4. м. Київ. Проходив VI з'їзд Спілки композиторів України. Обговорювалися проблеми дальшого розвитку музичної культури, що мала слугувати справі „комуністичного виховання трудящих”. На з'їзді зазначалось, що Спілка композиторів УРСР недостатньо використовувала форми активного впливу на ідейно-художню спрямованість музичної творчості, для “збагачення духовного життя” радянських людей. *Радянська Україна. – 1974. – 31 січня.*

30 – 31 січня (середа – четвер).

1. Радянський та Білогірський райони. Кримська область. Активним учасником кримськотатарського національного руху Е.Шабановим організовано збір підписів серед кримських татар під документами, адресованими ООН, «Комітету захисту прав людини», академіку Сахарову, в яких наводились приклади переслідування кримськотатарського народу. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 218.*

Січень.

3. Донецька область. Стала до ладу найглибша в країні (1320 м) шахта “Червона зірка” з проектною потужністю 1,8 тис. тонн антрациту на рік. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.588.*

4. Лауреатом премії імені Павла Тичини “Чуття єдиної родини” став український поет Б.Степанюк (за поему “Діалог Сеспеля з Україною”, збірки “Уклін тобі, Киргизіє”, “Синьоокий мій липень”, у яких „оспівувалася братерська дружба народів СРСР”). *Радянська Україна. – 1974. – 27 січня.*

4. Вийшов у світ “Словник українських художників” – перше довідкове видання про майстрів українського мистецтва, підготовлене головною редакцією УРЕ. У довіднику вміщені короткі відомості про 2500

художників з найдавніших часів до наших днів й надруковано близько 600 ілюстрацій. *Радянська Україна. – 1974. – 11 січня.*

6. м. Житомир. На фабриці музичних інструментів освоєно випуск баянів “Старт”, з ширшим діапазоном звучання, ніж у його попередників. Одного з творців “Старту” – конструктора М.Новицького – відзначено бронзовою медаллю і дипломом Виставки досягнень народного господарства СРСР. *Радянська Україна. – 1974. – 19 січня.*

13 лютого (середа).

1. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про роботу сільських і селищних Рад депутатів трудящих республіки по дальшому поліпшенню використання сільськогосподарських угідь”. У постанові рекомендувалося обласним, районним, сільським і селищним радам накреслити конкретні заходи, спрямовані на додаткове залучення у сільськогосподарське виробництво і високопродуктивне використання кожної сотки землі за рахунок освоєння необроблюваних угідь, придорожніх смуг та ділянок вздовж зрошувальних каналів і залізничних колій, розкорчування малопродуктивних садів, чагарників. Вимагалось домагатися забезпечення в усіх господарствах належної густоти посівів, особливо зернових, в тому числі кукурудзи, а також цукрових буряків та інших сільськогосподарських культур, посилити боротьбу з потравами посівів та бур’янами. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 9. – Ст. 76.*

15 лютого (п’ятниця).

8. Рада міністрів УРСР погодилась з пропозицією Міністерства закордонних справ УРСР та Міністерства юстиції УРСР про підписання УРСР Міжнародної конвенції щодо припинення злочину апартеїду та покарань за нього, прийнятої Генеральною Асамблеєю ООН 30 листопада 1973 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 466.*

18 лютого (понеділок).

8. м. Куритіба (Бразилія). Помер архієпископ Іов (Скакальський),

правлячий єпископ Української православної церкви в Південній Америці. *Українське слово (Париж)*. – 1974. – 3 березня.

21 лютого (четвер).

8. Делегація УРСР разом з делегаціями 28 країн на першій сесії Дипломатичної конференції з гуманітарного права внесла проект резолюції щодо участі у цій конференції тимчасового революційного уряду Республіки Південний В'єтнам. Поіменним голосуванням на пленарному засіданні конференції проект резолюції відхилений (за – 37, проти – 38, утрималось – 33 делегації). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 274, 490.

22 лютого (п'ятниця).

1. м. Сімферополь. Бюро Кримського обкому КПУ ухвалило постанову «Про додаткові заходи по зміцненню паспортного режиму в області». *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2.* / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 218.

Лютий.

3. м. Жданов. Конструктори заводу важкого машинобудування закінчили розробку першого вітчизняного козлового крану вантажопідйомністю 480 тонн. *Радянська Україна*. – 1974. – 27 лютого.

6. Постановою Ради міністрів УРСР затверджено положення про Міжвідомчу науково-технічну раду з комплексних проблем охорони навколишнього середовища і раціонального використання природних ресурсів при Держкомітеті Ради міністрів УРСР з охорони природи. У положенні зазначено, що рада була створена для поліпшення організації, контролю і координації робіт міністерств, відомств, підприємств і науково-дослідних організацій з комплексного вирішення найважливіших проблем охорони природи. Уряд зобов'язав Держплан УРСР, АН УРСР, Держкомітет Ради міністрів УРСР з охорони природи, міністерства і

відомства УРСР, облвиконкоми, Київський і Севастопольський міськвиконкоми посилити організаторську роботу з метою запобігання забрудненню водного басейну й раціональному використанню промислових викидів. *Радянська Україна. – 1974. – 8 лютого.*

6. Рада міністрів УРСР розглянула питання дальшого поліпшення обслуговування трудящих на курортах Криму. У прийнятій постанові з метою розвитку курортів – Ялти, Євпаторії, Алушти, Феодосії, Саків і створення найсприятливіших умов лікування та відпочинку встановлено завдання і визначено конкретні строки з будівництва і реконструкції споруд водопостачання і каналізації, об'єктів комунального господарства, закладів освіти, культури та охорони здоров'я, підприємств торгівлі, громадського харчування, служби побуту, готелів, санаторіїв. *Радянська Україна. – 1974. – 8 лютого.*

9. м. Москва. На відкритому чемпіонаті Збройних сил СРСР з важкої атлетики олімпійський чемпіон Л.Жаботинський (Запоріжжя) встановив світовий рекорд у ривку для атлетів другої важкої ваги, підійнявши 185,5 кг. *Радянська Україна. – 1974. – 23 лютого.*

9. Голландія. Киянка Н.Столярова завоювала звання чемпіонки Європи і встановила світовий рекорд на першості континенту з стрільби із пневматичної зброї, вибивши 387 очок з 400 можливих. *Радянська Україна. – 1974. – 28 лютого.*

5 – 6 березня (вівторок – середа).

1. м. Київ. Комітет державної безпеки при Раді міністрів УРСР провів нараду керівних і оперативних працівників УКДБ Кримської, Херсонської та Запорізької областей. Обговорювались оперативні заходи щодо протидії акціям протесту кримськотатарського національного руху. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.). – К., 2000. – С. 497.*

5 – 7 березня (вівторок – четвер).

1. м. Київ. Відбувся XXII з'їзд ЛКСМУ, який заслухав та затвердив звіти ЦК та ревізійної комісії ЛКСМУ й обрав центральний комітет і

ревізійну комісію ЛКСМ України. На з'їзді обговорювалися проблеми виховання у підростаючого покоління комуністичної свідомості; формування стійких ідейних переконань; посилення трудового виховання; організації боротьби із втратами робочого часу; підвищення ролі комсомольських організацій у навчально-виховному процесі; формуванні кваліфікованих спеціалістів народного господарства; дальшого посилення організаторської і масово-політичної роботи комсомольських комітетів з мобілізації молодих робітників, колгоспників, спеціалістів на підвищення ефективності суспільного виробництва. *Радянська Україна. – 1974. – 7 березня.*

7 березня (четвер).

1. Відбувся пленум ЦК ЛКСМУ, обраного XII з'їздом ЛКСМ України. Пленум розглянув організаційні питання й обрав першим секретарем ЦК ЛКСМУ А.Гіренка, другим секретарем – А.Корнієнка. *Радянська Україна. – 1974. – 8 березня.*

10 березня (неділя).

4. ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР присудили Державну премію УРСР імені Тараса Шевченка 1974 р.: в галузі літератури П.Загребельному – за романи “Первоміст”, “Смерть у Києві”; в галузі образотворчого мистецтва М.Божію – за картини “В.І.Ленін”, “XX вік”, “Новий час”; Г.Кальченко та І.Федоровичу – за пам'ятник Лесі Українці; в галузі музики А.Штогаренку – за симфонію №3 (Київську); в галузі оперно-театрального мистецтва Б.Романицькому – за виконання ролі Граса у п'єсі “Маклена Граса” М.Куліша у Львівському державному академічному українському драмтеатрі імені М.Заньковецької та за видатний вклад у розвиток українського театрального мистецтва. *Радянська Україна. – 1974. – 10 березня.*

12 березня (вівторок).

1. м. Київ. Письменник В.Некрасов дав інтерв'ю кореспонденту газети “Нью-Йорк таймс”, в якому заявив, що йому відмовлятимуть у

публікації робіт, доки він не візьме участі у засудженні О.Солженіцина. Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. *Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.)*. – К., 2000. – С. 497.

7. Помер український живописець, народний художник СРСР, дійсний член Академії мистецтв СРСР, лауреат Державної премії УРСР імені Тараса Шевченка професор О.Шовкуненко. *Радянська Україна*. – 1974. – 14 березня.

21 березня (четвер).

6. Відповідно до указу президії Верховної Ради СРСР від 19 вересня 1973 р. “Про посилення відповідальності за незаконний провіз повітряним транспортом вибухових або легкозаймистих речовин, інших вантажів і предметів” президія Верховної Ради УРСР постановила доповнити Кримінальний кодекс УРСР статтею 221¹ (Незаконний провіз на повітряному судні вибухових або легкозаймистих речовин). За вказані дії передбачалася кара позбавленням волі на строк до трьох років, або виправними роботами на строк до одного року, або штрафом у розмірі до 100 руб. Ті самі дії, що спричинили тяжкі наслідки, – каралися позбавленням волі на строк від трьох до десяти років. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1974. – № 14. – Ст. 106.

22 березня (п'ятниця).

4. м. Київ. У державному академічному театрі опери та балету ім. Тараса Шевченка відбулася прем'єра балету О.Глазунова “Раймонда” (диригент – О.Рябов, балетмейстер – А.Шекера, художник – Є.Лисенко). *Радянська Україна*. – 1974. – 23 березня.

8. м. Нью-Йорк (США). Постійне представництво УРСР при ООН організувало у приміщенні Генеральної Асамблеї ООН фотовиставку – “Київ – столиця Української РСР”. *Радянська Україна*. – 1974. – 23 березня.

26 березня (вівторок).

1. м. Сімферополь. Кримський обком КПУ провів нараду перших секретарів райкомів партії, голів райвиконкомів, начальників райвідділів

внутрішніх справ, керівників підрозділів УКДБ, працівників обласної та районних прокуратур з питань поліпшення ідеологічної роботи серед кримських татар, а також нейтралізації діяльності активістів кримськотатарського національного руху. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 219.*

Березень.

3. м. Бар (Вінницька область). На території консервного заводу став до ладу перший у республіці завод з виробництва пектину – речовини для кондитерської промисловості. Сировиною для його виготовлення стали висушені вижимки від використаних на соки яблук. *Радянська Україна. – 1974. – 12 березня.*

6. м. Харків. Вперше у вітчизняній кабельній промисловості на заводі “Південкабель” почала діяти нова автоматична лінія покриття синтетичною ізоляцією дротів і кабелю. Її було виготовлено і змонтовано у співдружності підприємств СРСР, ЧСРСР і НДР. *Радянська Україна. – 1974. – 20 березня.*

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про стан і заходи по забезпеченню виконання плану будівництва дитячих дошкільних закладів в Українській РСР”. У постанові, з метою забезпечення виконання планів будівництва вказаних закладів і своєчасного введення їх у дію, уряд зобов’язав виконкоми обласних, Київської і Севастопольської міськрад, міністерства і відомства, які здійснювали будівництво дитячих дошкільних закладів, вжити заходів щодо своєчасного відведення будівельних майданчиків; поліпшення організації робіт і підвищення якості будівництва; забезпечення будов технічною документацією, фінансуванням, обладнанням, робочою силою, будівельними матеріалами, конструкціями і механізмами. *Радянська Україна. – 1974. – 22 березня.*

6. Відбулося засідання Комісії Верховної Ради УРСР з комунального і побутового обслуговування, на якому відмічалось, що в республіці

повільно розвивалася мережа підприємств з ремонту складної техніки; на багатьох підприємствах застосовувалося малопродуктивне устаткування і недосконалі контрольно-вимірвальні прилади; не повністю задовольнялася потреба в запасних частинах для проведення післягарантійних і особливо гарантійних ремонтів. Комісія рекомендувала Міністерству побутового обслуговування населення УРСР більш наполегливо вести роботу щодо створення в усіх областях виробничих об'єднань з ремонту побутової техніки з широкою сіткою філій та ательє в райцентрах і приймальних пунктів у великих селах і селищах міського типу; підвищити культуру обслуговування та якість ремонтних робіт; розширити підготовку необхідних кадрів для цієї справи. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 11.*

6. Відбулося засідання Комісії Верховної Ради УРСР з охорони здоров'я і соціального забезпечення. Розглянуто питання про виконання постанови Верховної Ради УРСР “Про стан медичного обслуговування населення та заходи до поліпшення охорони здоров'я в Українській РСР” у справі поліпшення торгівлі медикаментами і медичними виробами. Комісія відмітила, що органи охорони здоров'я республіки не використовували усіх наявних можливостей щодо збільшення виробництва і розширення асортименту лікарських препаратів на фармацевтичних фабриках обласних аптекоуправлінь, особливо ліків за найбільш поширеними рецептами лікарів; в обмеженому обсязі здійснювали заготівлю лікарсько-рослинної сировини; науково-дослідні заклади, відповідні кафедри ВНЗ недостатньо займалися вивченням рослин з метою розширення сфери їх застосування. Комісія рекомендувала Міністерству охорони здоров'я УРСР забезпечити глибоке вивчення потреб у медикаментах і медичних виробках та здійснити заходи до найбільш повного і рівномірного постачання їх аптекам та спеціалізованим магазинам. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 15.*

1 квітня (понеділок).

8. Рада міністрів УРСР призначила делегацію УРСР у складі 10 чоловік на VI спеціальну сесію Генеральної Асамблеї ООН, яка мала

розпочати свою роботу у Нью-Йорку 9 квітня 1974 р. Головою делегації призначений міністр закордонних справ УРСР Г.Шевель. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 454.

9 квітня (вівторок).

3. м. Керч. Спущено на воду перший радянський супертанкер “Крим” тоннажністю 182 тис. тонн. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 588.

23 квітня (вівторок).

4. Постановою ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР Ленінську премію 1974 р. в галузі науки і техніки в числі інших присуджено О.Кірсанову, академікові АН УРСР, директорові Інституту органічної хімії АН УРСР – за дослідження фосфазореакції окислювального імінування фосфор- і сірковмісних сполук. *Радянська Україна.* – 1974. – 23 квітня.

25 квітня (четвер).

6. У зв’язку з утворенням Комісії з вивчення і впровадження нових громадянських свят і обрядів Української РСР президія Верховної Ради УРСР постановила визнати такою, що втратила чинність, постанову президії Верховної Ради УРСР від 24 грудня 1969 р. “Про утворення Республіканської комісії по вивченню і впровадженню в побут нових громадянських свят і обрядів”. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1974. – № 19. – Ст. 152.

6. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про додержання встановленого порядку пропозицій, заяв і скарг громадян в системі Міністерства торгівлі УРСР”. Президія звернула увагу колегії Міністерства торгівлі УРСР на істотні недоліки в роботі органів торгівлі і громадського харчування з розгляду пропозицій, заяв і скарг громадян, організації їх особистого прийому та зобов’язала вжити додаткових заходів щодо дальшого поліпшення торгівельного обслуговування

населення, суворого додержання всіма підпорядкованими міністерству організаціями порядку розгляду листів. Виконкомам Дніпропетровської, Запорізької, Кіровоградської та Миколаївської обласних рад доручено звернути увагу на великі нестачі, розтрата матеріальних цінностей в торговельних організаціях та вжити заходів у справі боротьби з розкрадачами держмайна; прокуратуру Української РСР та Комітету народного контролю УРСР – посилити нагляд і контроль за станом розгляду заяв і скарг та дотриманням законодавства в торговельних організаціях республіки. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 20. – Ст. 168.*

8. Президія Верховної Ради УРСР видала указ про ратифікацію схваленої Радою міністрів УРСР і поданої на ратифікацію Конвенції про шляховий рух, підписаної із застереженнями від імені УРСР у Відні 8 листопада 1968 р. Згаданою конвенцією були встановлені правила руху різних транспортних засобів, умови допуску цих засобів до міжнародного руху та регламентовано інші питання технічного характеру. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 467, 503.*

8. Президія Верховної Ради УРСР видала указ про ратифікацію Конвенції про дорожні знаки і сигнали схваленої Радою міністрів УРСР і підписаної із застереженнями від імені Української РСР у Відні 8 листопада 1968 р. Згідно з положеннями конвенції держави-учасниці зобов'язувались прийняти єдину систему дорожніх знаків та сигналів, а також розмітку шляхів. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 467, 503.*

30 квітня (вівторок).

6. Президія Верховної Ради УРСР на підставі пункту “в” ст. 50 Конституції УРСР постановила роз'яснити, що під кримінально-караним дрібним розкраданням державного або громадського майна, передбаченим частиною 1 ст. 85 Кримінального кодексу УРСР, розумілось дрібне розкрадання державного або громадського майна шляхом крадіжок, шахрайства, привласнення, розтрата чи зловживання службовим

станом, вчинене особою, до якої раніше за такі ж дії протягом року двічі були застосовані зазначені в цій нормі заходи впливу і з моменту накладення останнього адміністративного стягнення не минув річний строк. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 20. – Ст. 169.*

Квітень.

1. м. Маргілан (Узбецька РСР). Органами КДБ Узбекистану за розповсюдження листівок заарештовані неповнолітні Б.Умеров та Е.Сулейманов. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 219.*

б. Відбулося засідання Комісії Верховної Ради УРСР з місцевої промисловості. Обговорені питання про виконання завдань щодо поліпшення асортименту і якості продукції, що випускалася підприємствами місцевої промисловості. Комісія відмітила, що Вінницький, Івано-Франківський, Кіровоградський, Львівський, Миколаївський, Рівненський, Сумський облмісцевпроми не виконали завдання з розробки і освоєння нових зразків алюмінієвого литого і металевого емальованого посуду, пічного і господарського литва, залізних виробів, наборів кухонних меблів, виробів із лози, галантерейних виробів та деяких інших. Зазначалося, що в системі Міністерства місцевої промисловості УРСР існувало чимало підприємств, які випускали неякісні вироби застарілих конструкцій. Комісія схвалила розроблені рекомендації, спрямовані на поліпшення асортименту та якості товарів масового вжитку. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 18.*

1 – 2 травня (середа – четвер).

8. м. Торонто (Канада). На передових сторінках щоденних газет “Glob and mail”, “Star”, “Sun” надруковано заклик до радянської влади звільнити В.Мороза, підписаний за ініціативи Комітету оборони В.Мороза 200-ми визначними канадцами (в т.ч. п’ятьма президентами канадських університетів, п’ятьма найбільшими видавцями Канади, письменниками,

редакторами і професорами різних факультетів із 16 університетів країни). У заклику звернено увагу на погіршення стану здоров'я В.Мороза у Володимирській в'язниці. Ті, що підписалися, вимагали звільнити В.Мороза згідно з вимогами міжнародних декларацій прав людини. *Українське слово (Париж)*. – 1974. – 19 травня.

16 травня (четвер).

8. Економічна і соціальна рада ООН на своєму 1897-му засіданні обрала Українську РСР у числі 25 країн-членів до Комітету з природних ресурсів ООН (на строк до 31 грудня 1978 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С.10.

8. Постійним представництвом УРСР при ООН на ім'я Генерального секретаря ООН направлено лист про скликання Всесвітньої конференції з роззброєння. У листі представництво УРСР доводило до відома Генерального секретаря ООН міркування УРСР з питань, які стосувалися підготовки і проведення згаданої конференції. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 64.

16 – 17 травня (четвер – п'ятниця).

1. м. Київ. Проходив пленум ЦК КПУ, який обговорив питання про завдання парторганізацій республіки з дальшого поліпшення ідеологічної роботи в світлі рішень XXIV з'їзду КПРС. Була заслухана інформація про хід виконання постанови квітневого (1973 р.) пленуму ЦК КПУ щодо роботи з кадрами. З приводу першого питання пленум прийняв постанову, у якій відмічалось, що вчені суспільствознавці недостатньо досліджували ряд теоретичних і практичних питань комуністичного будівництва. Обласні комітети, міськкоми, райкоми партії, президія Академії наук УРСР, Міністерство вищої і середньої спеціальної освіти УРСР, парторганізації, керівники науково-дослідних установ і ВНЗ повинні були посилити ідейне загартування наукових працівників, виховувати в них класовий підхід до аналізу суспільних процесів. Одним з головних завдань пленум ЦК КПУ вважав посилення ідейного, класового загартування молоді, поліпшення ідейно-виховної роботи серед

художньої інтелігенції, піднесення ролі літературно-художньої критики; забезпечення виконання соціально-економічної програми партії. Пленум ЦК КПУ доручив політбюро і секретаріату ЦК КПУ, парткомам, міністерствам і відомствам республіки надалі проводити роботу з вдосконалення добору, розстановки і виховання кадрів. Пленум перевів з кандидатів у члени ЦК КПУ завідувача відділом оргпартроботи ЦК КПУ Г.Крючкова. *Правда України*. – 1974. – 18 мая.

17 травня (п'ятниця).

8. Рада міністрів УРСР постановила прийняти пропозицію Міністерства закордонних справ УРСР про підписання із застереженням від імені УРСР Конвенції про запобігання та покарання злочинів проти осіб, які користувалися міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентств. Мета конвенції полягала у тому, щоб не допустити вчинення злочинів проти глав держав і урядів, дипломатів та інших осіб, які користувалися міжнародним захистом. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 468, 503.

20 травня (понеділок).

1. Іван Дзюба надіслав листа голові Верховного суду УРСР Л.Якименку стосовно засудженого в 1972 р. Київським обласним судом О.Сергієнка. У листі він підтримав клопотання О.Мешко (матері засудженого), до якого приєднався депутат Верховної Ради СРСР М.Стельмах, про перегляд справи О.Сергієнка – насамперед у частині, що стосувалася непричетності останнього до написання праці “Інтернаціоналізм чи русифікація?” *Погром в Україні. 1972 – 1979. Зошити українського самвидаву. Випуск 1.* – Сучасність, 1980. – С. 148-150.

21 – 31 травня (вівторок – п'ятниця).

4. м. Київ. Відбувся Всесоюзний фестиваль мистецтв “Київська весна-74”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 589.

24 травня (п'ятниця).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила розпочати 8 сесію Верховної Ради УРСР VIII скликання 27 червня 1974 р. у Києві. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 23. – Ст. 188.*

Травень.

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про стан виконання завдань дев'ятої п'ятирічки по розвитку громадського харчування у сільській місцевості”. Уряд республіки доручив міністерствам радгоспів, меліорації і водного господарства, харчової промисловості УРСР, Укоопспілці, Головлплродвипрому УРСР, Укрсільгосптехніці та облвиконкомам здійснити заходи з докорінного поліпшення організації громадського харчування в райцентрах, селах, радгоспах, школах та підприємствах у сільській місцевості. Передбачалося привести в належний стан всі підприємства громадського харчування, дооснастити їх інвентарем, посудом, укомплектувати кваліфікованими працівниками; забезпечити в період польових робіт гарячим харчуванням усі польові бригади; організувати в радгоспних їдальнях продаж кулінарії, напівфабрикатів, кондитерських виробів та безалкогольних напоїв; забезпечити організацію гарячого харчування учнів в усіх середніх та восьмирічних школах. *Радянська Україна. – 1974. – 8 травня.*

6. Рада міністрів УРСР і Українська республіканська рада профспілок схвалили ініціативу міст Києва і Дніпропетровська щодо проведення огляду технічного стану житлового фонду, спрямованого на поліпшення експлуатації житлових будинків та обслуговування мешканців, приведення садиб і прилеглих територій у зразковий стан. У прийнятій постанові Рада міністрів і Укрпрофрада зобов'язали облвиконкоми, Севастопольський міськвиконком і облпрофради до жовтня 1974 р. провести за прикладом міст Києва і Дніпропетровська огляд стану житлового фонду, залучити для цього необхідні матеріальні і трудові ресурси. *Радянська Україна. – 1974. – 8 травня.*

6. Рада міністрів затвердила план оздоровлення дітей і підлітків влітку 1974 р. Передбачалося оздоровлення майже 5 млн. дітей і підлітків у

дитячих садках, дитячих будинках, школах-інтернатах усіх типів, школах і групах з продовженим днем, у піонерських і профільних таборах, екскурсійно-туристських базах, установах Мінохорони здоров'я УРСР, Міністерства соціального забезпечення УРСР, а також в оздоровчих закладах міністерств і відомств УРСР. Виконавчі комітети обласних, Київської і Севастопольської міськрад, міністерства і відомства УРСР мали вжити необхідні заходи щодо належної організації оздоровлення й відпочинку дітей і підлітків влітку. *Радянська Україна. – 1974. – 8 травня.*

9. м. Лондон (Великобританія). На європейському чемпіонаті борців дзюдо золоті нагороди вибороли кияни С.Мельниченко (легка вага) і С.Новиков (абсолютна першість). *Радянська Україна. – 1974. – 7 травня.*

6 червня (четвер).

9. м. Верона (Італія). Чемпіоном Європи з важкої атлетики та рекордсменом світу став рівненчанин В.Устюжин (перша важка вага), який набрав у двоборстві 390 кг і встановив світовий рекорд у поштовху, піднявши 227,5 кг. *Радянська Україна. – 1974. – 7 червня.*

14 червня (п'ятниця).

8. м. Нью-Йорк (США). Українська РСР підписала Конвенцію про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів. Конвенцією детально регламентовано питання, пов'язані з позовною давністю у міжнародній купівлі-продажу товарів (її строк і початок, перерва і відновлення, зміни і обмеження, закінчення строку тощо). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 469, 503.*

17 червня (понеділок).

6. Відповідно до указу президії Верховної Ради СРСР від 25 квітня 1974 р. "Про посилення боротьби з наркоманією" президія Верховної Ради УРСР постановила доповнити Кримінальний кодекс УРСР статтями 229¹ (Незаконне виготовлення, придбання, зберігання, перевезення,

пересилка або збут наркотичних речовин), 229² (Розкрадання наркотичних речовин), 229³ (Посів або вирощування заборонених до вирощування культур, що містять наркотичні речовини), 229⁴ (Організація або держання домів для вживання наркотичних речовин), 229⁵ (Схиляння до вживання наркотичних речовин), 229⁶ (Незаконне виготовлення, придбання, зберігання, перевезення або пересилка наркотичних речовин без мети збуту), 229⁷ (Порушення правил виробництва, придбання, зберігання, обліку, відпуску, перевезення або пересилки наркотичних речовин); доповнити Закон УРСР про охорону здоров'я статтею 59¹ ((Лікування хворих на наркоманію). Статтею передбачалося примусове лікування хворих на наркоманію, якщо хворі ухилялися від такого лікування). *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 27. – Ст. 222.*

19 червня (середа).

8. На 14 засіданні XVII конгресу Всесвітнього поштового союзу членами Виконавчої ради від країн Східної Європи та Північної Азії обрали представники чотирьох країн, у тому числі – Української РСР. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 11.*

28 червня (п'ятниця).

1. Верховна Рада УРСР прийняла постанову “Про стан сільського будівництва в республіці та заходи по виконанню завдань п'ятирічного плану”. У постанові відмічалось, що багато виробничих об'єктів, жилих будинків і громадських будівель, які споруджувалися в сільській місцевості, вводилися в дію з перевищенням нормативних строків будівництва; якість будівництва в ряді випадків була низькою, нерідко допускалися брак і недоробки; Міністерство будівництва підприємств важкої індустрії УРСР, Міністерство промислового будівництва УРСР рік у рік не виконували встановлених для них планів будівництва на селі. Верховна Рада УРСР зобов'язала виконками обласних, районних, сільських і селищних рад, усі відомства і організації, які здійснювали будівництво на селі вжити заходів до усунення наявних недоліків у цій

справі, більше дбати про підвищення якості, скорочення строків і зниження собівартості; поліпшити якість проектування об'єктів сільського будівництва; посилити контроль за роботою будівельних організацій та додержанням ними державної дисципліни. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 28. – Ст. 232.*

4. У зв'язку з прийняттям Закону УРСР про народну освіту Верховна Рада УРСР постановила ввести в дію цей Закон з 1 жовтня 1974 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 28. – Ст. 234.*

Червень.

3. м. Запоріжжя. На заводі “Дніпроспецсталь” стала до ладу найбільша в СРСР електросталеплавильна піч з трансформатором потужністю 25 тис. кВт. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Реprinцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 589.*

6. м. Шостка. Працівники філії науково-дослідного інституту “Хімфотопроект” (Суми) розробили технологію виготовлення нової магнітофонної стрічки на високоміцній лавсановій основі для любительського звукозапису. *Радянська Україна. – 1974. – 9 червня.*

6. м. Дніпропетровськ. На заводі пресів уперше в СРСР сконструйовано і виготовлено гідравлічну установку для гарячого пресування великогабаритних деталей із склопластику. Агрегат призначався для виготовлення крил для легкових автомобілів, корпусів електричних світильників, сидінь для пасажирських автобусів. *Радянська Україна. – 1974. – 21 червня.*

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про створення і впровадження автоматизованої системи збирання й обробки інформації для обліку, планування і управління народним господарством Української РСР”. У постанові визнано за потрібне розгорнути роботи зі створення і впровадження цієї системи як відповідної складової частини загальнодержавної автоматизованої системи. Замовником і керівником робіт з розробки та впровадження системи було визначено Держплан УРСР. *Радянська Україна. – 1974. – 6 червня.*

8. Представником УРСР разом із представниками 7 країн на 59-й сесії Генеральної конференції Міжнародної організації праці (МОП) внесено проект резолюції щодо систематичного порушення прав людини і профспілкових свобод у Чилі. Проект був схвалений 59-ю сесією цієї конференції 24 червня 1974 р., після чого в Чилі було направлено спеціальну комісію МОП для розслідування фактичного становища профспілок у країні. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 280, 490.*

3 липня (середа).

6. На орбіту штучного супутника Землі виведено космічний корабель “Союз-14”, пілотований екіпажем у складі командира корабля Героя Радянського Союзу, льотчика-космонавта СРСР, полковника П.Поповича (народився у селищі Узин Київської області) та бортінженера підполковника-інженера Ю.Артюхіна. *Правда України. – 1974. – 5 юля.*

5 липня (п'ятниця).

8. м. Лозанна (Швейцарія). Українська РСР підписала Всесвітню поштову конвенцію (регламентує питання міжнародного співробітництва щодо загальних правил, які застосовуються до міжнародної поштової служби та положень щодо обміну письмовою кореспонденцією); Угоду про листи з оголошеною цінністю (регламентує міжнародний обмін листами зазначеної категорії, умови їх прийому і видачі, тарифи, відповідальність тощо); Угоду про поштові посилки (регламентує міжнародний обмін поштовими посилками, категорії посилок, їх вагу, тарифи, умови прийому і видачі, відповідальність тощо). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 471-473, 504-505.*

11 липня (четвер).

3. м. Одеса. На метизному заводі вперше у вітчизняній практиці застосовано прогресивний метод холодної висадки при виготовленні установчих гвинтів, що використовувалися у меблевій промисловості. Новий метод дозволив зменшити кількість операцій при виготовленні

деталі вагою 3-4 грами з десяти до двох. *Радянська Україна. – 1974. – 12 липня.*

12 липня (п'ятниця).

1. О.Мешко надіслала листа М.Стельмаху, у якому висловила розчарування відносно зречення ним обіцяного клопотання перед Верховною Радою УРСР щодо звільнення її сина О.Сергієнка. У листі О.Мешко наголосила на важких умовах ув'язнення О.Сергієнка та його хворобі (туберкульоз) і черговий раз звернулася з проханням до М.Стельмаха про сприяння звільненню її сина. *Погром в Україні. 1972 – 1979. Зошити українського самвидаву. Випуск 1. – Сучасність, 1980. – С. 150-154.*

14 липня (неділя).

4. Танцювальний колектив Київського академічного театру опери та балету імені Т.Г.Шевченка виїхав на сорокаденні гастролі до Японії. *Радянська Україна. – 1974. – 16 липня.*

15 липня (понеділок).

1. Перший секретар ЦК КПУ В.Щербицький інформував ЦК КПРС про „антирадянську діяльність” письменника В.Некрасова та його дружини Г.Базій. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 498.*

16 – 29 липня (вівторок – понеділок).

8. м. Вінніпег (Канада). Біля пам'ятника Тарасу Шевченку тривала голодівка в обороні В.Мороза студентів Р.Зайцева, Р.Пендюка, І.Глушак, М.Проскоренко, І.Підгірного, С.Вельгаша, Т.Вовк, В.Длугоша. Голодівка була припинена після того, як прем'єр Канади П.Трюдо вислав протест у справі В.Мороза до уряду СРСР. *Українське слово (Париж). – 1974. – 1 вересня.*

Липень.

3. м. Малин (Житомирська область). Колектив паперової фабрики

першим в СРСР і Європі освоїв випуск надтонкого паперу завтовшки 4 мікрони, для використання в електричній промисловості. *Радянська Україна.* – 1974. – 4 липня.

3. Колектив комбінату “Миколаївпромбуд” спорудив новий Матвіївський завод з виробництва стінових будматеріалів. Завод став першим підприємством республіки, де в одному головному корпусі поєдналося виготовлення цегли і будівельних конструкцій з пористого газобетону. *Радянська Україна.* – 1974. – 22 липня.

9. м. Улан-Батор (Монголія). На чемпіонаті світу з самбо золоту нагороду здобув киянин В.Сауні (важка вага). *Спортивна газета.* – 1974. – 30 липня.

2 серпня (п'ятниця).

8. Правозахисник А.Сахаров звернувся до Міжнародного конгресу математиків у Ванкувері з проханням вжити заходів для врятування Л.Плюща. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.).* – К., 2000. – С. 498.

8 – 20 серпня (четвер – вівторок).

8. м. Київ. Тривав третій міжнародний семінар-практикум ООН з виробничої перепідготовки інженерів-електрозварників із країн, що розвиваються. Його слухачами стали 20 стипендіатів ООН з Аргентини, АРЕ, Бангладеш, Венесуели, Йорданії, Іраку, Ірану, Нігерії, Пакистану, Сінгапуру, Сирії, Таїланду, Еквадору, а також спеціалісти з соціалістичних країн – Болгарії, Польщі і Югославії. Семінар проводився Організацією ООН з промислового розвитку (ЮНІДО) за сприяння Держкомітету Ради міністрів СРСР із зовнішніх економічних зв'язків на базі Інституту електрозварювання імені Є.Патона Академії наук УРСР. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 346, 497.

12 серпня (понеділок).

1. с. Новоолексіївка (Генічеський район, Херсонська область).

Відбулася демонстрація протесту кримських татар проти виселення з Криму багатодітної родини Сеїтджалілових. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 219.*

15 серпня (четвер).

8. Міністерство закордонних справ УРСР направило ноту Генеральному секретареві ООН про допомогу пригнобленому народові Південної Африки, у якій в черговий раз від імені УРСР було засуджено політику апартеїду і расової дискримінації південноафриканського расистського режиму. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 66.*

16 серпня (п'ятниця).

8. Представник УРСР разом із представниками 32 країн направив лист на ім'я Генерального секретаря ООН про включення додаткового пункту “Виведення всіх іноземних військ, що перебувають під прапором ООН у Південній Кореї” до порядку денного ХХІХ сесії Генеральної Асамблеї ООН. За рекомендацією генерального комітету Генеральна Асамблея ООН включила це питання до порядку денного ХХІХ сесії. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 292, 491.*

22 серпня (четвер).

6. м. Умань. На вітамінному заводі вперше у країні освоєно виробництво оптично-активного пантотенату кальцію (вітамін В₃). *Радянська Україна. – 1974. – 23 серпня.*

8. США. Американський сенатор Р.Тафт подав на розгляд Сенату резолюцію з вимогою до Президента США “висловити стурбованість” перед урядом СРСР долею В.Мороза. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 498.*

24 серпня (субота).

4. Кіровоградська область. У Павлівській середній школі відкрито меморіально-педагогічний музей В.Сухомлинського. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 589.*

28 серпня (середа).

1. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про додержання принципів соціалістичного демократизму в діяльності Рад депутатів трудящих Житомирської області”. У постанові відмічалось, що в роботі рад області не завжди забезпечувалася колективність в обговоренні та вирішенні питань на сесіях рад, засіданнях виконкомів, постійних комісій; в деяких районах і містах мало приділялося уваги гласності в роботі рад; майже не практикувалося попереднє обговорення серед населення важливих питань, що вносилися на розгляд рад; значна частина депутатів не залучалася до підготовки сесій, організаторської роботи із здійснення заходів, що намічалися радами, слабо працювала у виборчих округах. Наголошено, що ради депутатів і їх виконкоми у вирішенні питань місцевого життя недостатньо спиралися на громадськість; виконкоми багатьох рад мало дбали про організацію дієвого контролю за виконанням прийнятих рішень; потребувала значного поліпшення робота із зміцнення законності, демократичних основ управління справами в колгоспах, організації споживчої кооперації. Президія Верховної Ради УРСР зобов’язала обласну, районні, міські, сільські та селищні ради і їх виконкоми усунути зазначені недоліки, а виконкому Житомирської облради щодо виконання цієї постанови доповісти президії Верховної Ради УРСР до 1 вересня 1975 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 37. – Ст. 354.*

Серпень.

6. З метою найбільш повного задоволення потреб населення в технічному обслуговуванні, своєчасному та високоякісному ремонті побутових машин і приладів, на виконання відповідної постанови уряду

СРСР, Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про заходи по поліпшенню організації ремонту побутових машин і приладів, що належать громадянам”. У схвалених урядом заходах передбачалося, зокрема, розширення і поліпшення послуг з ремонту побутових машин і приладів, надання населенню послуг з технічного обслуговування і ремонту побутової техніки за абонементами, скорочення строків виконання замовлень, підвищення відповідальності підприємств і лінійних майстрів за якість ремонтних робіт. *Радянська Україна. – 1974. – 9 серпня.*

8. м. Вашингтон (США). Створено “Комітет оборони Валентина Мороза” на чолі з Є.Ясевич. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.). – К., 2000. – С. 499.*

9. м. Москва. Команда “Динамо” (Київ) у фінальному матчі з командою “Зоря” (Ворошиловград) на стадіоні “Лужники” здобула Кубок СРСР з футболу, вигравши з рахунком 3:0. *Спортивна газета. – 1974. – 13 серпня.*

4 вересня (середа).

9. м. Москва. На чемпіонаті світу з сучасного п’ятиборства золоту медаль завоював львів’янин П.Ледньов. *Спортивна газета. – 1974. – 5 вересня.*

5 вересня (четвер).

8. Рада міністрів УРСР затвердила делегацію УРСР у складі 15 чоловік на ХХІХ сесію Генеральної Асамблеї ООН, яка мала відкритися 17 вересня 1974 р. у Нью-Йорку. Головою делегації призначено міністра закордонних справ УРСР Г.Шевеля. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 453.*

1. м. Житомир. Перший секретар обласного комітету Компартії України В.Острожинський інформував ЦК КПУ про “націоналістичні збочення” старшого викладача кафедри філософії сільськогосподарського інституту В.Муляви. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.). – К., 2000. – С. 499.*

6 вересня (п'ятниця).

8. Делегація УРСР разом із представниками соціалістичних країн Східної Європи на XIV сесії ради ЮНКТАД внесла проект резолюції щодо впливу інфляційних процесів на міжнародні торгівельно-економічні відносини. Рада з торгівлі і розвитку доручила генсекові ЮНКТАД підготувати аналітичну доповідь про вплив інфляції на світову торгівлю та економічні відносини, враховуючи при цьому специфічні проблеми країн, що розвиваються, і підготувати цю доповідь на розгляд XIV сесії ради ЮНКТАД. Проект резолюції з незначними змінами був схвалений в Раді з торгівлі і розвитку (резолюція від 13 вересня 1974 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 294, 491.*

8. Постійне представництво Української РСР при ООН надіслало вербальну ноту на ім'я Генерального секретаря ООН щодо здійснення Декларації про зміцнення міжнародної безпеки. У ноті зазначалося, що, на думку УРСР, завдання ООН вбачалося у сприянні зміцненню процесу розрядки міжнародної напруженості та розповсюдженні її на весь світ, намаганні ліквідувати джерела міжнародної напруженості та воєнних конфліктів, що створило б ширші можливості для політичної діяльності ООН, а також вирішило ті економічні, соціальні і правові питання, які стояли на порядку денному Організації. Представництво УРСР просило вжити заходів щодо розповсюдження ноти як офіційного документа, який належав до пункту 37 порядку денного ХХІХ сесії Генеральної Асамблеї ООН “Здійснення Декларації про зміцнення міжнародної безпеки”. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 68.*

10 вересня (вівторок).

8. Американський сенатор Г.Джексон звернувся до генерального секретаря КПРС Л.Брежнєва з листом, в якому висловлював занепокоєння долею В.Мороза. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 499.*

16 вересня (понеділок).

1. м. Сімферополь. Бюро Кримського обкому КПУ розглянуло питання «Про факт грубого порушення соціалістичної законності, допущений в Первомайському районі», внаслідок чого була виселена з території Криму родина Сеїтджалілова, яка налічувала 11 осіб, з них 7 – неповнолітні діти. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 219.*

17 вересня (вівторок).

1. Секретарі ЦК КПУ І.Лутак, В.Маланчук і голова Комітету державної безпеки при Раді міністрів УРСР В.Федорчук звернулися до ЦК Компартії України з листом, в якому пропонували вжити комплекс контрпропагандистських заходів у зв'язку з кампанією на захист В.Мороза. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 499.*

7. Помер отоларинголог, лауреат Ленінської премії, член-кореспондент Академії наук УРСР, беззмінний директор Київського науково-дослідного інституту отоларингології, доктор медичних наук, професор О.Коломійченко. *Радянська Україна. – 1974. – 18 вересня.*

18 вересня (середа).

8. Постійним представником УРСР при ООН направлено листа Генеральному секретареві ООН, у якому повідомлялося, що УРСР, керуючись своєю принциповою позицією щодо близькосхідного урегулювання і питання про Палестину, підтримує ініціативу арабських держав – членів ООН про включення до порядку денного ХХІХ сесії Генеральної Асамблеї ООН пункту “Питання про Палестину”. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 295.*

20 вересня (п'ятниця).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КПУ, який обговорив питання про роботу політбюро ЦК КПУ з організації виконання рішень XXIV з'їзду КПРС і XXIV з'їзду КПУ. Пленум доручив ПБ ЦК КПУ, Раді міністрів УРСР, обкомам, міськкомам, райкомам партії, первинним партійним організаціям, міністерствам і відомствам республіки здійснити в усіх галузях народного господарства практичні заходи, спрямовані на успішне виконання планів і соціалістичних зобов'язань 1974 р., завдань 1975 р. і п'ятирічки в цілому; глибоко розібратися у причинах незадовільної роботи окремих галузей, підприємств та будівельних організацій; подолати допущене відставання у виробництві деяких видів продукції, зокрема товарів народного споживання; посилити роботу із зміцнення матеріально-технічної бази колгоспів і радгоспів; значно поліпшити роботу організацій і підприємств торгівлі, громадського харчування, служби побуту, лікувально-профілактичних і оздоровчих закладів; підвищувати ефективність роботи наукових установ; поліпшувати роботу з добору і виховання кадрів. *Правда України*. – 1974. – 22 вересня.

Вересень.

1. м. Маргілан (Узбецька РСР). Кримські татари надіслали протест політбюро ЦК КПРС, Верховній Раді СРСР щодо переслідування школярів за участь у кримськотатарському національному русі. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький*. – К., 2004. – С. 220.

7. Помер народний артист УРСР М.Яковченко. *Радянська Україна*. – 1974. – 14 вересня.

9. м. Рим (Італія). На чемпіонаті Європи з легкої атлетики золоті нагороди здобули сумчанин В.Голубничий (спортивна хода на 20 км) і киянин В.Борзов (біг на 100 м). *Спортивна газета*. – 1974. – 5 вересня.

9. Чемпіонами Європи з легкої атлетики стали донеччани В.Піддужний (стрибки у довжину) та Н.Ткаченко (жіноче п'ятиборство).

Спортивна газета. – 1974. – 7 вересня.

9. м. Стамбул (Туреччина). Чемпіоном світу з вільної боротьби став киянин В.Гулюткін. *Спортивна газета. – 1974. – 3 вересня.*

9. м. Маніла (Філіппіни). Львів'янин П.Король на чемпіонаті світу з важкої атлетики здобув золоту нагороду у легкій вазі. *Спортивна газета. – 1974. – 26 вересня.*

1 жовтня (вівторок).

8. м. Лозанна (Швейцарія). Українською РСР підписано Міжнародну конвенцію про охорону людського життя на морі. Конвенцією регламентовано широке коло питань, пов'язаних із забезпеченням охорони життя екіпажів та пасажирів морських суден. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 475, 505.*

3 жовтня (четвер).

7. Помер член-кореспондент Академії медичних наук СРСР, головний акушер-гінеколог Міністерства охорони здоров'я УРСР, завідувач кафедри акушерства і гінекології Київського медичного інституту, доктор медичних наук, професор М.Бактеєв. *Радянська Україна. – 1974. – 5 жовтня.*

7 жовтня (понеділок).

8. Делегація УРСР разом із делегаціями 35 країн на ХХІХ сесії Генеральної Асамблеї ООН внесла проект резолюції з корейського питання. У проекті наголошувалося на необхідності виведення всіх іноземних військ, що перебували під прапором ООН у Південній Кореї. Під час голосування голоси розділилися порівну (за – 48, проти – 48, утрималось – 38 делегацій). Згідно з правилами процедури Генеральної Асамблеї ООН проект резолюції був відхилений. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 300, 491.*

8 жовтня (вівторок).

8. Делегація УРСР спільно з делегаціями 10 соціалістичних країн на

XXIX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесла проект резолюції “Статус Ради Економічної Взаємодопомоги”. У проекті, з метою розвитку співробітництва між ООН і РЕВ, передбачалося запросити РЕВ брати участь у сесіях і роботі Генеральної Асамблеї як спостерігача. Проект резолюції був схвалений без голосування (резолюція від 11 жовтня 1974 р.). З цього часу представники РЕВ як спостерігачі брали участь у роботі Генеральної Асамблеї ООН. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 301-302, 491-492.*

8. Разом з делегаціями 73 країн делегація УРСР на XXIX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесла проект резолюції про запрошення Організації визволення Палестини як представника палестинського народу взяти участь в обговоренні питання про Палестину на пленарних засіданнях Генеральної Асамблеї ООН. Проект був схвалений переважною більшістю голосів (резолюція від 14 жовтня 1974 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 301-302.*

8. Разом з делегаціями 15 країн делегація УРСР на XXIX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесла проект резолюції про стан Міжнародної конвенції щодо ліквідації всіх форм расової дискримінації. У проекті Генеральна Асамблея висловила задоволення у зв'язку із збільшенням кількості країн, які ратифікували згадану конвенцію і підтвердила свою переконаність у тому, що ратифікація конвенції або приєднання до неї на загальній основі і здійснення її положень були необхідними для досягнення цілей десятиріччя дій з боротьби проти расизму і расової дискримінації. Проект схвалений на пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН (резолюція від 6 листопада 1974 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 301-302.*

14 жовтня (понеділок).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила доповнити Кримінальний кодекс УРСР статтями 163¹ (Порушення законодавства про континентальний шельф СРСР) і 228¹ (Забруднення моря речовинами,

шкідливими для здоров'я людей або живих ресурсів моря). *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1974. – № 44. – Ст. 445.

4. м. Київ. Відкрито республіканський Будинок кіно. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. – К., 1995. – С. 590.

17 жовтня (четвер).

8. Делегація УРСР разом з делегаціями 31 країни на XXIX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесла проект резолюції про захист прав людини в Чилі. Чилійську владу закликано дотримуватися принципів Загальної декларації прав людини та вжити всі відповідні заходи щодо відновлення і захисту основних прав людини й основних свобод, особливо тих, які мали відношення до загрози життю; звільнити всіх осіб, заарештованих без звинувачень або ув'язнених лише з політичних причин та продовжувати надавати право безперешкодного виїзду тим, хто цього бажав. Проект схвалений більшістю голосів на пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН (резолюція від 6 листопада 1974 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 303, 492.

18 жовтня (п'ятниця).

6. м. Київ. Проведено урочисті збори, присвячені 30-річчю визволення радянської України від гітлерівських загарбників. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. – К., 1995. – С. 590.

22 жовтня (вівторок).

8. Делегації УРСР, БРСР, СРСР і Чехословаччини на XVIII сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО внесли проект резолюції щодо виконання рішень XVIII сесії Генеральної конференції з питання справедливого географічного розподілу посад у секретаріаті ЮНЕСКО. У проекті відмічалось, що в питанні призначень на посади, які підлягали географічному розподілу, керівництво секретаріату в ряді випадків не

дотримувалося вказівок генконференції і виконавчої ради, продовжуючи призначати працівників з перепредставлених країн. Генеральному директору пропонувалося вжити необхідних заходів, що забезпечили б призначення персоналу на широкій географічній основі, віддаючи перевагу за інших рівних умов кандидатам з не представлених або недостатньо представлених країн-членів, а також тимчасово припинити на період 1975-1976 рр. призначення кандидатів з країн, чия надмірна представленість стала перепоною для поліпшення географічного розподілу посад у секретаріаті в цілому. Основні положення проекту знайшли відображення у схваленій XVIII сесією Генеральної конференції ЮНЕСКО резолюції від 19 листопада 1974 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 305, 492.*

29 жовтня (вівторок).

8. Делегація УРСР разом з делегаціями 19 країн на XXIX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесла проект резолюції “Доповідь Ради з питань торгівлі і розвитку”. У проекті резолюції доручалося голові XXIX сесії Генеральної Асамблеї ООН і Генеральному секретареві ООН направити уряду Чилі прохання про невідкладне звільнення Клодоміро Альмейда, голови 3-ї сесії Конференції ООН з питань торгівлі і розвитку (колишнього міністра закордонних справ Чилі, що протягом року перебував у тюремному ув’язненні). Проект схвалений на пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН (резолюція від 6 листопада 1974 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 307, 492.*

30 жовтня (середа).

3. Поставлено під навантаження лінію електропередач Нововоронезький – Донбас напругою 500 кВт довжиною 345 км. Лінія зв’язала об’єднання енергосистем “Південь” та “Центр”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 590.*

6. м. Київ. На своєму черговому засіданні президія Верховної Ради

УРСР заслухала і обговорила доповідь голови Київського облвиконкому І.Лисенка у справі виконання радами області указу президії Верховної Ради СРСР від 12 квітня 1972 р. щодо додержання житлового законодавства під час розгляду пропозицій, заяв і скарг громадян. Президія вказала облвиконкому на серйозні недоліки у керівництві відповідними органами під час вирішення житлових питань, звернула увагу на повільні темпи та низьку якість будівництва окремих житлових будинків, упущення в утриманні житлового фонду та факти порушень черговості розподілу квартир, що породжувало об'рунтовані заяви і скарги громадян. Наголошено, що на деяких підприємствах і організаціях Києво-Святошинського, Білоцерківського, Вишгородського та інших районів допускалися порушення положення про порядок розподілу житлової площі; окремі виконкоми рад, керівники підприємств і установ при вирішенні житлових питань не завжди враховували встановлені законом пільги щодо надання квартир сім'ям, які користувалися правом першочергового забезпечення, порушували вимоги указу щодо прийому громадян. Президія Верховної Ради УРСР зажадала від виконкомів та рад, організацій та підприємств області суворого дотримуватися житлового законодавства, посилити контроль за будівництвом житла, навести порядок обліку громадян, які потребували житла, значно поліпшити роботу із заявами і скаргами громадян з житлових питань. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 46.*

31 жовтня (четвер).

7. Помер учений-юрист, член-кореспондент АН УРСР, заслужений діяч науки УРСР, лауреат премії ООН, завідувач кафедри теорії держави і права Київського державного університету імені Тараса Шевченка, доктор юридичних наук, професор П.Недбайло. *Радянська Україна. – 1974. – 3 листопада.*

Жовтень.

3. Відбулося засідання Комісії Верховної Ради УРСР з торгівлі, на якому було розглянуто питання про хід виконання планів заготівлі,

переробки, закладання на зиму і продажу населенню картоплі, овочів і фруктів. На засіданні відмічалось, що темпи збирання, заготівлі і закладання на зиму картоплі, а також деяких овочів і фруктів порівняно з 1973 р. значно уповільнилися. У середньому по республіці план закладання картоплі було виконано на 87,6%, а в Херсонській, Ворошиловградській, Кримській, Миколаївській областях – лише на 61-67%; організації споживчої кооперації незадовільно здійснювали закупівлю плодоовочевої продукції у населення; з господарств Житомирської, Тернопільської, Чернігівської, Хмельницької областей надходило чимало некондиційної продукції; подекуди не приділялася увага розширенню і утриманню в належному стані наявної матеріально-технічної бази заготівельних, переробних і торговельних підприємств. Комісія з торгівлі схвалила рекомендації відповідним міністерствам і відомствам, спрямовані на повніше задоволення потреб населення в картоплі, овочах і фруктах. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 45.*

3. м. Дніпропетровськ. Колектив електровозобудівного заводу приступив до серійного виробництва нових тяглових агрегатів перемінної напруги потужністю 6780 кВт. Продуктивність нової машини підвищено на 20%, що дало можливість її експлуатувати у будь-яких кліматичних умовах і на не електрифікованих ділянках гірничорудних кар'єрів. *Радянська Україна. – 1974. – 27 жовтня.*

1 листопада (п'ятниця).

3. Донецька область. Стала до ладу електростанція “Донбасівська”. Вперше у вітчизняній енергетиці струм напругою 750 тис. кВт передано на відстань 1,5 тис. км. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 591.*

8 листопада (п'ятниця).

4. м. Київ. У Державному академічному театрі опери та балету УРСР ім. Тараса Шевченка відбулася прем'єра балету А.Хачатуряна “Чиполіно”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 591.*

15 листопада (п'ятниця).

8. Делегація УРСР разом з делегаціями 20 країн на ХХІХ сесії Генеральної Асамблеї ООН внесла проект резолюції “Хімічна і бактеріологічна (біологічна) зброя”. У проекті закликано усі держави докладати зусиль щодо полегшення досягнення угоди про ефективну заборону розробки, виробництва і нагромадження запасів усіх видів хімічної зброї та про її знищення. Проект резолюції, підготовлений за ініціативи делегацій УРСР і Польщі був схвалений на пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН (резолюція від 9 грудня 1974 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 311, 492.*

20 листопада (середа).

8. Делегація УРСР разом з делегаціями 55 країн на ХХІХ сесії Генеральної Асамблеї ООН внесла проект резолюції про Південну Родезію. У проекті Генеральна Асамблея підтверджувала невід’ємне право народу Зімбабве на самовизначення, свободу і незалежність. Уряд Великої Британії закликано при здійсненні свого головного обов’язку як керуючої держави докладати усіх засобів для ліквідації незаконного расистського режиму меншості та ні за яких обставин не надавати незаконному режиму Південної Родезії ніяких повноважень або атрибутів суверенітету. Проект схвалений на пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН (резолюція від 13 грудня 1974 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 315, 492.*

8. Делегації УРСР, СРСР і 29 інших країн на ХХІХ сесії Генеральної Асамблеї ООН внесли проект резолюції “Визначення агресії”. Генеральною Асамблеєю було визначено, що агресією є застосування збройної сили державою проти суверенітету, територіальної недоторканності або політичної незалежності іншої держави, або будь-яким іншим чином, несумісним із статутом ООН. Генеральна Асамблея звернула увагу Ради безпеки ООН на визначення агресії, викладене вище і рекомендувала їй, при необхідності, врахувати це визначення як керівне при визначенні згідно з статутом ООН наявності акту агресії. Проект

схвалений на пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН (резолюція від 14 грудня 1974 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 320, 492.

21 листопада (четвер).

8. Делегація УРСР разом з делегаціями 23 країн на ХХІХ сесії Генеральної Асамблеї ООН внесла проект резолюції про заборону впливу на природне середовище і клімат у воєнних і інших цілях, несумісних з інтересами забезпечення міжнародної безпеки, добробуту і здоров'я людей. У проекті Генеральна Асамблея пропонувала прийняти з даного питання відповідну міжнародну конвенцію і прохала Комітет ООН із роззброєння якомога скоріше розпочати узгодження тексту такої конвенції і представити доповідь щодо досягнутих результатів на розгляд ХХХ сесії Генеральної Асамблеї. Проект схвалений Генеральною Асамблеєю ООН як резолюція від 9 грудня 1974 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 325, 493.

22 листопада (п'ятниця).

8. Делегація УРСР разом з делегаціями 44 країн на ХХІХ сесії Генеральної Асамблеї ООН внесла проект резолюції про діяльність економічних й інших кіл, яка перешкоджала здійсненню Декларації про надання незалежності колоніальним країнам і народам у Південній Родезії, Намібії і територіях під португальським пануванням та в усіх інших територіях, що знаходилися під колоніальним пануванням і зусиллям, спрямованим на ліквідацію колоніалізму, апартеїду й расової дискримінації у південній частині Африки. У проекті Генеральна Асамблея підтверджувала право народів залежних територій на самовизначення, незалежність і на використання природних ресурсів цих територій. Одночасно заявлено, що будь-яка керуюча держава, яка позбавляла колоніальні народи їх законних прав і підпорядковувала права й інтереси цих народів іноземним економічним і фінансовим колам, порушувала зобов'язання, прийняті нею згідно із статутом ООН. Проект схвалений

Генеральною Асамблеєю ООН як резолюція від 13 грудня 1974 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 332, 493.*

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила розпочати 9 сесію Верховної Ради VIII скликання 24 грудня 1974 р. у Києві. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 49. – Ст. 489.*

25 листопада (понеділок).

8. Делегація УРСР разом з делегаціями 61 країни на XXIX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесла проект резолюції про звільнення політичних в'язнів у Південній Африці. У проекті уряд Південної Африки закликано надати безумовну амністію усім особам, які зазнали обмежень чи були ув'язнені за їх опозицію апартеїду; скасувати всі репресивні закони і постанови; надати усьому народу Південної Африки можливість здійснити своє право на самовизначення. Проект був схвалений Генеральною Асамблеєю ООН як резолюція від 16 грудня 1974 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 336, 493.*

26 листопада (вівторок).

8. Делегація УРСР разом з делегаціями 61 країни на XXIX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесла проект резолюції про ембарго на поставку зброї Південній Африці. У проекті Генеральна Асамблея просила Раду безпеки ООН відновити розгляд “Питання про расовий конфлікт у Південній Африці внаслідок політики апартеїду, що проводиться урядом Південної Африки”, з метою вжиття дій по главі VII статуту для забезпечення повного припинення всіма державами поставок Південній Африці будь-якої зброї, боєприпасів, військових транспортних засобів, запасних частин до них та будь-якої іншої військової техніки, а також всякого військового співробітництва з Південною Африкою. Проект був схвалений Генеральною Асамблеєю ООН як резолюція від 16 грудня 1974 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 335, 493.*

29 листопада (п'ятниця).

1. У зв'язку із закінченням у січні – лютому 1975 р. строку повноважень народних засідателів районних (міських) народних судів УРСР президія Верховної Ради УРСР постановила виконкомам обласних, Київської і Севастопольської міськрад провести вибори народних засідателів районних (міських) народних судів УРСР у січні – лютому 1975 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 50. – Ст. 506.*

Листопад.

6. З метою дальшого поліпшення охорони та зміцнення здоров'я матері й дитини Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про заходи по поліпшенню породільної допомоги в Українській РСР”. Постановою передбачено піднесення рівня медичної допомоги вагітним жінкам і новонародженим, зокрема дальше розширення і зміцнення матеріально-технічної бази родопомічних закладів, розвиток та удосконалення діяльності жіночих консультацій; спорудити в усіх областях окремі корпуси для акушерсько-гінекологічних відділень та родильних будинків з жіночими консультаціями; організувати відділення для хворих новонароджених. *Радянська Україна. – 1974. – 22 листопада.*

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про стан і заходи по дальшому розвитку дошкільного виховання дітей у республіці”. У постанові звернута увага виконкомів обласних, Київської і Севастопольської міськрад на необхідність поліпшення забезпечення населення дитячими дошкільними закладами на нових житлових масивах. Міністерству охорони здоров'я УРСР разом з Міністерством освіти УРСР доручено розробити і затвердити заходи з поліпшення медичного обслуговування дітей у дитячих дошкільних закладах. *Радянська Україна. – 1974. – 22 листопада.*

9. Чемпіоном СРСР з футболу 1974 р. стало київське “Динамо”. *Спортивна газета. – 1974. – 12 листопада.*

4 грудня (середа).

8. Делегація УРСР разом з делегаціями 30 країн на XXIX сесії

Генеральної Асамблеї ООН внесла проект резолюції щодо здійснення Декларації про надання незалежності колоніальним країнам і народам спеціалізованими установами і міжнародними організаціями, зв'язаними з ООН. У проекті Генеральна Асамблея закликала усі спеціалізовані установи й організації, пов'язані з ООН та всі держави в терміновому порядку подавати можливу моральну і матеріальну допомогу колоніальним народам в Африці, які боролися за визволення від колоніального панування; припинити надання уряду Південної Африки і расистському режиму Південної Родезії будь-якої допомоги. Проект схвалений Генеральною Асамблеєю ООН як резолюція від 13 грудня 1974 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 341, 494.*

19 грудня (четвер).

8. США. Американський конгресмен Дарвінський виступив у Палаті представників Конгресу з промовою, в якій засудив переслідування греко-католиків в УРСР. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.). – К., 2000. – С. 500.*

20 грудня (п'ятниця).

3. м. Малин (Житомирська область). На паперовій фабриці прийнято в експлуатацію перший у країні цех з виробництва теплочутливого паперу для чіткого й швидкого фіксування показань теплозаписуючих апаратів (в медицині для запису кардіограм, а також в електроніці, ядерній фізиці). *Радянська Україна. – 1974. – 22 грудня.*

26 грудня (четвер).

4. м. Дніпропетровськ. Прем'єрою опери О.Холмінова "Оптимістична трагедія" відкрито театр опери та балету. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 591.*

28 грудня (субота).

4. м. Київ. У Державному академічному театрі опери та балету УРСР ім. Тараса Шевченка відбулася прем'єра опери Д.Шостаковича “Катерина Ізмайлова”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 591.*

30 грудня (понеділок).

3. м. Кривий Ріг. На металургійному заводі ім. Леніна задуто найбільшу у світі доменну піч №8 об'ємом 5 тис. м³, потужністю 4 млн. тонн чавуна на рік. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 591.*

Грудень.

1. м. Червоноград (Львівська область). Побачило світ дев'яте число “Українського вісника” під редакцією М.Сагайдака (С.Хмари). *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 500.*

ХРОНІКА 1975

15 січня (середа).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КПУ. Обговорено питання про підсумок грудневого (1974 р.) пленуму ЦК КПРС і завдання партійних організацій республіки та прийнято відповідну постанову. Відмічалось, що не всі партійні, радянські, господарські, профспілкові і комсомольські органи повною мірою використали наявні можливості для зростання виробництва і виконання планів капітального будівництва; було допущено відставання від завдань п'ятирічного плану в галузях легкої, харчової і місцевої промисловості; не справлялася з планами частина підприємств, особливо у вугільній промисловості, будівельних матеріалів; у ряді областей не повністю виконувалися плани будівництва жител, лікарень, дитячих закладів; у частині колгоспів і радгоспів недостатніми темпами розвивалося лісгосподарське виробництво. Пленум ЦК КПУ зобов'язав обласні комітети, міськкоми, райкоми партії, міністерства і відомства, радянські, господарські і профспілкові органи розробити і здійснити конкретні заходи із забезпечення виконання народногосподарського плану і соціалістичних зобов'язань 1975 р., завдань п'ятирічки в цілому. *Правда України. – 1975. – 15 – 17 янв.*

22 січня (середа).

3. м. Запоріжжя. На феросплавному заводі видала першу плавку нова потужна електродугова піч закритого типу. Її було обладнано системою очищення і спеціальними електрофільтрами. *Радянська Україна. – 1975. – 23 січня.*

24 січня (п'ятниця).

6. Президія Верховної Ради УРСР постановила схвалити ініціативу Квітчанської сільради Корсунь-Шевченківського району Черкаської області з дальшого посилення піклування про ветеранів Великої вітчизняної

війни та вшанування пам'яті полеглих воїнів. У постанові наголошувалося на тому, щоб питання піклування про колишніх фронтовиків, партизанів, сімей полеглих воїнів, а також вшанування пам'яті тих, хто загинув у боях з німецько-фашистськими загарбниками, в ході підготовки до 30-річчя Перемоги було обговорене на сесіях усіх сільських і селищних рад, засіданнях виконкомів обласних, районних і міських рад. Місцевим радам рекомендувалося розробити та здійснити додаткові заходи з поліпшення житлових умов, медичного, комунального, побутового обслуговування учасників Великої вітчизняної війни і в першу чергу інвалідів; забезпечити належний догляд за братськими могилами, пам'ятниками, меморіальними комплексами; далі вести роботу з увічнення пам'яті полеглих героїв у найменуваннях господарств, навчальних закладів, вулиць, площ, парків. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 5. – Ст. 52.*

28 січня (вівторок).

8. Економічна і соціальна рада ООН обрала УРСР у числі інших 47 держав до складу Комісії з транснаціональних корпорацій на строк до 31 грудня 1975 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр. – К., 1981. – С. 11.*

29 січня (середа).

3. ЦК КПУ, Рада міністрів УРСР привітали будівельників, монтажників, експлуатаційників із завершенням будівництва і введенням у дію на Черкаському хімкомбінаті комплексу з виробництва кормових фосфатів потужністю 603 тис. тонн на рік. *Радянська Україна. – 1975. – 29 січня.*

8. м. Київ. Закінчився радянсько-американський симпозіум із застосування лазерів у будівництві. Він був організований Держбудом УРСР і фірмою “Спектра-Фізик” (штат Каліфорнія, США). *Радянська Україна. – 1975. – 30 січня.*

Січень.

3. м. Миргород. Став до ладу один з найбільших у республіці завод

мінеральних вод. Проектна потужність підприємства – 100 млн. умовних пляшок “Миргородської” на рік. Завод було споруджено у співробітництві радянських і чехословацьких спеціалістів. *Радянська Україна. – 1975. – 28 січня.*

3. Після промислових випробувань державна комісія прийняла в експлуатацію і рекомендувала до серійного виробництва потужну установку нової моделі, виготовлену на Дніпропетровському заводі пресів. Гідравлічний агрегат висотою в чотириповерховий будинок і зусиллям в 1250 тонн з великою швидкістю і високою точністю міг провадити обробку і прокат сталевих зливків вагою до 18 тонн. На пресі оброблялися великі колінчасті вали для дизелів, які використовувалися на морських суднах, ротори до електричних турбін, а також великі деталі і вузли різних машин та устаткування. *Радянська Україна. – 1975. – 21 січня.*

3. м. Львів. На заводі “Львівсільмаш” освоєно виробництво досконалих навісних обприскувачів, призначених для хімічного захисту рослин від шкідників і хвороб у садівництві і виноградарстві. Вентиляторний обприскувач обробляв за годину близько двох гектарів фруктових дерев і виноградних кущів. Першу партію машин було відправлено в Молдавію, Грузію, Вірменію. *Радянська Україна. – 1975. – 21 січня.*

3. Вперше на дорогах СРСР для розширення існуючих тунелів без припинення руху поїздів застосовано спеціальний ремонтний комплекс. Цю унікальну установку вагою 500 тонн і висотою близько 30 м було складено на Полтавському тепловозоремонтному заводі за кресленням Ленінградського проектно-транспортного інституту. *Радянська Україна. – 1975. – 24 січня.*

5 лютого (середа).

8. Делегаціями УРСР та інших 28 країн на другій сесії Дипломатичної конференції з гуманітарного права внесено проект резолюції щодо участі у цій конференції Південного В'єтнаму. У проекті відмічалось, що розвиток міжнародного гуманітарного права, застосовуваного в період конфліктів, є загальним завданням, в яке всі сторони в збройному конфлікті у Південному В'єтнамі мали внести свій вклад. Проти запрошення

на другу сесію конференції уряду Республіки Південний В'єтнам виступили західні держави, особливо США, тому проект резолюції було відхилено. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр. – К., 1981. – С. 346, 494.*

6 лютого (четвер).

3. ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР привітали будівельників, монтажників, експлуатаційників із введенням у дію найпотужнішого у республіці Пологівського олійно-екстрактного заводу (Запорізької область) здатного переробляти 1080 тонн насіння соняшника за добу. *Радянська Україна. – 1975. – 6 лютого.*

8 лютого (субота).

7. Помер народний артист СРСР, лауреат Державної премії СРСР, один з фундаторів Харківського державного академічного українського драмтеатру імені Тараса Шевченка, професор Д. Антонович-Будько. *Радянська Україна. – 1975. – 11 лютого.*

18 лютого (вівторок).

8. Делегаціями УРСР, БРСР і СРСР на другій сесії Дипломатичної конференції з гуманітарного права внесено поправку до статті 12 проекту Протоколу II. Нею передбачалося, що з пораненими і хворими будь-якої воюючої сторони або нейтральною частиною населення будуть поводитися гуманно і подавати їм необхідну медичну допомогу на рівних підставах. Поправку було враховано при підготовці тексту статті 7 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 р., що стосувався захисту жертв збройних конфліктів не міжнародного характеру (Протокол II). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр. – К., 1981. – С. 347, 494.*

21 лютого (п'ятниця).

8. Президія Верховної Ради УРСР постановила ратифікувати Конвенцію про заборону розробки, виробництва та нагромадження запасів

бактеріологічної (біологічної) зброї і токсичної зброї та про їх знищення, підписану від імені уряду УРСР у Москві 10 квітня 1972 р. і схвалену Комісією в закордонних справах Верховної Ради УРСР. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр.* – К., 1981. – С. 475.

25 лютого (вівторок).

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову про створення у Києві Державної республіканської бібліотеки для юнацтва. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 591.

Лютий.

3. м. Калуш (Івано-Франківська область). Введений у дію найбільший в СРСР комплекс вінілхлориду на хімічно-металургійному комбінаті. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 591.

6. Головний комітет Виставки досягнень народного господарства СРСР відзначив групу інженерно-технічних працівників та учнів технічного училища № 6 Дніпропетровська за розробку і виготовлення чотириекранного телевізора “Союз-50”, що експонувався у Москві. Золотої медалі був удостоєний керівник гуртка технічної творчості юних – заступник директора училища Є.Адамчик, бронзової – майстер виробничого навчання В.Філіпов. На три програмному “Союзі-50” один екран було створено великий, а три – відео контрольні, розміром з цигаркову коробку. *Радянська Україна.* – 1975. – 13 лютого.

6. Рада міністрів УРСР і Українська республіканська рада професійних спілок прийняли постанову, якою затвердили і ввели в дію положення про порядок надання житлової площі в УРСР, відмінивши постанову Ради міністрів УРСР і Укрпрофради від 5 жовтня 1966 р., якою було затверджено положення про порядок розподілу житлової площі в УРСР. Нове положення детально визначило правила обліку громадян, які потребували житла, порядок надання житлової площі, оформлення і

видачі ордера. У ньому було враховано досвід застосування раніше діючого положення та пропозиції щодо удосконалення правового регулювання забезпечення житловою площею громадян, порядку поліпшення їх житлових умов. *Радянська Україна. – 1975. – 14 лютого.*

3 березня (понеділок).

9. м. Річмонд (штат Вірджинія, США). На легкоатлетичному матчі збірних СРСР і США сумчанин В.Голубничий пройшов доріжкою залу “Колізеум” три милі за 19 хв. 42,2 сек., встановивши новий світовий рекорд. *Радянська Україна. – 1975. – 5 березня.*

8 березня (субота).

4. ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР постановила присудити Державні премії УРСР імені Тараса Шевченка 1975 р. в галузі літератури: В.Собку – за роман “Лихобор”; в галузі мистецтва: О.Ковальову – за скульптурні портрети Д.Коротченка, М.Рильського, В.Філатова; в галузі музики: О.Білашу – за пісні “Ленінова весна”, “Моя Батьківщина”, “Пісня звитяжців”, “Пісня червоних вершників”, “Істина”, “Я жил в такие времена”, створені в 1971 – 1974 рр.; в галузі концертно-виконавської діяльності: М.Голенко, Т.Гриценко, Н.Писаренко (тріо бандуристок) – за концертну програму 1973 – 1974 рр.; в галузі кінематографії: В.Беляєву (автору сценарію), В.Ісакову (режисеру-постановнику), О.Дворецькому (виконавцю ролі Я.Гайдая), Валерії Заклунній (виконавиці ролі Стефи) – за художній фільм “До останньої хвилини”. *Радянська Україна. – 1975. – 8 березня.*

11 березня (вівторок).

7. Помер учений, Герой соціалістичної праці, лауреат Державних премій СРСР і УРСР, заслужений діяч науки і техніки УРСР, професор О.Чекмарьов, який вніс великий вклад у розроблення теоретичних основ прокатки металів. *Радянська Україна. – 1975. – 14 березня.*

14 березня (п'ятниця).

4. м. Київ. На сцені Державного академічного театру опери та балету

УРСР ім. Тараса Шевченка відбулася прем'єра спектаклю “В ім'я життя” на музику А.Штогаренка, Д.Шостаковича, Б.Лятошинського. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 591.*

15 березня (субота).

6. м. Київ. Відкрито Республіканську дитячу лікарню Київського науково-дослідного інституту педіатрії, акушерства та гінекології ім. Героя Радянського Союзу професора П.Буйка. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 591.*

17 березня (понеділок).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила призначити чергові вибори до Верховної Ради УРСР і до обласних, районних, міських, сільських і селищних рад депутатів трудящих на неділю, 15 червня 1975 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 13. – Ст.146.*

19 березня (середа).

1. На підставі статті 21 Конституції УРСР і статей 25 та 26 “Положення про вибори до Верховної Ради УРСР” президія Верховної Ради УРСР постановила утворити 570 виборчих округів з виборів до Верховної Ради УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 13. – Ст. 147.*

28 березня (п'ятниця).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила затвердити Центральну виборчу комісію з виборів до Верховної Ради УРСР у складі 15 чоловік, представників громадських організацій, товариств і колективів трудящих (голова – А.Донченко, заступник голови – В.Сиволоб). *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 14. – Ст. 159.*

Березень.

3. Відбулося спільне засідання комісій Верховної Ради УРСР з

сільського господарства та охорони природи, на якому було розглянуто питання щодо виконання завдань з рекультивації земель та захисту ґрунтів від ерозії. На засіданні відмічалось, що окремі міністерства і відомства, зокрема, Міншляхбуд УРСР, Міністерство геології УРСР, “Укрсільгосптехніка”, “Укрміжколгоспбуд” зволікали із проведенням робіт з рекультивації земель або проводили їх на низькому технічному рівні, що призвело до порушення строків повернення земель попереднім землекористувачам; підприємства Мінвуглепрому УРСР часто повертали відпрацьовані площі в незадовільному стані. Депутати також вказали на те, що протиерозійні роботи в ряді випадків виконувалися не комплексно, виділені кошти розпорозувалися; в окремих господарствах Ворошиловградської, Сумської, Полтавської областей порушувалася обов’язковий мінімум заходів із боротьби з вітровою і водною ерозією; планування першочергових агротехнічних заходів у Кримській, Херсонській та деяких інших областях здійснювалося без урахування наявних площ ерозованих і ерозійно небезпечних земель. Комісії вирішили матеріали в обговорюваному питанні подати президії Верховної Ради УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 13.*

3. Відбулося засідання Комісії Верховної Ради УРСР з торгівлі, на якій розглядалося питання “Про стан матеріально-технічної бази підприємств торгівлі і громадського харчування в системі споживчої кооперації і заходи по її зміцненню”. Депутати відмічали, що у деяких областях, зокрема у Вінницькій, Ворошиловградській, Донецькій, Київській, Кримській, Харківській, Чернівецькій і деяких інших не виконувалися плани будівництва і реконструкції мережі магазинів і їдалень; на ряді промислових підприємств і в загальноосвітніх школах, розташованих у сільській місцевості, не приділялася належна увага зміцненню матеріально-технічної бази оптової торгівлі, будівництву і реконструкції об’єктів для зберігання плодово овочевої кооперації, слабо здійснювалося технічне переоснащення підприємств засобами механізації трудовітких процесів. Комісія схвалила рекомендації відповідним міністерствам і відомствам, спрямовані на підвищення рівня торгівельного обслуговування селян, дальше розширення мережі магазинів, їдалень,

кафе, зміцнення матеріально-технічної бази підприємств торгівлі і громадського харчування. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1975. – № 15.

3. м. Харків. На підшипниковому заводі освоєно проектну потужність найпродуктивнішої в СРСР автоматичної лінії з виготовлення поковок кілець вагонних підшипників. *Радянська Україна*. – 1975. – 11 березня.

6. Фармакологічний комітет Міністерства охорони здоров'я СРСР затвердив і рекомендував до серійного виробництва новий препарат ліобіл. Його було створено ученими Дніпропетровського науково-дослідного інституту гастроентерології у співдружності із спеціалістами місцевого заводу бактерійних препаратів. Ліобіл було виготовлено з жовчі великої рогатої худоби і застосовано для лікування хвороб печінки, жовчного міхура, кишечника. *Радянська Україна*. – 1975. – 7 березня.

7. Померла скульптор, народний художник УРСР, лауреат Державної премії УРСР імені Тараса Шевченка, заступник голови правління Спільки художників України Галина Кальченко. *Радянська Україна*. – 1975. – 13 березня.

3 квітня (четвер).

8. Делегаціями УРСР, БРСР, СРСР та 6 соціалістичних країн на третій сесії Третьої конференції ООН з морського права подано проект статей щодо морських наукових досліджень. У проекті регламентувалися загальні умови і принципи проведення морських наукових досліджень, міжнародне і регіональне співробітництво у цій сфері; дослідження в територіальних водах та на континентальному шельфі; свобода морських наукових досліджень; інтереси держав, що не мали морського узбережжя або знаходилися в іншому географічно несприятливому становищі; умови сприяння дослідницьким суднам; статус науково-дослідних споруд; відповідальність за наукові дослідження. Переважна більшість положень із проекту статей була відображена в частині XIII “Морські наукові дослідження” (статті 239-266) неофіційного зведеного тексту для переговорів, який був підготовлений на шостій сесії Третьої конференції ООН з морського права (Женева, 23 травня – 17 липня 1977 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр.* – К., 1981. – С. 362, 495.

4 квітня (п'ятниця).

8. Делегацією УРСР та інших 17 країн на другій сесії Дипломатичної конференції з гуманітарного права була внесена пропозиція про включення нової статті до проекту Протоколу І. У ньому йшлося, що договірні сторони визнавали важливість визначення агресії, прийнятого на ХХІХ сесії Генеральної Асамблеї ООН, яке, зокрема, служило посиленню захисту населення і цивільних об'єктів, і підтверджували свою переконаність у тому, що прийняття норм гуманітарного права, які містилися в Женевських конвенціях і цьому Протоколі, не могли тлумачитися як виправдання і визнання хоч якоюсь мірою законними актів агресії. Після тривалих переговорів на третій сесії Дипломатичної Конференції (1976 р.) ці положення були відображені в §4 преамбули Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 р., що стосувався захисту жертв міжнародних збройних конфліктів. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр. – К., 1981. – С. 368, 495.*

23 квітня (середа).

4. м. Київ. У Києво-Печерському Державному історичному заповіднику відкрито Державний музей книги та книгодрукування УРСР. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 591.*

6. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про роботу Рад депутатів трудящих Черкаської області в світлі рішень грудневого (1974 р.) Пленуму ЦК КПРС”. У постанові відмічалось, що ради області недостатньо використовували права і засоби організаційно-масової роботи із забезпечення розвитку господарського і соціально-культурного будівництва; значна частина рішень рад, їх виконавчих комітетів не бралася на контроль, по них рідко визначалися конкретні строки виконання; недоліки в організаторській роботі радянських і господарських органів, низький рівень виконавської дисципліни і відповідальності окремих керівних працівників за доручену справу призводили до відставання області у розвитку ряду важливих галузей; не виконувалися

завдання п'ятирічки із зростання обсягу промислового виробництва, освоєння капітальних вкладень у промислове, житлове і соціально-культурне будівництво, з розвитку торговельного та побутового обслуговування населення; мали місце факти прийняття господарськими керівниками і виконками рад незаконних актів; допускалися приписки до державної звітності; ради, їх виконавчо-розпорядчі органи недостатньо вели боротьбу із злочинністю, особливо крадіжками державного і громадського майна, хуліганством, пияцтвом. Президія Верховної Ради УРСР постановила радам області та їх виконавчим комітетам вжити необхідних заходів до усунення зазначених недоліків. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 19. – Ст. 248.*

29 квітня (вівторок).

3. м. Донецьк. Стала до ладу найглибша в СРСР (1200 м) шахта ім. Скочинського. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 591.*

Квітень.

1. м. Київ. Проведена нарада керівних і оперативних працівників УКДБ Кримської, Запорізької, Херсонської, Миколаївської та Донецької областей. Розглядалося питання про підвищення ефективності заходів з нейтралізації активу кримськотатарського руху. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 220.*

3. Відбулося засідання Планово-бюджетної комісії Верховної Ради УРСР, на якому обговорювався хід реалізації Головпостачем УРСР пропозицій постійних комісій і депутатів, внесених на 9-ій сесії Верховної Ради УРСР, що стосувалися проблеми дальшого вдосконалення матеріально-технічного постачання господарств республіки. Депутати відмічали, що Головпостач УРСР, підвідомчі йому організації не здійснювали

належного контролю за своєчасним виконанням замовлень підприємствами-постачальниками; серйозні недоліки допускалися в матеріально технічному постачанні республіканських міністерств: побутового обслуговування населення, комунального господарства, місцевої промисловості, соціального забезпечення; органи постачання проводили недостатню роботу із забезпечення правильного зберігання і раціонального використання матеріальних ресурсів – металу, палива, лісових матеріалів; у ряді постачально-збутових організацій, на окремих базах і складах мали місце випадки порушень фінансової дисципліни, без фондового відпуску, незадовільного обліку і зберігання матеріалів, не забезпечувалося належне збереження державної власності, своєчасно не усувалися причини й умови, що породжували втрати, нестачу і псування матеріальних цінностей. У схвалених комісією рекомендаціях Головпостачу УРСР було запропоновано вжити невідкладних заходів з ліквідації наявних недоліків. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 19.*

3. Сталевари двованної мартенівської печі “Криворіжсталі” першими серед колективів країни, які обслуговували однотипні агрегати, освоїли виробництво легованої мало вуглецевої сталі. *Радянська Україна. – 1975. – 6 квітня.*

4. м. Мадрид (Іспанія). З великим успіхом пройшли гастролі Державного заслуженого академічного українського народного хору імені Г.Верьовки. На концертах українського колективу в мадридському палаці спорту побувало понад 100 тис. чоловік. *Радянська Україна. – 1975. – 24 квітня.*

4. Вийшов перший том 12-томного зібрання творів Лесі Українки. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 592.*

6 травня (вівторок).

8. Економічна і соціальна рада ООН обрала Українську РСР у Комісію в справах народонаселення, Статистичну комісію та членом Комітету з питань огляду й оцінки на строк до 31 грудня 1979 р. *Українська*

РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр. – К., 1981. – С. 12–13.

8 травня (четвер).

8. Делегаціями УРСР, БРСР, СРСР та п'яти інших соціалістичних країн на Міжнародній конференції із створення Міжнародної морської супутникової системи (ІНМАРСАТ) внесено чотири проекти резолюції щодо створення ІНМАРСАТ. У перших двох проектах відображалася позиція подавачів щодо створення ІНМАРСАТ, тобто створення нової системи морського зв'язку з використанням штучних супутників Землі. Проект третьої резолюції (“Проведення другої сесії Конференції”) з деякими змінами був схвалений конференцією. Проект четвертої – (“Програма міжсесійної роботи”) був значно розширений і також схвалений конференцією. Конференція завершила свою роботу у вересні 1976 р., коли були укладені Конвенція про Міжнародну організацію морського супутникового зв'язку (ІНМАРСАТ) та Експлуатаційна угода до неї. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр. – К., 1981. – С. 371, 496.*

14 травня (середа).

9. м. Базель (Швейцарія). Футбольний клуб “Динамо” (Київ), перемігши на стадіоні “Сант-Якоб” клуб “Ференцварош” (Будапешт) з рахунком 3:0, став володарем кубків Європи з футболу. *Радянська Україна. – 1975. – 16 травня.*

20 травня (вівторок).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КПУ, який розглянув питання “Про підсумки обміну партійних документів у партійних організаціях республіки і завдання по дальшому поліпшенню партійної роботи”. В обговореному питанні пленум прийняв відповідну постанову. Відмічалось, що частина парторганізацій республіки слабо здійснювала надане статутом КПРС право контролю діяльності адміністрації і недостатньо впливала на стан справ у трудових колективах; неглибоко займалася

питаннями підвищення ефективності виробництва, прискорення науково-технічного прогресу; мали місце факти примиренського ставлення окремих парторганізацій до проявів недисциплінованості, безгосподарності, місництва, бюрократизму і тяганини. Пленум визнав найголовнішим завданням політбюро, секретаріату ЦК КПУ, обкомів, міськкомів, райкомів партії закріпити і широко використати досвід, нагромаджений у ході обміну партійних документів; усунути наявні недоліки і на цій основі забезпечити далі вдосконалення партійної роботи; послідовно зміцнювати первинні парторганізації; посилити партійний вплив на всіх ділянках господарського і культурного будівництва. *Правда України. – 1975. – 21-23 мая.*

Травень.

1. м. Глубічок (Тернопільська область); м. Пустомити (Львівська область). У день відзначення 30-річчя закінчення Великої вітчизняної війни було спалено радянські прапори та гасла на адміністративних будинках й заарештовано в зв'язку з цим декілька чоловік. *Українське слово (Париж). – 1975. – 21 вересня.*

6. Рада міністрів УРСР розглянула питання про організаторську роботу Міністерства лісової і деревообробної промисловості УРСР з підвищення технічного рівня якості продукції на підпорядкованих йому підприємствах. У прийнятій з цього питання постанові відмічалось, що на багатьох підприємствах галузі не дотримувалися технологічні режими меблевого виробництва; меблі випускали з порушенням діючих стандартів; ряд підприємств виготовляли меблі низької якості; не досить приділялося уваги підвищенню технічного рівня і якості недорогих побутових меблевих виробів, у тому числі меблів для дітей і людей похилого віку. Рада міністрів УРСР зобов'язала Міністерство лісової і деревообробної промисловості УРСР усунути недоліки, відмічені у постанові. *Радянська Україна. – 1975. – 14 травня.*

2 – 12 червня (понеділок – четвер).

8. м. Київ. Тривав міжнародний науковий семінар учених-фізіологів,

у роботі якого взяли участь близько 120 спеціалістів із соціалістичних країн, а також з Мексики, Нігерії, ФРН та інших держав. З лекціями про кардинальні проблеми фізіології, про останні досягнення науки в галузі електрофізіології і нервової клітини виступили провідні вчені СРСР, США, Англії. *Радянська Україна. – 1975. – 3 червня.*

8 червня (неділя).

9. м. Катовіце (Польща). Чемпіонами Європи з боксу стали О.Ткаченко, В.Засипко (обидва з Донецька) і А.Климанов (Жданов). В.Савченко (Дніпропетровськ) став срібним призером. *Радянська Україна. – 1975. – 10 червня.*

12 червня (четвер).

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову про створення Державного історико-архітектурного заповідника у Львові. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 592.*

15 червня (неділя).

1. Відбулися вибори до місцевих рад депутатів трудящих УРСР у 521399 виборчих округах. Всього було обрано 521395 депутатів, серед яких: 376769 (72,3%) робітників і колгоспників, 240701 (46,2%) жінка, 242834 (46,6%) членів і кандидатів у члени КПРС, 150837 (28,9%) молоді до 30 років, 187942 (36%) особи не були депутатами місцевих рад минулого скликання. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 26.*

18 червня (середа).

1. Відбулося засідання Центральної виборчої комісії, на якому були підведені остаточні підсумки виборів до Верховної Ради УРСР IX скликання, що пройшли 15 червня 1975 р. У списки виборців було внесено 34170966 осіб. За кандидатів блоку комуністів і безпартійних голосувало 34158402 особи, проти голосувало 10383 особи (0,03% від загального числа виборців, які взяли участь у виборах). До Верховної Ради було

обрано 570 депутатів, у тому числі робітників і колгоспників – 287 (50,3%), жінок – 201 (35,3%). Серед обраних депутатів члени і кандидати в члени КПРС становили 69,1%, молодь віком до 30 р. – 12,8%, 308 осіб (54%) депутатами Верховної Ради УРСР були обрані вперше. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 26.*

19 червня (четвер).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила розпочати першу сесію Верховної Ради УРСР ІХ скликання 4 липня 1975р. у Києві. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 26. – Ст. 313.*

19 червня (четвер) – 2 липня (середа).

8. м. Мехіко (Мексика). З ініціативи українських зарубіжних організацій на міжурядовій конференції ООН з проблем ліквідації дискримінації жінок порушувались питання про долю українських жінок-політ'язнів у СРСР. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 500.*

20 червня (п'ятниця).

1. м. Київ. Відбувся V пленум ЦК ЛКСМУ, присвячений питанням дальшого поліпшення роботи комсомольських організацій республіки з виховання молоді в дусі комуністичної моралі. З обговореного питання пленум прийняв відповідну постанову. Пленум ЦК ЛКСМУ зобов'язав комсомольські організації республіки підносити роль соціалістичного змагання в трудовому вихованні робітничої молоді; в учнівської молоді формувати високі моральні якості, підвищувати в неї відповідальність за підготовку до майбутньої трудової діяльності; патріотичне й інтернаціональне виховання поєднувати з войовничою непримиренністю до ворожої ідеології, “підступних дій українського буржуазного націоналізму і сіонізму”; підвищити ідейно-теоретичний рівень марксистсько-ленінського навчання молоді, покращити підбір кадрів пропагандистів; поглибити боротьбу з пережитками минулого в свідомості людей, релігійною ідеологією. *Радянська Україна. – 1975. – 22 червня.*

7. Помер учений-зоолог і палеонтолог, доктор біологічних наук, професор, академік АН УРСР, директор Центрального науково-природничого музею Академії наук УРСР І.Підоплічко. *Радянська Україна. – 1975. – 25 червня.*

27 червня (п'ятниця).

8. Академік А.Сахаров звернувся з відкритим листом до Генерального секретаря ООН К.Вальдхайма, організації “Міжнародна амністія”, лідерів мусульманських народів, міжнародної громадськості з проханням об'єднати зусилля в боротьбі за звільнення з ув'язнення відомого діяча кримськотатарського національного руху Мустафи Джемілева. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 592.*

Червень.

3. м. Костопіль (Рівненська область). На домобудівному комбінаті пущено в дію перший в СРСР цех з обробки деревостружкових плит синтетичним шпоном, який імітував текстуру червоного дерева, горіха, дуба тощо. *Радянська Україна. – 1975. – 13 червня.*

3. м. Житомир. На заводі “Промавтоматика” стала до ладу перша в СРСР дільниця серійного випуску новітніх комплексів телемеханіки – ТМ-320, що використовувалися для дистанційного управління технологічними процесами і цілими промисловими об'єктами в різних галузях народного господарства. *Радянська Україна. – 1975. – 16 червня.*

6. м. Київ. Відбулося розширене засідання Комісії з вивчення і впровадження нових громадянських свят і обрядів Української РСР. На засіданні підкреслювалося, що головним завданням місцевих рад, їх обрядових комісій, міністерств і відомств, громадських і творчих організацій республіки полягало в тому, щоб добитися повсюдного впровадження в життя розроблених рекомендацій з проведення нових громадянських свят і обрядів, продовжувати їх удосконалення і створювати нові. *Радянська Україна. – 1975. – 10 червня.*

8. м. Київ. Проходив міжнародний симпозіум з рентгенівської

фотоелектронної спектроскопії. В його роботі взяли участь учені фізики з Англії, НДР, СРСР, Фінляндії, ФРН, Швеції та інших держав. *Радянська Україна. – 1975. – 10 червня.*

4 липня (п'ятниця).

1. Верховна Рада УРСР постановила обрати головою Верховної Ради депутата М.Білого, заступниками голови – Т.Гаврилову, Є.Качаловського, М.Міщенко, М.Хорунжого. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 28. – Ст. 328, 329.*

1. Верховна Рада УРСР постановила утворити 17 постійних комісій Верховної Ради УРСР (мандатну, законодавчих передбачень, у закордонних справах, у справах молоді, планово-бюджетну, з важкої промисловості, з легкої і харчової промисловості, з місцевої промисловості, з будівництва, з транспорту і зв'язку, з сільського господарства, з комунального і побутового обслуговування, з торгівлі, з освіти і науки, з культури, з охорони здоров'я і соціального забезпечення, з охорони природи). *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 28. – Ст. 333.*

1. Верховна Рада УРСР постановила обрати президію Верховної Ради УРСР у складі 23 чоловік (головою президії – І.Грушецького, першим заступником – В.Шевченко) та утворити уряд УРСР – Раду міністрів УРСР у складі 59 чоловік (голова уряду – О.Ляшко, перші заступники – Г.Ващенко, Н.Кальченко, заступники – О.Бурмистров, П.Єсипенко, П.Розетко, В.Семичастний, І.Степаненко, П.Тронько, Г.Шевчук). *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 28. – Ст. 353, 354.*

5 липня (субота).

8. Рада міністрів УРСР погодилася з пропозицією Міністерства закордонних справ УРСР і Академії наук УРСР щодо підписання Конвенції про реєстрацію об'єктів, які запускалися у космічний простір, відкритої для підписання у Нью-Йорку 14 січня 1975 р. Головна увага конвенції приділялася необхідності відповідного маркування згаданих об'єктів, що сприяло б їх ідентифікації, особливо у випадках заподіяння шкоди. Конвенція була ратифікована УРСР у липні 1977 р. і набула

чинності з 14 вересня 1975 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр.* – К., 1981. – С. 476, 505.

15 липня (вівторок).

8. м. Нью-Йорк (США). Національний центр кримських татар в США утворив фонд “Крим”, який ставив за мету поширення інформації про становище співвітчизників у СРСР, оприлюднення фактів політичних репресій. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.).* – К., 2000. – С. 500.

Липень.

7. Помер народний артист СРСР, лауреат Державних премій СРСР і Української РСР імені Тараса Шевченка, художній керівник-директор Державного заслуженого академічного ансамблю танцю УРСР П.Вірський. *Радянська Україна.* – 1975. – 6 липня.

23 серпня (субота).

6. Почався рух на десятикілометровій трасі Харківського метрополітену, другого в Україні і шостого в СРСР. *Радянська Україна.* – 1975. – 23 серпня.

25 серпня (понеділок).

8. Рада міністрів УРСР призначила делегацію УРСР у складі 7 чоловік на VII спеціальну сесію Генеральної Асамблеї ООН, яка мала розпочати свою роботу в Нью-Йорку 1 вересня 1975 р. (голова делегації – Г.Шевель, міністр закордонних справ УРСР). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр.* – К., 1981. – С. 455.

27 серпня (середа).

8. Рада міністрів УРСР затвердила делегацію УРСР у складі 15 чоловік на XXX сесію Генеральної Асамблеї ООН, яка мала відкритися 16 вересня 1975 р. у Нью-Йорку, (голова делегації – Г.Шевель, міністр закордонних справ УРСР). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр.* – К., 1981. – С. 454.

Серпень.

6. Доктор біологічних наук професор Української сільськогосподарської академії М.Синицький вивів новий вид дубового шовкопряда – поліський тассар, один кокон якого давав від 600 до 1 тис. м шовкової нитки. *Радянська Україна. – 1975. – 30 серпня.*

9. м. Белград (Югославія). На чемпіонаті Європи з веслування на байдарках і каное золоті нагороди вибороли дніпропетровець В.Юрченко (дистанції 1 тис. і 10 тис. м на каное-одиначці) та одесит С.Петренко (дистанція 500 м на каное-одиначці). *Спортивна газета. – 1975. – 5 серпня.*

5 вересня (п'ятниця).

8. м. Київ. Закінчила роботу XVI міжнародна конференція “Круглого столу архівів”. Учасники конференції всебічно обговорили питання підготовки і перепідготовки архівістів, а також зберігання і використання архівів літератури і мистецтва, ознайомилися з досвідом роботи центральних архівних закладів республіки, відвідали Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва УРСР. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр. – К., 1981. – С. 451.*

10 вересня (середа).

4. м. Київ. Відкрито виставку творів українського живописця А.Мурашка, присвячену 100-річчю від дня народження художника. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 593.*

18 вересня (четвер).

8. Делегаціями УРСР та інших 68 країн на XXX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції щодо прийняття в ООН Демократичної Республіки В'єтнам та Республіки Південний В'єтнам. Проект був схвалений, проте 30 вересня 1975 р. представник США в Раді безпеки ООН проголосував проти прийому згаданих країн у члени ООН. Тому Генеральна Асамблея ООН не змогла прийняти ці країни до

членів організації. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр.* – К., 1981. – С. 376, 496.

9. м. Москва. На чемпіонаті світу з важкої атлетики золоту нагороду здобув львів'янин П.Король (легка вага). *Спортивна газета.* – 1975. – 20 вересня.

20 вересня (субота).

б. м. Керч. На суднобудівному заводі “Затока” спущено на воду танкер “Кубань” тоннажністю понад 180 тис. тонн, найбільше нафтоналивне судно в СРСР. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 593.

24 вересня (середа).

3. Відбулося спільне засідання комісій Верховної Ради УРСР з легкої і харчової промисловості та з торгівлі, на якому обговорювалося питання щодо задоволення попиту на товари дитячого асортименту та рівень роздрібних цін на них. Депутати відмітили, що виробництво товарів для дітей зростало недостатніми темпами, внаслідок чого попит на окремі з них не задовольнявся, зокрема, на верхній трикотаж, шкіряне взуття, іграшки; міністерства харчової, м'ясної і молочної промисловості, торгівлі УРСР та правління Укоопспілки не приділяли належної уваги розширенню виробництва і продажу продуктів дитячого харчування у відповідному асортименті і у дрібній розфасовці; в окремих випадках не відповідали вимогам споживачів якість і художньо-естетичне оформлення товарів для дітей; деякі підприємства випускали товари застарілих моделей і фасонів. Наголошено, що низька якість продукції дитячого асортименту призводила до збільшення в торгівлі кількості неходових товарів та понаднормативних запасів, проте Мінлегпром УРСР не вживав належних засобів до випуску виробів поліпшеної якості. У схваленій комісіями постанові було накреслено шляхи подолання наявних недоліків. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1975. – № 40.

8. Делегаціями УРСР та інших 42 країн на XXX сесії Генеральної

Асамблеї ООН внесено проект резолюції з корейського питання. У проекті пропонувалося вивести всі іноземні війська, що знаходилися під прапором ООН у Південній Кореї; замінити угоду про воєнне перемир'я в Кореї мирною угодою; різко скоротити збройні сили обома сторонами. Вперше за більш ніж 20-річне обговорення корейського питання в ООН проект резолюції групи соціалістичних країн отримав підтримку більшості делегацій в ООН (резолюція від 18 листопада 1975 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр. – К., 1981. – С. 377, 496.*

25 вересня (четвер).

І. м. Львів. Відбулося заключне заняття республіканського постійно діючого семінару лекторів і пропагандистського активу з проблеми “Актуальні питання національних відносин в СРСР і боротьби проти буржуазного націоналізму”. На занятті розглядалася тема виховання трудящих у дусі соціалістичного інтернаціоналізму і радянського патріотизму. Доповідачі висвітлювали питання виникнення і розвитку в СРСР націй, “нової історичної спільноти людей – радянський народ”. *Радянська Україна. – 1975. – 26 вересня.*

29 – 30 вересня (понеділок – вівторок).

І. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КПУ, на якому розглядалися питання про стан і завдання дальшого поліпшення соціально-культурного і побутового обслуговування населення республіки; про завдання партійних організацій, радянських і господарських органів республіки з підготовки і забезпечення організованого проведення зимівлі худоби; про підготовку до XXV з'їзду КПРС. В обговорених питаннях пленум прийняв відповідні постанови, у яких перед комітетами партії, виконкомом рад, міністерствами і відомствами УРСР ставилося завдання комплексно розвивати соціально-культурне і побутове обслуговування населення в містах і сільській місцевості; створювати необхідні умови на всіх підприємствах, будовах, колгоспах і радгоспах, організаціях і установах; виконувати плани з будівництва житла, шкіл, лікарень, дитячих

дошкільних закладів, магазинів, їдалень; поліпшити асортимент і якість товарів споживання; підвищити вимогливість до господарських керівників за створення необхідних умов для зростання професійної майстерності працівників; організовано провести зимівлю худоби з тим, щоб забезпечити необхідний рівень виробництва і заготівель м'яса, молока та іншої тваринницької продукції у кінці 1975 р. і в 1976 р. Найважливішою складовою підготовки до XXV з'їзду КПРС і XXV з'їзду КПУ мали стати звітно-виборні збори партійних організацій республіки і наступні партконференції, на яких потрібно було обговорити звіти виборних парторганів та виробити шляхи дальшого поліпшення роботи на всіх ділянках господарсько-культурного будівництва, ланках управління і у справі комуністичного виховання трудящих. *Правда України. – 1975. – 30 сентября - 3 октября.*

30 вересня (вівторок).

8. Делегацією УРСР та 9 інших країн на XXX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції про стан Міжнародної конвенції з припинення злочину апартеїду та покарання за нього. У проекті Генеральна Асамблея закликала уряди всіх держав підписати, ратифікувати і невідкладно втілити в життя згадану Міжнародну конвенцію. Проект резолюції був схвалений у Третньому комітеті і на пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН (резолюція від 10 листопада 1975 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр. – К., 1981. – С. 378, 497.*

8. Делегаціями УРСР та груп країн, що розвиваються, на XXX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції “Ліквідація всіх форм расової дискримінації”. У проекті пропонувалося визнати сіонізм формою расизму і расової дискримінації. Проект резолюції був схвалений на пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН (резолюція від 10 листопада 1975 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр. – К., 1981. – С. 379, 497.*

Вересень.

6. м. Кіровоград. Інженери головного спеціалізованого конструкторського

бюро розробили нову універсальну пневматичну навісну сівалку для висівання в двох варіантах – шестирядним і восьмирядним пунктирним способом кукурудзи і соняшника. *Радянська Україна*. – 1975. – 6 вересня.

7. Померла хореограф, народна артистка СРСР Лідія Чернишова. *Радянська Україна*. – 1975. – 26 вересня.

9. м. Мінськ. На чемпіонаті світу з класичної боротьби золоту нагороду здобув киянин Н.Давидян (вагова категорія 62 кг). Чемпіоном світу з вільної боротьби став киянин П.Пінігін. *Спортивна газета*. – 1975. – 16-20 вересня.

9. м. Бидгощ (Польща). Киянин Л.Литвиненко переміг на змаганнях на Кубок Європи з десятиборства. *Спортивна газета*. – 1975. – 11 вересня.

6 жовтня (понеділок).

9. м. Київ. Футбольний клуб “Динамо” (Київ), вигравши у клубу “Баварія” (Мюнхен) 2:0 (1:0), здобув Суперкубок. *Спортивна газета*. – 1975. – 7 жовтня.

9 жовтня (четвер).

1. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про роботу Рад депутатів трудящих Одеської області по посиленню правового виховання громадян, піднесенню ролі трудових колективів і громадських організацій в цій справі та забезпеченню додержання соціалістичної законності”. У постанові відмічалось, що на деяких підприємствах, будовах, у селах і селищах області не велася боротьба з дрібним розкраданням державної власності, порушеннями трудової дисципліни і громадського порядку, пияцтвом; були непоодинокими випадки, коли керівники установ, підприємств, організацій, правління колгоспів приймали рішення, видавали накази і розпорядження, які не відповідали закону і ущемляли права трудящих; протягом 1973 – 1974 рр. і першого півріччя 1975 р. органи прокуратури області опротестували 2853 незаконні акти державних організацій, правлінь колгоспів; виконавчі комітети місцевих рад допускали випадки винесення рішень, що суперечили

чинному законодавству. Президія Верховної Ради УРСР зобов'язала ради, виконкоми області, відповідні міністерства і відомства усунути недоліки, відмічені в постанові. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 44. – Ст. 477.*

15 жовтня (середа).

8. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала Міжнародну конвенцію про припинення злочину апартеїду та покарання за нього, прийняту Генеральною Асамблеєю ООН 30 листопада 1973 р. Конвенцією передбачалося здійснення міжнародного контролю за її втіленням у життя. Вона набула чинності 18 липня 1976 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр. – К., 1981. – С. 476, 503.*

8. Делегаціями УРСР та інших 78 країн на XXX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції про солідарність з політичними в'язнями Південної Африки. У проекті Генеральна Асамблея засудила репресії расистського південноафриканського режиму проти лідерів пригнобленого народу Південної Африки. Знову закликано цей режим надати безумовну амністію всім особам, які перебували в ув'язненні чи зазнавали обмежень за їх опозицію апартеїду, а також політичним біженцям з Південної Африки та скасувати всі закони і постанови, що обмежували право народу домагатися ліквідації системи апартеїду. В Спеціальному політкомітеті і на засіданні Генеральної Асамблеї ООН цей проект був схвалений шляхом консенсусу (резолюція від 28 листопада 1975 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр. – К., 1981. – С. 380, 497.*

16 жовтня (четвер).

8. В президії Верховної Ради УРСР відбулася зустріч керівників республіки з Президентом Франції Жіскар д'Естеном. У розмові взяли участь перший секретар ЦК КПУ В.Щербицький, голова президії Верховної Ради УРСР І.Грушецький, голова Ради міністрів УРСР О.Ляшко. Керівники республіки ознайомили гостя із структурою і діяльністю Верховної Ради УРСР, роботою місцевих рад. Жіскар д'Естен розповів

про політичний устрій Франції, поглиблення і розширення франко-радянського співробітництва. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1975. – № 43.

19 жовтня (неділя).

7. Помер народний художник СРСР, член-кореспондент Академії мистецтв СРСР Й.Бокшай. *Радянська Україна*. – 1975. – 22 жовтня.

8. м. Торонто (Канада). Відбулось урочисте відкриття пам'ятника Лесі Українці (скульптор М.Черешньовський). На церемонії були присутні понад 20 тис. українців з Торонто та східних районів США і Канади. *Українське слово (Париж)*. – 1975. – 30 листопада.

22 жовтня (середа).

8. Делегаціями УРСР та інших 56 країн на XXX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції про особливу відповідальність ООН і міжнародного товариства щодо пригнобленого народу Південної Африки. У проекті Генеральна Асамблея знову підтвердила свою рішучість приділяти все більше уваги і виділяти всі необхідні ресурси для погодження міжнародних зусиль у тісному співробітництві з Організацією африканської єдності з метою скорішої ліквідації апартеїду. Проект був прийнятий при поіменному голосуванні як у Спеціальному політичному комітеті, так і на пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН (резолюція від 28 листопада 1975 р.). При голосуванні утрималися делегації ряду західних держав. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр.* – К., 1981. – С. 391, 497.

24 жовтня (п'ятниця).

6. Відбулося спільне засідання Комісії Верховної Ради УРСР з освіти і науки та у справах молоді, на якому обговорювалися питання про стан і заходи з дальшого розвитку дошкільного виховання дітей у республіці. На засіданні відмічалось, що розвиток дошкільного виховання дітей стримувався через невиконання державних планів будівництва та введення у дію дошкільних закладів. Наголошено, що окремі виконавчі комітети рад, керівники ряду міністерств і відомств, промислових

підприємств, будівельних організацій, колгоспів виявили байдужість до цієї справи, не брали її під належний контроль. Особливу увагу депутати приділили забезпеченню ясел і садків необхідним обладнанням. Вони піддали гострій критиці Дніпродзержинську і Брегівську меблеві фабрики, Кременчуцький меблевий комбінат за обмежений асортимент та випуск низькоякісної продукції. Зауважено, що не приділялося належної уваги цьому питанню й Міністерством лісової і деревообробної промисловості УРСР. Міністерство місцевої промисловості УРСР не вирішувало питання щодо виготовлення для дитячих закладів ігрового та фізкультурного устаткування. У схваленій комісіями постанові Держплану УРСР, відповідним міністерствам і відомствам, виконавчим комітетам обласних, Київської і Севастопольської міськрад рекомендувалося усунути наявні недоліки та визначити конкретні шляхи поліпшення дошкільного виховання дітей. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 44.*

26 жовтня (неділя).

8. Рада міністрів УРСР постановила доручити постійному представнику УРСР при ООН підписати Віденську конвенцію про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру. Головна мета конвенції полягала у створенні належної міжнародної правової основи для нормальної діяльності представництв при таких організаціях як ООН, ЮНЕСКО, МОП, МАГАТЕ та ін., а також делегацій на міжнародних конференціях. Конвенція була ратифікована УРСР 24 липня 1978 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр. – К., 1981. – С. 477, 506.*

28 жовтня (вівторок).

7. Помер учений-механік, доктор фізико-математичних наук, професор, академік АН УРСР, лауреат Державної премії СРСР, розробник ряду фундаментальних методів розв'язання проблем концентрації напружень в елементах конструкцій, динамічної міцності канатів, у механіці композиційних матеріалів, гірничих порід, спадкових середовищ Г.Савіч. *Радянська Україна. – 1975. – 31 жовтня.*

Жовтень.

3. Відбулося засідання Комісії Верховної Ради УРСР з будівництва, на якому було розглянуто питання про додержання трудового законодавства щодо зміцнення трудової дисципліни і кращого використання робочого часу у будівельних організаціях Мінсільбуду УРСР. На засіданні відмічалось, що на багатьох будовах міністерства мало місце порушення трудового законодавства, втрати робочого часу через простой і прогули; подекуди допущені порушення розглядалися несвоєчасно, формально обговорювалися на зборах колективів. Порушення трудового законодавства в ряді будівельних організацій міністерства стали можливими внаслідок того, що господарські керівники, інженерно-технічні працівники незадовільно займалися питаннями організації виробництва і праці на об'єктах, несвоєчасно усували причини, що породжували плінність кадрів та інші недоліки. Матеріали з цього питання комісія подала на розгляд президії Верховної Ради УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 43.*

3. м. Дніпропетровськ. Спеціалісти металургійного інституту у співтворстві з інженерами кількох заводів опрацювали і впровадили технологію виробництва пустотілих осей для залізничних вагонів, яка дозволила заощадити значні кошти та багато металу. *Радянська Україна. – 1975. – 23 жовтня.*

4. м. Хельсинки (Фінляндія). Переможцем всесвітнього конкурсу баяністів і акордеоністів став 22-річний студент Київської консерваторії імені Чайковського В.Зубицький. *Правда України. – 1975. – 9 грудня.*

6. Відбулося спільне засідання комісії Верховної Ради УРСР з сільського господарства і охорони природи, на якому розглядалося питання про стан охорони, використання і відтворення малих річок в УРСР. На засіданні підкреслювалося, що міністерства сільського господарства, радгоспів, харчової промисловості не вживали дієвих заходів до того, щоб навколо річок створювалися водоохоронні зони, ґрунто- і водозахисні лісонасадження; значної шкоди малим річкам завдавали каменедобувні підприємства, які розробляли не віддалені від річок зони, а лише відкриті скелясті береги, що призводило до замулення річок, зміни

їх русел, зниження рівня води; великої шкоди річкам завдавали також неочищені стоки промислових, комунальних і сільськогосподарських підприємств, багато з яких не були обладнані очисними спорудами. У схваленій комісіями постанові відповідним міністерствам і відомствам, виконавчим комітетам обласних рад було рекомендовано вжити невідкладних заходів щодо поліпшення охорони і відтворення водних джерел, ліквідації відставання у спорудженні і введенні в дію очисних споруд, посилення контролю за використанням коштів, що виділялися на їх будівництво. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 45.*

9. м. Відень (Австрія). В.Невзоров з Майкопа став першим серед радянських борців чемпіоном світу з дзюдо. *Спортивна газета. – 1975. – 28 жовтня.*

3 листопада (понеділок).

6. Президія Верховної Ради УРСР постановила встановити почесне звання “Заслужений працівник охорони здоров’я Української РСР”. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 46. – Ст. 498.*

6 листопада (четвер).

8. США. Учасники міжнародного та радянського правозахисного руху А.Григоренко, Г.Лауб, О.Галич, П.Тігрід, О.Філін, Г.Бьоль, К.Ездінський, А.Лім, А.Левітін-Краснов, П.Литвинов, І.Пелікан, К.Амері, В.Білоцерковський, В.Франк звернулися через газету «Русская Мысль» на захист М.Джемілева, якому загрожував черговий термін покарання в СРСР. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 221.*

7 листопада (п’ятниця).

8. Делегаціями УРСР та інших 54 країн на XXX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції з питання про Палестину. У проєкті висловлювалося серйозне занепокоєння тим, що не було досягнуто

прогресу в напрямі здійснення палестинським народом його невід'ємних прав у Палестині, поверненні до своїх домівок та до свого майна, звідки палестинці були переміщені і вигнані. Постановлено створити Комітет із здійснення невід'ємних прав палестинського народу у складі 20 держав-членів ООН. Проект був схвалений резолюцією від 10 листопада 1975 р. На підставі пункту 3 цієї резолюції рішенням Генеральної Асамблеї ООН 17 грудня 1975 р. УРСР стала членом Комітету із здійснення невід'ємних прав палестинського народу. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр. – К., 1981. – С. 398, 497.*

8. Делегаціями УРСР та інших 37 країн на XXX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції “Захист прав людини в Чилі”. У проекті чилійська влада закликає невідкладно вжити всіх заходів щодо відновлення і захисту основних прав людини й основних свобод та повністю поважати положення міжнародних актів, учасником яких була Чилі. Остаточний текст резолюції був підготовлений після тривалих і напружених консультацій у Третьюму комітеті, де був схвалений більшістю делегацій при поіменному голосуванні, а потім на засіданні Генеральної Асамблеї ООН (резолюція від 9 грудня 1975 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр. – К., 1981. – С. 399, 498.*

8 листопада (субота).

1. м. Білогірськ (Кримська область). Відбулася демонстрація кримських татар біля будинку райвиконкому з вимогою усунути перешкоди при проведенні прописки. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 222.*

10 листопада (понеділок).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила розпочати другу

сесію Верховної Ради Української РСР ІХ скликання 11 грудня 1975 р. у Києві. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 46. – Ст. 497.*

14 листопада (п'ятниця).

8. Делегаціями УРСР та інших 13 країн на XXX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції “Єдиний підхід до аналізу і планування розвитку”. У проекті зазначалося, що єдине планування на національному рівні було одним з найбільш ефективних інструментів заохочення економічного, соціального і гуманітарного розвитку й забезпечення зростаючих можливостей кращого життя для всіх людей. Підтверджено, що кожна держава мала суверенне і невід’ємне право обирати свою економічну і соціальну систему відповідно до волі свого народу, без втручання ззовні. Проект резолюції обговорювався у Другому комітеті і був схвалений Генеральною Асамблеєю ООН (резолюція від 28 листопада 1975 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр. – К., 1981. – С. 406, 498.*

22 листопада (субота).

8. м. Женева (Швейцарія). Від імені УРСР була підписана Регіональна угода про використання службового радіомовлення частот у діапазоні гексаметрових хвиль у районах 1 і 2 та у діапазоні кілометрових хвиль у районі 1. Угода мала технічний характер і була затверджена Радою міністрів УРСР у грудні 1978 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр. – К., 1981. – С. 477, 506.*

Листопад.

6. м. Кіровоград. У спеціальному конструкторському бюро заводу радіовиробів було створено п’ять нових дослідних зразків студійної апаратури. Серед них – перша в СРСР пересувна станція з кольоровим записом, змонтована на спеціальному автобусі. *Радянська Україна. – 1975. – 15 листопада.*

9. Клуб “Динамо” (Київ) усьоме став чемпіоном СРСР з футболу. *Спортивна газета. – 1975. – 4 листопада.*

9. м. Мехіко (Мексика). Львів'янин П.Ледньов став переможцем чемпіонату світу з п'ятиборства, набравши 5056 очок. *Спортивна газета*. – 1975. – 22 листопада.

1 грудня (понеділок).

7. Помер учений-гідробіолог, академік АН УРСР, доктор біологічних наук, професор О.Топачевський. *Радянська Україна*. – 1975. – 4 грудня.

8. Делегаціями УРСР, БРСР, СРСР та інших 15 країн на XXX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено переглянутий проект резолюції щодо заборони розробки і виробництва нових видів зброї масового знищення та нових систем такої зброї. У проекті Генеральна Асамблея визнала за необхідне вжити шляхом укладення відповідного міжнародного договору (або угоди) необхідних ефективних заходів щодо заборони розробки і виробництва зброї масового знищення та прохала Комітет із роззброєння якомога скоріше приступити із залученням кваліфікованих урядових експертів до погодження тексту такої угоди та подати доповідь про досягнуті результати XXXI сесії Генеральної Асамблеї. Проект був схвалений як резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 11 грудня 1975 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр.* – К., 1981. – С. 418, 498.

2 грудня (вівторок).

1. Російський священик С.Желудков (учасник демократичного руху в СРСР, автор численних самвидавничих статей на релігійно-суспільні теми) написав академіку А.Сахарову відкритого листа в обороні священика із Західної України В.Романюка, якого в липні 1972 р. засудили за статтею 62 КК УРСР на 2 роки ув'язнення, 5 років таборів особливо суворого режиму і 3 роки заслання. У листі С.Желудков повідомляв про свої відвідини сім'ї В.Романюка в м. Косів Івано-Франківської області та подробиці його життя, зокрема умов перебування останнього у таборі суворого режиму в Мордовській АРСР (з серпня 1975 р. тривала голодівка В.Романюка з вимогою переглянути його справу, повернути відібраний молитовник і мати при собі

Біблію). *Погром в Україні 1972-1979. Зошити українського самвидаву. Випуск I. – Сучасність, 1980. – С. 227–228.*

8. Делегаціями УРСР та інших 8 країн на XXX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції про рівність між чоловіками і жінками та ліквідацію дискримінації щодо жінок. У проекті закликалися всі держави, які ще цього не зробили, ратифікувати міжнародні конвенції та інші документи, що належали до захисту прав жінок і ліквідації дискримінації щодо жінок, й ефективно виконувати положення цих конвенцій й інших документів; рішуче сприяти більш широкій участі жінок у зміцненні міжнародного миру і продовженні ослаблення міжнародної напруженості. Проект був схвалений на засіданні Генеральної Асамблеї ООН (резолюція від 15 грудня 1975 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр. – К., 1981. – С. 423, 498.*

3 грудня (середа).

8. Делегаціями УРСР та інших 25 країн на XXX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції про становище на близькому Сході. У проекті засуджувалася окупація Ізраїлем арабських територій на порушення статуту ООН, принципів міжнародного права і неодноразових резолюцій ООН. Генеральна Асамблея прохала всі держави припинити подання Ізраїлю будь-якої воєнної чи економічної допомоги до того часу, поки він продовжуватиме окупацію арабських територій. Раді безпеки ООН на виконання її відповідальності за статутом прохалося вжити необхідних заходів для швидкого здійснення всіх відповідних резолюцій Генеральної Асамблеї та Ради безпеки, спрямованих на встановлення миру в даному районі. Проект при поіменному голосуванні підтримали соціалістичні, більшість азіатських і африканських країн, проти голосували західні держави (резолюція від 5 грудня 1975 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр. – К., 1981. – С. 426, 498.*

8. Делегаціями УРСР, БРСР, СРСР та інших 9 країн на XXX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено переглянутий проект резолюції щодо укладення Договору про повну і загальну заборону випробувань ядерної

зброї. У проєкті закликалися всі держави, які володіли ядерною зброєю, не пізніше 31 березня 1976 р. приступити до переговорів з метою досягнення домовленості про повну і загальну заборону випробувань ядерної зброї. До участі у цих переговорах запрошувались 25-30 держав, що не володіли ядерною зброєю і які мали бути призначені головою Генеральної асамблеї ООН після проведення консультацій з усіма регіональними групами. Проєкт резолюції був схвалений як резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 11 грудня 1975 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр. – К., 1981. – С. 428, 499.*

9 грудня (вівторок).

1. У зв'язку із закінченням строку повноважень народних суддів районних (міських) народних судів УРСР обраних 13 грудня 1970 р., президія Верховної Ради УРСР постановила призначити вибори суддів районних (міських) народних судів УРСР на неділю, 11 квітня 1976 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 51. – Ст. 552.*

14 грудня (п'ятниця).

8. Делегацією УРСР на конференції ООН з питання про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями внесена поправка до статті 29 проєкту статей щодо представництво держав. У ній зазначалось, що у випадку будь-яких посягань на приміщення представництва, особисту резиденцію глави представництва або резиденції членів дипломатичного персоналу представництва держава перебування зобов'язана вжити відповідних заходів щодо порушення судового переслідування і покарання у судовому порядку осіб, винних у такому посяганні. У дещо зміненому вигляді поправку було схвалено конференцією (проти голосували лише делегації США, Канади, Японії та Венесуели). Вона увійшла як пункт "b" до тексту статті 23 Віденської конференції про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр. – К., 1981. – С. 347, 494.*

24 грудня (середа).

8. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала Конвенцію із запобігання забруднення моря скиданнями відходів та інших матеріалів, підписану від імені УРСР у Москві 29 грудня 1972 р. Конвенція набрала чинності для УРСР 6 березня 1976 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр.* – К., 1981. – С. 478, 501.

3. Хмельницька область. Прийнято в експлуатацію найбільший у СРСР Теофіопольський цукровий завод, здатний переробити 60 тонн буряків за добу. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 594.

25 грудня (четвер).

3. ЦК КПУ, Рада міністрів УРСР привітали будівельників, монтажників, експлуатаційників із закінченням будівництва і введенням у дію великого комплексу з випуску 2064 тис. тонн на рік висококонцентрованих складних мінеральних добрив у Рівненському виробничому об'єднанні “Азот”. *Правда України.* – 1975. – 25 грудня.

4. м. Київ. Відкрито пам'ятник класику української літератури І.Котляревському (автори – Г.Кальченко, А.Ігнащенко). *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 594.

26 грудня (п'ятниця).

8. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала із застереженням Конвенцію щодо запобігання та покарання злочинів проти осіб, які користувалися міжнародним захистом, підписану від імені УРСР у Нью-Йорку 18 червня 1974 р. Мета конвенції полягала у тому, щоб не допустити вчинення злочинів проти глав держав і урядів, дипломатів та інших осіб, які користувалися міжнародним захистом, а також сприяти розвитку міжнародного співробітництва у справі запобігання таким злочинам, їх викриття та покарання злочинців. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр.* – К., 1981. – С. 478, 503.

30 грудня (вівторок).

3. ЦК КПУ, Рада міністрів УРСР привітали робітників, інженерів, техніків, усіх учасників будівництва і експлуатації першої черги Північно-Кримського каналу із введенням у дію 400-кілометрової водної артерії і 180 тис. гектарів зрошуваних земель у Кримській та Херсонській областях. *Правда України*. – 1975. – 30 декабря.

Грудень.

1. Іван Світличний, перебуваючи на засланні (Урал), написав листа М.Бажану, у якому висловлював свій намір відмовитися від радянського громадянства та пояснював мотиви і чинники такого кроку. При цьому він заявив, що ніколи не зрікався і не зрічеться Вітчизни. *Погром в Україні 1972-1979. Зошити українського самвидаву. Випуск I. – Сучасність, 1980. – С. 108–122.*

3. м. Дніпродзержинськ. На металургійному заводі ім. Дзержинського введений у дію перший у світі вісепрокатний стан “250”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 594.*

6. м. Харків. Колективом конструкторського бюро об’єднання “Укрелектромаш” розроблений новий електродвигун із здатністю працювати при температурі мінус 60⁰С, призначений для роботи в умовах Крайньої Півночі. *Радянська Україна. – 1975. – 10 грудня.*

9. Футболіст Київського “Динамо” О.Блохін став володарем призу “Золотий м’яч”. *Радянська Україна. – 1975. – 31 грудня.*